

คู่มือจัดทำหลักสูตร

เพื่อป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

แผนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 11-14 ปี)

Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools

Published in 2016 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 7, place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France

and

UNESCO Bangkok Office

© UNESCO 2016

ISBN: 978-92-9223-571-0 (print version)

ISBN: 978-92-9223-572-7 (electronic version)

This publication is available in Open Access under the Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) license (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). By using the content of this publication, the users accept to be bound by the terms of use of the UNESCO Open Access Repository (<http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>).

The original title: Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools

Published in 2015 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization and UNESCO Field Office / UNICEF, UN Women and UNAIDS United Budget, Accountability and Results Framework (UBRAF).

The designations employed and the presentation of material throughout this publication do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of UNESCO concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries.

The ideas and opinions expressed in this publication are those of the authors; they are not necessarily those of UNESCO and do not commit the Organization.

The photographs in this material are used for illustrative purposes only. They do not imply any particular sexual orientation, gender identity, attitudes, behaviours or actions on the part of any person who appears in the photograph.

The Thai version of this publication was made possible with financial contributions from UNICEF, UN Women, Ministry of Education, Culture and Science of the Netherlands and UNAIDS United Budget, Accountability and Results Framework (UBRAF) funding for UNESCO.

Editor: Anjana Suvarnananda

Translator: Soontorn Charoentat

Graphic design: Invisible Ink

TH/C3/IQE/HP2/16/071-500

กิตติกรรมประกาศ

คู่มือครูชุดนี้สำเร็จได้ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างภาคีซึ่งเป็นคณะทำงานว่าด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา (SRGBV) ขององค์การ UNGEI ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก อันประกอบด้วยองค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UNWOMEN) องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) และองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) โดยได้รับคำแนะนำส่งเสริมในการพัฒนาชุดเครื่องมือนี้ อย่างดีเยี่ยมจากหลายท่าน ดังนี้ ลอรา ดีโวลส์, แคเรน ฮัมฟรีส์-วาร์, โจแอนนา เฮแรท, แอนนา-การีนา แจทพอร์ส, อเล็กซานเดอร์ มูนิฟ, เอลินา นิกูไลเนน, แอนเดรีย ไนเบิร์ก, เซ็มบา เรกฮาแวน, จัสติน ซาสส์ และ อเลสแซนดรา ทรานควิลลี

สำหรับเงินทุนสนับสนุนการพัฒนาคู่มือเล่มนี้ ได้รับมาจากองค์การยูนิเซฟ องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ และองค์การยูเนสโก โดยองค์การยูเนสโกรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานด้านการพัฒนา การออกแบบ และการจัดพิมพ์เผยแพร่คู่มือเล่มนี้

จึงใคร่ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนร่วมในการเขียนทุกท่าน อันได้แก่ รองศาสตราจารย์เฮเลน เคฮิลล์, แซลลี บีเดิล, มิเชล เดวิส และแอนน์ ฟาร์เรลลี แห่งศูนย์วิจัยเยาวชนบัณฑิตวิทยาลัย ศึกษาศาสตร์เมลเบิร์น มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย

ทั้งนี้ ขอขอบคุณคณะครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทั่วภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และภูมิภาคอื่น ที่จะนำคู่มือฉบับนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการสอนและจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางเพศภาวะ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะใช้คู่มือชุดนี้รวมทั้งข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ ในเล่มนี้เป็นเครื่องมือในการปลูกสร้างองค์ความรู้ ทักษะคติ ตลอดจนทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยในการมีสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

ส่วนที่

1

อภิธานศัพท์	1
บทนำ	5
คำชี้แจงและข้อแนะนำสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา	8
หลักการและเหตุผล ข้อแนะนำสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา	9
แนวคิดและประเด็นสำคัญเพื่อการทำ ความเข้าใจเบื้องต้น	15
สรุปข้อสังเกต	29
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น	30
แหล่งข้อมูลสำหรับสถานศึกษา	32
รายการอ้างอิง	34

ส่วนที่

2

คู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบหน่วยการเรียนรู้	38
การใช้สื่อวัสดุการเรียนการสอน	39
แผนผังวัตถุประสงค์และเนื้อหากิจกรรม	46
หัวข้อที่ 1: เพศภาวะกับความเสมอภาค	50
หัวข้อที่ 2: ความเสมอภาคทางเพศภาวะและแบบอย่างเชิงบวก	60
หัวข้อที่ 3: การรับรู้เรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ	77
หัวข้อที่ 4: ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา	88
หัวข้อที่ 5: ทักษะการสื่อสารเพื่อสัมพันธ์ภาพที่เคารพใส่ใจกันและกัน	95
หัวข้อที่ 6: ทักษะสำหรับผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง	103
หัวข้อที่ 7: ทักษะการแสวงหาความช่วยเหลือและการช่วยเพื่อน	111
ภาคผนวก: สถิติสำหรับกิจกรรมหัวข้อที่ 1	117

อภิธานศัพท์

Accomplice (ผู้สมคบ): บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้เกิดความรุนแรง

Bisexual (คนรักสองเพศ): บุคคลที่มีความรู้สึกรักใคร่เสน่หาต่อบุคคลเพศเดียวกันและ/หรือต่างเพศกับตน อาจพบการใช้คำอื่น เช่น คนรักสองเพศ, ไบเซ็กชวล

Bullying (การรังแก): การทำร้ายผู้อื่นทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ ที่เป็นการกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า ผู้กระทำเรียกว่าผู้รังแก ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเลือกรังแกคนที่ตนเห็นแล้วว่าอ่อนแอกว่าหรือมีความแตกต่างจากผู้อื่น การรังแกรวมถึง การใช้ถ้อยคำเหยียดหยาม ต่ำท้อ ดูหมิ่น เสียดสีซ้ำๆ ซากๆ ช่มแครงคุกคามให้หวาดกลัว ทำลายหรือรีดไถทรัพย์สินสมบัติข้าวของ ทำร้ายร่างกาย และกล่าวโทษผู้อื่นเมื่อมีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้น ทั้งนี้การรังแกถือเป็นความรุนแรงรูปแบบหนึ่ง

Corporal punishment (การลงโทษทางกาย): การทำโทษที่ใช้กำลังและตั้งใจให้เกิดความเจ็บปวดทางร่างกายหรือทางใจ ซึ่งมีทั้งกรณีที่รุนแรง และไม่รุนแรง

Cyber bullying (การช่มแครงรังแกผ่านโลกไซเบอร์): การรังแกรูปแบบหนึ่งโดยใช้อินเทอร์เน็ต (เช่น ในห้องสนทนาเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีเมล) หรือโทรศัพท์มือถือ (เช่น การส่งข้อความเอสเอ็มเอส) ในการสร้างความเดือดเนื้อร้อนใจหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น ทั้งนี้ อาจมีการใช้คำที่ต่างออกไป เช่น การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์การกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เป็นต้น

Discrimination (การเลือกปฏิบัติ): การเลือกปฏิบัติ คือ การปฏิบัติที่ตั้งข้อรังเกียจกีดกันหรือไม่เป็นธรรมต่อคนบางคนหรือบางจำพวก ซึ่งเป็นการไม่ยอมรับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานมาจากลักษณะแตกต่างบางประการ ได้แก่ เพศ เพศภาวะ สัญชาติ ศาสนา ชชาติพันธุ์ (วัฒนธรรม) ‘เชื้อชาติ’ หรือลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆ ผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติจะถูกกีดกันจากสิทธิและโอกาสที่ตนเองสมควรจะได้รับเช่นเดียวกับผู้อื่น ทั้งนี้ การเลือกปฏิบัติถือเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน นั่นคือ บุคคลทั้งปวงมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันและสมควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน

Empathy (ความรู้สึกเข้าอกเข้าใจ): ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น อย่างที่เรียกว่า การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

Gay (เกย์): บุคคลที่มีความรู้สึกรักใคร่เสน่หาต่อบุคคลที่มีเพศภาวะเดียวกันเป็นสำคัญ โดยทั่วไปใช้กับผู้ชาย บางครั้งใช้คำว่าชายรักชาย

Gender (เพศภาวะ): เพศภาวะ หมายถึงทัศนคติ อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังคมคาดหวังให้เป็นไปตามเพศสรีระที่ถูกกำหนดตั้งแต่แรกเกิด พฤติกรรมที่มีคุณลักษณะเป็นไปตามความคาดหวังทางวัฒนธรรม บรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดสร้างขึ้น เรียกว่าเพศภาวะตามแบบแผน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีคุณลักษณะดังกล่าวเรียกว่าเพศภาวะไม่เป็นไปตามแบบแผน นอกจากนี้ พฤติกรรมดังกล่าวยังครอบคลุมถึงเรื่องต่อไปนี้เป็น คือ วิธีการสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย สิ่งที่ชอบประพฤติกรรมปฏิบัติ และลักษณะความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้ บทบาทด้านเพศภาวะและความคาดหวังดังกล่าวเป็นสิ่งที่เรารู้ได้ อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทั้งยังแตกต่างกันไปแม้แต่ภายในวัฒนธรรมเดียวกันหรือระหว่างวัฒนธรรมก็ตาม

Gender-based violence (ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ): ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะคือการกระทำรุนแรงที่เจาะจงไปที่คนบางคนหรือบางกลุ่มเพราะเพศภาวะของคนกลุ่มนั้น ซึ่งเป็นการกระทำที่มุ่งให้เกิดการบาดเจ็บเสียหายหรือทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศแก่ผู้ถูกกระทำ การกระทำความรุนแรงนี้เกิดขึ้นจากการเลือกปฏิบัติทางเพศภาวะจากความคาดหวังในเรื่องบทบาทหญิงชาย และจากภาพเหมารวมด้านเพศภาวะ

Gender equality (ความเสมอภาคทางเพศภาวะ): การที่สังคมเห็นคุณค่าของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะ และการใช้เงื่อนไขอันเท่าเทียมกันในการได้รับการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชนของตนโดยสมบูรณ์ รวมทั้งในการมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ตลอดจนการได้รับประโยชน์จากการพัฒนาดังกล่าว

Gender equity (ความเท่าเทียมระหว่างเพศ): กระบวนการอันเป็นการปฏิบัติต่อคนทุกคนอย่างเป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม จำเป็นต้องนำบางมาตรการมาใช้เพื่อชดเชยข้อเสียเปรียบเชิงสังคมที่กีดกันไม่ให้ทุกคนมีโอกาสเท่ากันในการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ความเท่าเทียมคือวิธีการ ความเสมอภาคคือผลลัพธ์

Gender expression (การแสดงออกทางเพศภาวะ): วิธีที่บุคคลสื่อสารและแสดงออกถึงเพศภาวะของตนให้ผู้อื่นรับทราบ อาจจะสื่อสารผ่านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ทรงผม การใช้เสียง พฤติกรรม และการใช้สรรพนาม

Gender identity (อัตลักษณ์ทางเพศภาวะ): วิธีที่บุคคลบ่งชี้ตัวตนว่าเป็นผู้ชาย ผู้หญิง หรือไม่ใช่ทั้งชายและหญิง หรือเป็นทั้งหญิงและชาย หรือผสมผสานกัน ซึ่งอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับเพศสรีระที่ถูกกำหนดตั้งแต่แรกเกิด ทั้งนี้แตกต่างจากการแสดงออกทางเพศภาวะ กล่าวคืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะนั้นผู้อื่นไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

Gender justice (ความเป็นธรรมทางเพศภาวะ): การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและการให้คุณค่าอันเที่ยงธรรมแก่คนทุกคนทุกเพศภาวะอย่างเป็นกลาง

Help-seeking (การแสวงหาความช่วยเหลือ): การแสวงหาความช่วยเหลือคือการสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเข้าใจ การให้คำแนะนำปรึกษา และการเกื้อหนุนทั่วไป อันเป็นการตอบสนองต่อปัญหาหรือประสบการณ์ทุกขใจ ทั้งนี้การแสวงหาความช่วยเหลือต้องพึ่งพิงผู้อื่น ดังนั้นจึงมีกฏอภัยความสัมพันธ์ทางสังคมและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Homophobia (ความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน): ความเกลียดกลัววิตถวลลำบากใจ มีจิตใจคับแคบ หรือเกลียดชัง กลุ่มคนรักเพศเดียวกันหรือคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

Homophobic bullying (การรังแกด้วยเหตุแห่งความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน): คือการรังแกด้วยเหตุแห่งเพศภาวะประเภทหนึ่งซึ่งมีพื้นฐานมาจากการที่ผู้รังแกยึดติดกับบรรทัดฐานเพศที่สังคมกำหนด และไม่ยอมรับวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานดังกล่าว จึงก่อเหตุรังแกผู้ที่อยู่นอกกรอบบรรทัดฐาน

Human rights (สิทธิมนุษยชน): สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่คนทุกคนพึงได้รับอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ โดยเกี่ยวข้องกับการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคน และรับประกันว่าทุกคนต้องมีทรัพยากรขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่รอด การพัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมทางสังคม และเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกันของมนุษยชาติทั่วโลก ไม่มีผู้ใดล่วงละเมิดได้

Intersex (เพศกำกวม): คำศัพท์ที่ใช้ในการจำแนกประเภทบุคคลที่มีเพศกำเนิดไม่ชัดเจน หรือมีลักษณะทางกายวิภาคของเพศสรีระภายในและ/หรือภายนอกปนกันทั้งเพศชายและเพศหญิง ตั้งแต่กำเนิด บุคคลที่มีเพศกำกวมอาจจะบ่งชี้ตัวตนว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิงหรือไม่ใช่ทั้งสองเพศก็ได้ สถานภาพเพศกำกวมนั้นไม่เกี่ยวข้องกับวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะแต่อย่างใด เพราะคนเพศกำกวมก็ต้องมีประสบการณ์ด้านวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะในลักษณะเดียวกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่คนเพศกำกวม

Lesbian (เลสเบียน): ผู้หญิงที่มีความรู้สึกรักใคร่เสน่หากับผู้หญิงด้วยกัน บางครั้งใช้คำว่าหญิงรักหญิง ทั้งนี้หญิงรักหญิงยังอาจเป็นคนไม่ฝึกฝนทางเพศก็ได้ หรืออาจจะเป็นคนข้ามเพศ เป็นควีเยร์ และอื่นๆ ก็ได้

Men who have sex with men (ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย หรือ เอ็มเอสเอ็ม): ผู้ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายด้วยกัน ไม่ว่าจะมิใช่เพศสัมพันธ์กับผู้หญิงหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะนับว่าตนเองมีอัตลักษณ์เกย์หรือคนรักสองเพศหรือไม่ก็ตาม

Perpetrator (ผู้ก่อเหตุความรุนแรง): บุคคลผู้ลงมือการกระทำที่ใช้ความรุนแรงหรือทำให้เกิดความเจ็บปวดและ/หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ

Positive behaviour management (การจัดการพฤติกรรมเชิงบวก): กลวิธีการจัดการพฤติกรรมเชิงบวกมุ่งเน้นที่การป้องกันการเกิดเหตุ และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ทั้งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณค่าความสัมพันธ์และทักษะที่จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน มากกว่าการลงโทษเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

Power (พลังอำนาจ): พลังอำนาจสามารถเป็นได้ทั้งเชิงบวกและลบพลังอำนาจเชิงบวกเกิดขึ้นเมื่อเราใช้พลังอำนาจที่มีภายในตัวเองเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัวให้ดีขึ้น ส่วนพลังอำนาจเชิงลบจะเกิดขึ้นเมื่อคนกลุ่มหนึ่งใช้ข้อได้เปรียบทางวัฒนธรรมไปควบคุมคนอีกกลุ่มหนึ่งความไม่เสมอภาคทางเพศภาวะเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับพลังอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย

Prejudice (ความรังเกียจเดียดฉันท์): ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือทัศนคติที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งโดยทั่วไปมักประกอบสร้างขึ้นโดยขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ หรือขาดเหตุผลเกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนา หรือกลุ่มอื่น และมักจะมีลักษณะที่ไม่เป็นมิตร บางครั้งอาจใช้คำว่า อคติ

Rape (การข่มขืนกระทำชำเรา): การบังคับขืนใจบุคคลอื่นให้มีการร่วมเพศหรือร่วมประเวณีโดยมีการสอดใส่อวัยวะเพศโดยที่บุคคลนั้นไม่ยินยอมพร้อมใจ

Respect (ความเคารพเอาใจใส่): ความรู้สึกเข้าอกเข้าใจและซาบซึ้งคุณค่าของมนุษย์ทุกคนและสรรพชีวิตทั้งปวงบนโลกนี้

School-related gender-based violence (SRGBV) (ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา): ความรุนแรงทุกรูปแบบ (ทั้งชัดเจนและเชิงสัญลักษณ์) รวมทั้งการกีดกัน ความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในบริบทการศึกษา (ซึ่งครอบคลุมทั้งในระบบและนอกระบบ เช่น ภายในสถานศึกษา ระหว่างเดินทางไปกลับ และในสถานการณ์ฉุกเฉินและเหตุการณ์ความขัดแย้ง) ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดการบาดเจ็บเสียหายหรือทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศแก่เด็ก (เด็กหญิง ชาย เพศกำกวม และข้ามเพศ และเยาวชนทุกวิถีทางเพศ) SRGBV เกิดขึ้นจากการยึดติดกับภาพเหมารวม บทบาท หรือบรรทัดฐานที่สังคมคาดหวังต่อเด็กๆในเรื่องเพศภาวะและอัตลักษณ์ทางเพศ ถ้าผู้ถูกกระทำมีความอ่อนด้อยทางสังคมด้านอื่นเพิ่มเข้ามา อาจจะมีผลให้ความรุนแรงหนักหน่วงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ SRGBV อาจรวมถึงความรุนแรงทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางวาจา และทางเพศ

Sexual assault (การล่วงละเมิดทางเพศ): การกระทำทางเพศใดๆ ที่บุคคลไม่ยินยอม ได้แก่ แต่เนื้อต้องตัว ลูบคล้ำสัมผัส ข่มขืนกระทำชำเรา บังคับขืนใจให้ร่วมเพศ และอื่นๆ ในลักษณะนี้

Sexual harassment (การคุกคามทางเพศ): การแสดงพฤติกรรมทางวาจาหรือทางกายที่ส่อไปในทางเพศอันไม่เป็นที่ต้องการ เช่น ความเห็นและท่าทางเรื่องเพศที่ไม่พึงปรารถนา ทั้งนี้ มักกระทำโดยบุคคลที่อยู่ในอำนาจและกระทำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา (เช่น นายจ้างกระทำต่อลูกจ้าง)

Sexual identity (อัตลักษณ์ทางเพศ): อัตลักษณ์ที่ปัจเจกบุคคลบ่งชี้เพศวิถีของตนเอง (ตามปกติมักจะขึ้นอยู่กับวิถีทางเพศ)

Sexual orientation (วิถีทางเพศ): ความรู้สึกรักใคร่เสนหา ซึ่งอาจจะมีต่อคนที่มิใช่เพศภาวะตรงข้ามหรือเดียวกันกับตน หรือมีอัตลักษณ์ทางเพศภาวะอื่นก็ได้

Sexuality (เพศวิถี): ความรู้ความเชื่อทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมทางเพศของปัจเจกบุคคล โดยมีหลายมิติ ได้แก่ กายวิภาคศาสตร์สรีรวิทยาและชีวเคมีของระบบการตอบสนองทางเพศ, เอกลักษณ์ทางเพศวิถีทางเพศบทบาททางเพศและบุคลิกภาพ, และความคิดความรู้สึกและความสัมพันธ์ ซึ่งการแสดงออกทางเพศวิถีจะได้รับอิทธิพลตามหลักจริยธรรมจิตวิญญาณวัฒนธรรม และศีลธรรม

Stereotype (ภาพเหมารวม): มโนคติหรือความนึกคิดเกี่ยวกับคนบางคนที่ถูกกล่าวถึงโดยเหมารวมแบบง่าย ๆ และไม่สนใจความจริง มักอยู่บนพื้นฐานของคุณลักษณะจำเพาะบางอย่างหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง มักจะไม่จริงและนำไปสู่ความรังเกียจเดียดฉันท์และการเลือกปฏิบัติภาพเหมารวมที่หมายถึงเด็กหญิงเด็กชายผู้ชายหรือผู้หญิงนั้น เรียกว่าภาพเหมารวมด้านเพศภาวะ

Social cohesion (ความยึดเหนี่ยวทางสังคม): สังคมที่มีความเหนียวแน่นเป็นปึกแผ่นทางสังคม หมายถึง สังคมที่คนทุกกลุ่มมีจิตสำนึกความเป็นเจ้าของรู้สึกได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่ง และมีความถูกต้องชอบธรรม ไม่ว่าจะมีความแตกต่างใดๆ ทั้งด้านความคิดอ่าน ทัศนคติทักษะและประสบการณ์ก็ตาม ทั้งนี้การศึกษาสามารถช่วยส่งเสริมความยึดเหนี่ยวทางสังคมได้โดยการทำให้เยาวชนคนหนุ่มสาวมีส่วนร่วมและอบรมสั่งสอนให้เห็นความหมายของการเป็นพลเมืองสัมพันธ์ภาพอันสันติสุขและดีต่อสุขภาพ ตลอดจนการให้เกียรติยอมรับความหลากหลาย

Stigma (การตีตรา): ทศนะหรือดุลพินิจความคิดเห็นหรือการตัดสิน ที่ปัจเจกบุคคลหรือสังคมสะท้อนภาพในเชิงลบของคนบางคนหรือบางจำพวก เมื่อมีการตีตราเกิดขึ้นกับใครหรือกลุ่มใด ผลลัพธ์ย่อมนำไปสู่การเลือกปฏิบัติต่อผู้นั้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

Tolerance (ความอดกลั้น): การเต็มใจยอมรับ ความรู้สึก พฤติกรรม อุปนิสัย หรือความเชื่อของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากของตน ทั้งๆที่ตนเองอาจจะไม่เห็นพ้องกับความรู้สึก พฤติกรรม อุปนิสัย หรือความเชื่อเหล่านั้น

Transgender (คนข้ามเพศ): คำศัพท์ที่กำหนดขึ้นเป็นคำกลางเพื่อใช้อ้างถึงคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศภาวะหรือการแสดงออกทางเพศภาวะแตกต่างจากเพศสรีระที่ถูกกำหนดตั้งแต่แรกเกิด ทั้งนี้ อัตลักษณ์คนข้ามเพศไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการขั้นตอนทางการแพทย์ แต่ขึ้นกับตัวคนๆนั้นเอง คนข้ามเพศ รวมถึง คนที่ถูกกำหนดเป็นเพศหญิงเมื่อแรกเกิดแต่ระบุตัวตนว่าเป็นผู้ชาย (หญิงสู่ชายหรือผู้ชายข้ามเพศ) และคนที่ถูกกำหนดเป็นเพศชายเมื่อแรกเกิดแต่ระบุตัวตนว่าเป็นผู้หญิง (ชายสู่หญิงหรือผู้หญิงข้ามเพศ) เป็นต้น

Victim (ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง): ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงคือบุคคลที่ตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรง

Violence against women and girls (ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี): การกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่เป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดการบาดเจ็บเสียหายหรือทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายจิตใจและเพศแก่สตรี ทั้งนี้รวมถึงการขู่ว่าจะกระทำความดังกล่าวการบีบบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ หรือการกักขังหน่วงเหนี่ยวตามอำเภอใจทำให้เสียอิสรภาพไม่ว่าจะเกิดขึ้นในที่สาธารณะหรือในชีวิตส่วนตัวก็ตาม

Whole-school approach (การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ): การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตั้งอยู่บนสมมติฐานว่าสมาชิกทุกคนในบริบทสถานศึกษา (ครูอาจารย์ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง) ล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นสถานศึกษาที่เกื้อหนุนและคุ้มครองความปลอดภัย โดยครอบคลุมระบบโรงเรียนทุกแง่มุม ได้แก่ นโยบายและกระบวนการ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม

Witness (ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง): ในบริบทความรุนแรงนี้ ผู้รู้เห็นเหตุการณ์คือบุคคลที่ได้เห็นหรือได้ยินการกระทำด้วยความรุนแรง หรือได้ฟังคำบอกเล่าการกระทำด้วยความรุนแรง

บทนำ

นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสถานศึกษาที่ปลอดภัยและได้รับการสนับสนุนทางสังคม ทว่าเด็กหนุ่มสาวบางคนกลับต้องเผชิญความรุนแรงและการคุกคามล่วงละเมิดต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่สามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งในสถานศึกษา พื้นที่รอบบริเวณโรงเรียน หรือระหว่างเดินทางกลับบ้านและโรงเรียน

ในฐานะที่เป็นครูอาจารย์นั้น เราย่อมมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการกระทำที่เป็นความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ ผู้บริหาร หรือระบบการศึกษาในระดับกว้าง ก็ล้วนเป็นแบบอย่างเชิงบวกได้ ทั้งยังสามารถเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีสัมพันธภาพอันดีต่อสุขภาพและเคารพใส่ใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนจัดทำแผนงานป้องกันความรุนแรงโดยบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา

คู่มือฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียนต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกในการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น

สำหรับใคร?

คู่มือนี้ออกแบบมาเพื่อช่วยครูอาจารย์ เช่นเราๆ ท่านๆ ในการจัดทำหลักสูตรและดำเนินงานตามแผนจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กล่าวคือเหมาะสำหรับนักเรียนกลุ่มอายุระหว่าง 11 ถึง 14 ปี แต่ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนกลุ่มอายุมากกว่านี้ได้ เนื่องจากประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้เรียน ครอบคลุมหัวข้อสำคัญๆ รวมทั้งกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะและการส่งเสริมสัมพันธภาพที่เคารพใส่ใจซึ่งกันและกัน เนื้อหาในส่วนบทนำนี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมืออ้างอิงสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อช่วยให้ท่านเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นถึงวิธีการสำหรับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา

ที่ไหน?

ถึงแม้กิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือฉบับนี้จะออกแบบมาเพื่อนำไปใช้กับการศึกษาในระบบโรงเรียน แต่ก็สามารถปรับแก้ไขให้ใช้ในบริบทการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้ เช่น ผ่านศูนย์การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หรือ โครงการเพื่อการรู้หนังสือ เป็นต้น ในกรณีนี้ แม้ว่าคู่มือเล่มนี้จะพัฒนาขึ้นสำหรับโรงเรียนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แต่ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าครูอาจารย์จะทำหน้าที่เชิงรุกในการประยุกต์สื่อชุดนี้ให้ตอบสนองความต้องการของชั้นเรียนที่สอน ให้เข้ากับสถานศึกษา และเหมาะกับบริบทของประเทศ อนึ่งคู่มือเล่มนี้ถือเป็นเอกสารมีชีวิตเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง กล่าวคือจำเป็นต้องปรับเนื้อหาให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยความคิดเห็นที่เป็นผลสะท้อนกลับจากการใช้ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

เมื่อไหร่?

กิจกรรมการเรียนรู้ในคู่มือเล่มนี้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ สังคมศึกษา โครงการสภาพิบาลให้คำปรึกษาแนะแนว กิจกรรมทักษะชีวิต หน้าที่พลเมือง สุขศึกษา เพศวิถีศึกษา และโครงการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมอันพึงประสงค์ เป็นต้น บทเรียนทุกบทประกอบด้วยกิจกรรมขยายผลต่างๆ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ ทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในบริบทสถานศึกษาในระดับที่กว้างขึ้น โดยสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะหลักสูตรเร่งรัด หรือปรับให้เหมาะสมสำหรับนำไปบูรณาการอย่างยั่งยืนตลอดหลักสูตรก็ได้ นอกจากนี้ กิจกรรมยังถูกออกแบบมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และปลูกฝังทัศนคติเชิงบวก ตลอดจนสร้างเสริมความตระหนักรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

อย่างไร?

กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในคู่มือฉบับนี้มีข้อมูลอ้างอิงจากงานวิจัยด้านประสิทธิภาพการสอนสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศภาวะ การป้องกันความรุนแรงและการพัฒนาทักษะชีวิต เช่น งานวิจัยด้านการป้องกันการรังแกแสดงให้เห็นว่าความรู้สึกว่าตนปลอดภัยและมีคุณค่าที่โรงเรียนสัมพันธ์กับผลลัพธ์ด้านสุขภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น [1-6]¹ และการรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนนั้นเป็นปัจจัยเชิงป้องกันที่สำคัญมากสำหรับเด็กวัยรุ่น [7, 8] นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นอีกว่าการทำให้คนที่เคยเผชิญความรุนแรงหรือรู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงได้มีเครื่องมือหรือทักษะจำเป็นสำหรับดำเนินกรที่เหมาะสมนั้นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนงานวิจัยด้านแผนงาน โครงการ และหลักสูตรเพศศึกษาก็แสดงให้เห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับอิทธิพลของบรรทัดฐานสังคมเชิงลบที่เห็นชอบยอมรับความรุนแรงและไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศรูปแบบอื่นๆ [9, 10] หลักฐานเชิงประจักษ์จากหลักสูตรเพศศึกษาและทักษะชีวิตที่มีประสิทธิภาพแสดงให้เห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะทางสังคมและยังจำเป็นต้องใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและมีความสอดคล้องที่นักเรียนสามารถฝึกฝนและซักซ้อมกลยุทธ์การสื่อสารเชิงบวกได้ [11-15]

เด็กนักเรียนบางคนอาจเห็นว่าเนื้อหาสาระชุดนี้กระตุ้นเตือนให้ตนเองต้องจดจำประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ เมื่อพบว่ามีนักเรียนคนใดกลัดกลุ้มอารมณ์ไม่ดี ควรให้นักเรียนคนนั้นได้ทำกิจกรรมอื่นที่มีลักษณะเชิงบวก และอนุญาตให้มีเวลาพิเศษโดยไม่ต้องร่วมกิจกรรมกลุ่มหากเด็กต้องการ ทั้งนี้ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีการระดับการมีส่วนร่วมของเด็กไว้โดยใช้กิจกรรมที่มีโครงสร้างมีแบบแผนและไม่เป็นการคุกคามต่อเด็ก นอกจากนี้ควรคุยกับนักเรียนคนนั้นเพื่อพิจารณาว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือไม่

เพราะเหตุใด?

การตอบสนองแบบครอบคลุมทั้งระบบโรงเรียนเพื่อป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษานั้น ต้องรวมการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเข้าไว้ด้วย โดยทำให้เป็นการสอนอย่างชัดเจนในเรื่องความเป็นธรรมทางเพศภาวะกับการป้องกันความรุนแรง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมาอย่างดีจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนความรู้ อันเป็นประโยชน์ สร้างเสริมทัศนคติที่ดี และพัฒนาทักษะสำหรับการมีสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

เด็กและวัยรุ่นที่รู้สึกว่าคนในโรงเรียนห่วงใยเอาใจใส่ตนและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ มักจะมีแนวโน้มสูงกว่าในการเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนทางวิชาการดีขึ้น นอกจากนี้ เด็กและวัยรุ่นที่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนในระดับสูงยังมีแนวโน้มน้อยกว่าในการเป็นผู้ใช้สารเสพติด หรือเกี่ยวข้องกับความรุนแรง หรือรายงานว่ามีปัญหาสุขภาพจิต หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศก่อนวัยอันควรอีกด้วย [3, 16, 17]

มีอะไรบ้าง?

ชุดเครื่องมือการจัดการเรียนการสอนชุดนี้ประกอบด้วยสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง คำชี้แจง ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะสำหรับครูอาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา ว่าด้วยแนวคิดหลักและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา หากไม่แน่ใจหรือมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ใช้ในเอกสารชุดนี้ โปรดศึกษาเพิ่มเติมจากอภิธานศัพท์ดังแสดงไว้แล้วโดยละเอียดข้างต้น ก่อนส่วนคำชี้แจงนี้

ส่วนที่สองเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงสร้างอย่างมีแบบแผน สำหรับครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย กระบวนการสอนโดยละเอียดสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อสำคัญเจ็ดหัวข้อ โดยมีรายละเอียดหน่วยการเรียนรู้และหัวข้อการเรียนรู้ปรากฏดังแสดงในตารางที่ 1 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 : ขอบข่ายหัวข้อสำคัญสำหรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: รู้และเข้าใจ เรื่องเพศภาวะกับความเสมอภาคทางเพศภาวะ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: ยกระดับ การรับรู้เรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: พัฒนา ทักษะสำหรับสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
หัวข้อที่ 1 : เพศภาวะกับความเสมอภาค หัวข้อที่ 2 : ความเสมอภาคทางเพศภาวะและแบบอย่างเชิงบวก	หัวข้อที่ 3 : การรับรู้เรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ หัวข้อที่ 4 : ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา	หัวข้อที่ 5 : ทักษะการสื่อสารเพื่อสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน หัวข้อที่ 6 : ทักษะสำหรับผู้รับเห็นเหตุการณ์ความรุนแรง หัวข้อที่ 7 : ทักษะการแสวงหาความช่วยเหลือและทักษะการเกื้อหนุน โดยกลุ่มเพื่อน

ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ สร้างเสริมทักษะ และปลูกฝังทัศนคติ โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้ :

<p>บัญญัติภาษาและกรอบแนวคิด : เพื่อให้สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจคำศัพท์และกรอบแนวคิดสำคัญเพื่อช่วยในการสนทนาและขบคิดใคร่ครวญ</p>
<p>เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ : เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจอิทธิพลของบรรทัดฐานแง่ลบทางเพศภาวะและดำเนินการเพื่อคัดค้าน ทัดทาน รายงาน หรือป้องกันความรุนแรงได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • รู้และเข้าใจว่าบรรทัดฐานทางเพศภาวะมีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ ความปรารถนา การปฏิบัติ และพฤติกรรมอย่างไร • รู้และเข้าใจว่ามีชนบธรรมเนียมประเพณี การปฏิบัติกับความเชื่อ กฎหมาย ระเบียบ และนโยบาย ที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศภาวะทั้งที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน และสำนักงาน • ระบุและทัดทานความรังเกียจเดียดฉันท์ทางเพศและภาพเหมารวมด้านเพศภาวะ • รู้จักคุณลักษณะสำคัญและผลกระทบของบรรทัดฐานทางเพศภาวะที่ไม่เท่าเทียมกัน
<p>ปลูกฝังทัศนคติเพื่อสังคม : เพื่อให้สามารถทำงานป้องกัน รายงาน คัดค้าน หรือแก้ปัญหาความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศและความรุนแรงเป็นที่ยอมรับไม่ได้ และต้องเชื่อว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะ ความพึงใจทางเพศ อายุ ฐานะ หรือคุณลักษณะอื่นๆ การส่งเสริมทัศนคติเพื่อสังคมเหล่านี้ยังช่วยสร้างความยึดเหนี่ยวทางสังคมให้มากขึ้น ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ทั้งนี้ แก่นความเชื่อหลักที่ต้องปลูกฝังส่งเสริมมีดังนี้ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีเพศภาวะใด • คนทุกคนไม่ว่าจะมีเพศภาวะใดย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่ให้เกียรติและเคารพสิทธิมนุษยชน • ทุกคนมีหน้าที่ให้เกียรติและเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศภาวะ
<p>ส่งเสริมการลงมือปฏิบัติ : เพื่อให้สามารถลงมือปฏิบัติงานเพื่อป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจผลกระทบเชิงลบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ และต้องเชื่อว่ามีความเป็นไปได้ที่ตนจะสามารถสร้างความแตกต่างเชิงบวกให้เกิดขึ้นได้ผ่านการลงมือปฏิบัติเหล่านั้น</p>
<p>สนับสนุนการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคม : เพื่อให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานแง่ลบทางสังคมได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้ทำงานได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืนจากคนที่มีความมุ่งมั่นเช่นเดียวกันนี้</p>
<p>สร้างเสริมทักษะ: เพื่อให้สามารถรู้จักและเข้าใจว่าควรทำอะไรและทำเมื่อไหร่ในการรายงาน หยุดยั้ง คัดค้าน ทัดทาน หรือทำงานเพื่อป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การชี้แนะสาธารณะและสนับสนุนผลักดันเชิงนโยบาย การดูแลตนเอง การเกื้อหนุนเชิงบวกโดยกลุ่มเพื่อน การยืนยันในความคิดตน และแสวงหาความช่วยเหลือ</p>

เชิงอรรถ

¹ ตัวเลขในวงเล็บแทนลำดับรายการอ้างอิง ทั้งนี้ รายการอ้างอิงทั้งหมดมีรายละเอียดปรากฏดังแสดงไว้ในตอนท้ายของส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1

ข้อแนะนำ
ก่อนจัดการเรียน
การสอนตามแผน

ส่วนที่ 2

กระบวนการสอน
โดยละเอียดสำหรับ
การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้

ส่วนที่ 1

คำชี้แจงและข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้บริหาร
สถานศึกษา

หลักการและเหตุผล ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา

บท ส่วนที่ 1

เราทุกคนล้วนมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเคารพเอาใจใส่ต่อผู้เรียนรวมทั้งผู้ปฏิบัติงานด้วยกันทั้งสิ้น สมาชิกชุมชนโรงเรียนแต่ละคนย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยและให้ความสำคัญกับคุณค่าของตน ทั้งยังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพเอาใจใส่ ไม่ว่าจะเป็นครูผู้ช่วยหรือหัวหน้าสถานศึกษา นักการภารโรง หรือศึกษานิเทศก์ที่การศึกษา หรือแม้แต่ครูแนะแนวหรือนักเรียนก็ตาม

เนื้อหาส่วนแรกนี้นำเสนอกรอบแนวคิดและหัวข้อสำคัญสำหรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ครูอาจารย์ได้พิจารณาว่าประเด็นอันเกี่ยวเนื่องด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภวะนั้นจะเกิดขึ้นในบริบทท้องถิ่นของท่านได้อย่างไร นอกจากนี้ ยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า หลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบจะช่วยเกื้อหนุนให้ความรุนแรงบนฐานเพศภวะนั้นในบริบทสถานศึกษาลดน้อยลงได้อย่างไร

ทำไมจึงใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนแก้ปัญหาความรุนแรงบนฐานเพศภวะนั้นในบริบทสถานศึกษา?

เด็กทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการศึกษาที่ปราศจากความรุนแรง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินงานแบบรอบด้านที่โรงเรียนตอบสนองและป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภวะนั้น โดยเชื่อว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่วางแผนอย่างรัดกุมและออกแบบอย่างรอบคอบนั้น จะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถซึมซับทัศนคติเชิงบวกและสร้างเสริมทักษะสำคัญสำหรับการพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกได้

เป็นประโยชน์แก่ครูอย่างไร?

การตระหนักรู้ในสิทธิทางเพศเป็นเรื่องสำคัญสำหรับหน่วยงานทุกแห่ง ครูอาจารย์เองก็จะได้ประโยชน์นี้ หากที่ทำงานปลอดภัยจากการคุกคามด้วยเหตุแห่งเพศภวะนั้น การสอนหนังสือถือเป็นวิชาชีพที่ทำทนาย และครูคงกลัวกลุ่มหงุดหงิดรำคาญใจไม่น้อย เมื่อพบเห็นลูกศิษย์มีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง อย่างไรก็ดี หากอยู่ในสถานศึกษาที่ปลูกฝังด้านสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ทั้งครูและนักเรียนย่อมได้รับการเกื้อหนุนค้ำจุนและเอื้ออำนวยด้วยสภาพแวดล้อมอันเป็นมิตร [1, 18]

เหตุใดสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกันจึงสำคัญ?

สัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกันมีอิทธิพลเชิงบวกต่อสวัสดิภาพของครูและผู้เรียน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน [19] ส่วนสัมพันธภาพเชิงบวกกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันจะก่อให้เกิดมิตรภาพและการเกื้อหนุนที่ดีในหมู่ผู้เรียน ทั้งยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลดพฤติกรรมเสี่ยง (เช่น การใช้สารเสพติดและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) [18, 19]

ในทางตรงกันข้าม สัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อนนักเรียนก็จะส่งผลเชิงลบต่อสวัสดิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพบว่าทั้งผู้ก่อเหตุความรุนแรงและผู้ถูกรกระทำด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภวะนั้นจะมีแนวโน้มประสบปัญหาสุขภาพจิตสูงกว่าผู้อื่น ซึ่งปัญหาที่มักพบบ่อยๆ ได้แก่ ความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า [20-25]

นอกจากนี้ สัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างครูกับลูกศิษย์ก็สำคัญเช่นกัน กล่าวคือ เด็กนักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู จะมีแนวโน้มมีส่วนร่วมกับการเรียนและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จลุล่วงอย่างเต็มที่มากกว่าผู้อื่น ทั้งยังรู้จักเข้าหาครูเมื่อต้องการความช่วยเหลือ แต่เด็กที่มีสัมพันธภาพไม่ดีกับครู จะมีแนวโน้มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า และไม่ค่อยขอความช่วยเหลือจากครูเมื่อตนเผชิญเหตุการณ์การรังแกหรือการคุกคาม [19, 26-29]

? คำถาม ชวนย่นคิด

ขณะนี้ โรงเรียนของท่านใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและป้องกันความรุนแรงหรือความรุนแรงบนฐานเพศภวะนั้นบ้างหรือไม่?

คำถาม ชวนย้อนคิด

ท่านปฏิบัติพฤติกรรมใด
เป็นประจำอยู่แล้วบ้าง?
พฤติกรรมใดบ้าง
ที่ท่านต้องการนำไป
ปฏิบัติหรือปฏิบัติ
ให้บ่อยขึ้น?

ครูควรทำอะไรในการเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกกับลูกศิษย์?

มีงานศึกษาวิจัยหลายฉบับที่ได้สอบถามนักเรียนโดยตรงว่า ครูที่มีประสิทธิภาพควรทำอะไรเพื่อสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกกับนักเรียน [18, 30-33]

นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าครูที่มีประสิทธิภาพคือครูที่ทำอะไรก็เป็นระเบียบเรียบร้อย มีขอบเขตชัดเจน สนใจฟังเด็กในชั้น และตั้งใจทำหน้าที่การงาน ตลอดจนเป็นผู้ให้โครงสร้าง ออกคำสั่ง วางระเบียบ ขณะเดียวกันก็มีความทำทนายให้ด้วย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็สำคัญเช่นกัน เพราะรูปแบบความสัมพันธ์ของครูสามารถสร้างความแตกต่างด้านความขยันหมั่นเพียร ความผูกพัน และการรับรู้คุณค่าแห่งตนให้เกิดขึ้นกับลูกศิษย์ได้อย่างมาก ทั้งนี้ นักเรียนตอบว่าตนจะรู้สึกมีกำลังใจและอยากพยายามให้หนักขึ้น หากครูมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- ยิ้มแย้มแจ่มใสและทักทายนักเรียน
- แสดงความภาคภูมิใจในตัวลูกศิษย์
- ให้ความสนใจกับสิ่งที่นักเรียนทำ
- ฟังนักเรียนอย่างตั้งใจ
- ให้การสนับสนุน ให้ความหวังและกำลังใจเมื่อเด็กก้าวหน้าหรือพัฒนาขึ้น
- ปฏิบัติต่อเด็กนักเรียนด้วยการยอมรับและเอาใจใส่
- หลีกเลี่ยงรูปแบบที่รุนแรงหรือการลงโทษสำหรับแนวทางการบริหารจัดการนักเรียน
- อธิบายสิ่งต่างๆ อย่างชัดเจน ให้ข้อเสนอแนะและยื่นมือเข้าช่วยเหลือเมื่อจำเป็น
- พยายามเข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมของลูกศิษย์ ตลอดจนความสนใจของเด็กแต่ละคน

เด็กส่วนใหญ่จะรู้สึกพอใจมากหากครูมีความมั่นคงและยุติธรรม [18, 29] จัดการพฤติกรรมในชั้นเรียนด้วยวิธีเชิงบวกเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น [27, 34] แนวปฏิบัติหนึ่งที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยวิธีที่เคารพใส่ใจซึ่งกันและกันคือ การสร้างวินัยเชิงบวกหรือการจัดการพฤติกรรมเชิงบวก ซึ่งการสร้างวินัยเชิงบวกจะมุ่งเน้นเสริมสร้างพฤติกรรมด้านบวก โดยส่งเสริมศักยภาพของเด็กให้รู้จักรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง แทนที่จะควบคุมความประพฤติด้วยการทำให้เด็กกลัว ครูควรใช้การสร้างวินัยเชิงบวกด้วยวิธีต่อไปนี้

- อบรมสั่งสอนเด็กเรื่องสิทธิ หน้าที่ กฎระเบียบ และมาตรฐาน
- สอนเด็กให้รู้จักวิธีควบคุมและจัดการอารมณ์ของตนเอง โดยปลูกฝังทักษะชีวิตและทักษะสังคม เช่น การเคารพให้เกียรติผู้อื่น การให้ความร่วมมือ การสื่อสาร และกระบวนการแก้ปัญหา
- ส่งเสริมให้เด็กสร้างการตระหนักรู้เรื่องผลของพฤติกรรมเชิงบวกและลบของตนเองต่อผู้อื่น
- สร้างแรงบันดาลใจให้เด็กมีความปรารถนาที่จะเป็นคนเกรงใจและเคารพใส่ใจผู้อื่น
- พัฒนาเด็กให้รู้และเข้าใจว่ากฎระเบียบและความคาดหวังเป็นกลไกที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิและความต้องการของผู้คนได้อย่างไร

นอกจากนี้ ครูยังเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์เรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะได้จากวิธีการสอนของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น การสนใจลูกศิษย์ทุกคนเท่าๆ กัน ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน โดยถ้วนหน้า โดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะ และพยายามเลี้ยงหรือไม่ส่งเสริมภาพเหมารวมทางเพศภาวะด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม ทั้งในการปฏิบัติต่อเด็กนักเรียนและในขณะจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสาระที่ตนรับผิดชอบ

ครูควรพูดคุยเรื่องปัญหาความรุนแรงกับลูกศิษย์อย่างไร?

ครูบางคนมักเป็นกังวลว่าการเอ่ยถึงประเด็นปัญหาความรุนแรงอาจส่งผลเชิงลบต่อเด็กที่มีประสบการณ์ถูกกระทำรุนแรง แต่กระนั้นก็ตาม ครูสามารถทำให้การสนทนาหรือเกี่ยวกับความรุนแรงและการป้องกันเป็นสิ่งที่ไม่ปลอดภัยและให้ผลประโยชน์แก่เด็กได้ โดยส่วนหนึ่งผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่วางแผนอย่างรอบคอบ หรืออาจจะใช้สถานการณ์สมมติแทนที่จะเป็นการยกตัวอย่างจากเรื่องราวเหตุการณ์ของใครคนใดคนหนึ่ง กิจกรรมดังกล่าวนี้ควรออกแบบเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาและสำรวจประเด็นปัญหาที่กล่าวถึงนี้ ในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากการกล่าวหาต่อกันและกัน อันจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังตรงไปตรงมาและท้าทายเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถาม คัดค้านทัศนคติและวิธีปฏิบัติที่เป็นอันตราย โดยไม่ต้องข้องแวะกับการกล่าวหาต่อกันและกัน หรือเอ่ยถึงเรื่องราวส่วนตัวของใครบางคน อย่างไรก็ตาม สื่อกิจกรรมการเรียนการสอนบางชนิดในหลักสูตรอาจเป็นเหตุให้เกิดอารมณ์เศร้าหรือโกรธ ไม่ว่าจะเด็กนักเรียนหรือตัวครูผู้สอนเองก็ตาม

เด็กนักเรียนบางคนอาจมีปฏิกิริยาตอบสนองในเชิงป้องกันตนเอง โดยแสดงออกด้วยการหัวเราะกลบเกลื่อน ทำเป็นเรื่องตลก หรืออาจกล่าวหาหรือปฏิเสธว่าทั้งความรุนแรงบนฐานเพศภาวะและผลของความรุนแรงประเภทนี้ไม่มีอยู่จริงหรือ หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ครูอาจบูรณาการวิธีปฏิบัติในการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกที่มีประสิทธิภาพรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมเกรี้ยวหรือเหยียดหยันนั้นๆ หรืออาจให้การสนับสนุนเพิ่มเติมหรือใช้การส่งต่อสำหรับเด็กนักเรียนที่รู้สึกว้าวุ่น สื่อกิจกรรมการเรียนการสอนยากเกินไป สำหรับเด็กที่รู้สึกว้าวุ่น สื่อกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ตนหงุดหงิดอารมณ์ไม่ดี ครูอาจหากิจกรรมทางเลือกอื่นๆ ให้หากจำเป็น รวมทั้งติดตามผลเพื่อวางแผนปฏิบัติการเท่าที่จำเป็น เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกลยุทธ์ในการรับมือกรณีดังกล่าว หรือส่งต่อเด็กนักเรียนคนนั้นไปยังการช่วยเหลือเพิ่มเติมตามความจำเป็น

ครูควรทำอย่างไรเมื่อสงสัยว่าลูกศิษย์กำลังเผชิญความรุนแรง หรือเมื่อนักเรียนเข้าพบเพื่อแจ้งเหตุการณ์ความรุนแรง?

นักเรียนอาจลังเลว่าจะเข้าหาครูหรือบุคลากรในโรงเรียนเพื่อรายงานความรุนแรงดีหรือไม่ นี่อาจเป็นเพราะเด็กรู้สึกอับอายขายหน้า ไร้ความหวัง หรือไม่มั่นใจว่าครูจะเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือได้ดีหรือไม่นั่นเอง บ้างก็อาจกลัวว่าตนจะเป็นส่วนเร่งขยายให้ปัญหาความรุนแรงนั้นขยายใหญ่โตบานปลายออกไปอีกก็ได้

หากท่านสงสัยว่าลูกศิษย์กำลังเผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะแล้วนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ท่านจะต้องเป็นผู้เริ่มต้นการสนทนาติดตามผลเอง แทนที่จะรอให้ลูกศิษย์เข้าหาแต่อย่างเดียว ทั้งนี้ การสนทนาติดตามผลนั้นควรกระทำในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นส่วนตัว เพื่อไม่ให้เป็นการตีตราลูกศิษย์ ทำให้เด็กอับอาย หรือตกอยู่ในอันตรายนั่นเอง ซึ่งคำถามที่ควรใช้เริ่มต้นการสนทนาดังกล่าวข้างต้นมีดังต่อไปนี้

- เด็กหลายคนมีประสบการณ์ถูกคุกคามทางเพศ ถูกกระทำรุนแรง หรือถูกปฏิบัติ
- ไม่ดีด้วย แล้วเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนๆ ของหนูบ้างหรือเปล่า?
- แล้วหนูล่ะ เคยเจอเหตุการณ์แบบนี้กับตัวเองบ้างไหม?
- เป็นเหตุการณ์แบบไหนหรือ?
- เกิดขึ้นที่ไหนบ้าง?
- เจอบ่อยไหม เคยเจอกี่ครั้งแล้ว?
- มีใครอยู่ในเหตุการณ์นั้นบ้าง?
- แล้วมันส่งผลกระทบกระเทือนตัวหนูยังบ้าง?

? คำถาม ชวนย้อนคิด

โรงเรียนของท่าน
ได้ส่งเสริมให้นักเรียน
และผู้ปกครองรายงาน
เหตุการณ์ความรุนแรง
หรือไม่?
มีวิธีการรายงาน
ที่รอบคอบและ
ปลอดภัยไว้สำหรับ
นักเรียนหรือไม่?
มีอะไรอีกบ้างที่จะช่วย
ให้โรงเรียนสามารถ
ดำเนินการในด้านนี้
ได้มากขึ้น?

ในกรณีที่ลูกศิษย์เปิดเผยเหตุการณ์ให้ฟัง ท่านจำเป็นต้องแสดงอาการตอบสนองอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ สิ่งที่ท่านควรพูดได้ต่อกับลูกศิษย์ที่มารายงานว่าตนมีประสบการณ์ความรุนแรงมีดังนี้

- ดีแล้วละ ดีแล้ว เป็นเรื่องดีนะที่หนูมาเล่าให้ครูฟัง
- เรื่องอย่างนี้ไม่น่าจะเกิดกับหนูเลย
- พวกนั้นไม่ควรปฏิบัติอย่างนี้กับหนู เพราะหนูไม่สมควรต้องมาเจออะไรแบบนี้
- มันไม่ใช่ความผิดของหนูหรอก ถ้าหากใครสักคนจะใช้ความรุนแรงหรือมีพฤติกรรมรุนแรง
- ครูเข้าใจดี มันพูดยากนะครูรู้ แต่หนูเล่าให้ครูฟังอีกหน่อยได้ใหม่ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง

ท่านเองก็สามารถเอาใจใส่ลูกศิษย์ เปิดใจยอมรับความต้องการของศิษย์ด้วยการเก็บเป็นเรื่องส่วนตัวและปกปิดเป็นความลับได้ โดยการส่งเรื่องต่อไปยังหัวหน้าสถานศึกษาดูวิธีการที่ระมัดระวัง รอบคอบ และเคารพความต้องการของลูกศิษย์คนที่เข้ามาหาท่าน อนึ่ง การกระทำรุนแรงบางประเภทอาจถึงขั้นต้องรายงานเรื่องไปยังเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งสามารถทำได้โดยวิธีการที่ปกปิดเป็นความลับของลูกศิษย์ ทั้งระหว่างกระบวนการแจ้งเหตุและภายหลังจากการรายงาน

? คำถาม ชวนย้อนคิด

ท่านมีความเห็น
เช่นไรบ้าง เมื่อนำกรอบ
การทำงานโรงเรียน
ส่งเสริมสุขภาพไปใช้ใน
การวางแผนยุทธศาสตร์
ป้องกันความรุนแรง
ในโรงเรียน?
โรงเรียนดำเนินการได้ดี
ในด้านใดบ้าง?
และมีด้านใดอีกบ้าง
ที่จำเป็นต้องทำงาน
เพิ่ม?

ครูควรทำอะไรอีกบ้างเพื่อให้ทราบว่าใครอาจได้รับผลกระทบจากความรุนแรง?

สิ่งที่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถทำได้เพื่อสอดส่องดูแลทั่วโรงเรียนมีอยู่หลายประการเพื่อให้ทราบว่ามีความรุนแรงหรือไม่รวมทั้งตอบสนองอย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเกิดขึ้น เช่น

- ตรวจสอบบริเวณที่นักเรียนรายงานว่ารู้สึกไม่ค่อยปลอดภัยเช่น เขตประตูรั้วโรงเรียน ในช่วงเวลาเปิดปิดประตูบริเวณห้องสุขาและสถานที่ลับตาคนในพื้นที่โรงเรียน หรือ ช่วงพักระหว่างคาบหรือพักกลางวัน
- จับตาดูการหยอกล้อเล่นหิวแบบแรงๆตามระเบียบพื้นที่จัดกิจกรรมสันตนาการโรงอาหารตอนเช้าแถวหรือบริเวณที่มีคนชุมนุมจำนวนมาก
- คอยฟังและสังเกตรูปแบบการคุกคามด้วยถ้อยคำวาจาเชิงลบ
- สอดส่องมองหาเด็กนักเรียนที่มักปลีกตัวโดดเดี่ยวทั้งในห้องเรียนและพื้นที่กลางแจ้ง
- จับตาดูรูปแบบการปฏิบัติสัมพันธ์กันระหว่างเด็กรุ่นพี่กับรุ่นน้อง
- คอยติดตามเด็กที่มักมีพฤติกรรมขาดเรียนบ่อยๆ
- ติดตามเด็กที่รายงานว่าป่วยขณะอยู่ที่โรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีรูปแบบการเจ็บป่วยระหว่างช่วงพักเด็กกลุ่มนี้อาจกำลังเผชิญอารมณ์วิตกกฤตเช่นเศร้าโศกทุกข์ใจหรือทำนองเดียวกันนี้ซึ่งอาจนำไปสู่อาการทางร่างกายได้
- สอบถามนักเรียนเมื่อพบเห็นรอยฟกช้ำดำเขียวบาดแผลเสื่อผ้าฉีกขาดหรือหนังสือข้าวของสูญหาย
- ติดตามเด็กนักเรียนที่พบว่ามีอาการน้ำตาคลอหน่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวแปลกแยกหรือตกใจง่ายเนื่องจากอาจเป็นเด็กที่กำลังเผชิญเหตุการณ์บอบช้ำทางจิตใจบางประการ
- ติดตามผลในทันทีเมื่อพบว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงหรือมีส่วนร่วมในชั้นเรียนหรือผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่ทราบสาเหตุ

โรงเรียนบางแห่งกำหนดกลไกที่นักเรียนและผู้ปกครองสามารถแจ้งเหตุการณ์ความรุนแรงได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวหรือถูกเปิดเผยตัวตน โดยมีวิธีการที่ใช้ทั่วไปดังนี้

- เชิญชวนให้นักเรียนแจ้งข้อมูลผ่านกล่องรับความคิดเห็นทั่วไป
- เชิญผู้ปกครองเข้าประชุมหารือกับครูหรือส่งจดหมายถึงครูประจำชั้น
- โทรศัพท์ส่งอีเมลหรือส่งจดหมายติดต่อระหว่างบ้านกับโรงเรียน
- ติดป้ายประชาสัมพันธ์รอบบริเวณโรงเรียนเพื่อให้ข้อมูลวิธีแจ้งเหตุความรุนแรง

โรงเรียนควรทำอย่างไร?

ความพยายามของโรงเรียนในการลดความรุนแรงบนฐานเพศภาวะจะมีประสิทธิภาพสูงที่สุดเมื่อมีการสนับสนุนด้วยกระบวนการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้การใช้กระบวนการพัฒนาทั้งระบบนั้นต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการดำเนินการ ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับภาคีตลอดจนหลักสูตรสถานศึกษา [35]

รูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลกมักจะใช้เป็นเครื่องมือนำทางในการดำเนินงานทั้งระบบโรงเรียนเนื่องจากโมเดลนี้ให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติสามด้านได้แก่ ก) หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ข) โครงสร้างบริหารโรงเรียนนโยบายและความสัมพันธ์และ ค) ความร่วมมือกับภาคีผู้ปกครองชุมชนและองค์กรต่างๆ [36]

แผนภาพที่ 1: กรอบการทำงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก [ปรับจาก 37]

ตารางที่ 2 ข้างล่างนี้นำเสนอตัวอย่างแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันความรุนแรงที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้โดยบูรณาการครบทั้งสามด้านตามกรอบการทำงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก

ตารางที่ 2 : การดำเนินงานตามกรอบการทำงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

โครงสร้างบริหารโรงเรียน นโยบาย และความสัมพันธ์

ประกอบด้วย...

- นโยบายโรงเรียนที่แก้ปัญหาการคุกคามและความรุนแรงทุกรูปแบบ
- การใช้นโยบายดำเนินการทางวินัยของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นที่การอบรมครูให้ใช้วิธีสร้างวินัยเชิงบวก
- การจัดทำและนำใช้ระบบรายงานเหตุการณ์ความรุนแรงที่รักษาความลับและมีความปลอดภัย (และทำให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกันทั้งครูและนักเรียน)
- นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนอย่างเต็มที่ (เช่น การร่วมกำหนดกฎระเบียบของห้องเรียนหรือการจัดตั้งสถานักเรียน)

หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน

ประกอบด้วย...

- หลักสูตรที่มีเนื้อหากล่าวถึงการรับรู้เรื่องเพศภาวะและการป้องกันความรุนแรง
- คำอธิบายวิชาและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมค่านิยมเชิงบวก ความเสมอภาคทางเพศภาวะและความอดทน
- การสอนทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมโดยตรง
- ครูอาจารย์เป็นแบบอย่างในด้านวิธีรับมือกับความขัดแย้งโดยสันติและปราศจากอคติทางเพศภาวะ
- การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพศวิถีศึกษารอบด้าน

ความร่วมมือกับภาคี ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ

ประกอบด้วย...

- การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินงานของโรงเรียน
- การสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ปรึกษาเป็นประจำสม่ำเสมอ
- การประสานงานและร่วมมือทำงานกับสมาชิกในชุมชนเพื่อส่งเสริมการเดินทางไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียนอย่างปลอดภัย
- การมีภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งต่อที่เข้มแข็งในกรณีที่เกิดต้องการบริการทางการแพทย์หรือการคุ้มครอง
- กลไกการแจ้งเหตุการณ์และเปิดเผยข้อมูลที่ปลอดภัยสำหรับเพื่อนนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อรายงานข้อกังวลใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

แนวคิดและประเด็นสำคัญเพื่อการทำความเข้าใจเบื้องต้น

เนื้อหาในส่วนนี้เป็นการให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อหลักของกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งอธิบายว่าวิธีการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบจะสามารถนำไปใช้ในการป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาได้อย่างไรบ้าง ท่านสามารถใช้ทรัพยากรชุดนี้ในกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อช่วยเสริมสร้างความพร้อมของครูให้สามารถนำชั้นเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ได้

ประเด็นปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศภาวะนั้นอาจแตกต่างกันไปได้อย่างมากระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน หรือแม้แต่ภายในประเทศก็ตาม ดังนั้นโรงเรียนจึงควรพิจารณาแต่ละประเด็นให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของตนเอง

การทำความเข้าใจเรื่องเพศภาวะและบรรทัดฐานทางเพศภาวะ

ในการสอนเรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะนั้น ครูจำเป็นต้องจัดหาเครื่องช่วยนักเรียนให้สามารถทำความเข้าใจแยกแยะเปรียบเทียบความแตกต่างทางชีวภาพของผู้ชายกับผู้หญิง กับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคมที่ขัดเกลาสืบต่อกันมา ในภาษาอังกฤษนั้น คำว่า ‘sex’ ซึ่งหมายถึง ‘เพศสรีระ’ จะใช้เพื่อสื่อถึงความแตกต่างทางกายภาพหรือชีวภาพของร่างกายผู้ชายกับผู้หญิง ซึ่งตามปกติแล้วจะถูกกำหนดโดยยีนของแต่ละคน ส่วนคำว่า ‘gender’ ซึ่งหมายถึง ‘เพศภาวะ’ นั้นใช้เพื่อหมายถึงความแตกต่างที่ถูกสร้างขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากความคาดหวังทางสังคมวัฒนธรรมและบรรทัดฐานเกี่ยวกับการรับรู้ว่า “การเป็นผู้ชาย” หรือ “การเป็นผู้หญิง” มีลักษณะอย่างไร

ในหลายๆ บริบท ผู้ชายมักถูกคาดหวังว่าจะต้องเข้มแข็ง มีกำลังอำนาจ และเป็นผู้ควบคุม ส่วนผู้หญิงก็ต้องหัวอ่อน ว่างอนอ่อนง่าย อยู่ในโอวาท แต่สำหรับคนข้ามเพศแล้ว ความเป็นตัวตนจะมีลักษณะที่ไม่เป็นแบบแผนตามบทบาททางเพศที่กำหนดขึ้นจากเพศทางชีวภาพของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ผู้หญิงข้ามเพศ (คนข้ามเพศจากผู้ชายเป็นผู้หญิง) คือบุคคลที่มีเพศสรีระเมื่อแรกเกิดเป็นผู้ชายแต่ระบุตัวตนตามบรรทัดฐานทางเพศออกไปทางความเป็นหญิงมากกว่า ทั้งนี้อาจรวมถึงรูปลักษณ์ทางกายภาพ การแสดงความเป็นตัวตน และบทบาทในบ้านและที่ทำงาน ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า ‘intersex’ ที่หมายถึง ‘เพศกำกวม’ ใช้เพื่อจำแนกบุคคลที่มีเพศกำเนิดไม่ชัดเจนหรือมีลักษณะทางกายวิภาคของเพศสรีระภายในและ/หรือภายนอกปนกันทั้งเพศชายและเพศหญิงตั้งแต่กำเนิด คนเพศกำกวมอาจจะระบุตัวตนว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงหรือไม่ใช้ทั้งสองเพศก็ได้ โดยสถานภาพเพศกำกวมนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะแต่อย่างใด เพราะคนเพศกำกวมก็ต้องมีประสบการณ์ด้านวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะในลักษณะเดียวกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่คนเพศกำกวม

ความแตกต่างทางเพศภาวะด้านสุขภาพการศึกษาและเศรษฐกิจหลายๆประการ ไม่ได้มีต้นกำเนิดในทางชีวภาพแต่จริงๆแล้วเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของบรรทัดฐานทางเพศภาวะกับแนวปฏิบัติเชิงพฤติกรรมและเชิงสถาบัน คำอธิบายความแตกต่างแบบง่ายปรากฏดังแสดงในตารางที่ 3 ด้านล่างนี้

ส่วนที่ 1

? คำถามชวนย่นคิด

บรรทัดฐานทางเพศภาวะในชุมชนท้องถิ่นของท่านมีอะไรบ้าง?
บรรทัดฐานเหล่านี้ส่งผลอย่างไร?
บรรทัดฐานและความคาดหวังเหล่านี้มีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนอย่างไรบ้าง?

ตารางที่ 3 :ความแตกต่างอันเนื่องมาจากเพศกำเนิดกับเพศภาวะ

ความแตกต่างทางเพศสรีระ	ความแตกต่างทางเพศภาวะ
มีลักษณะทางชีวภาพหรือทางกายวิภาคของร่างกายเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันตั้งแต่กำเนิด (ในคนเพศก้ำกวมจะไม่ชัดเจนหรือมีลักษณะปนกัน)	เรียนรู้ลักษณะความแตกต่างผ่านกระบวนการขัดเกลาเอาอย่างและสังเกตแล้วถ่ายทอด สืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น
ความแตกต่างทางร่างกายของผู้ชายกับผู้หญิงเป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั่วโลก	มีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ทั่วโลกเนื่องจากในบริบททางสังคมวัฒนธรรมต่างกัน บรรทัดฐานทางเพศภาวะก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกัน
ความแตกต่างเหล่านี้เกิดขึ้นตั้งแต่กำเนิดจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว	ความแตกต่างเหล่านี้อาจนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเมื่อเคารพคุณค่าของบุคคลไม่เท่าเทียมกันหรือเมื่อไม่ยอมรับบรรทัดฐานที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน
ความแตกต่างนี้จะสังเกตเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในช่วงวัยแรกรุ่นหรือเมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์	บรรทัดฐานทางเพศภาวะสามารถเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงข้ามกาลเวลาได้

ความเชื่อเกี่ยวกับบรรทัดฐานและบทบาททางเพศภาวะประกอบสร้างขึ้นจากสังคม ในที่นี้ บรรทัดฐานทางเพศภาวะคือมุมมองว่าการกระทำ การพูดจา การแต่งกาย และการแสดงออก ว่าบุคคลเป็นหญิงหรือชายนั้นควรเป็นอย่างไร เด็กจะเรียนรู้บรรทัดฐานและความคาดหวังเหล่านี้ในระหว่างที่เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ กระบวนการขัดเกลาดังกล่าวจึงมีอิทธิพลต่อบทบาทที่เด็กจะรับไปยึดถือปฏิบัติ เด็กๆ สามารถซึมซับความคาดหวังทางเพศภาวะจากแหล่งต่างๆ ได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน ครูอาจารย์ หรือแม้แต่สื่อต่างๆ นอกจากนี้เด็กยังรู้จักสังเกตและทำตามวิธีปฏิบัติเชิงสถาบัน ธรรมเนียมปฏิบัติในชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ อีกด้วย

อย่างไรก็ดี บางคนไม่อยากจะเกณฑ์ให้ตนเองต้องเข้าไปอยู่ในกรอบความคาดหวังทางเพศภาวะที่สังคมกำหนด ขณะที่บางคนก็เชื่อว่าตนเกิดมาในร่างกายที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับตัวเอง ยกตัวอย่างเช่น คนข้ามเพศจะมีอัตลักษณ์ทางเพศภาวะไม่ตรงกับเพศสรีระที่ถูกกำหนดตอนถือกำเนิด ซึ่งอาจเป็นคนข้ามเพศจากชายเป็นหญิง (มีรูปร่างลักษณะผู้หญิง หรือเป็นที่รู้จักในนามผู้หญิงข้ามเพศ) หรือจากหญิงเป็นชาย (มีรูปร่างลักษณะผู้ชาย หรือเป็นที่รู้จักในนามผู้ชายข้ามเพศ) [24] บางคนก็ไม่ต้องการระบุตัวตนว่าเป็นชายหรือหญิงเพศใดเพศหนึ่งไปเลย แต่ชอบให้มองว่าเป็นการผสมผสานของทั้งสองเพศ ส่วนบางคนก็ระบุตัวตนว่าเป็น “เพศที่สาม” เช่น คนฮิจราในแถบเอเชียใต้ และคนฟาอะฟาฟินีในกลุ่มประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก โดยในบางประเทศ เช่น บังกลาเทศ อินเดีย เนปาล และปากีสถาน เพศที่สามคืออัตลักษณ์ที่รับรองตามกฎหมาย โดยระบุไว้ในบัตรประจำตัวประชาชนและเอกสารราชการอื่นๆ เด็กบางคนก็มีเพศก้ำกวมกล่าวคือ เพศตามธรรมชาติตอนถือกำเนิดมีลักษณะไม่ตรงแบบ เช่น คุณลักษณะทางกายภาพฮอร์โมนหรือโครโมโซมไม่อาจจำแนกได้ว่าเป็นหญิง หรือชาย ดังนั้นเด็กเพศก้ำกวมจึงอาจรวมอยู่ในกลุ่มที่ไม่ระบุตัวตนตามเพศสรีระตอนถือกำเนิดหรือไม่ถูกกำหนดว่าเป็นชายหรือหญิงตั้งแต่แรกเกิดก็ได้

ความคาดหวังทางเพศภาวะบางประการอาจเป็นอันตรายหรือนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมก็ได้ตัวอย่างบรรทัดฐานทางเพศที่เป็นอันตราย ได้แก่ ฐานคติที่ยอมรับว่าเด็กหนุ่มสามารถพูดจาทะเลาะผู้หญิงที่เดินผ่านไปมาตามท้องถนนได้หรือฐานคติที่มองว่าระดับการศึกษาของลูกสาวไม่สำคัญเท่าของลูกชาย เป็นต้น

นอกจากนี้บรรทัดฐานทางเพศในชุมชนหนึ่งอาจแตกต่างจากอีกชุมชนหนึ่งก็ได้ กล่าวคือบางชุมชนก็ยึดถือการปฏิบัติที่เป็นธรรมระหว่างชายหญิงและแสดงให้เห็นมากกว่าชุมชนอื่น เป็นต้น

การคำนึงถึงผลกระทบจากบรรทัดฐานทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกัน

บรรทัดฐานทางเพศมีผลต่อรูปแบบการส่งลูกเข้าเรียนและอยู่ศึกษาต่อในระบบโรงเรียน เช่น ในบางพื้นที่ที่มีการยึดถือปฏิบัติว่าเด็กผู้หญิงต้องช่วยทำงานบ้านหรือแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อยด้วยความคาดหวังเช่นนี้จึงทำให้เด็กผู้หญิงต้องออกจากโรงเรียนกลางคันสำหรับเด็กผู้ชายนั้นสังคมก็คาดหวังว่าจะต้องออกจากโรงเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระและหารายได้ให้แก่ครอบครัวตั้งแต่อายุยังน้อยเช่นกัน เมื่อครอบครัวมองไม่เห็นประโยชน์อันใดจากการส่งลูกผู้หญิงเข้าเรียนจึงไม่ให้ความสำคัญและมักตัดสินใจให้ลูกสาวออกจากโรงเรียนก่อนลูกชาย

หลายประเทศมีอัตราการเข้าเรียน การอยู่ในระบบโรงเรียนและการสำเร็จการศึกษาของเด็กหญิงกับเด็กชายแตกต่างกัน บางแห่งมีอัตราเด็กชายในระบบโรงเรียนมากกว่าเด็กหญิงอย่างเห็นได้ชัดเจนในโรงเรียนประถมศึกษา (เช่น อัฟกานิสถาน อินเดีย สเปน.ลาว และปากีสถาน) หรือในโรงเรียนมัธยมศึกษา (อัฟกานิสถานอินเดีย สเปน.ลาว เนปาล และปากีสถาน) [40]

หลายวัฒนธรรมมีการยึดถือบรรทัดฐานทางเพศที่ทำให้เด็กสาวต้องแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อยมากซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งตัวเด็กและลูกๆ ที่จะเกิดตามมา ในประเทศอินเดียหญิงที่แต่งงานก่อนอายุ 18 ปี ได้รับการศึกษาน้อยกว่าหญิงที่แต่งงานเมื่ออายุ 18 แล้วอย่างมีนัยสำคัญผู้หญิงกลุ่มเดียวกันนี้ยังมีโอกาสคลอดลูกที่มีน้ำหนักแรกเกิดต่ำและมีภาวะทุพโภชนาการสูงกว่าอีกด้วย [38] ในประเทศเนปาล มีการศึกษาหลายฉบับเน้นให้เห็นความเชื่อมโยงสำคัญระหว่างระดับการรู้หนังสือของผู้หญิงกับความสามารถในการเข้าใจสาระสำคัญด้านสุขภาพที่ได้ยินทางวิทยุ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพความอยู่ดีมีสุขของลูกๆ ได้ [39]

การสำเร็จการศึกษาระดับประถม และมัธยมถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งแก่ทุกคนไม่ว่าจะมีเพศภาวะใด เพราะนี่อาจส่งผลกระทบใหญ่หลวงต่อลูกหลานในอนาคตหญิงที่ได้รับการศึกษามักจะมีแนวโน้มมีลูกที่สุขภาพดีกว่า แม่ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่ามักมีแนวโน้มมีส่วนร่วมวางแผนครอบครัวและมักมีจำนวนบุตรน้อยกว่า ลูกของหญิงกลุ่มนี้มีแนวโน้มรอดชีวิตพ้นวัยทารกสูงกว่าและจะมีปัญหาสุขภาพน้อยกว่า แต่ละปีที่ผู้หญิงได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นจะเท่ากับการตายของทารกลดลงร้อยละ 7 ถึง 9 [42] นอกจากนี้ แม่ที่ได้รับการศึกษายังสามารถมีส่วนช่วยเหลือหนุนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของในครอบครัวได้ดีกว่าอีกด้วย [43]

เยาวชนข้ามเพศหลายคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากการตีตรา การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง เด็กนักเรียนกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับการรังแกรูปแบบต่างๆ หากมีวิธีการแสดงออกที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศภาวะที่กำกับเพศสรีระของตน การถูกรังแกจะส่งผลต่อการเข้าเรียน สมรรถนะทางวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนจำกัดโอกาสต่างๆ ในอนาคต [44-46]

บรรทัดฐานทางเพศเชิงลบจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ในลักษณะเดียวกันกับที่มีผลต่อการศึกษา เช่น เยาวชนชายอายุระหว่าง 15 ถึง 19 ปี ทั่วโลกจะมีความเสี่ยงสูงต่อการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนนและความรุนแรงระหว่างบุคคล [41] ทั้งยังมีแนวโน้มสูงกว่าในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูบบุหรี่ และใช้ยาเสพติดชนิดอื่นซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักเป็นเพราะเยาวชนชายจะชื่นชอบกิจกรรมเสี่ยงตายบ้าบิ่นที่ไม่ค่อยปลอดภัยเป็นพิเศษ ด้วยเชื่อตามกันว่าเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เป็นลูกผู้ชาย[46] แต่ในทางตรงกันข้าม สำหรับเยาวชนหญิงแล้ว การแต่งงานก่อนวัยอันควรกลับทำให้เยาวชนหญิงต้องตกอยู่ในความเสี่ยงสูงต่อการมีปัญหาสุขภาพของมารดา ความรุนแรงในครอบครัว และการออกจากโรงเรียนกลางคันโดยพบว่ามีปัญหาสุขภาพของมารดาเป็นความเสี่ยงสูงอย่างยิ่งของเด็กสาวอายุระหว่าง 15 ถึง 19 ปี ในประเทศอัฟกานิสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย อินโดนีเซีย สเปน.ลาว เมียนมาร์ เนปาล ปาปัวนิวกินี และปากีสถาน [41]

ผู้ชายกับความรุนแรงระหว่างบุคคล

ผู้ชายมักถูกคาดหวังว่าต้องเป็นผู้มีกำลังอำนาจ กล้าหาญและควบคุม จนอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ความรุนแรงระหว่างบุคคลติดอันดับหนึ่งในสามของความเสียหายร้ายแรงสูงสุดต่อสุขภาพระยะยาวของชายหนุ่มในประเทศอัฟกานิสถานหมู่เกาะมาร์แชลล์ฟิลิปปินส์ปากีสถานชามัวไทยและตองกา [41]

ปัญหาสุขภาพจิตก็เป็นประเด็นปัญหาสำคัญของเด็กและเยาวชนอายุ 10-19 ปี ด้วยเช่นกัน หลายประเทศรายงานว่าเด็กสาวมีภาวะซึมเศร้าและความวิตกกังวลในอัตราสูงกว่าเด็กหนุ่ม และประเทศส่วนมากในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกรายงานว่า ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวลและการทำร้ายตัวเอง ติดอันดับหนึ่งในสามโรคที่ร้ายแรงที่สุดซึ่งส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของวัยรุ่นหญิง [41] ส่วนเยาวชนชายก็มักไม่ค่อยเต็มใจแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาเหล่านี้เพราะเด็กหนุ่มมักรู้สึกว่าการยอมรับหรือสารภาพว่าตนมีภาวะบีบคั้นทางอารมณ์นั้นไม่เป็นลูกผู้ชาย เยาวชนข้ามเพศก็มักประสบปัญหาสุขภาพจิตอันเนื่องมาจากความทุกข์ใจที่ต้องคอยรู้สึกว่าจะไม่ร่างกายของตนเองจึงไม่ตรงกับอัตลักษณ์ทางเพศภาวะ ทั้งยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสังคมอีกด้วย [47] บางคนอาจใช้การรักษาด้วยฮอร์โมนเพื่อชะลอการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยแรกรุ่นหรือเพื่อกระตุ้นลักษณะทางร่างกายให้เข้ากับอัตลักษณ์การตีตราและการเลือกปฏิบัติที่เยาวชนข้ามเพศต้องเผชิญก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าและการพยายามฆ่าตัวตายในอัตราที่สูงเป็นอย่างยิ่ง [47-49]

บรรทัดฐานทางเพศภาวะกับภาพลักษณ์ทางร่างกาย

ในบางประเทศหญิงสาวต้องเผชิญกับความกดดันอย่างความกดดันอย่างมากที่ต้องมีรูปลักษณ์มีเสน่ห์เป็นที่น่าดึงดูดใจ ทั้งยังต้องทนทุกข์ทรมานเพราะภาวะบีบคั้นในเรื่องการรักษาภาพลักษณ์ทางร่างกายและโรคที่มีพฤติกรรมมารับประทานอาหารผิดปกติในอัตราสูง [41] ตัวอย่างเช่นความกดดันอย่างรุนแรงด้านภาพลักษณ์ทางร่างกายมีผลทำให้เกิดโรคที่มีพฤติกรรมมารับประทานอาหารผิดปกติในอัตราสูงในบรูไนดารุสซาลามสิงคโปร์และมณฑลไต้หวันของสาธารณรัฐจีน [41] ทั้งนี้ ภาวะผิดปกติที่เกิดจากภาพลักษณ์ทางร่างกายยังส่งผลกระทบต่อชายหนุ่มด้วย แต่ในกลุ่มหญิงสาวจะพบบ่อยกว่า

การนิยามความรุนแรง

ความรุนแรงระหว่างบุคคลสามารถส่งผลกระทบต่อผู้คนได้ทุกเพศทุกวัย ทุกวัฒนธรรมและทุกชนชั้นวรรณะ ศัพท์คำว่า 'ความรุนแรง' นำมาใช้ในวงกว้าง เพื่อหมายความรวมถึงการปฏิบัติต่อผู้อื่นในเชิงลบรูปแบบต่างๆ ได้แก่ พฤติกรรมหรือการกระทำใดๆ ทางร่างกายวาจาจิตใจและทางเพศโดยมีตัวอย่างพฤติกรรมหรือการกระทำแต่ละด้านดังแสดงข้างล่างนี้

- **การกระทำทางร่างกาย** – ทุบตี ทำให้สะดุดหรือลื่นล้ม แหย่หรือจี้ให้จกจี้ ชกตอย เตะถีบ ขว้างปาวัตถุข้าวของ
- **การกระทำทางวาจา** – พูดคำหยาบดูถูกเหยียดหยาม ข่มขู่ (ซึ่งรวมถึงการแสดงความเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อันเป็นการกีดกันทางเพศ การเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน และการเหยียดเชื้อชาติทั้งในรูปแบบถ้อยคำหรือข้อเขียน)
- **การกระทำทางจิตใจ** – กระจายข่าวลือ จ้องมอง สะกดรอย คอยเฝ้าติดตาม ข่มขู่ ทำให้เสียเกียรติ คุกคามขู่เชิญ ทำให้อับอายขายหน้า
- **การกระทำทางเพศ** – นินทาเสียชื่อเสียงเพศ คุกคามทางเพศ ล่วงละเมิดทางเพศ ข่มขืนกระทำชำเรา ทำให้เสียเกียรติและ/หรือขู่ขู่ขู่ขู่ทางเพศ บังคับให้รับรู้อาชีพหรือใช้การกระทำรูปถ่าย ภาพวาด หรือเว็บไซต์เกี่ยวกับเรื่องเพศ

ความเชื่อมโยงระหว่างเพศภาวะกับความรุนแรง: ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะถือเป็นความรุนแรงระหว่างบุคคลประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำรุนแรงรูปแบบต่างๆต่อเป้าหมายที่เป็นคนบางคนหรือบางกลุ่มด้วยเหตุแห่งเพศภาวะ กล่าวคือ พฤติกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดการบาดเจ็บเสียหายหรือทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศแก่คนบางคน (ผู้ชาย ผู้หญิง คนเพศกำกวม หรือคนข้ามเพศ) โดยเกิดขึ้นจากความคาดหวังในเรื่องบทบาทหญิงชายและภาพเหมารวมทางเพศภาวะ

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการจัดสรรแบ่งปันอำนาจที่ไม่เท่ากัน ตามปกติมนุษย์จะใช้อำนาจโดยการเข้าควบคุมทรัพยากรความคิดและความรู้ ซึ่งอาจจะใช้ไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ [50, 51] ยกตัวอย่างเช่นผู้ที่มีอำนาจบางคนอาจตัดสินใจใช้อำนาจของตนสรรสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางบวกก็ได้แต่ก็อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบได้เช่นกัน ซึ่งความรุนแรงบนฐานเพศภาวะก็คือการใช้อำนาจในทางที่ผิดนั่นเอง โดยอาจอยู่ในรูปของการใช้กำลังอำนาจทางร่างกายโดยมิชอบ อันได้แก่ การกระทำรุนแรงทางร่างกาย (เช่น ทุบตี ผลัก หรือตบ) หรืออาจเกิดขึ้นในรูปของการใช้อิทธิพลทางด้านจิตใจหรืออารมณ์โดยมิชอบ เช่น เมื่อบางคนโน้มน้าวชักจูง หรือกล่อมให้ผู้อื่นทำสิ่งที่ขัดกับผลประโยชน์ของตนหรือละเมิดสิทธิหรือควบคุมผู้อื่นโดยทำให้กลัว [50] ในหลายๆ สังคม ผู้หญิงถูกสอนว่าจะต้องยอมอยู่ในอำนาจตีของผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงถูกลดทอนอำนาจลง ส่วนคนข้ามเพศโดยทั่วไปก็จะมีอำนาจน้อยกว่าอยู่แล้ว นี่เป็นเพราะเรามีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศตามแบบแผนทั่วไปนั่นเอง

ตัวอย่างความรุนแรงบนฐานเพศภาวะมีดังต่อไปนี้

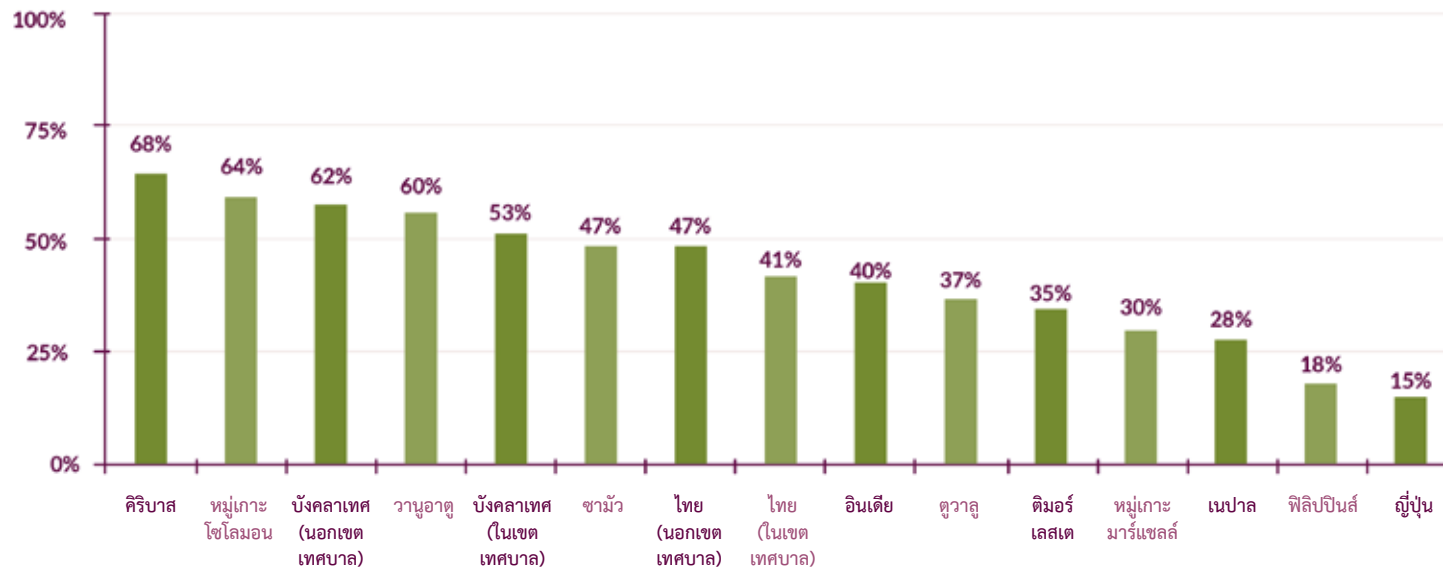
- **ความรุนแรงทางร่างกาย** – สามีทุบตีภรรยาเพราะใช้เงินโดยไม่ขออนุญาตจากตนก่อน
- **ความรุนแรงทางวาจา** – ป้าพูดจากระแนะกระแหนก่อนแคะหลานสาวว่าสนใจแต่เรื่องเรียน ถากถางหลานว่าคงไม่มีใครอยากเอาไปทำภรรยาเพราะเรียนเก่งเกินไป
- **ความรุนแรงทางจิตใจ** – เด็กผู้ชายกลุ่มหนึ่งไม่ยอมให้เพื่อนอีกคนเข้ากลุ่มด้วยและชอบขโมยข้าวเขาไป เพราะคิดว่าเขามีลักษณะท่าทางอ่อนแอเหมือนผู้หญิง
- **ความรุนแรงทางเพศ** – เด็กผู้ชายตะโกนกระช้ำเข้าเหย้าแก่เด็กสาวที่เดินผ่านไปมาตามท้องถนนด้วยถ้อยคำสับคนลามกหรือลวนลามโดยแอบตะแคงเนื้อต้องตัวระหว่างที่เด็กสาวเดินออกจากประตูโรงเรียน

ความชุกของเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ รวมทั้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแจกแจงข้อมูลภายในประเทศแล้วมักจะพบบ่อยๆ ว่า เด็กผู้หญิงในท้องที่ชนบทและเด็กผู้หญิงฐานะยากจนคือกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกว่าคนอื่นในการเผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ ส่วนคนข้ามเพศและคนรักเพศเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในอัตราที่สูงกว่าคนเพศอื่น ทั้งนี้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะอาจเก็บรวบรวมได้ยาก เนื่องจากคนมักจะลังเลว่าควรไปรายงานว่าตนเองคือผู้ก่อเหตุหรือเป็นผู้ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงดีหรือไม่ นั่นจึงหมายความว่าข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจเป็นตัวแทนของประชากรที่เฉพาะเจาะจงเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น (เช่น เด็กผู้หญิงเทียบกับเด็กผู้ชายหรือไม่ก็สตรีเทียบกับเด็กและเยาวชน) หรือความรุนแรงที่เฉพาะเจาะจงเพียงประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น จึงทำให้เกิดช่องว่างทางข้อมูลอันสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกล่าวถึงประเด็นอ่อนไหวประการบาง เช่น ความรุนแรงทางเพศหรือความรุนแรงต่อคนข้ามเพศ เพราะข้อมูลประเภทนี้มีความไวทางจริยธรรมสูงสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล(เช่นคนอาจจะกลัวการถูกไล่ทำร้าย ถูกตามเบียดเบียนหากเปิดเผยพฤติกรรมบางอย่างหรือการบ่งชี้ตัวตนของบางคน)

คำถามชวนย้อนคิด

สถิติความรุนแรงฐานเพศภาวะในพื้นที่ของท่านเป็นเท่าไร? ใครมีความเสี่ยงมากที่สุด? และมีความเสี่ยงที่สุดเมื่อไรและที่ไหน? นักเรียนคนใดมีความเสี่ยงเพราะบางต่อความรุนแรงฐานเพศภาวะมากที่สุด? นักเรียนคนใดมีแนวโน้มเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงฐานเพศภาวะมากที่สุด?

แผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นความชุกที่แตกต่างกันของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ ซึ่งเป็นความรุนแรงทางร่างกายหรือทางเพศที่กระทำต่อผู้หญิงในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคที่มีข้อมูลสามารถอ้างอิงได้ [52]

ที่มา: ทีมา: องค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (2556)

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับรูปแบบวิถีที่สังคมวัฒนธรรมต่างๆ ทำความเข้าใจกับบทบาททางเพศของชายหญิงซึ่งความเข้าใจดังกล่าวนี้ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ หลายประการ โมเดลแบบจำลองในหน้าถัดไปนี้ แสดงให้เห็นวิธีการที่ความเข้าใจและประสบการณ์เผชิญความรุนแรงหรือการปกป้องคุ้มครองของผู้คนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ ในสภาพแวดล้อม ‘ระดับ’ ต่างๆ อย่างไร โดยประกอบด้วย สภาพแวดล้อมระยะประชิด ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้านโรงเรียน, สภาพแวดล้อมระดับสถาบัน ได้แก่ นโยบายและระบบที่จัดสรรทรัพยากรและกำหนดบริการสาธารณะ, และอำนาจบังคับในภาพรวม ได้แก่ วัฒนธรรมศาสนาและความเชื่อ ซึ่งปัจจัยในสภาพแวดล้อมเหล่านี้หลายอย่างสามารถส่งผลในเชิงบวกเพื่อป้องกันความรุนแรง หรือในเชิงลบเพื่อเพิ่มความชุกของเหตุการณ์ความรุนแรงก็ได้ ดังนั้นความพยายามดำเนินงานที่มุ่งผลในการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกไม่ควรมองเพียงแค่ปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาทัศนคติและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเท่านั้น หากยังต้องแก้ปัญหาทัศนคติและพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ในระดับชุมชนนโยบายและสังคมในวงกว้างอีกด้วย

แผนภาพที่ 2 : ปัจจัยที่ช่วยลดความชุกของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

โรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมระยะประชิด โดยโครงการหรือแผนงาน รวมทั้งกิจกรรมโรงเรียนที่นำเสนอในที่นี้ สามารถส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมและประสบการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตของเด็กและเยาวชนได้ จะเป็นการดีที่ยังหากความพยายามดำเนินงานในโรงเรียน ได้รับการเติมเต็มโดยกลยุทธ์เชิงบวกในบริบทบ้านและชุมชน ตลอดจนในสภาพแวดล้อมระดับสถาบันและสังคมวัฒนธรรมในวงกว้าง

ผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

ประสบการณ์เผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะอาจก่อให้เกิดผลด้านสุขภาพจิตร้ายแรงแก่ชายหนุ่ม หญิงสาว และเยาวชนข้ามเพศได้ [53] งานวิจัยหลายฉบับแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่เคยประสบเหตุความรุนแรงในบ้าน และผู้ชายหรือคนข้ามเพศที่เผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะมีแนวโน้มที่จะซึมเศร้าหดหู่อิดโรยเหนื่อยหน่าย หรือรู้สึกไร้ค่าสูง และยังมีความเสี่ยงสูงต่อการประสบปัญหาสุขภาพจิตหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกด้วย [24, 54]

นอกจากนี้ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบ้าน ยังสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความอยู่ดีมีสุขของเด็กได้ [55, 56] ตัวอย่างเช่นการศึกษาในกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ในบังกลาเทศพบว่าผู้หญิงที่เคยเผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบ้านมีแนวโน้มมีลูกเป็นเด็กที่มีภาวะขาดสารอาหาร (ทุพโภชนาการเรื้อรัง) [57] สิ่งนี้คือการเน้นย้ำว่าความรุนแรงบนฐานเพศภาวะมีผลกระทบอย่างแท้จริงต่อความอยู่ดีมีสุขของบุคคลและครอบครัว

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในโรงเรียน

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาคือความรุนแรงรูปแบบใดก็ตามที่มีสาเหตุมาจากบทบาททางเพศภาวะและสัมพันธ์ภาพ ซึ่งเกิดขึ้นภายในหรือบริเวณรอบๆ สถานศึกษา และระหว่างเดินทางไปกลับ ความรุนแรงนี้อาจเกิดขึ้นในห้องเรียน แต่โดยส่วนใหญ่มักพบว่าเกิดขึ้นบ่อยในบริเวณที่ไม่ค่อยมีการควบคุมดูแลทั้งภายในและรอบๆ สถานศึกษา พื้นที่เหล่านี้ ได้แก่ บริเวณโรงอาหาร/ลานสนทนา การ บริเวณห้องสุขา หรือในหอพักนักเรียนประจำ หรือบ้านพักครู หรืออาจเกิดขึ้นในช่วงเดินทางมาโรงเรียนหรือระหว่างทางกลับบ้านก็ได้ ทั้งนี้ อาจเป็นความรุนแรงที่กระทำโดยเพื่อนนักเรียนหรือผู้ใหญ่ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือพนักงานขับรถรับส่งก็ตาม

คนที่มีกำลังอำนาจน้อยกว่าทั้งภายในและรอบๆ โรงเรียน จะมีแนวโน้มตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กสาว มักจะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ นอกจากนี้ คนข้ามเพศและคนที่ถูกเหมารวมว่ามีความสนใจเพศเดียวกันก็มักจะมีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาด้วยเช่นกัน

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะประเภทที่เกิดขึ้นตามโรงเรียนต่างๆ มักจะเป็นการสะท้อนภาพความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่เกิดขึ้นตามชุมชนในวงกว้าง โดยมีตัวอย่างของรูปแบบความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4 : ตัวอย่างเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา

ความรุนแรงทางวาจา	ความรุนแรงทางจิตใจ	ความรุนแรงทางร่างกาย	ความรุนแรงทางเพศ
<ul style="list-style-type: none"> ใช้คำหยาบคายเพราะความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน หยอกเย้า ล้อเลียน ยั่วแหย่ ฉีกหน้าคนที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศตามแบบแผน ใช้ภาษาทางเพศดูหมิ่นเหยียดหยาม ล้วงละเมิด ใช้คำหยาบคายตำหนิหรือประณามอดีตทางเพศที่คาดเดากันไปเอง 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ยอมรับคนที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศตามแบบแผนเข้ากลุ่ม กระจายข่าวลือ ชุบชิบนิทา มีอาการ ชักสีหน้า หรือทำท่าทางเพราะรังเกียจ ดูถูก หรือทำอย่างหยาบคาย 	<ul style="list-style-type: none"> คุกคามคนที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศตามแบบแผนโดยการหยิก จิกหัวตบ ตี ผลัก ถีบ ตะ หรือขว้างปาข้าวของ บังคับข่มขู่คนบางเพศภาวะให้ใช้แรงงานหรือบริการ (เช่น ผู้หญิงต้องอยู่เวรทำความสะอาดห้องหลังเลิกเรียน) ใช้การลงโทษทางร่างกายนักเรียนชายด้วยวิธีที่รุนแรงกว่า 	<ul style="list-style-type: none"> จับลูกคลำ หรือแตะเนื้อต้องตัวโดยไม่เต็มใจ วิพากษ์วิจารณ์ในทางเพศเรื่องพฤติกรรมหรือชื่อเสียงของคนอื่น บังคับให้มีเพศสัมพันธ์ ข่มขืน บังคับให้ดูการกระทำทางเพศหรือภาพลามกอนาจาร

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะระหว่างเดินทางมาโรงเรียน

งานศึกษาวิจัยหลายฉบับแสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจเผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะระหว่างทางขณะที่กำลังเดินทางไปโรงเรียนและกลับบ้าน หรือขณะที่กำลังรอรถโดยสาร [58, 59] ซึ่งอาจเป็นความรุนแรงที่กระทำโดยผู้ขับขี่รถโดยสารหรือคนที่เดินไปมาตามท้องถนนในบางพื้นที่ เด็กสาวที่ต้องเดินทางไกลๆ อาจมีความเสี่ยงสูงต่อการถูกคุกคามล่วงละเมิดมากขึ้นสำหรับพื้นที่ความขัดแย้งหรืออยู่ภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉิน เด็กสาวอาจมีความเสี่ยงและเปราะบางต่อการถูกลักพาตัวหรือเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ [60]

การประสบเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะระหว่างทางไปกลับบ้านและโรงเรียน อาจมีผลต่อการเข้าเรียนของเด็ก [60] ผู้ปกครองควรพิจารณาให้ลูกย้ายโรงเรียน หากรู้สึกว่าการเดินทางไปกลับโรงเรียนโดยไม่ปลอดภัย [61]

ผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา

งานศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีผลกระทบในเชิงลบหลายอย่างต่อการเรียนและสุขภาพของเด็กที่เคยเผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะกับตัวเอง นอกจากนี้ ผลเสียเหล่านี้ยังอาจเกิดขึ้นกับเด็กที่เคยรู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงและต้องมีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดกลัวว่าสักวันเหตุการณ์ดังกล่าวคงต้องเกิดขึ้นกับตนเอง ทั้งนี้ ตัวอย่างผลกระทบของความรุนแรงได้นำเสนอไว้ดังแสดงในตารางที่ 5 ในหน้าถัดไป

ตารางที่ 5 : ผลกระทบและผลต่อจิตใจที่เกิดจากความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา

ผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาที่มีต่อการเรียน ได้แก่	ผลของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาที่มีต่อจิตใจอาจทำให้ความเสี่ยงของกลุ่มอาการต่อไปนี้เพิ่มขึ้น คือ
<ul style="list-style-type: none"> • ไม่มีสมาธิจดจ่อกับการเรียน • ผลการเรียนต่ำลง • สนใจโรงเรียนน้อยลง • หวาดกลัวการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน • ไม่กล้าเข้าหาครูเพื่อขอความช่วยเหลือ • แผลกแยก ไม่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียน (เช่น กีฬา) • ย้ายโรงเรียน • หยุดเรียน ไม่เข้าเรียนที่ใดเลย • ทางเลือกเข้าสู่สาขาวิชาและอาชีพลดน้อยลง 	<ul style="list-style-type: none"> • การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง • ความวิตกกังวล • ภาวะซึมเศร้า • สุขภาพร่างกายทรุดโทรม • สูญเสียความไว้วางใจผู้อื่น • พฤติกรรมทางเพศที่มีความเสี่ยงสูง • ความขัดแย้งในครอบครัว • การทำร้ายตัวเอง • การฆ่าตัวตาย • ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้ยาเสพติดชนิดอื่น

เมื่อนึกถึงผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ ท่านจำเป็นจะต้องเข้าใจผลกระทบของความถี่และระยะเวลา รวมทั้งระดับความร้ายแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนักเรียนอาจได้รับผลกระทบเลวร้ายจากความรุนแรงชนิดที่เกิดต่อเนื่องและสังเกตยากได้สูงพอๆ กับประเภทที่เกิดอย่างโจ่งแจ้งเพียงครั้งเดียว โดยเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งรูปแบบที่ไม่ร้ายแรงแต่ต่อเนื่องและเหตุการณ์ร้ายแรงแบบครั้งเดียว อาจเป็นสาเหตุของผลกระทบต่อการศึกษาและต่อจิตใจในเชิงลบดังแสดงข้างต้นก็ได้เช่นกัน

คนเราอาจแสดงอาการตอบสนองต่างกันเมื่อเผชิญเหตุการณ์ความรุนแรง งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าเด็กสาวที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงมีแนวโน้มจะประสบภาวะซึมเศร้าหรือวิตกกังวลสูงกว่า ส่วนเด็กหนุ่มที่เคยตกเป็นเหยื่อก็มักแสดงความก้าวร้าวใช้สารเสพติดหรือก่อเรื่องต่างๆ เช่น พฤติกรรมเกเรชอบหาเรื่อง [53, 62, 63]

การระบุตัวเด็กที่เผชิญความรุนแรงและความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่โรงเรียน

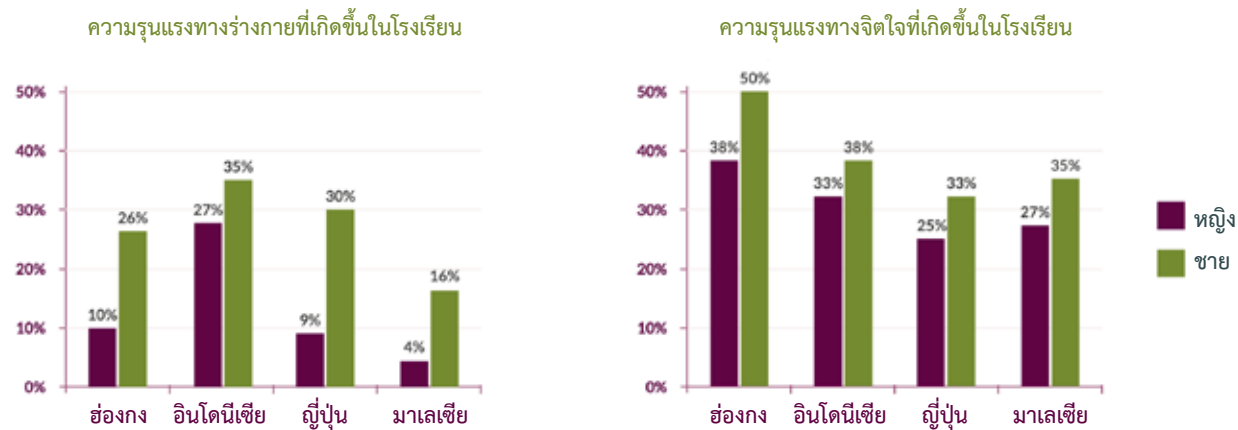
เด็กหนุ่มสาวทุกคนล้วนมีโอกาสเผชิญความรุนแรงที่โรงเรียนหรือบริเวณรอบโรงเรียนด้วยกันทั้งสิ้น แต่เหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กสาวอาจต่างจากเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กหนุ่ม หลักฐานเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าเด็กหนุ่มมักตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางร่างกาย ส่วนเด็กสาวมักตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางวาจา [60]

ความรุนแรงระหว่างเพื่อนนักเรียน

ข้อมูลด้านความรุนแรงในสถานศึกษาที่เก็บรวบรวมได้โดยมากมักหมายถึงความรุนแรงในรูปของการกลั่นแกล้งรังแกระหว่างเพื่อนนักเรียน ทั้งนี้ไม่ค่อยมีการแจกแจงโดยเฉพาะลงไปว่าการกลั่นแกล้งรังแกเหล่านี้มีส่วนความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเป็นเท่าใด แต่ข้อมูลด้านการข่มขู่รังแกในภาพรวมก็แสดงให้เห็นว่าความรุนแรงระหว่างเพื่อนนักเรียนเป็นเรื่องธรรมดาที่พบได้ทั่วไปในโรงเรียนแถบเอเชียแปซิฟิก อย่างไรก็ตาม อัตราความถี่ในแต่ละประเทศกลับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าบางพื้นที่ความรุนแรงอาจเป็นเรื่องปกติ แต่ในพื้นที่อื่นเด็กนักเรียนจะถูกขัดเกลาทางสังคมให้มีความเชื่อว่าความรุนแรงคือวิธีจัดการความขัดแย้งที่ไม่อาจยอมรับได้ ยกตัวอย่างเช่น งานศึกษาวิจัยชิ้นหนึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตรานักเรียนที่เคยเผชิญการข่มขู่รังแกภายในระยะเวลาหนึ่งเดือนก่อนการสำรวจอยู่ในช่วงตั้งแต่ร้อยละ 15 (เมียนมาร์) จนกระทั่งร้อยละ 70 (ซามัว) [64]

ความรุนแรงระหว่างเพื่อนนักเรียนมักจะเกิดขึ้นจากการเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นวรรณะเชื้อชาติสถานภาพชนพื้นเมือง และเพศภาวะ [58, 60, 64] ทั้งนี้ เด็กชายมักจะมีแนวโน้มสูงกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการเป็นทั้งเป้าหมายและผู้ก่อเหตุความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกทุกรูปแบบในสถานศึกษา [65] นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ที่แสดงให้เห็นว่า เยาวชนข้ามเพศและเด็กชายที่สนใจเพศเดียวกัน จะตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแกในระดับที่สูงกว่าเพื่อนนักเรียนคนอื่น [45] อย่างไรก็ตาม เด็กสาวและเยาวชนข้ามเพศก็ยังเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มเผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะสูงอยู่แน่นอน

แผนภูมิที่ 2 : ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะทางร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

ที่มา: Lai et al., 2008. ตัวชี้วัดคือ “ประสบการณ์ความรุนแรงทางร่างกาย” (ชาย) และ “ประสบการณ์ถูกหยอกล้อเข้าหาญ” (ชาย)

แผนภูมิตั้งต้นแสดงให้เห็นว่ารูปแบบและอัตราการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงอาจแตกต่างกันอย่างมากทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศในหลายๆ พื้นที่เด็กผู้ชายมีแนวโน้มเผชิญความรุนแรงทางร่างกายระหว่างเพื่อนนักเรียนสูงกว่าเมื่อเทียบกับเด็กผู้หญิงยกตัวอย่างเช่น ในออสเตรเลียอินโดนีเซียนิวซีแลนด์ฟิลิปปินส์ และมณฑลไต้หวันของสาธารณรัฐจีน เด็กผู้ชายมักมีแนวโน้มตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงทางร่างกาย และมีผู้หญิงมากกว่าร้อยละ 20 และผู้ชายร้อยละ 35 รายงานว่าตนเคยถูกทำร้ายร่างกายที่โรงเรียนเนื่องจากความรุนแรงระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน [25] แนวโน้มดังกล่าวก็พบในประเทศมาเลเซียและสาธารณรัฐเกาหลีด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เด็กผู้ชายจะมีแนวโน้มเผชิญความรุนแรงทางร่างกายสูงกว่าเด็กผู้หญิงถึงประมาณสี่เท่าตัว

ในบางบริบทเด็กผู้หญิงอาจมีแนวโน้มตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงทางวาจาหรือทางจิตใจสูงกว่า จากงานศึกษาวิจัยที่สำรวจเด็กชายหญิงจำนวน 2,500 คน ในพื้นที่สองจังหวัดของประเทศไทยฟิลิปปินส์ พบว่าเด็กผู้หญิงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 มากกว่าร้อยละ 10 มีแนวโน้มเผชิญการถูกละเลย ทำท่าเฉยเมยหรือตะคอกใส่สูงกว่า และมีแนวโน้มถูกหยอกล้อกลั่นแกล้งสูงกว่าเล็กน้อย เมื่อเทียบกับเด็กผู้ชาย [66]

เยาวชนข้ามเพศก็ตกอยู่ในความเสี่ยงและเปราะบางต่อการถูกข่มเหงรังแกและความรุนแรงได้อย่างสูง งานวิจัยจากนิวซีแลนด์รายงานว่านักเรียนที่เป็นเด็กข้ามเพศจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งกังวลว่าอาจมีใครบางคนทำร้ายหรือก่ออันตราย อีกทั้งยังมีแนวโน้มรายงานการถูกลั่นแกล้งรังแกประจำสัปดาห์สูงกว่าเพื่อนนักเรียนที่ไม่ใช่คนข้ามเพศถึงสามเท่าตัว [67]

ข้อมูลสถิติสำคัญจากบางประเทศ

ความรุนแรงทางร่างกายที่กระทำโดยเพื่อนนักเรียนในบริบทสถานศึกษา มีการรายงานโดยกลุ่มนักเรียนต่อไปนี้

- นักเรียนอายุระหว่าง 5 ถึง 18 ปี ในพื้นที่สองจังหวัดของประเทศไทยฟิลิปปินส์ จำนวนมากกว่าร้อยละ 35 [66]
- เด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสองแห่งในเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน จำนวนร้อยละ 36 [68]
- ความรุนแรงทางจิตใจและทางวาจาในบริบทสถานศึกษา มีการรายงานโดยกลุ่มนักเรียนต่อไปนี้
- นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงของประเทศไทย จำนวนร้อยละ 40 [25]
- นักเรียนอายุระหว่าง 5 ถึง 18 ปี ในพื้นที่สองจังหวัดของประเทศไทยฟิลิปปินส์ จำนวนเกือบสองในสาม [66]
- เด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสองแห่งในเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน จำนวนร้อยละ 36 (หยอกล้อกลั่นแกล้งรังแก) [68]
- ผู้ตอบแบบสอบถามการสำรวจออนไลน์ที่เป็นคนรักเพศเดียวกันและคนที่ยังไม่แน่ใจกับเพศภาวะของตนเองจากเวียดนามรายงานว่าถูกรังแกด้วยวาจา จำนวนร้อยละ 75 [69]

ความรุนแรงต่อนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนรักเพศเดียวกันหรือเพศภาวะไม่สอดคล้องตามแบบแผน

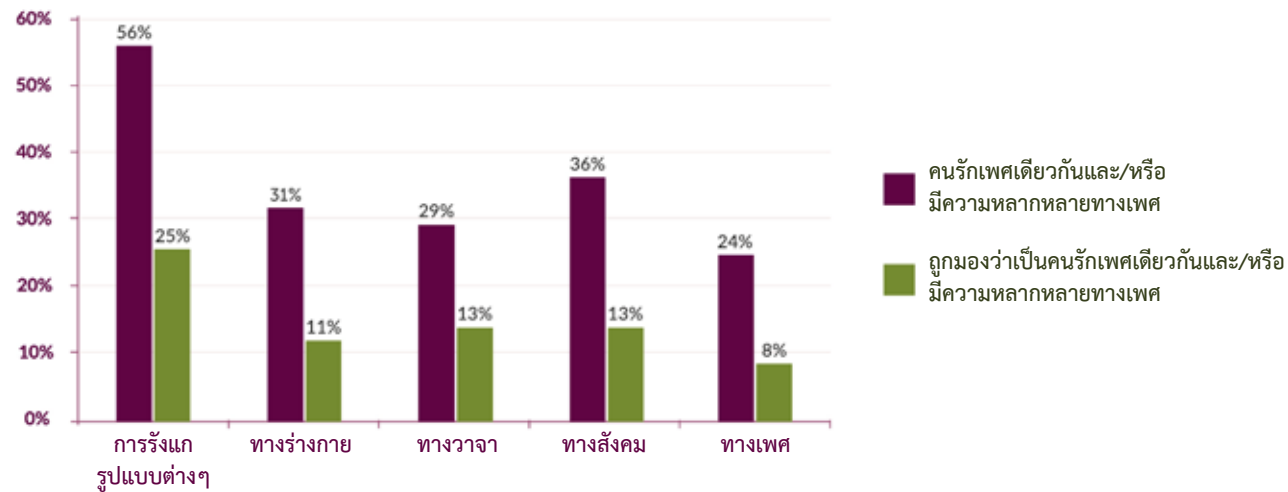
นักเรียนที่เป็น (หรือถูกมองว่าเป็น) หญิงรักหญิง ชายรักชาย คนรักสองเพศ คนข้ามเพศ คนเพศกำกวม (เรียกรวมว่ากลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ) มักจะมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในบริบทโรงเรียน ซึ่งมีสัดส่วนที่ไม่เท่ากันเป็นรูปแบบเดียวกันทุกกลุ่ม [44]

ความรุนแรงประเภทนี้โดยทั่วไปแล้วจะถูกประกอบสร้างขึ้นโดยทัศนคติเชิงลบและอคติต่อคนที่ไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศภาวะกระแสหลัก ดังนั้นจึงสามารถเข้าใจได้ว่า นี่คือการความรุนแรงบนฐานเพศภาวะรูปแบบหนึ่ง บางครั้งก็เรียกความรุนแรงประเภทนี้ว่า ‘ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน’ หรือ ‘ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งความเกลียดกลัวคนข้ามเพศ’ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความรุนแรงซึ่งมีพื้นฐานมาจากวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์และการแสดงออกทางเพศภาวะ [45]

ตัวอย่างเช่น เด็กชายบางคนจะถูกล้อเลียนเยาะหยันซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะมีกิริยาท่าทางที่ถูกมองว่าเป็นลักษณะของผู้หญิง หรือเด็กผู้หญิงถูกแยกออกไม่ยอมให้รวมกลุ่ม เพราะอยากทำแต่สิ่งที่คนทั่วไปยอมรับว่า ‘เป็นผู้ชายเกินไป’ และไม่เหมาะสมสำหรับเด็กผู้หญิง นอกจากนี้ ในหลายๆ ประเทศมักเหมารวมกันเองว่า ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องระหว่างคนเพศตรงข้ามเท่านั้นจึงจะมีได้ หรือเฉพาะชายหญิงเท่านั้นที่ควรจะมีความสัมพันธ์ทางเพศ อย่างไรก็ตาม โลกนี้มีผู้คนจำนวนมากเป็น ‘คนรักเพศเดียวกัน’ ซึ่งหมายความว่าเขาเหล่านี้คือคนที่มีความรู้สึกดึงดูดสนใจคนเพศเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ผู้ชายอาจมีความรู้สึกสนใจผู้ชายด้วยกัน หรือผู้หญิงก็อาจมีความรู้สึกสนใจผู้หญิงด้วยกัน ทั้งนี้ บางคนอาจเป็น ‘คนรักสองเพศ’ และมีความรู้สึกสนใจทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

เด็กนักเรียนที่ประกาศว่าตัวเองเป็น ‘คนรักเพศเดียวกัน’ จะมีแนวโน้มเผชิญความรุนแรงสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากความไม่รู้ข้อเท็จจริงและทัศนคติเชิงลบของชุมชน กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เป็นคนรักเพศเดียวกันแต่ถูกมองว่าเป็น และกลุ่มที่เป็นคนเพศกำกวมและคนข้ามเพศก็อาจต้องเผชิญการข่มเหงรังแกได้เช่นเดียวกัน เพราะเป็นกลุ่มคนที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานกระแสหลักนั่นเอง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยที่ดำเนินการในประเทศไทยดังแสดงในแผนภูมิข้างล่างนี้ แสดงให้เห็นร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงรูปแบบต่างๆ อันเป็นผลมาจากวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะที่เป็นจริงหรือที่ถูกมองว่าเป็น [24]

แผนภูมิที่ 3 : นักเรียนระดับชั้นม. 1-6 ในพื้นที่ห้าจังหวัดของประเทศไทยที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงอันเป็นผลมาจากวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะที่เป็นจริงหรือที่ถูกมองว่าเป็น [24]

ที่มา: มหาวิทยาลัยมหิดลองค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) และสำนักงานยูเนสโก กรุงเทพมหานคร (2557)

ความรุนแรงที่มีพื้นฐานมาจากวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์และการแสดงออกทางเพศภาวะ ก่อให้เกิดผลกระทบอันร้ายแรงได้ เยาวชนที่เคยประสบความรุนแรงดังกล่าวมักจะมีอาการดังนี้

- มีอัตราความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายในระดับที่สูงขึ้น
- มีแนวโน้มเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับใช้ยาเสพติดและกิจกรรมทางเพศที่มีความเสี่ยงมากขึ้น
- มีผลการเรียนต่ำกว่าเพื่อนนักเรียนคนอื่น [24, 70-72]

ครูกับความรุนแรงในบริบทสถานศึกษา

บางครั้งครูหรือบุคลากรในโรงเรียนก็อาจเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเสียเอง เช่นการใช้วิธีสร้างวินัยทางร่างกายหรือการลงโทษทางร่างกาย ก็ถือเป็นความรุนแรงรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจมีส่วนที่เกี่ยวข้องทางเพศได้ การดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบอันเป็นความพยายามเพื่อลดความรุนแรงบนฐานเพศภาวะนั้น ตามปกติแล้วจะครอบคลุมการให้ความสำคัญกับการยกเลิกวิธีลงโทษทางร่างกายรวมเข้าไว้ด้วย

นี่อาจเป็นสิ่งที่ท้าทายอีกประการหนึ่ง เพราะในหลายๆ พื้นที่ทั่วโลก ทั้งครูและผู้ปกครองต่างก็เชื่อว่ามาตรการสร้างวินัยด้วยวิธีลงโทษทางร่างกายเช่น ตี ฆ้อน หรือฟาด ไม่ว่าจะด้วยมือไม่เรียว หรือเข็มขัด ถือเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการควบคุมพฤติกรรม [73-76] อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานเพียงเล็กน้อยที่แสดงให้เห็นว่าการลงโทษทางร่างกายมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกัน มีหลักฐานยืนยันว่าการลงโทษทางร่างกายไม่ประสบความสำเร็จในการหยุดยั้งพฤติกรรมเชิงลบ ทั้งยังไม่สามารถอบรมสั่งสอนพฤติกรรมทางสังคมในเชิงบวกได้อีกด้วย [77] เมื่อครูใช้ความรุนแรง จะเป็นการปลุกฝังให้เด็กฯ ซึมซับว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ งานศึกษาวิจัยหลายฉบับแสดงให้เห็นว่าการลงโทษทางร่างกายอาจส่งผลดังต่อไปนี้ [78-80]

- ส่งผลในเชิงลบต่อการเรียน อันจะนำไปสู่ผลการเรียนที่ตกต่ำลง หรือทำให้นักเรียนต้องลาออกกลางคัน
- ส่งผลเสียต่อสุขภาพสวัสดิภาพและความอยู่ดีมีสุขของเด็ก ได้แก่ ก่อให้เกิดความวิตกกังวล ความรู้สึกสิ้นหวัง ความอับอายขายหน้า และกลัวครูหรือโรงเรียน
- ทำลายสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครูกับลูกศิษย์ ส่งผลให้ความไว้วางใจการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกลดลง
- กระตุ้นพฤติกรรมต่อต้านสังคมให้เข้มข้นขึ้นทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเมื่อเวลาล่วงเลยไป ซึ่งอาจรวมถึงการก่อเหตุความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

การลงโทษทางร่างกายเป็นสิ่งต้องห้ามตามนโยบายหรือตามกฎหมายในหลายๆ ประเทศในภูมิภาคนี้ กระนั้นก็ยังคงพบเห็นการปฏิบัติอยู่ในหลายๆ โรงเรียน ทั้งนี้ การลงโทษทางร่างกายมีส่วนที่เกี่ยวข้องทางเพศในลักษณะที่ว่า เด็กผู้ชายมักจะมีแนวโน้มตกเป็นเป้าหมายของการลงโทษทางร่างกาย และครูผู้ชายมักจะเป็นคนลงมือจัดการทำโทษดังกล่าว

นอกจากนี้ยังมีความรุนแรงรูปแบบอื่นๆ ซึ่งเป็นความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาที่กระทำโดยครูผู้บริหารหรือพนักงานขับรถรับส่งตัวอย่างเช่น ผู้บริหารเสนอว่าจะยกเว้นค่าเล่าเรียนให้นักเรียนหญิงคนหนึ่งโดยแลกเปลี่ยนกับบริการทางเพศ นี่ถือเป็นความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาได้เช่นเดียวกับการเรียกร้องบริการทางเพศเพื่อแลกผลการเรียนที่สูงขึ้น

ทั้งนี้ ครูเองก็อาจตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้ เช่น ครูผู้หญิงอาจต้องเผชิญกับการคุกคามทางเพศหรือความรุนแรงทางจิตใจที่กระทำโดยนักเรียน ครูผู้ชายหรือผู้บริหาร [60]

นอกจากนี้ครูยังอาจเป็นพยานรู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับนักเรียนระหว่างเพื่อนครู หรือพบเห็นเพื่อนครูสั่งให้กระทำต่อเด็กนักเรียน เป็นต้น

ครูกลุ่มนี้อาจรู้สึกกลัว ไม่กล้าเข้าไปแทรกแซงหรือรายงานใดๆ หากรู้สึกว่าการไม่ทำอะไรคอยรองรับ ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน ดังนั้น การพัฒนานโยบายโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและให้การสนับสนุนอย่างดี จึงถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการเตรียมครูให้สามารถดำเนินงานป้องกันความรุนแรงได้อย่างเต็มที่

ความรุนแรงของครูส่งผลกระทบต่อลูกศิษย์อย่างไร?

ในอัฟกานิสถานครูจะใช้ความรุนแรงทางร่างกาย (การลงโทษทางร่างกาย) เป็นสาเหตุหลักประการหนึ่งที่นักเรียนรายงานว่าทำไมจึงไม่ไปโรงเรียน [60]

การศึกษาชิ้นหนึ่งในเนปาลพบว่า เด็กร้อยละ 14 รายงานว่าต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากความกลัวครู [60]

การศึกษาในปาปัวนิวกินีแสดงให้เห็นว่าเด็กผู้หญิงจะคอยหลบการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเพื่อเลี่ยงการกลายเป็นจุดสนใจของครูและ/หรือความบอบช้ำจากการคุกคามทางเพศ [60]

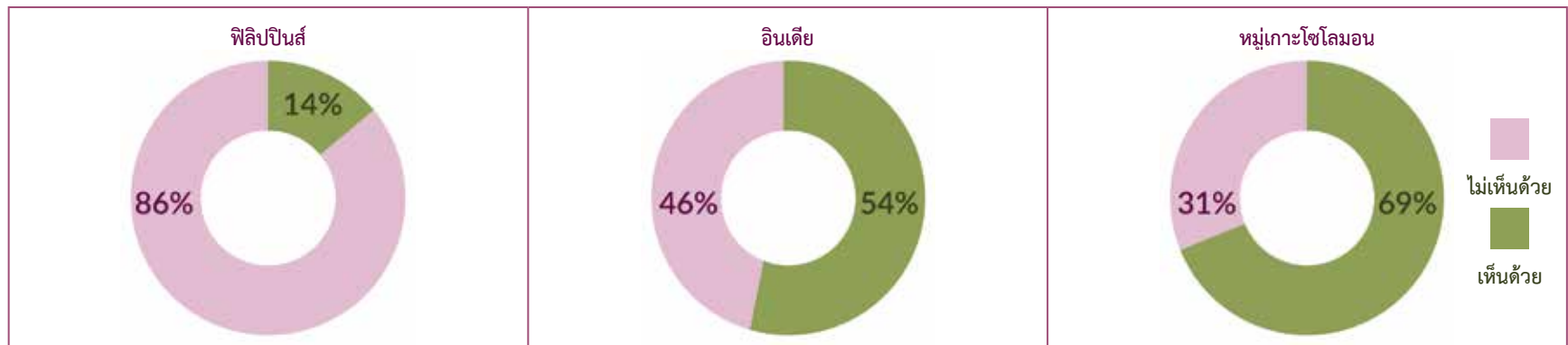

สาเหตุของการเกิดความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา

อัตราการเกิดความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาในระดับสูง มักจะมีแนวโน้มมากขึ้นในพื้นที่ที่มีการยอมรับความรุนแรงในสังคม ซึ่งการยอมรับทางสังคมในเรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะนั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ บางแห่ง มีผู้หญิงมากถึงร้อยละ 90 ที่คิดว่าความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ในบางสถานการณ์ ส่วนผู้ชายนั้นก็มีส่วนสูงเช่นกันที่เชื่อว่าความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ แม้ว่าจะมีหลายกรณีในระดับการยอมรับจะต่ำกว่าของกลุ่มผู้หญิงก็ตาม [40]

ยกตัวอย่างเช่นเมื่อพิจารณาถึงการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อคู่สมรส ซึ่งเป็นความรุนแรงในครอบครัวรูปแบบหนึ่งจะพบว่า ที่หมู่เกาะโซโลมอนมีผู้หญิงอายุ 15-49 ปี ถึงร้อยละ 69 คิดว่าถือเป็นการสมควรแล้วที่สามีจะทุบตีภรรยา ในอินเดียมีผู้หญิงร้อยละ 54 ที่เห็นด้วยว่าพฤติกรรมทุบตีภรรยาเป็นเรื่องสมควร ส่วนฟิลิปปินส์มีผู้หญิงเพียงร้อยละ 14 เท่านั้นที่เชื่อว่าเป็นการสมควรแล้วที่สามีจะ “ทุบตีภรรยา” ในบางสถานการณ์ [40] (โปรดดูแผนภูมิที่ 4 ข้างล่างนี้)

แผนภูมิที่ 4 :ร้อยละของผู้หญิงอายุ 15-49 ปีที่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยว่าเป็นการสมควรแล้วที่สามีจะ “ทุบตีภรรยา” ในบางสถานการณ์ [40]

ที่มา: UNICEF (2014)

การยอมรับความรุนแรงของคนในสังคมนั้น เป็นทั้งต้นเหตุและผลลัพธ์ของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา กล่าวคือ โรงเรียนมีบทบาทหน้าในการปลูกฝังบ่มเพาะความคิดของเด็กเกี่ยวกับเพศภาวะและความรุนแรง เมื่อใดก็ตามที่ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ในสถานศึกษา มันเท่ากับว่าโรงเรียนกำลังส่งสารสื่อไปยังเด็กๆ ว่าเรื่องเหล่านี้คือส่วนปกติธรรมดาของชีวิต ในขณะที่เดียวกัน เมื่อใดก็ตามที่ความรุนแรงกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตนอกรั้วโรงเรียนของเด็กๆ เมื่อนั้นพวกเขาก็จะมีโอกาสยอมรับความรุนแรงในบริบทโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น

ในหลายๆ ประเทศ ชุมชนต่างก็หันมาทำงานร่วมกันเพื่อจัดการยอมรับความรุนแรงในครอบครัว ในอัฟกานิสถาน เด็กสาววัยรุ่นมีแนวโน้มยอมรับ “การทุบตีภรรยา” น้อยกว่าผู้หญิงวัยผู้ใหญ่ถึงร้อยละ 6 ส่วนในติมอร์-เลสเต เด็กหนุ่มวัยรุ่นก็มีแนวโน้มยอมรับ “การทุบตีภรรยา” น้อยกว่าผู้ชายวัยผู้ใหญ่ถึงเกือบร้อยละ 10 [40]

ถึงแม้ชุมชนโดยรอบจะมีระดับการยอมรับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะสูงเพียงใดก็ตาม แต่โรงเรียนก็ยังคงต้องรักษาภาวะเปราะบางและความคาดหวังต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ตกลงและเข้าใจ โดยทั่วกันว่า สามารถยอมรับพฤติกรรมใดได้บ้าง เมื่อเวลาค่อยๆ ล่วงเลยไป โรงเรียนก็จะสามารถส่งอิทธิพลต่อทัศนคติของชุมชนได้เอง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนคือสถาบันที่ได้รับการเคารพยอมรับนับถืออยู่แล้ว ดังนั้นภาวะเปราะบางโรงเรียนจึงควรส่งเสริมบรรทัดฐานทางเพศภาวะในเชิงบวกด้วย โรงเรียนยังสามารถดำเนินงานป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้ โดยการแสดงให้ชุมชนเห็นว่าความรุนแรงเป็นเรื่องที่ไม่อาจยอมรับได้ วิธีการหนึ่งที่โรงเรียนสามารถทำได้ก็คือ การให้ตัวอย่างที่ดีในเรื่องความเท่าเทียมกันหรือความยุติธรรมด้านความสัมพันธ์ทางเพศภาวะภายในสถานศึกษา โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ผ่านการออกกฎระเบียบหรือกำหนดนโยบาย ตลอดจนส่งเสริมให้ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

สรุปข้อสังเกต

เนื้อหาสั้นๆ ในส่วนบทนำนี้ ได้ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ท่านเกี่ยวกับเพศภาวะ ความรุนแรง ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา ตลอดจนสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่กันและกัน ในส่วนถัดไปของคู่มือการจัดการเรียนการสอนชุดนี้ จะเป็นการนำเสนอชุดกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยเป็นแนวทางให้แก่ครูอาจารย์ในการพูดคุย สนทนา อภิปรายเรื่องเพศภาวะ ความรุนแรง การแสวงหาความช่วยเหลือ และสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่กันและกัน ร่วมกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจของท่านในประเด็นสำคัญดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในส่วนบทนำข้างต้น (ท่านสามารถตรวจคำตอบได้ท้ายแบบทดสอบนี้)

○ โปรดวงกลมล้อมรอบคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. เพศภาวะ ...
  - ก. ถูกกำหนดตามเดือนเกิดของท่าน
  - ข. คือความแตกต่างทางชีวภาพหรือทางกายภาพระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง
  - ค. หมายถึงทัศนคติที่มองว่ากิริยาท่าทาง การพูดจา การแต่งตัว และการแสดงออกว่าเป็นชายหรือหญิงควรมีลักษณะเช่นใด
2. เพศสรีระ ...
  - ก. ถูกกำหนดตามเดือนเกิดของท่าน
  - ข. คือความแตกต่างทางชีวภาพหรือทางกายภาพระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง
  - ค. หมายถึงทัศนคติที่มองว่ากิริยาท่าทาง การพูดจา การแต่งตัว และการแสดงออกว่าเป็นชายหรือหญิงควรมีลักษณะเช่นใด
3. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ใช่ ภาพเหมารวมทางเพศภาวะ?
  - ก. ผู้หญิงต้องอ่านหนังสือง่าย
  - ข. ผู้ชายต้องแข็งแรงและมีอำนาจเหนือผู้อื่น
  - ค. ผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดทารก
  - ง. ผู้ชายจะเก่งคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
4. ข้อใดต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างความรุนแรงทางร่างกายของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา?
  - ก. เด็กผู้ชายคนหนึ่งล้อเด็กผู้หญิงว่าเสียงดัง
  - ข. เด็กสาวคนหนึ่งไม่ยอมพูดกับเพื่อนผู้หญิงอีกคนเพราะคิดว่าเสื้อผ้าที่เพื่อนสวมดูซีเหร่
  - ค. เด็กผู้ชายตัวใหญ่คนหนึ่งผลักเด็กผู้ชายอีกคนจนล้มลงไปกับพื้น เพราะเพื่อนๆ ไม่เชื่อว่าเขาไม่ใช่ผู้ชายเต็มตัว
  - ง. เด็กนักเรียนกลุ่มหนึ่งฉีกปากใส่เด็กสาวที่เพิ่งย้ายมาเรียนที่โรงเรียนเป็นวันแรก
5. ข้อใดต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างความรุนแรงทางวาจาของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา?
  - ก. เด็กผู้ชายคนหนึ่งว่าเพื่อนนักเรียนชายร่วมชั้นเรียนอีกคนว่าเป็นตุ๊ด / ออกสาว / สตรีเหล็ก
  - ข. เด็กสาวสองคนไม่ยอมให้เพื่อนผู้หญิงอีกคนมาเข้ากลุ่มอ่านหนังสือด้วย
  - ค. เด็กหนุ่มคอยหาโอกาสแอบลูบขาเด็กสาวในระหว่างทำโครงการงานด้วยกันโดยที่เธอไม่ยอมให้จับ
  - ง. เด็กผู้ชายกลุ่มหนึ่งทะเลาะกัน ทำดีทำต่อยกันหลังจากเล่นฟุตบอลเสร็จ

ส่วนที่ 1

6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นตัวอย่างความรุนแรงทางเพศของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา?
- ก. ครูบอกนักเรียนหญิงคนหนึ่งว่าคงไม่วันได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัยเพราะเป็นที่สำหรับผู้ชายเท่านั้น
  - ข. นักเรียนชายคนหนึ่งตามนักเรียนหญิงอีกคนไปจนถึงห้องน้ำ และบอกว่าเธอโตขึ้น รูปร่างเปลี่ยนไป และสวยขึ้น
  - ค. เด็กผู้หญิงขโมยสร้อยคอกัน
  - ง. เด็กสาวผลักเด็กหนุ่มเพราะเขาหาว่าเธออัปลักษณ์
7. ข้อใดต่อไปนี้เป็นตัวอย่างความรุนแรงทางจิตใจของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา?
- ก. กลุ่มเด็กผู้ชายหยอกล้อและก่อกวนเพื่อนร่วมชั้นที่มีท่าทางเหมือนผู้หญิง ไม่ให้เล่นด้วย และไล่ให้ไปเล่นกับผู้หญิง
  - ข. คนขับรถแท็กซี่เกลี้ยกล่อมให้ขึ้นรถฟรีไปโรงเรียนโดยแลกกับบริการทางเพศ
  - ค. เด็กผู้ชายกลุ่มหนึ่งบอกเพื่อนว่าเขาซุ่มซำมจึงไม่ให้เตะฟุตบอลด้วย
  - ง. เด็กผู้ชายสองคนชกต่อยกันเพราะชอบผู้หญิงคนเดียวกัน
8. **ถูก หรือ ผิด?** นักเรียนที่มีสัมพันธภาพอันดีกับครูมักจะมีแนวโน้มมีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ พยายามอย่างหนัก และรู้จักเข้าหาครูในฐานะที่เป็นแหล่งความช่วยเหลือ
9. ข้อใดต่อไปนี้เป็นเรื่องที่ต้อง งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนจะชื่นชมมากหากครูมีพฤติกรรม ...
- ก. ยิ้มแย้มแจ่มใสและทักทายลูกศิษย์
  - ข. ให้ความสนใจสิ่งทีลูกศิษย์ทำ
  - ค. สร้างวินัยด้วยการใช้ไม้แข็ง
  - ง. กล่าวชมว่าครูภูมิใจในตัวลูกศิษย์
10. ข้อใดต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ครูควรกล่าวแก่นักเรียนที่เข้าหาเพื่อรายงานการประสบเหตุการณ์ความรุนแรง?
- ก. ครูอยากช่วยนะ
  - ข. หนูช่วยเล่าให้ครูฟังอีกหน่อยได้ไหมว่าเกิดอะไรขึ้นอีกบ้าง?
  - ค. ครูไม่อยากจะยินเรื่องพรรคนี้อีกนะ
  - ง. โรงเรียนเราอยากให้อะไรพวกจบสิ้นกันเสียที ไม่อยากให้เกิดขึ้นอีกเลย

เฉลย

1. ค.	2. ข.
3. ค.	4. ค.
5. ก.	6. ข.
7. ก.	8. ถูก
9. ค.	10. ค.

แหล่งข้อมูลสำหรับสถานศึกษา

ลิงค์แหล่งข้อมูล	เกี่ยวกับอะไร?
Child-Friendly Schools http://www.unicef.org/publications/index_49574.html	โมเดลโรงเรียนเพื่อนเด็ก (Child-Friendly Schools หรือ CFS) ขององค์การยูนิเซฟให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานแบบครบวงจรเพื่อส่งเสริมศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็กชายหญิงทุกคนโดยถ้วนหน้า โดยจัดทำเป็นคู่มือไว้ให้โรงเรียนนำไปใช้
Embracing Diversity: Toolkit for Creating Inclusive Learning-Friendly Environments http://www.unescobkk.org/education/inclusive-education/resources/ilfe-toolkit/	ชุดเครื่องมือของยูเนสโกให้คำแนะนำแก่โรงเรียนในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดการศึกษาพิเศษแบบรวมกลุ่ม ซึ่งยินดีต้อนรับ เอื้ออำนวย และให้ความรู้ให้การศึกษาแก่เด็กทุกคน โดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะ ร่างกาย สติปัญญา ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ อาารมณ์ ภาษา หรือ ลักษณะอื่นๆ ซึ่งจะมีคำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน การสร้างวินัยเชิงบวก และการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและเป็นมิตรกับผู้เรียน
Genia Toolkit http://www.unescobkk.org/education/gender/resources/genia-toolkit/	ส่วนที่ 2 ของชุดเครื่องมือเพศภาวะในเครือข่ายการศึกษาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Genia) ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมความปลอดภัยและความเข้าใจอันดีต่อเพศภาวะ โดยมีเครื่องมือช่วยเหลือเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการวัดและประเมินผล
Health Promoting Schools http://www.who.int/school_youth_health/gshi/hps/en/	โมเดลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก ออกแบบมาเพื่อช่วยรัฐบาล (จากภาคการศึกษาจนกระทั่งสาธารณสุข) และโรงเรียนในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุด สุขภาพ
Good School Toolkit http://raisingvoices.org/good-school/	ชุดเครื่องมือโรงเรียนดีจะช่วยให้ครูและนักเรียนได้ทำงานร่วมกันในการสำรวจดูว่าโรงเรียนดีเป็นอย่างไร และส่งเสริมให้ช่วยกันสร้างสรรค์โรงเรียนดีตามบริบทของตนเอง
Doorways http://www.usaid.gov/edgekey.net/documents/1865/doorways-training-manualschool-related-gender-based-violence-prevention-and-response	คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตร The Doorways มีแผนการสอนสำหรับนักเรียน (Doorways I) ที่ปรึกษาชุมชน (Doorways II) และครู (Doorways III) ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา
Safe Schools http://safeschoolscoalitionvictoria.org.au/resources/	พันธมิตรโรงเรียนปลอดภัยแห่งรัฐวิกตอเรียมีทรัพยากรและเครื่องมือสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาการรังแกบนฐานเพศวิถี อัตลักษณ์และการแสดงออกทางเพศภาวะ และส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการศึกษาพิเศษแบบรวมกลุ่มมากขึ้น
Changemakers http://asiapacific.unwomen.org/~media/Field%20Office%20ESEA/Docs/Publications/2014/9/UNiTE_Youth_TKit_ALL_PAGES.pdf	ชุดเครื่องมือผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงมีแผนการสอนสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

ลิงค์แหล่งข้อมูล	เกี่ยวกับอะไร?
<p>Training Curriculum for Effective Police Responses to violence against women http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Training_Curriculum_on_Effective_Police_Responses_to_Violence_against_Women.pdf</p>	<p>หลักสูตรการฝึกอบรมที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม ให้สามารถจัดการคดีความรุนแรงบนฐานเพศภาวะต่อผู้หญิงได้</p>
<p>Youth in Action against Violence in Schools http://plan-international.org/about-plan/resources/news/global-youth-createguide-to-tackle-school-violence/?searchterm=youth%20in%20action%20against%20violence%20in%20schools</p>	<p>เยาวชนจากทั่วโลกได้ร่วมกันผลิตคู่มือการแก้ปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน กิจกรรมประกอบด้วย การระบุจุดพื้นที่ในบริเวณโรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยน้อย การทำความเข้าใจภาพเหมารวมแบบต่างๆ และความแตกต่างระหว่างเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง และการคิด ทบทวนหาวิธีช่วยเหลือคนที่ถูกทำร้ายหรือหยอกล้อรังแก</p>
<p>Positive Discipline Training Manual http://plan-international.org/about-plan/resources/publications/protection/positive-discipline-training-manual</p>	<p>คู่มือฉบับนี้มีเทคนิควิธี กรณีศึกษา และคำแนะนำสำหรับผู้ทำงานกับผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแล ว่าด้วยเรื่องรูปแบบทางเลือกสำหรับการสร้างวินัย</p>
<p>Positive Discipline Training Manual http://plan-international.org/about-plan/resources/publications/protection/positive-discipline-training-manual</p>	<p>หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือปฏิบัติที่มีประโยชน์สำหรับคนหนุ่มสาวเพื่อให้ตนเองและผู้อื่นปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิด การถูกทอดทิ้ง การถูกแสวงหาผลประโยชน์ และความรุนแรง</p>

รายการอ้างอิง

---

1. Roffey, S., Pupil Wellbeing - Teacher Wellbeing: Two sides of the same coin? *Educational & Child Psychology*, 2012. 29(4): p. 8-17.
2. Blum, R.W., A case for school connectedness. *The Adolescent Learner*, 2005. 62(7): p. 16-20.
3. Bond, L., et al., Social and school connectedness in early secondary school as predictors of late teenage substance use, mental health, and academic outcomes. *Journal of Adolescent Health*, 2007. 40(4): p. e9-18.
4. Jose, P.E., N. Ryan, and J. Pryor, Does Social Connectedness Promote a Greater Sense of Well-Being in Adolescence Over Time? *Journal of Research on Adolescence*, 2012. 22(2): p. 235-251.
5. Sánchez, B., Y. Colón, and P. Esparza, The role of sense of school belonging and gender in the academic adjustment of Latino adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 2005. 34(6): p. 619-628.
6. Centers for Disease Control and Prevention, *School Connectedness: Strategies for Increasing Protective Factors Among Youth*. 2009, U.S. Department of Health and Human Services: Atlanta.
7. Resnick, M.D., P. Bearman, and R. Blum, Protecting adolescents from harm: Findings from the National Longitudinal Study on Adolescent Health. *JAMA*, 1997. 278(1): p. 823-32.
8. Resnick, M.D., Close ties to parents, school improve adolescents' lives. *Minnesota Medicine*, 1997. 80(12): p. 24-26.
9. Davies, B., The discursive production of the male/female dualism in school settings. *Oxford Review of Education*, 1989. 15(3): p. 229-241.
10. Davies, B., *Shards of glass: Children reading and writing beyond gendered identities*. 1993: Hampton Press (NJ).
11. Natvig, G.K., G. Albrektsen, and U. Qvarnstrom, Methods of Teaching and Class Participation in Relation to Perceived Social Support and Stress: Modifiable Factors for Improving Health and Wellbeing among Students. *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 2003. 23(3): p. 261-74.
12. Cahill, H., *Devising Classroom Drug Education Programs*, in *Drug education in schools: Searching for the silver bullet*, R. Milford and G. Munro, Editors. 2006, Pearson: Melbourne.
13. Durlak, J.A., et al., The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions. *Child Development*, 2011. 82(1): p. 405-32.
14. Herbert, P.C. and D.K. Lohrmann, It's All in the Delivery! An Analysis of Instructional Strategies From Effective Health Education Curricula. *Journal of School Health*, 2011. 81(5): p. 258-264.
15. Soole, D.W., L. Mazerolle, and S. Rombouts, School-based adolescent drug prevention programs: a review of what works. *Australia and New Zealand Journal of Criminology*, 2008. 41: p. 259-286.
16. McNeely, C.A., J.M. Nonnemaker, and R.W. Blum, Promoting School Connectedness: Evidence from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *Journal of School Health*, 2002. 72(4): p. 138.
17. O'Brien, K.A. and T.V. Bowles, The importance of belonging for adolescents in secondary school. *The European Journal of Social & Behavioural Sciences*, 2013.
18. Maulana, R., et al., Teacher-student interpersonal relationships in Indonesia: profiles and importance to student motivation. *Asia Pacific Journal of Education*, 2011. 31(01): p. 33-49.
19. Holfve-Sabel, M., Learning, interaction and relationships as components of student well-being: differences between classes from student and teacher perspective. *Social Indicators Research*, 2014. 119(3): p. 1535-1555.
20. Dake, J.A., J.H. Price, and S.K. Telljohann, The Nature and Extent of Bullying at School. *Journal of School Health*, 2003. 73(5): p. 173.
21. Rønning, J.A., et al., Cross-informant agreement about bullying and victimization among eight-year-olds: whose information best predicts psychiatric caseness 10-15 years later? *Social Psychiatry & Psychiatric Epidemiology*, 2009. 44(1): p. 15-22.
22. Rigby, K., Bullying in schools and its relation to parenting and family life. *Family Matters*, 2013(92): p. 61-67.

23. Allison, S., L. Roeger, and N. Reinfeld-Kirkman, Does school bullying affect adult health? Population survey of health-related quality of life and past victimization. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 2009. 43(12): p. 1163-1170.
24. Mahidol University, Plan International Thailand, and UNESCO Bangkok Office, *Bullying targeting secondary school students who are or are perceived to be transgender or same-sex attracted: Types, prevalence, impact, motivation and preventive measures in five provinces of Thailand*. 2014, Mahidol University, Plan International Thailand, UNESCO Bangkok Office: Bangkok.
25. Lai, S.L., R. Ye, and K.P. Chang, *Bullying in Middle Schools: An Asian-Pacific Regional Study*. *Asia Pacific Education Review*, 2008. 9(4): p. 503-515.
26. Chong, W.H., et al., *Teacher-student relationship: The influence of teacher interpersonal behaviours and perceived beliefs about teachers on the school adjustment of low achieving students in Asian middle schools*. *School Psychology International*, 2010. 31(3): p. 312-328.
27. Huan, V.S.L., et al., *How teacher-student relationship influenced student attitude towards teachers and school*. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 2012. 21(1): p. 151-159.
28. Wang, L.J., et al., *Relationships among teacher support, peer conflict resolution, and school emotional experiences in adolescents from Shanghai*. *Social Behavior and Personality*, 2014. 42(1): p. 99-113.
29. Roorda, D.L., et al., *The Influence of Affective Teacher-Student Relationships on Students' School Engagement and Achievement: A Meta-Analytic Approach*. *Review of Educational Research*, 2011. 81(4): p. 493-529.
30. Johnson, B., *Teacher-student relationships which promote resilience at school: a micro-level analysis of students' views*. *British Journal of Guidance & Counselling*, 2008. 36(4): p. 385-398.
31. Cahill, H., et al., *Translating Caring into Action: an Evaluation of the Victorian Catholic Education Student Welfare Professional Development Initiative*. 2004, Youth Research Centre: Melbourne.
32. Zakrzewski, V.S., *Developing Teachers' Capacities to Create Caring Relationships with Students: A Case Study of a Gandhi-Inspired Private School in India (PhD Thesis)*. 2012, School of Educational Studies, Claremont Graduate University.
33. Heng, K., *The effects of faculty behaviors on the academic achievement of first-year Cambodian urban university students*. *Educational Research for Policy and Practice*, 2014: p. 1-18.
34. van Uden, J.M., H. Ritzen, and J.M. Pieters, *Engaging students: The role of teacher beliefs and interpersonal teacher behavior in fostering student engagement in vocational education*. *Teaching and Teacher Education*, 2014. 37: p. 21-32.
35. Flood, M., L. Fergus, and M. Heenan, *Respectful relationships education: Violence prevention and respectful relationships education in Victorian secondary schools*. 2009, Department of Education and Early Childhood Development: Melbourne.
36. WHO. *What is a health promoting school? School and youth health 2014* [cited 2014 24 February]; Available from: http://www.who.int/school_youth_health/gshi/hps/en/
37. *National Health Promoting Schools Initiative, National Framework for Health Promoting Schools 2000-2003*. 2000, Commonwealth Department of Health and Family Services and Australian Health Promoting Schools Association: Canberra.
38. Raj, A., et al., *The effect of maternal child marriage on morbidity and mortality of children under 5 in India: cross sectional study of a nationally representative sample*. *BMJ*, 2010. 340.
39. LeVine, R.A., et al., *Maternal literacy and health behavior: A Nepalese case study*. *Social Science and Medicine*, 2004. 58(4): p. 863-877.
40. UNICEF, *State of the Worlds Children: Statistical Tables*. 2014, New York: United Nations Children's Fund (UNICEF).
41. *Institute for Health Metrics and Evaluation, Global Burden of Disease and Injury Study*. 2010, Institute for Health Metrics and Evaluation: Washington D.C.
42. Cleland, J.G. and J.K. Van Ginneken, *Maternal education and child survival in developing countries: the search for pathways of influence*. *Social Science and Medicine*, 1988. 27(12): p. 1357-1368.
43. *United Nations Special Representative of the Secretary General on Violence Against Children, Tackling Violence in Schools: A Global Perspective: Bridging the Gap between Standards and Practice*. 2012, UN Special Representative of the Secretary General on Violence against Children: New York.

44. UNESCO, Education Sector Responses to Homophobic Bullying, in Good Policy and Practice in HIV and Health Education. 2012, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO): Paris (This publication is being updated at the time of the development of this curriculum resource, and will be published in 2016).
45. UNESCO, From Insult to Inclusion: Asia-Pacific report on school bullying, violence and discrimination on the basis of sexual orientation and gender identity. 2015, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO): Bangkok.
46. UNODC, Training curriculum on effective police responses to violence against women. 2010, New York: United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC).
47. Winter, S., Lost in transition: Transgender people, rights and HIV vulnerability in the Asia-Pacific region. 2012, United Nations Development Program (UNDP): Bangkok.
48. Clements-Nolle, K., et al., HIV prevalence, risk behaviors, health care use, and mental health status of transgender persons: Implications for public health intervention. *American Journal of Public Health*, 2001. 91(6): p. 915.
49. Couch, M., et al., Transnation: A report on the health and wellbeing of transgendered people in Australia and New Zealand. 2007, Australian Research Centre in Sex, Health and Society (ARCSHS), La Trobe University: Melbourne.
50. Plan International, Champions of change. 2013, Plan International. Unpublished work.
51. Jewkes, R.K., et al., Intimate partner violence, relationship power inequity, and incidence of HIV infection in young women in South Africa: a cohort study. *The Lancet*, 2010. 376(9734): p. 41-48.
52. UN Women. Violence against Women Prevalence Data: Surveys by Country. 2013 [cited 2014 14 November]; Available from: http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/vawprevalence_matrix_june2013.pdf.
53. Morse, D.S., et al., "An Effect That is Deeper Than Beating" Family Violence in Jordanian Women. *Families, Systems & Health*, 2012. 30(1): p. 19-31.
54. Bonomi, A.E., et al., Intimate partner violence and women's physical, mental, and social functioning. *American Journal of Preventative Medicine*, 2006. 30(6): p. 458-466.
55. UNICEF, Child Maltreatment: Prevalence, Incidence and Consequences in East Asia and the Pacific. A Systematic Review of Research. 2012, UNICEF East Asia Pacific Regional Office (EAPRO): Bangkok.
56. UNICEF, Violence against Children in East Asia and the Pacific: A Regional Review and Synthesis of Findings. 2014, UNICEF East Asia \ Pacific Regional Office (EAPRO): Bangkok.
57. Ziaei, S., R.T. Naved, and E.C. Ekström, Women's exposure to intimate partner violence and child malnutrition: findings from demographic and health surveys in Bangladesh. *Maternal & Child Nutrition*, 2014. 10(3): p. 347-359.
58. Plan International. A girl's right to learn without fear: Working to end gender-based violence at school. 2013; Available from: <http://planinternational.org/learnwithoutfear/the-campaign/corporal-punishment>.
59. ActionAid International, Stop Violence Against Girls in Schools. 2004, ActionAid International: Johannesburg.
60. UNESCO and East Asia Pacific UNGEI, School-Related Gender-Based Violence in the Asia-Pacific Region. 2014, Bangkok: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
61. Government of Papua New Guinea and Development Partners Gender Forum, Papua New Guinea Country Gender Assessment 2011-2012. 2012, Port Moresby.
62. Wang, L.-J., et al., Relationships among teacher support, peer conflict resolution, and school emotional experiences in adolescents from Shanghai. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 2014. 42(1): p. 99-113.
63. Zakrzewski, V.S., Developing Teachers' Capacities to Create Caring Relationships with Students: A Case Study of a Gandhi-Inspired Private School in India, in *School of Educational Studies*. 2012, Claremont Graduate University: Claremont (CA).
64. UNICEF, Hidden in Plain Site: A statistical analysis of violence against children. 2014, New York: United Nations Children's Fund (UNICEF).
65. Plan International and International Center for Research on Women, Are Schools Safe and Gender Equal Places? Finding from a baseline study of school-related gender based violence in five countries in Asia. 2015, Plan International: Bangkok.
66. Plan International Philippines, Toward a Child-Friendly Education Environment: A Baseline Study on Violence Against Children in Public Schools. 2009, Plan Philippines: Manila.

67. Clark, T., et al., The Health and Well-Being of Transgender High School Students: Results From the New Zealand Adolescent Health Survey (Youth'12). *Journal of Adolescent Health*, 2014. 55: p. 93-9.
68. Xu, Y., School bullying in middle school and the solutions: Based on the survey of two middle schools in Shanghai (Unpublished Master's thesis). 2008, Shanghai Normal University: Shanghai, China.
69. Anh, H.T. and N.T. Vinh, Online survey on prejudice, discrimination and violence against LGBTI in schools. 2012, CCIHP: Hanoi.
70. Greytak, E., Harsh realities: The experiences of transgender youth in our nations schools, in *The School Report*. 2007, GLSEN; Stonewall New York.
71. Smith, E., et al., *From Blues to Rainbows: Mental health and wellbeing of gender diverse and transgender young people in Australia 2014*, La Trobe University and University of New England: Melbourne.
72. Hillier, L., et al., *Writing Themselves In 3 (WTi3): The third national study on the sexual health and wellbeing of same sex attracted and gender questioning young people*. 2010, La Trobe University: Melbourne.
73. Morrell, R., Corporal Punishment and Masculinity in South African Schools. *Men and Masculinities*, 2001. 4: p. 140-157.
74. Laurence Lwo, L. and Y. Yuan, Teachers' Perceptions and Concerns on the Banning of Corporal Punishment and Its Alternative Disciplines. *Education and Urban Society*, 2011. 43(2): p. 137-164.
75. Wilson, J., Corporal punishment revisited. *Cambridge Journal of Education*, 2002. 32: p. 409-416.
76. Mweru, M., Why Are Kenyan Teachers Still Using Corporal Punishment Eight Years After a Ban on Corporal Punishment? *Child Abuse Review*, 2010. 19: p. 248-258.
77. Gershoff, E.T. and S.H. Bitensky, The case against corporal punishment of children. *Psychology, Public Policy, and Law*, 2007. 13(4): p. 231-272.
78. Aucoin, K.J., P.J. Frick, and S.D. Bodin, Corporal punishment and child adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 2006. 27(6): p. 527-541.
79. Grogan-Kaylor, A., Corporal punishment and the growth trajectory of children's antisocial behavior. *Child Maltreatment*, 2005. 10(3): p. 283-292.
80. Lansford, J.E. and K.A. Dodge, Cultural norms for adult corporal punishment of children and societal rates of endorsement and use of violence. *Parenting: Science and Practice*, 2008. 8(3): p. 257-270.
81. Kane, E., *Gender, Culture and Learning*. 1996, Academy for Educational Development: Washington, D.C.
82. Seligman, M. and M. Csikszentmihalyi, Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 2000. 55(1): p. 5-14.
83. Seligman, M., et al., Positive education: positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 2009. 35(3): p. 293-311.
84. UNESCO, *Education Counts: Towards the Millennium Development Goals*. 2011, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO): Paris.
85. Contreras, M., et al., *Bridges to adulthood: Understanding the lifelong influence of men's childhood experiences of violence*. 2012, International Centre for Research on Women: Washington.
86. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, *Statistical yearbook for Asia and the Pacific 2013*. 2013, Bangkok: United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP).

ส่วนที่ 2

คู่มือการจัดการเรียนการสอน
แบบหน่วยการเรียนรู้

การใช้สื่อวัสดุการเรียนการสอน

ข้อมูลทั่วไป

กิจกรรมในชั้นเรียนที่นำเสนอในคู่มือครูเล่มนี้ได้รับการออกแบบมาอย่างดี เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถส่งเสริมสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ตลอดจนมุ่งแก้ปัญหาความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนมีเป้าหมายในภาพรวมคือการเพิ่มพูนความรู้และปลูกฝังทัศนคติเชิงบวก ยกระดับการตระหนักรู้และสร้างเสริมทักษะด้านสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และปลอดภัยจากความรุนแรงทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการตอบสนองอย่างเหมาะสม หากพบเห็นเพื่อนนักเรียนหรือผู้อื่นก่อเหตุความรุนแรงบนฐานเพศภาวะอีกด้วย

นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนยังออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทักษะทางสังคม ตลอดจนพัฒนาการทางภาษา ดังนั้น คู่มือการจัดการเรียนรู้ชุดนี้จึงเป็นส่วนผสมของเทคนิควิธีการสอนอันหลากหลาย ที่มีทั้งการเรียนการสอน “แบบดั้งเดิม” และเทคนิคการสอนแบบมีส่วนร่วมวิธีต่างๆ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมทั้งประเภทการทำงานเป็นคู่ แบบกลุ่มย่อย กรณีศึกษา และบทบาทสมมติ ซึ่งจะนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน

ส่วนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเขียนเล่าเรื่อง นิทานภาพ บทภาพยนตร์ละครและจดหมาย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ กิจกรรมข้างต้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเขียนเชิงวิชาการ การเขียนจดหมาย/หนังสือราชการ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีทั้งการสร้างตัวละครและเขียนบทพูด และการร่างคำกล่าวสุนทรพจน์ ซึ่งกิจกรรมพัฒนาทักษะภาษานี้ยังจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการชี้แนะสาธารณะด้านความรุนแรงในระดับโรงเรียนอีกด้วย

ในภาพรวมนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. **ปูพื้นฐานทางภาษาและกรอบแนวคิด** – เพื่อให้สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับเนื้อหาว่าด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจความแตกต่างทางภาษาอันสำคัญ ดังนั้นกิจกรรมแรกๆ จึงเน้นการสอนคำศัพท์และให้กรอบแนวคิดสำคัญโดยตรง
2. **เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับการประกอบสร้างเพศภาวะ** – เพื่อให้ดำเนินการคัดค้าน ทัดทาน รายงาน หรือป้องกันความรุนแรงได้นั้น

ผู้เรียนจำเป็นต้องสามารถทำความเข้าใจว่า บรรทัดฐานทางเพศภาวะประกอบสร้างอัตลักษณ์และพฤติกรรมได้อย่างไร และต้องสามารถระบุคติและภาพเหมารวมทางเพศภาวะแล้วจึงจะลงมือทัดทานได้ ดังนั้น บทเรียนในส่วนนี้ จึงมุ่งความสนใจไปที่การรู้จักบรรทัดฐานทางเพศภาวะและผลกระทบต่อชีวิตคนในสังคม

3. **ปลูกฝังทัศนคติเพื่อสังคม** – เพื่อให้สามารถทำงานป้องกัน รายงาน คัดค้าน หรือแก้ปัญหาความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศและความรุนแรงเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ และเชื่อว่าคนทุกคน ไม่ว่าจะมีความพิการใด ย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่เคารพสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคล ดังนั้น บทเรียนส่วนนี้จึงมุ่งความสนใจไปที่สิทธิมนุษยชนและหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับการเคารพสิทธิของผู้อื่น

4. **ส่งเสริมการลงมือปฏิบัติ** – เพื่อให้สามารถดำเนินงานป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจผลกระทบเชิงลบของความรุนแรงประเภทนี้ และต้องเชื่อว่าตนมีโอกาสและสามารถสร้างความแตกต่างเชิงบวกให้เกิดขึ้นได้ด้วยการลงมือปฏิบัติดังกล่าว เช่นนั้นแล้ว เนื้อหาในส่วนนี้จึงเน้นความสำคัญด้านผลเสียต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ และการศึกษา ที่เกิดจากความไม่เสมอภาคทางเพศภาวะ

5. **สนับสนุนการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคม** – เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานสังคมเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้ทำงานได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืนจากกลุ่มคนที่มีความมุ่งมั่นเช่นเดียวกัน ดังนั้น บทเรียนในส่วนนี้จึงนำเสนอกิจกรรมอันหลากหลายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและชี้แนะสาธารณะทั้งแบบงานกลุ่มและงานเดี่ยว

6. **สร้างเสริมทักษะและพัฒนากลยุทธ์** – เพื่อให้รู้และเข้าใจว่าควรทำอะไรและทำเมื่อไหร่ในการรายงาน หยุดยั้ง คัดค้าน ทัดทาน หรือทำงานป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การชี้แนะสาธารณะและการสนับสนุนผลักดันเชิงนโยบาย การดูแลตนเอง การเกื้อหนุนเชิงบวกโดยกลุ่มเพื่อน การยืนยันในความคิดตนและแสวงหาความช่วยเหลือ ดังนั้น บทเรียนส่วนนี้จึงประกอบด้วยกิจกรรมและแบบฝึกหัดพัฒนาทักษะอันหลากหลาย โดยมีจุดเน้นที่การสร้างเสริมทักษะการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับการรักษาสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

ส่วนที่ 2

? คำถามชวนย้อนคิด

โรงเรียนของท่านมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตอบสนองและแก้ปัญหาความรุนแรงบนฐานเพศภาวะบ้างหรือไม่?

กลุ่มเป้าหมาย

คู่มือการจัดการเรียนการสอนชุดนี้ออกแบบมาเพื่อให้นำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ตามปกติแล้วจะเป็นกลุ่มอายุ 11-14 ปี) ประกอบด้วยกิจกรรมการพูดและเขียนที่เหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน แม้จะตั้งใจให้นำไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ก็สามารถประยุกต์ใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นที่สูงกว่านี้ได้ โดยสามารถใช้กับบริบทชายล้วน หญิงล้วน หรือสหศึกษาก็ได้ ทั้งนี้ครูควรใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ใกล้ชิดกับลูกศิษย์ เพื่อหาความจำเป็นในการเรียนรู้ของแต่ละชั้นเรียน แล้วปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

รายละเอียดหลักสูตร

หลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนี้ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็นเจ็ดหัวข้อ ซึ่งแต่ละหัวข้อจะมีกิจกรรมในชั้นเรียนตั้งแต่สามกิจกรรมไปจนถึงห้ากิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมจะใช้เวลาจัดการเรียนการสอนประมาณ 30 นาที ถึงหนึ่งชั่วโมง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีเวลากำหนดไว้ให้แล้ว แต่ระยะเวลาสอนจริงก็ขึ้นอยู่กับบริบทของชั้นเรียน และครูผู้สอนแต่ละคนด้วยเช่นกัน

กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบไว้ให้เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ได้ทั้งชั้นเรียนขนาดใหญ่และเล็ก ครูควรเตรียมกิจกรรมล่วงหน้าโดยอ่านขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างละเอียด เพราะมีตัวเลือกไว้ให้หลายข้อ แต่ครูไม่จำเป็นต้องเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติมแต่อย่างใด กระนั้นก็ตาม เอกสารเสริมที่จัดเตรียมไว้ให้ ในที่นี้ ก็เป็นเพียงทางเลือกเท่านั้น ไม่ได้เป็นการบังคับให้ต้องใช้ทุกครั้งไป แต่ละกิจกรรมจะมีขั้นตอนการสอนโดยละเอียดที่ละขั้นตอนไว้ให้ ประกอบกับจุดเน้นในการสอนเมื่อจำเป็น ทั้งนี้ ครูสามารถดัดแปลง ยืดขยาย และปรับปรุงกิจกรรมและสถานการณ์จำลองได้ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : รู้และเข้าใจเรื่องเพศภาวะกับ ความเสมอภาคทางเพศภาวะ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: ยกระดับการรับรู้เรื่องความ รุนแรงบนฐานเพศภาวะ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: พัฒนาทักษะสำหรับสัมพันธ์ภาพ ที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
<ul style="list-style-type: none"> • หัวข้อที่ 1: เพศภาวะกับความเสมอภาค • หัวข้อที่ 2: ความเสมอภาคทางเพศภาวะและแบบอย่างเชิงบวก 	<ul style="list-style-type: none"> • หัวข้อที่ 3: การรับรู้เรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • หัวข้อที่ 4: ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> • หัวข้อที่ 5: ทักษะการสื่อสารเพื่อสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน • หัวข้อที่ 6: ทักษะสำหรับผู้รับผู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง • หัวข้อที่ 7: ทักษะการแสวงหาความช่วยเหลือและทักษะการเกื้อหนุนโดยกลุ่มเพื่อน

แต่ละหัวข้อการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 4-5 กิจกรรม ออกแบบให้สอดคล้องและเข้ากันได้ดีกับหลักสูตรแกนกลางของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ (คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้จัดเตรียมไว้ให้แล้วในที่นี้)
- เกมสำรอง เตรียมไว้ให้เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยและเป็นมิตรกับผู้เรียน แต่ก็สามารถใช้เป็นกิจกรรมที่สื่อแก่นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้แต่ละหัวข้อได้เช่นกัน
- งานเพิ่มเติม ครูสามารถมอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา หรืออาจใช้กิจกรรมเสริมสร้างความยึดเหนี่ยวทางสังคม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคพลเมืองและสังคม ทั้งในระดับโรงเรียนและชุมชน
- ข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมเสริมสร้างชุมชน เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมของโรงเรียนปลอดภัยและโรงเรียนเพื่อนเด็ก

แต่ละกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- จุดประสงค์การเรียนรู้
- เวลาโดยประมาณซึ่งจะแตกต่างกันไปตามความจำเป็น
- คำสำคัญ เพื่อแนะนำคำศัพท์ที่จะใช้ในแต่ละกิจกรรม
- ขั้นตอนการสอนสำหรับครู ในการปฏิบัติตามเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จุดเน้นสำหรับครูผู้สอนเพื่อช่วยให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบท ประเด็นปัญหาและความต้องการในห้องเรียน
- สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อช่วยให้ครูสามารถเน้นสาระสำคัญและย้ำประเด็นสำหรับการเรียนรู้ของกิจกรรมนั้นๆ ให้ทุกคนในชั้นเรียนได้ทราบอีกครั้ง

เสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ครู จัดอบรมตามความต้องการ

ครูส่วนใหญ่จะรู้สึกซาบซึ้งพึงพอใจหากได้รับโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่การจัดการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น การอบรมเรื่องหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริงในห้องเรียน การอบรมดังกล่าวจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ของครูเกี่ยวกับเนื้อหาและสร้างความมั่นใจในการใช้เทคนิคสอนตามที่แนะนำในหลักสูตร บางพื้นที่อาจจัดให้มีการอบรมครูอย่างเป็นทางการ แต่บางกรณี โรงเรียนก็อาจจัดกิจกรรมอบรมภายในชั้นเอง ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตาม ครูผู้สอนควรได้ใช้เวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (เช่น การประชุมคณะครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน) ก่อนสอนจริงในชั้นเรียน การศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อครูได้ลองทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ครูจะมีความคุ้นเคยกับเนื้อหา ทักษะ และยุทธศาสตร์การเรียนการสอนซึ่งจะเป็นการยกระดับความมั่นใจและความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง[14]

เตรียมก่อนสอนที่หลัง...

ศึกษาให้ทะลุปรุโปร่ง!

ควรอ่านและทำความเข้าใจคำแนะนำสำหรับครูโดยละเอียดก่อนนำหลักสูตรนี้ไปสอน (ในหน้าที่ 1 ของเอกสารฉบับนี้) ซึ่งเป็นคำแนะนำเบื้องต้นที่มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นเพศภาวะและความรุนแรง และให้ข้อเสนอแนะเชิงหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับบูรณาการคู่มือการเรียนรู้ในชั้นเรียนชุดนี้เข้ากับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่ปลอดภัย ไร้ความรุนแรง และเป็นเพื่อนเด็ก นอกจากนี้ บทน่ายังจะช่วยให้เข้าใจว่าเหตุใด

หลักสูตรนี้จึงสำคัญ และได้ทราบเคล็ดลับโดยละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร หากไม่แน่ใจหรือสงสัยประการใดเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ใช้ในเอกสารชุดนี้ โปรดย้อนกลับไปศึกษาทบทวนจากอภิธานศัพท์ที่แสดงไว้แล้วโดยละเอียดในส่วนต้นของเอกสารคู่มือ

หากกลุ่มสาระหลักแล้วจึงเขียนแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ได้รับการออกแบบให้นำไปใช้สอนโดยเรียงตามลำดับ แม้ว่าจะสามารถแยกใช้เพียงบางกิจกรรมหรือบางหัวข้อตามวัตถุประสงค์ แต่ถ้าจะให้ได้ผลดีที่สุดควรสอนจนครบทุกกิจกรรม ส่วนกิจกรรมสำรองที่มีไว้ให้นำไปใช้สอนเสริมนั้น จะช่วยให้มีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทั้งยังส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและการมีส่วนร่วมภาคพลเมืองกับชุมชนโรงเรียนในระดับกว้างขึ้น

สำหรับสถานศึกษาที่ได้ดำเนินงานเป็นประจำสม่ำเสมออยู่แล้ว ทั้งด้านเพศวิถี เพศภาวะ หรือความรุนแรง อาจยื่นหลักสูตรให้สั้นกระชับลงกว่านี้ก็ได้ แต่สำหรับบริบทที่บรรทัดฐานทางเพศภาวะเคร่งครัดอย่างมาก ไม่ค่อยยืดหยุ่น และระดับการยอมรับความรุนแรงก็ค่อนข้างสูง อาจจำเป็นต้องยืดเวลาที่ใช้สำหรับกิจกรรมยกระดับการรับรู้ทางเพศภาวะออกไปอีกก็ได้ ทั้งนี้ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น บางกิจกรรมอาจเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะภาษา แต่บางกิจกรรมก็อาจเหมาะกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา กิจกรรมแนะแนว ทักษะชีวิต หน้าที่พลเมือง สุขศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หรือบูรณาการเข้ากับหลักสูตรเพศวิถีศึกษารอบด้าน เป็นต้น

ทั้งนี้ ควรส่งเสริมให้เพื่อนครูได้ทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยกันเตรียมการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนี้ อนึ่ง ดังที่ได้อธิบายและให้คำแนะนำไว้แล้วในบทนำ ตั้งแต่ส่วนต้นเอกสารฉบับนี้ว่า จะเป็นการดียิ่ง หากหลักสูตรการสอนในชั้นเรียนชุดนี้มีการนำไปดำเนินการโดยบูรณาการเข้ากับโครงการริเริ่มเพื่อการต่อต้านความรุนแรงในโรงเรียนทั้งระบบเป็นวงกว้าง ซึ่งให้ความสำคัญโดยตรงกับความรุนแรงที่มีพื้นฐานมาจากเพศภาวะโดยธรรมชาติ

ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องเข้ากับบริบทท้องถิ่น

คู่มือการเรียนการสอนชุดนี้ออกแบบมาเพื่อให้นำไปใช้กับโรงเรียนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลาย ถึงแม้ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาจะเป็นเรื่องปกติที่พบเห็นได้ทั่วไปในหลายๆ ประเทศทั่วภูมิภาค แต่ก็ยังจำเป็นต้องปรับแต่งหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและจุดแข็งของแต่ละท้องถิ่น

สำหรับกิจกรรมที่ต้องใช้กรณีศึกษาหรือสถานการณ์สมมตินั้น จากตัวอย่างที่มีไว้ในคู่มือฉบับนี้ ครูควรเลือกใช้สถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นมากที่สุด หรืออาจใช้ความรู้ความชำนาญจากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นให้ช่วยจำลองสถานการณ์สมมติที่เป็นการสะท้อนภาพบริบทท้องถิ่นได้ชัดเจนที่สุด

ในกรณีที่มีการปรับแต่งสถานการณ์สมมตินั้น ครูต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าเนื้อหาเกี่ยวกับใครทำอะไร ที่ไหน มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ โปรดเลี่ยงการใช้สถานการณ์ที่เป็นกรณีร้ายแรงที่สุด โดยเน้นสถานการณ์ประเภทที่นักเรียนมีโอกาสเผชิญมากที่สุด

ในคอลัมน์ด้านขวามือของท่านนี้ แสดงตัวอย่างวิธีปรับแต่งสถานการณ์ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยยกตัวอย่างจากหัวข้อที่ 6 กิจกรรมที่ 1

หัวข้อที่ 6: กิจกรรมที่ 1:

สถานการณ์สมมติตามที่ปรากฏในคู่มือ: บนรถโรงเรียนระหว่างทางกลับบ้าน ฝั่งเห็นพวกเด็กผู้ชายกำลังหาเรื่อง เด็กชายหิมๆ ซ้ำๆ ที่เรียนอยู่ห้อง เดียวกันกับฝั่ง พวกนั้นรุมตอยจนเขา ลงไปกองกับพื้น	วิธีพิจารณาปรับแต่ง: ทบทวนให้แน่ใจว่าเนื้อหาเกี่ยวกับใคร ทำอะไร ที่ไหน มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ใคร= เด็กสาวมัธยม ชื่อฝั่ง (ครูอาจใช้ชื่อเด็กที่เป็นผู้รู้เห็น เหตุการณ์ต่างจากนี้ หรือเลือกเพศอื่น หรือเปลี่ยนแปลง เด็กที่เป็นผู้ก่อเหตุหรือผู้ถูกรกระทำเป็นกลุ่มอายุอื่น หรือเพศอื่น) ที่ไหน = บนรถโรงเรียน (ครูอาจพิจารณาเปลี่ยนเป็นรถไฟ หรือเดินไปโรงเรียน ขึ้นอยู่กับพาหนะหรือรูปแบบการเดินทาง ทางที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดในการเดินทางไปกลับ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน) ทำอะไร = กลุ่มเด็กหนุ่มกำลังหาเรื่องเด็กหนุ่มอีกคน ความรุนแรงทางร่างกาย (ครูอาจเปลี่ยนรูปแบบความ รุนแรงที่เกิด เช่น จากทางร่างกายเป็นทางวาจา)
--	---

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

เมื่อปรับแต่งสถานการณ์สมมติให้เข้ากับบริบทท้องถิ่นนั้น ครูผู้สอนต้องไม่ใช่เรื่องส่วนตัวที่นักเรียนในชั้นรู้อะไรๆ เป็นอย่างดี เพราะเด็กจะสามารถระบุได้ทันทีว่าสถานการณ์ตัวอย่างนั้นเป็นเรื่องของใคร มีใครเกี่ยวข้องบ้าง เหตุการณ์เช่นนี้อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์รู้สึกเจ็บปวดหรือเป็นอันตรายได้

การบริหารจัดการชั้นเรียน

การใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอในคู่มือฉบับนี้ ส่วนใหญ่ใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างทักษะ ซึ่งเป็นหลักการที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน มากกว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเพียงอย่างเดียว ทั้งยังเป็นหลักการที่ช่วยนักเรียนพัฒนาความรู้และทักษะ (เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะทางสังคม และการแก้ปัญหา) ประกอบด้วยกิจกรรมอันหลากหลาย ได้แก่ การจับคู่อภิปราย กิจกรรมแก้ปัญหากลุ่มย่อย กิจกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แบบฝึกหัดพัฒนาทักษะ และบทบาทสมมติ เป็นต้น ถึงแม้จะเป็นเรื่องท้าทายอยู่บ้างสำหรับครูที่คุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง แต่กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมก็มีข้อดีหลายประการ ทั้งยังสามารถใช้ร่วมกับการอภิปรายในชั้นเรียนที่ครูเป็นผู้ดำเนินการได้อย่างลงตัวและประสบความสำเร็จดียิ่ง เป็นที่ทราบกันดีว่า ผู้เรียนมีแนวโน้มจดจำสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้ดีหากได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นั่นเป็นเพราะผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองและเพื่อนนักเรียน อีกทั้งยังได้ฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหาและการสื่อสาร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ที่นักเรียนบางคนจะรู้สึกวิตกกังวลในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบมาในอดีต หากสงสัยว่ามีกรณีดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ครูจะต้องหาวิธีอันรอบคอบให้เด็กถอยตัวอย่างมีศักดิ์ศรี แล้วหากิจกรรมทางเลือกอื่นให้เด็กทำ สำหรับกรณีดังกล่าวนี้ ครูควรใช้การสนทนาติดตามผลรายบุคคล (โปรดดูข้อเสนอแนะข้างล่างนี้) หรืออาจส่งต่อ หรือจัดหาความช่วยเหลือเพิ่มเติมตามสมควร

กลวิธีที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แก่

- แจกวัสดุประสงค์/จุดมุ่งหมายของกิจกรรมอย่างชัดเจน
- อธิบายวิธีการขั้นตอนโดยละเอียด พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้ชัดเจนก่อนให้นักเรียนทำงานคู่หรืองานกลุ่ม
- เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามก่อนลงมือทำงาน
- กำหนดเวลาทำงานให้ชัดเจน
- กระตุ้นให้นักเรียนผลัดกันพูดทีละคนตามลำดับ (สำหรับกิจกรรมกลุ่ม)
- ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม(สำหรับกิจกรรมกลุ่ม)
- ปล่อยให้กินเวลาได้นิดหน่อย ให้นักเรียนได้มีโอกาสเปลี่ยนคู่เพื่อทำงานร่วมกับหลายๆ คน จะได้สร้างความมั่นใจและพัฒนาทักษะเพิ่มเติม

นอกจากนี้ ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ ที่ว่าเพราะเหตุใดหลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกลวิธีการเรียนรู้ที่ดี ปรากฏดังแสดงไว้แล้วในบทนำ อีกทั้งยังมีคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการจัดการชั้นเรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ด้วย

การจัดการหัวข้ออ่อนไหว

ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากที่ครูจะต้องมีความไวต่อปฏิกริยาของนักเรียนระหว่างการเรียนรู้ การสอนด้วยกิจกรรมชุดนี้ เพราะเด็กบางคนอาจมีแผลเก่ามาจากเหตุการณ์ความรุนแรงแล้ว บางส่วนก็อาจใช้ชีวิตอยู่กับเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวหรือความรุนแรงระหว่างเพื่อนนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่บางคนก็อาจเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงเสียเอง ซึ่งกลุ่มนี้จำเป็นต้องรับรู้ว่าจะต้องรับรู้อะไรที่ตนกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ ควรหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำหาบคายดูต่ำว่ากล่าวกัน แต่ควรหันมาสอนพฤติกรรมเชิงบวกที่ปลอดภัยและปลอดภัย เพื่อใช้เป็นหนทางไปสู่การสร้างสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่โรงเรียนและชุมชนที่ทั้งปลอดภัยและเข้มแข็ง ซึ่งข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดตามและบริหารจัดการการเปิดเผยข้อมูลความรุนแรงของนักเรียนมีไว้ในคู่มือครูฉบับนี้แล้ว

ส่งเสริมการเคารพความเป็นส่วนตัว

ในหลักสูตรนี้ เราจะใช้สถานการณ์สมมติที่มีเนื้อหาใกล้เคียง แทนการเชิญชวนให้นักเรียนเล่าเรื่องราวส่วนตัวของตนเอง เพื่อแสดงการเคารพความเป็นส่วนตัว แต่บางครั้ง ครูก็ต้องคอยย้ำเตือนให้ผู้เรียนทราบว่า เราจำเป็นต้องเคารพความเป็นส่วนตัวของกันและกัน ถ้าเห็นว่าเด็กบางคนกำลังจะพูดอะไรไม่เหมาะสมเกี่ยวกับคนอื่น ครูควรจะทำอย่างไรดี คำย้ำเตือนทันที ซึ่งเป็นวิธีการที่เรียกว่าการขัดจังหวะเชิงป้องกัน

และครูผู้สอนเองก็ควรมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวเช่นเดียวกับนักเรียน กล่าวคือ ครูควรเลือกประสบการณ์ส่วนตัวที่เหมาะสมบางอย่างเท่านั้นมาเล่าให้นักเรียนฟัง ทั้งยังควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์อีกด้วย บทบาทสำคัญของครูก็คือการส่งเสริมให้ลูกศิษย์ได้คิดใคร่ครวญก่อนแล้วจึงค่อยพูดตอบโต้ในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้

ครูควรเตรียมการสอนอย่างดีเพื่อให้สามารถนำกิจกรรมได้อย่างราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูเคยผ่านเหตุการณ์ความรุนแรงมากับตัวเองโดย[46] สิ่งหนึ่งที่จะช่วยครูได้ก็คือการฟังความสนใจให้จดจ่ออยู่กับการสอนที่อยู่เฉพาะหน้า สำหรับรายการสื่อการสอนอื่นๆ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในการเตรียมสอนหรือเป็นข้อมูลเพิ่มเติม มีรวมไว้ให้แล้วในตอนท้ายของส่วนที่ 1 คำชี้แจงและข้อเสนอแนะสำหรับครู ส่วนตัวเลขในวงเล็บ เช่น [1] หมายถึงรายการอ้างอิงเพิ่มเติมที่ปรากฏในตอนท้ายของส่วนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

การคอยดูแลให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่มและงานเดี่ยวให้สำเร็จ ก็ถือเป็นมาตรการเชิงป้องกันสำหรับนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง หรืออาจใช้กลวิธีการพัฒนาโดยเน้นจุดแข็งก็ช่วยได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดความรู้สึกว่าใครๆ ก็มีช่วยในการป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ครูสามารถย้ำเตือนนักเรียนถึงวิธีการรักษาความเป็นส่วนตัวได้ โดยอาจกล่าวว่า “การไปเที่ยวเล่าเรื่องคนอื่นว่าใครเคยทำอะไรมาแล้วบ้างนั้น มันง่ายก็จริง แต่วิธีแบบนี้ จะทำให้เราเสียกัน ต่ำว่ากัน โทษกันไปโทษกันมา เพราะฉะนั้น เราจะใช้สถานการณ์สมมติเป็นต้น เรื่องของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกัน อีกอย่างหนึ่งที่เราต้องพูดถึงก็คือ เราควรทำอย่างไรให้สถานการณ์ถูกต้องเหมาะสมขึ้นในอนาคต เวลาเขียนงานส่งครูก็เหมือนกัน ถ้าเราเล่าเรื่องประสบการณ์ของใครบางคน นักเรียนก็ต้องรู้จักเคารพความเป็นส่วนตัวของเขาด้วย นั่นคือ เราจะต้องไม่ใช่ข้อเท็จจริง ไม่ใช่ข้อมูลจริง ที่พอมีคนมาอ่านแล้วทราบทันทีว่าเป็นเรื่องของใคร นักเรียนจำไว้นะ นี่คือนโยบายหนึ่งที่เราจะแสดงว่าเราเคารพเอาใจใส่กัน และกัน ช่วยเหลือซึ่งพากันและกันจนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยดีไปพร้อมหน้าพร้อมตากัน”

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ถ้ารู้สึกว่เด็กนักเรียนคนใดกำลังจะทำผิดกฎความเป็นส่วนตัว ครูควรแทรกทันทีด้วยการพูดว่า “ครูรู้สึกว่เด็กกำลังจะเล่าเรื่องส่วนตัวที่มันละเอียดอ่อนอยู่หรือเปล่า ครูให้เวลาหนูทบทวนก่อนนิดหนึ่งนะว่า หนูจะเล่ายังไงให้เรื่องนี้เข้ากับกฎเคารพความเป็นส่วนตัวและเอาใจใส่ต่อผู้อื่นของเรา”

ทักษะการฟังแบบไตร่ตรองโดยการสะท้อนคิด

การฟังโดยการสะท้อนคิดเป็นวิธีแสดงให้คู่สนทนาอีกฝ่ายได้ทราบว่าท่านเข้าใจสิ่งที่เขาพูด ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับครู เมื่อนักเรียนเล่าเรื่องหรือแสดงความคิดเห็นใดๆ ครูควรตอบสนองด้วยวิธีการที่แสดงให้เห็นว่าท่านเข้าใจสิ่งที่นักเรียนร่วมนำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น ครูอาจสรุปและสะท้อนกลับตามที่เข้าใจว่านักเรียนกำลังสื่ออะไร (เช่น “หนูกำลังจะบอกว่าแม่จะคอยยับยั้งไม่ให้ลูกสาวได้พูดเพราะแม่กลัวชายหน้า ไซ้ใหม่จะ?”) ในกรณีนี้ การฟังโดยการสะท้อนคิดจะมีประโยชน์มากกว่าการแสดงความคิดเห็นด้วยการตัดสิน (เช่น ‘ทำได้ดีมากจ้ะ’ หรือ ‘เป็นตัวอย่งที่ดีจังเลย’) เพราะช่วยในการทำความเข้าใจที่ถูกต้องและขยายความให้ละเอียดยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้นักเรียนทราบว่าสิ่งที่ตนนำเสนอออกไปเป็นที่เข้าใจตรงกัน หรืออาจจะเพิ่มเติมข้อมูลหรืออธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้น

การส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศและการยอมรับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภาวะที่หลากหลาย

บางกิจกรรมในหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนหลักสูตรนี้ ได้แนะนำวิธีรับรู้สิทธิของผู้ที่มีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภาวะอันหลากหลายและความปรารถนาของผู้ที่ถูกมองว่า ‘แตกต่าง’ ต่อการเผชิญความรุนแรงหรือการกีดกัน บางคน (ทั้งครูและนักเรียน) ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศภาวะหรือเพศวิถีตามแบบแผน และมักจะเผชิญกับการถูกตีตราหรือการเลือกปฏิบัติซึ่งเป็นอันตรายต่อการเรียนสุขภาพและสวัสดิภาพ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านวิถีปฏิบัติที่ยอมรับเพศภาวะและความหลากหลาย ซึ่งอาจทำได้โดยการใช้ภาษาและตัวอย่างที่ครอบคลุมความแตกต่างหลากหลาย แทนที่จะใช้แนวทางหรือตัวอย่างที่เหมารวมว่าไม่ควรมีความหลากหลาย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมบางกิจกรรมที่ให้อภิปรายเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างคูรักรเพศเดียวกัน ใช้กรณีศึกษาของเยาวชนข้ามเพศและยกตัวอย่างในแง่ดีของผู้หญิงและเด็กผู้หญิง ทั้งนี้ยังนับเป็นสิ่งสำคัญอีกด้วยที่ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาที่ครอบคลุมความแตกต่างหลากหลาย โดยหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาหรือวิถีปฏิบัติใดๆ อันเป็นการตีตราผู้ที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานทางสังคม

ในบางโรงเรียนนักเรียนอาจได้รับการอบรมสั่งสอนเรื่องประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภาวะอยู่แล้ว (ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรเพศวิถีศึกษาครอบด้าน) ดังนั้นจึงควรมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีและไม่ควรรู้สึกอึดอัดลำบากใจกับประเด็นเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าเป็นเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ยอมรับและให้สิทธิอย่างเป็นทางการแก่คนรักรเพศเดียวกันและคนข้ามเพศด้วยแล้ว

ก็ยังมีแนวโน้มที่ความรู้ทั่วไปและการยอมรับในชุมชนดีกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ในสถานศึกษาและชุมชนบางแห่ง ชุดข้อมูลดังกล่าวนี้ยังคงเป็นเรื่องใหม่ ดังนั้นความรู้ความเข้าใจสาธารณะที่จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้นั้น อาจจะมีอยู่เพียงเล็กน้อย

ในสถานการณ์เช่นนี้ นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ครูจะต้องให้ข้อมูลที่ชัดเจนโดยปราศจากการตัดสิน ทั้งนี้ ครูหลายคนอาจเห็นว่า เป็นประโยชน์ หากจะยึดรูปแบบการทำงานให้อยู่ภายใต้กรอบการเคารพและปลอดภัยต่อทุกคน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของคนกลุ่มใหญ่ หรือคนกลุ่มน้อยก็ตาม เพราะมีงานวิจัยแสดงให้เห็นแล้วว่าแม้เราจะขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้เพียงใดในอดีตคนที่มีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภาวะอันหลากหลายก็มีอยู่ทั่วไปในทุกๆ ประชาชาติและวัฒนธรรม

การให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับเพศกำเนิดโดยธรรมชาติ เพศภาวะ วิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภาวะ

สำหรับกิจกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภาวะนั้น ครูจำเป็นจะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบและจำแนกแยกแยะให้ได้ระหว่างเพศสรีระ เพศภาวะ วิถีทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศภาวะ (เด็กนักเรียนที่เพิ่งเรียนและเป็นข้อมูลใหม่ มักจะสับสนแนวคิดเหล่านี้)

เพศสรีระ (biological sex) คือเพศทางชีวภาพตอนแรกเกิดของแต่ละบุคคล (เช่น ลักษณะทางกายวิภาคของอวัยวะเพศภายในและ/หรือภายนอกที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด) บางคนเกิดมาพร้อมกับอวัยวะเพศผู้ชาย บางคนก็เกิดมาพร้อมอวัยวะเพศหญิง บางคนมีเพศกำเนิดไม่ชัดเจนหรือปนกันทั้งเพศชายและเพศหญิง (เรียกว่า ‘คนเพศกำกวม’) เพศสรีระของแต่ละคนไม่ได้เป็นสิ่งกำหนดว่าบุคคลนั้นจะดึงดูดสนใจใคร เช่น คนที่มีลักษณะทางกายวิภาคของอวัยวะเพศชายอาจดึงดูดสนใจผู้หญิง ผู้ชาย หรือทั้งผู้หญิงและผู้ชายก็ได้ ซึ่งลักษณะเดียวกันนี้ ทั้งผู้หญิงและคนเพศกำกวมก็เป็นได้เช่นเดียวกัน

เพศภาวะ (gender) คือคำศัพท์ที่ใช้เพื่อหมายถึงความแตกต่างที่ถูกประกอบสร้างขึ้น อันเป็นผลมาจากความคาดหวังและบรรทัดฐานทางสังคมวัฒนธรรมว่าการเป็น “ผู้ชาย” หรือ “ผู้หญิง” ในสังคมใดสังคมหนึ่งนั้นหมายถึงอะไร

อัตลักษณ์ทางเพศภาวะ (gender identity) คือคำศัพท์ที่ใช้เพื่ออธิบายว่าคุณรู้สึกว่าคุณเป็นใคร เช่น รู้สึกว่าตนเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง หรือก้ำกึ่ง โดยส่วนมากแล้วคนที่เกิดมาพร้อมกับเพศกำเนิดตามธรรมชาติของผู้หญิงหรือผู้ชาย ก็มักรู้สึกว่าตนอยู่ในประเภทนั้นๆ ขึ้นอยู่กับเพศกำเนิดโดยธรรมชาติ แต่บางคนก็รู้สึกว่าตนเกิดมาในร่างกายที่ ‘ไม่ถูกต้อง’ ตนสมควรจะได้อยู่ในร่างกายของเพศตรงข้าม คนกลุ่มนี้อาจจะพูดตนว่าเป็น ‘คนข้ามเพศ’ หรือ ‘คนเพศที่สาม’ ยกตัวอย่างเช่น ผู้หญิงข้ามเพศ (คนข้ามเพศจากชายเป็นหญิง) คือคนที่เกิดมาพร้อมกับร่างกายและอวัยวะของผู้ชาย แต่รู้สึกว่าจริงๆ แล้วตนเป็นผู้หญิง ดังนั้นจึงพยายามแสวงหาการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะทางกายภาพ การแสดงออกความเป็นตัวตน และบทบาทที่บ้านและที่ทำงาน เพื่อให้ตนสามารถแสดงออกได้ว่าเป็นผู้หญิง (หรืออาจมีความปรารถนาอย่างมากที่จะทำเช่นนี้ แต่รู้สึกว่าตนไม่อาจทำได้ เนื่องจากการตีตราและแรงกดดันทางสังคม)

วิถีทางเพศ (sexual orientation) คือคนที่บุคคลมีความรู้สึกรักใคร่เสนหาคอนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง บางคนก็รู้สึกสนใจคนต่างเพศ บางคนก็รู้สึกกับเพศเดียวกัน บางคนก็รู้สึกกับทั้งสองเพศ และบางคนก็ไม่รู้สึกกับเพศใดเลย เพศสรีระของบุคคลไม่ได้เป็นสิ่งกำหนดวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศภาวะของบุคคลคนนั้น ทั้งนี้วิถีทางเพศไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับกิจกรรมทางเพศหรือพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งบุคคลอาจรู้สึกรักใคร่เสนหาหรือมีวิถีทางเพศกับคนประเภทใดประเภทหนึ่งก็จริง แต่อาจไม่ได้มีเพศสัมพันธ์หรือมีพฤติกรรมทางเพศกับคนประเภทนั้นจริงๆ ก็ได้

ทั้งนี้ คำนิยามของคำศัพท์อื่นๆ ปรากฏดังแสดงไว้แล้วในส่วนอภิธานศัพท์ของคู่มือเล่มนี้

การรับมือกับมุมมองที่แตกต่าง

การสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้นักเรียนสามารถแสดงมุมมองที่แตกต่างได้อย่างเต็มที่นั้นถือเป็นสิ่งสำคัญ นักเรียนไม่ควรรู้สึกว่าจำเป็นต้องเห็นด้วยกับทุกคนทุกเรื่องเสมอไป สิ่งสำคัญสำหรับครูก็คือ การตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อนำไปสู่การอภิปราย การสรุปความเห็นต่างที่แต่ละคนนำเสนอ และการให้นักเรียนคิดใคร่ครวญถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำในลักษณะต่างๆ หากความเห็นที่ไม่ลงรอยกันเหล่านี้นำไปสู่การข่มเหงรังแก ความรุนแรง การกีดกัน หรือการหยอกล้อให้อับอายรูปแบบอื่น ครูควรใช้กฎระเบียบของโรงเรียนที่ห้ามพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจึงค่อยใช้แผนการจัดการพฤติกรรมเพื่อให้ความรู้็กรอบแก่ผู้กระทำผิดหรือมีส่วนในการแสดงพฤติกรรมก่อความรำคาญหรือละเมิดเหล่านั้น

การใช้เกมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในแต่ละหัวข้อการเรียนรู้ จะมีเกมสำรองเตรียมไว้ให้ ซึ่งเป็นเกมที่สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยให้เด็กๆ ในชั้นได้เรียนรู้ที่จะเข้าหาเพื่อนๆ หรือรู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างกลมกลืน หรือสร้างสัมพันธ์ภาพอันเข้มแข็ง หรือเพิ่มความมั่นใจทางสังคม นอกจากนี้ แต่ละเกมยังสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้เด็กได้สำรวจตรวจค้นเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้แต่ละหัวข้อ โดยมีคำถามเตรียมไว้ช่วยครูให้สามารถดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับสาระสำคัญของแต่ละหัวข้อได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ครูยังสามารถใช้เกมเป็นเครื่องมือในการนำเข้าสู่บทเรียน หรือเล่นระหว่างทำกิจกรรมเพื่อเติมพลังหรือกระตุ้นความสนใจในบทเรียน และ/หรือเน้นย้ำเนื้อหาสาระสำคัญก็ได้ ทั้งนี้ ครูควรเล่นเกมร่วมกับเด็กนักเรียนในชั้นเรียนด้วย

แผนผังวัตถุประสงค์และเนื้อหากิจกรรม

กิจกรรมการเรียนรู้ในคู่มือเล่มนี้ ออกแบบมาโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ สร้างเสริมทักษะ และปลูกฝังทัศนคติตารางด้านล่างนี้แสดงวัตถุประสงค์หลัก จุดเน้นสำคัญของกลวิธีการเรียนการสอน และงานที่ต้องทำที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ทักษะและทัศนคติที่เกี่ยวข้องบทเรียนหลายบทจะแทรกอยู่ในหัวข้อการเรียนรู้ที่แตกต่างกันหลายหัวข้อ ดังนั้นจึงอาจปรากฏให้เห็นในตารางได้หลายครั้ง

วัตถุประสงค์	กลวิธีการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
<p>ปูพื้นฐานทางภาษาและกรอบแนวคิด: เพื่อให้สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจคำศัพท์และกรอบแนวคิดสำคัญเพื่อช่วยในการสนทนาและการขบคิดใคร่ครวญ</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปูพื้นฐานทางภาษาและกรอบแนวคิดจะสอนประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • นิยามและความหมายของศัพท์คำว่า ‘เพศสรีระ’ กับ ‘เพศภาวะ’ • การใช้ศัพท์คำว่า ‘ความรุนแรง’ ที่ครอบคลุมรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ความรุนแรงทางสังคมทางร่างกายทางเพศ และทางจิตใจ • การประสมคำศัพท์ระหว่างคำว่าเพศภาวะกับความรุนแรงเพื่อทำความเข้าใจความหมายของศัพท์คำว่า ‘ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ’ โดยอาจใช้สลับกับคำว่าความรุนแรงจากเพศภาวะ • นิยามและความหมายของศัพท์คำว่า ‘สิทธิมนุษยชน’ โดยอ้างอิงจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) และหลักความเชื่อที่ว่าบุคคลทุกคนเกิดมามีคุณค่าของมนุษย์เสมอภาคกันและมีสิทธิในความยุติธรรมทางเพศเท่าเทียมกัน • นิยามและความหมายของศัพท์คำว่า ‘การเลือกปฏิบัติ’ เพื่อช่วยทำความเข้าใจว่าคนบางกลุ่มเผชิญความรุนแรงซึ่งเป็นรูปแบบที่ร้ายแรงขึ้นเพราะเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้อย่างไร • นิยามศัพท์คำว่า ‘คนข้ามเพศ’ ‘คนรักเพศเดียวกัน’ และ ‘ความพึงใจทางเพศ’ ความเข้าใจคำศัพท์เหล่านี้จำเป็นสำหรับการยกระดับการรับรู้ว่าคุณกลุ่มนี้เผชิญความรุนแรงรูปแบบที่ร้ายแรงขึ้นอย่างไร • การประสมคำศัพท์ระหว่างคำว่าเพศภาวะกับความรุนแรงเพื่อทำความเข้าใจความหมายของศัพท์คำว่า ‘ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ’ โดยอาจใช้สลับกับคำว่าความรุนแรงจากเพศภาวะ 	<p>หัวข้อที่ 1: กิจกรรมที่ 1: เพศภาวะคืออะไร? หัวข้อที่ 2: กิจกรรมที่ 2: เที่ยงธรรม เท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน หัวข้อที่ 2: กิจกรรมที่ 5: ความแตกต่างกับการเลือกปฏิบัติ หัวข้อที่ 3: กิจกรรมที่ 1: ความรุนแรงคืออะไร? หัวข้อที่ 3: กิจกรรมที่ 2: ความรุนแรงจากเพศภาวะคืออะไร? หัวข้อที่ 5: กิจกรรมที่ 3: ทำความรู้จักกับการยืนยันในความคิดตน หัวข้อที่ 2: กิจกรรมที่ 6: เพศวิถีกับการตีตรา</p>

วัตถุประสงค์	กลวิธีการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
<p>เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เกี่ยวกับการประกอบสร้างเพศภาวะ:</p> <p>เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจอิทธิพลของบรรทัดฐานทางเพศภาวะในแง่ลบและสามารถดำเนินการเพื่อคัดค้าน ทัดทาน รายงาน หรือป้องกันความรุนแรงได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • รู้และเข้าใจว่าบรรทัดฐานทางเพศภาวะมีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ ความปรารถนา การปฏิบัติ และพฤติกรรมอย่างไร • รู้และเข้าใจว่ามีขนบธรรมเนียมประเพณี การปฏิบัติกับความเชื่อ กฎหมาย ระเบียบ และนโยบาย ที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศภาวะทั้งที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน และสำนักงาน • ระบุและทัดทานความรังเกียจเดียดฉันท์ทางเพศและภาพเหมารวมด้านเพศภาวะ • รู้จักคุณลักษณะสำคัญและผลกระทบของบรรทัดฐานทางเพศภาวะที่ไม่เท่าเทียมกัน 	<p>นักเรียนเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อยกระดับการรับรู้แบบมีวิจารณญาณเรื่องบรรทัดฐานทางเพศภาวะ ดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ระบุและอธิบายภาพเหมารวมทางเพศภาวะที่แสดงให้เห็นผ่านนิทานสำหรับเด็กนิทานพื้นบ้านสื่อและวรรณกรรม • ระบุและอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะวิถีที่ความรุนแรงรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของคนในโรงเรียน ในชุมชน รวมทั้งในสังคมอื่นๆ • วาดแผนที่แสดงบริเวณที่ความรุนแรงประเภทต่างๆ เกิดขึ้นตามพื้นที่ต่างๆ ในเขตห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และเส้นทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน • แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการหักล้างภาพเหมารวมทางเพศภาวะโดยการตั้งนิทานสำหรับเด็กหรือนิทานพื้นบ้านที่ตัวละครเอกสามารถล้มล้างทำลายบรรทัดฐานทางเพศภาวะและทำให้เกิดผลกระทบในเชิงบวกได้สำเร็จ 	<p>หัวข้อที่1: กิจกรรมที่2: ตีแผ่บรรทัดฐานทางเพศ</p> <p>หัวข้อที่ 2: กิจกรรมที่7: เยาวชนแกนนำ</p> <p>หัวข้อที่2: กิจกรรมที่1: แบบอย่างที่ดี</p> <p>หัวข้อที่1: กิจกรรมที่3: บทบาทชายหญิงที่นำเสนอผ่านพื้นที่ในสื่อ</p> <p>หัวข้อที่3: กิจกรรมที่2: ความรุนแรงจากเพศภาวะคืออะไร?</p> <p>หัวข้อที่4: กิจกรรมที่1: แผนที่ความรุนแรงจากเพศภาวะในโรงเรียน</p> <p>หัวข้อที่5: กิจกรรมที่2: สัมภาษณ์ภาพชายหญิงที่เคารพใส่ใจกันและกัน</p>
<p>ปลูกฝังทัศนคติเพื่อสังคม:</p> <p>เพื่อให้สามารถทำงานป้องกัน รายงาน คัดค้าน หรือแก้ปัญหาความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศและความรุนแรงเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ และต้องเชื่อว่าทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีเพศภาวะ ความพึงใจทางเพศ อายุ ฐานะใดก็ตาม ทั้งนี้ แก่นความเชื่อหลักที่ต้องปลูกฝังส่งเสริมมีดังนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • มนุษย์ทุกคนล้วนมีคุณค่าและมีความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีเพศภาวะใด • ความไม่เสมอภาคทางเพศภาวะคือความอยุติธรรม • คนทุกคนไม่ว่าจะมีเพศภาวะใดย่อมมีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่ให้เกียรติและเคารพสิทธิมนุษยชน • ทุกคนมีหน้าที่ให้เกียรติและเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศภาวะ 	<p>กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ดีเหล่านี้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • กำหนดภาพตามวิสัยทัศน์ของตนเองว่าสังคมที่เป็นธรรมและเสมอภาคกันควรประกอบสร้างขึ้นจากอะไร • อธิบายตามความเชื่อของตนเองว่าการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันควรมีลักษณะอย่างไรสำหรับสัมพันธ์ภาพในชีวิตประจำวันที่บ้าน ที่โรงเรียนและในชุมชน • ระบุว่าคนกลุ่มใดมีแนวโน้มจะต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของตนเองในระดับที่สูงกว่าผู้อื่นทั้งในชุมชน ในประเทศและทั่วโลก • ระบุกฎระเบียบบรรทัดฐานและวิถีปฏิบัติที่จำเป็นจะต้องมีเพื่อดำรงสังคมที่เป็นธรรมและไม่ทอดทิ้งคนทั้งมวล • เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดของสิทธิมนุษยชน • ให้เหตุผลเพื่อยืนยันความสำคัญของสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ • อธิบายลักษณะของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะประเภทที่นักเรียนอาจพบเจอที่โรงเรียน • ให้คำแนะนำเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการลดความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ 	<p>หัวข้อที่1: กิจกรรมที่4: ทัดทานบรรทัดฐานทางเพศเชิงลบ</p> <p>หัวข้อที่1: กิจกรรมที่5: หักล้างความเชื่อผิดๆ</p> <p>หัวข้อที่2: กิจกรรมที่2: เที่ยงธรรม เท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน</p> <p>หัวข้อที่2: กิจกรรมที่3: สิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางเพศในชีวิตประจำวัน</p> <p>หัวข้อที่2: กิจกรรมที่4: การใช้พลังอำนาจทางบวกและลบ</p> <p>หัวข้อที่2: กิจกรรมที่5: ความแตกต่างกับการเลือกปฏิบัติ</p> <p>หัวข้อที่5: กิจกรรมที่1: เพื่อนดีที่น่าคบ</p>

วัตถุประสงค์	กลวิธีการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
<p>ส่งเสริมการลงมือปฏิบัติ: เพื่อให้สามารถดำเนินงานป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจผลกระทบเชิงลบของความรุนแรงประเภทนี้ และต้องเชื่อว่าตนมีโอกาสและสามารถสร้างความแตกต่างเชิงบวกให้เกิดขึ้นได้ด้วยวิธีการลงมือปฏิบัติดังกล่าว</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการตระหนักรู้และความร่วมรู้สึกให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • แสดงรายละเอียดผลกระทบทางสังคมอารมณ์และร่างกายที่เกิดจากความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • สสำรวจรูปแบบวิถีที่ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะสามารถตัดทอนการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในการพักผ่อนหย่อนใจกีฬา หน้าที่การงานการเรียนชุมชนและชีวิตครอบครัว • เรียนรู้เกี่ยวกับผลเสียของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่มีต่อการเรียน และต่อสุขภาพทางสังคมสุขภาพกายและสุขภาพจิต • อธิบายถึงผลในเชิงบวกและประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเพื่อนหรือผู้ใหญ่ใช้ปฏิบัติการป้องกัน ฟันฟู แก่ไขในการตอบสนองของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • พัฒนากลยุทธ์สำหรับการต้านแรงกดดันเชิงลบจากเพื่อน ให้มีส่วนร่วมในการกระทำอันเป็นความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ 	<p>หัวข้อที่3: กิจกรรมที่3: ผลของความรุนแรงจากเพศภาวะ หัวข้อที่3: กิจกรรมที่4: ผลเสียต่อสุขภาพจากบรรทัดฐานทางเพศ หัวข้อที่4: กิจกรรมที่3: ความร่วมรู้สึกจินตนาการและอารมณ์แฝงเร้น</p>
<p>สนับสนุนการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคม: เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานสังคมเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้ทำงานได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืนจากกลุ่มคนที่มีความมุ่งมั่นเช่นเดียวกัน</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังความรู้สึกถึงแรงสนับสนุนทางสังคมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • กำหนดกฎระเบียบและสิ่งที่คาดหวังซึ่งจำเป็นสำหรับการรักษาห้องเรียนและโรงเรียนให้ปลอดจากความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • เรียนรู้เกี่ยวกับผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่มีต่อผู้รู้เห็นเหตุการณ์ผู้ถูกรักษา และผู้ก่อเหตุความรุนแรง • ระบุการกระทำและฝึกปฏิบัติสิ่งที่ผู้รู้เห็นเหตุการณ์จะสามารถทำได้เพื่อลดขัดจังหวะป้องกัน หรือรายงานความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • ยกกระตือรือร้นรับรู้ผลเสียของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทโรงเรียนของตนเอง • ผลิตข้อความที่สื่อแรงบันดาลใจและแรงสนับสนุนทางสังคมในเชิงบวก เพื่อส่งให้แก่ผู้เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรง • ระบุแหล่งให้การสนับสนุนในโรงเรียนแก่ผู้เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ 	<p>หัวข้อที่4: กิจกรรมที่2: กฎเชิงบวกของพื้นที่เรียนรู้อันปลอดภัย หัวข้อที่5: กิจกรรมที่1: เพื่อนดีที่นำคบ หัวข้อที่6: กิจกรรมที่1: ผลกระทบต่อผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หัวข้อที่6: กิจกรรมที่2: การสร้างกลยุทธ์แก้ข้อหา หัวข้อที่7: กิจกรรมที่2: แผลงให้ความช่วยเหลือ หัวข้อที่7: กิจกรรมที่3: เอาชนะแรงต้านการแสวงหาความช่วยเหลือ</p>

ส่วนที่ 2

วัตถุประสงค์	กลวิธีการเรียนการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
<p>สร้างเสริมทักษะและพัฒนากลยุทธ์: เพื่อให้รู้และเข้าใจว่าควรทำอะไร และทำเมื่อไหร่ ในการรายงาน หยุดยั้ง คัดค้าน ทัดทาน หรือทำงานเพื่อป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การชี้แนะ สาธารณะและสนับสนุนผลักดันเชิงนโยบาย การดูแลตนเอง การเกื้อหนุนเชิงบวกโดยกลุ่มเพื่อน การยืนยันในความคิดตน และการแสวงหาความช่วยเหลือ</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะและพัฒนากลยุทธ์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้:</p> <ul style="list-style-type: none"> • เรียนรู้และฝึกฝนทักษะในการควบคุมตนเองและการจัดการความโกรธที่สามารถนำมาใช้เมื่อรู้สึกอยากใช้ความก้าวร้าวเพื่อยืนยันและแสดงพลังอำนาจเหนือผู้อื่น • เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการขอโทษ ปฏิบัติการฟื้นฟู และการไม่ทำซ้ำ หากตนเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • เรียนรู้และฝึกฝนทักษะในการยืนกรานเพื่อต้านแรงกดดันเชิงลบจากสังคมให้มีส่วนร่วมในความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • เรียนรู้และฝึกฝนวิธียืนยันสิทธิของตน วิธียางานความรุนแรง หรือวิธีแสวงหาความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • ฝึกฝนทักษะในการส่งต่อเพื่อนนักเรียนและเกื้อหนุนเพื่อนนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ • ฝึกฝนทักษะในการส่งอิทธิพลเชิงบวกต่อเพื่อนนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่มีความเอนเอียงไปสู่การมีส่วนร่วมกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะรูปแบบต่างๆ 	<p>หัวข้อที่4: กิจกรรมที่4: การกล่าวคำขอโทษ หัวข้อที่5: กิจกรรมที่3: ทำความรู้จักกับการยืนยันในความคิดตน หัวข้อที่5: กิจกรรมที่4: ใช้ประโยค ‘เรา’ แสดงความรู้สึกและยืนยันความต้องการ หัวข้อที่6: กิจกรรมที่3: จะทำอะไรเพื่อช่วยตนเอง! หัวข้อที่6: กิจกรรมที่4: แค่ตั้งใจฟังก็ช่วยเพื่อนได้แล้ว หัวข้อที่7: กิจกรรมที่1: ถ้าจะขอความช่วยเหลือ หัวข้อที่7: กิจกรรมที่2: แผลงให้ความช่วยเหลือ หัวข้อที่7: กิจกรรมที่3: เอาชนะแรงต้านการแสวงหาความช่วยเหลือ หัวข้อที่7: กิจกรรมที่4: ข้อความให้กำลังใจ</p>

- เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างศัพท์คำว่า ‘เพศกำเนิด’ กับ ‘เพศภาวะ’

หัวข้อที่ 1: เพศภาวะกับความเสมอภาค

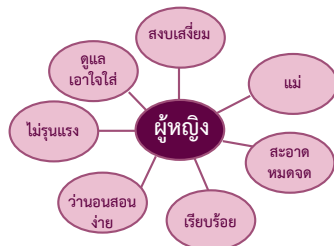
ทำความเข้าใจกลวิธีการจัดการเรียนการสอน

ครูจำเป็นต้องช่วยนักเรียนให้สามารถทำความเข้าใจแก่นของคำว่า ‘เพศภาวะ’ และเข้าใจว่าบรรทัดฐานทางเพศมีอิทธิพลต่อวิธีการที่ผู้คนแสดงพฤติกรรมและได้รับการปฏิบัติในลักษณะต่างๆ ได้อย่างไร นักเรียนจะต้องเข้าใจคำสำคัญทุกคำเพื่อช่วยในการทำงานที่เป็นกรอบความคิดเชิงมนทัศน์นี้ ครูควรใช้ตัวอย่างเพื่อช่วยนักเรียนให้สามารถเทียบความเข้าใจเข้ากับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันได้ โดยดึงความสนใจผู้เรียนมาสู่วิธีการที่เด็กๆ เรียนรู้บรรทัดฐานเหล่านี้หรือผ่านกระบวนการขัดเกลาโดยสังคมนรอบตัวเด็ก ทั้งนี้ ครูควรมองโลกในแง่ดีและเปิดใจยอมรับว่าคนเรามีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานเชิงลบขณะที่ปกป้องบรรทัดฐานเชิงบวกของสังคมไปพร้อมกัน

กิจกรรมที่ 1: เพศภาวะคืออะไร?

ขั้นตอนการสอน

1. อธิบายว่าผู้หญิงกับผู้ชายจะพบเจอประสบการณ์ต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่วัยเด็กจนเป็นผู้ใหญ่ไม่เหมือนกัน มีบางสิ่งบางอย่างที่เราคิดว่าเกี่ยวข้องกับผู้หญิง และบางอย่างก็มักเกี่ยวข้องกับผู้ชาย ในกิจกรรมนี้เราจะมาสำรวจกันว่าสิ่งเหล่านั้นมีอะไรบ้าง และเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามว่า อะไรบ้างคือความแตกต่างทางชีวภาพหรือกายภาพ และอะไรบ้างคือความแตกต่างที่เราถูกอบรมสั่งสอนตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม
2. เริ่มต้นด้วยการเขียนสองคำนี้บนกระดาน **ผู้ชาย** **ผู้หญิง**
3. ถามนักเรียนในชั้นหรือกลุ่มย่อยว่า: มีคำว่าอะไรบ้างที่เรามักจะนึกถึงเวลาบรรยายผู้หญิง สักคนหนึ่ง? ให้นักเรียนทำ ‘แผนผังคำศัพท์’ บนกระดาน โดยนักเรียนช่วยกันคิดคำที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำเช่นเดียวกันกับศัพท์คำว่า ผู้ชาย

4. ให้นักเรียนใช้เวลาประมาณ 10 นาที เขียนแผนผังคำศัพท์ของตัวเองลงในสมุดจด (ครูอาจให้นักเรียนทำเป็นคู่มือก็ได้)

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

กิจกรรมนี้เป็นการพิจารณาความแตกต่างที่พบได้จากบรรทัดฐานทางเพศของผู้ชายและผู้หญิงทั้งนี้ มีเพศภาวะอื่นๆ ที่บุคคลอาจระบุว่าเป็น ได้แก่ ‘คนข้ามเพศ’ หรือ ‘เพศที่สาม’ หลายประเทศประกาศให้คนข้ามเพศหรือเพศที่สามเป็นเพศภาวะที่ถูกต้องตามกฎหมาย ครูควรศึกษาเพิ่มเติมว่าประเทศไทยยอมรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นทางการหรือยัง ถ้าครูเห็นว่าเพศภาวะคนข้ามเพศดังกล่าวนี้เป็นที่รู้จักกันดี อาจเพิ่มเติมไว้ตั้งแต่ตอนนี้ก็ได้ โดยวาดวงกลมเพิ่มอีกหนึ่งวง และเขียนคำว่า ‘คนข้ามเพศ’ เพื่อทำแผนผังคำศัพท์เพิ่มเติม แต่ถ้าไม่เป็นที่รู้จักหรือเด็กอาจจะยังไม่ค่อยเข้าใจ ครูควรปล่อยไว้ก่อน แล้วจึงค่อยสอนให้เด็กทำความเข้าใจเรื่องคนข้ามเพศหรือเพศที่สาม โดยให้เด็กทำงานตามที่ปรากฏในกิจกรรมที่ 6 หัวข้อที่ 2

5. ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าความแตกต่างบางส่วนจากรายการที่ช่วยกันคิดนั้นเกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวภาพตามธรรมชาติที่กำหนดเพศชายและเพศหญิง เป็นความแตกต่างที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด เราจึงใช้คำว่าเพศกำเนิดเพื่ออธิบายตามหลักชีววิทยาว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง จากนั้นชี้ให้นักเรียนเห็นว่าความแตกต่างอื่นๆ เกี่ยวข้องกับเพศภาวะ ซึ่งเป็นความแตกต่างที่ประกอบสร้างขึ้นโดยวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการขัดเกลาทางสังคมว่าเพศชายควรทำอะไร เพศหญิงควรทำอะไร ซึ่งเราถูกอบรมสั่งสอนให้เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้คือการเป็นผู้ชายหรือเป็นผู้หญิง เพราะฉะนั้นคือวิถีที่สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นและพบเห็นได้โดยทั่วไป แต่ความเชื่อและวิถีปฏิบัติเหล่านี้ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

คำว่าgender หรือ เพศภาวะ บางครั้งก็ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้เป็นคำตรงๆ หรือบัญญัติศัพท์ได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาไทยที่ใช้คำว่าเพศสื่อความได้หลายความหมายและพบในหลายคำ ทำให้เด็กสับสนได้ ดังนั้นครูควรยกตัวอย่างให้เด็กเห็นอย่างชัดเจนเพื่อเข้าใจความหมายและมนทัศน์ของคำนี้.

หน่วย ส่วนที่ 2

หัวข้อที่ 1

- ให้นักเรียนเขียนหมายเหตุกำกับลักษณะทุกลักษณะที่เป็นความแตกต่างทางเพศภาวะลงในสมุดจด (หรืออาจสั่งให้ทำเป็นกลุ่มโดยใช้แผนผังคำศัพท์บนกระดาน)
- ให้นักเรียนจดคำจำกัดความของเพศสรีระและเพศภาวะลงในสมุด
  - เพศสรีระ คือ คำที่ใช้อธิบายลักษณะทางชีวภาพตามธรรมชาติที่กำหนดความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิง
  - เพศภาวะ คือ คำที่ใช้อธิบายลักษณะที่ความเชื่อซึ่งคนยึดถือว่าผู้ชายและผู้หญิงควรประพฤติตัวอย่างไรส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนนั้น ได้แก่ ลักษณะการแต่งกาย สิ่งที่ทำ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น บทบาทและความคาดหวังทางเพศภาวะ เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และแตกต่างข้ามวัฒนธรรมหรือแม้แต่ในวัฒนธรรมเดียวกัน

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูจำเป็นต้องใช้การอภิปรายเกี่ยวกับบทบาททางเพศในการระบุและหากล้างภาพเหมารวมทางเพศภาวะ แต่โปรดระวังว่าสิ่งที่ครูพูดออกไปและตัวอย่างที่ครูยกให้เด็กเห็นต้องไม่เป็นการส่งเสริมภาพเหมารวมเสียเอง ทั้งนี้ อาจจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าครูจะถามคำถามที่กระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เช่น ความแตกต่างนี้เป็นความแตกต่างทางชีวภาพหรือทางกายภาพหรือเป็นสิ่งที่เราเรียนรู้ได้?

8. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- คำว่า เพศสรีระ เป็นคำที่ใช้อธิบายความแตกต่างทางชีวภาพระหว่างเพศชายกับเพศหญิง
- คำว่า เพศภาวะ เป็นคำที่ใช้อธิบายบทบาทและความคาดหวังของผู้ชายและผู้หญิงที่เราเรียนรู้จากชุมชน
- บทบาทและความคาดหวังทางเพศภาวะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา
- เป็นเรื่องธรรมดาถ้าคนเราจะไม่สอดคล้องตามภาพเหมารวมทางเพศภาวะ

✂ เอกสาร เสริม

กิจกรรมนี้

มีเอกสารเสริม

เตรียมไว้ให้

ในส่วนท้ายหัวข้อ

ครูอาจแจกเอกสาร

หรือให้นักเรียนเขียน

แผนผังคำศัพท์

ลงในสมุดจดก็ได้

กิจกรรมที่ 2

🕒 60 นาที

จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- พิจารณาว่าบรรทัดฐานทางเพศภาวะมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของผู้คนแตกต่างกันอย่างไร
- ระบุว่าบรรทัดฐานทางเพศภาวะในแต่ละชุมชนแตกต่างกันได้อย่างไร และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอย่างไร
- ระบุว่าบรรทัดฐานทางเพศภาวะสามารถนำไปสู่วิถีปฏิบัติและพฤติกรรมที่เป็นอันตราย เช่น ความไม่เสมอภาค การเลือกปฏิบัติ การกีดกันความรุนแรง และความเสี่ยงได้อย่างไร

🔑 คำสำคัญ

การเลือกปฏิบัติ
การกีดกันบรรทัดฐานทางเพศภาวะ
ความคาดหวัง

กิจกรรมที่ 2: ตีแผ่บรรทัดฐานทางเพศ

ขั้นตอนการสอน

- ให้นักเรียนนึกย้อนกลับไปในวันเด็กและทบทวนดูว่าจดจำช่วงเวลาที่คุณเองเริ่มรู้สึกว่าถูกปฏิบัติด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งเนื่องจากเพศภาวะ (เพราะเป็นเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชาย) ได้หรือไม่ นักเรียนอาจจำได้ว่าเคยถูกสอนให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เพียงเพราะนั่นเป็นสิ่งที่เชื่อตามกันมาว่าถูกต้องเหมาะสมและควรค่าแก่การเป็นเด็กผู้หญิง ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กผู้ชาย ถ้านึกอะไรออกก็ให้จดลงสมุด
- ให้นักเรียนเลือกความทรงจำที่เหมาะสมแล้วแลกเปลี่ยนกันกับคู่หรือกลุ่มย่อย
- เลือกนักเรียนบางคู่หรือบางกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
- ร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้สำคัญๆ บางส่วนเกี่ยวกับเพศภาวะที่เกิดขึ้นตั้งแต่บุคคลยังเป็นเด็กเล็ก แล้วลองนึกหาการตระหนักรู้ในเวลาถัดมา ในช่วงวัยเรียนระดับประถม

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

งานศึกษาวิจัยจากต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าเด็กมีแนวโน้มเริ่มตระหนักถึงบทบาททางเพศภาวะตอนอายุสองหรือสามปี [81] เด็กจะเรียนรู้บทบาทที่แตกต่างของตัวเองผ่านรูปแบบวิถีที่พ่อแม่ปฏิบัติกับตน ผ่านของเล่นที่ผู้ใหญ่หยิบยื่นให้เล่น ผ่านการเฝ้าสังเกตดูคนนั้นคนนี้ ผ่านรูปแบบเสื้อผ้าการแต่งตัวและจากภาพและข้อความที่ได้เห็นได้ยินในหนังสือและสื่อต่างๆ

- ทวนความจำของนักเรียนเรื่องความหมายของคำว่าเพศภาวะ โดยอธิบายว่าเพศภาวะนั้นจะถูกกำหนดโดยความคาดหวังหรือบรรทัดฐานทางสังคมหรือวัฒนธรรมว่าคาดหวังอะไรบ้างจากผู้ชายและผู้หญิง ผู้คนรอบตัวเราเริ่มปฏิบัติกับเราในลักษณะที่แตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับว่าเราเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายมาตั้งแต่เราเป็นเด็กแล้ว นี่คือวิธีการที่เราซึมซับและรับรู้บรรทัดฐานทางเพศภาวะของครอบครัวและสังคมของเรา บางครั้งเราก็จะถูกอบรมสั่งสอนว่าเราต้องประพฤติตัวให้สอดคล้องและปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางเพศภาวะของครอบครัวและสังคม ซึ่งความคาดหวังและมาตรฐานแบบนี้ก็เรียกว่า ‘บรรทัดฐานทางเพศภาวะ’ ด้วยเช่นกัน

- ให้นักเรียนจดตารางต่อไปนี้ลงในสมุดและใช้ข้อมูลจากการอภิปรายก่อนหน้านี้มาช่วยในการระบุมุมมองบางอย่างที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิงในช่วงอายุต่างๆ (ครูอาจยกตัวอย่างหนึ่งหรือสองตัวอย่างลงในตารางเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถลงมือทำได้เอง หรืออาจให้นักเรียนทำงานเป็นคู่เพื่อช่วยให้ได้ตัวอย่างที่ชัดเจนยิ่งขึ้น)

อายุโดยประมาณ	ความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อผู้ชาย	ความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อผู้หญิง	ความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อทั้งสองเพศ
			
5 ปี	เล่นแรงๆ และส่งเสียงดัง	เล่นเงียบๆ	เชื่อฟังพ่อแม่
10 ปี	ห้ามร้องไห้หรือแสดงอารมณ์เศสเศร้าเสียใจ	ต้องแสดงความอ่อนโยน รักใคร่เอ็นดู	ตั้งใจเรียนหนังสือ เชื่อฟังพ่อแม่
15 ปี	แสดงความกล้าหาญและสามารถพึ่งพาตนเองได้	แสดงความสุภาพเรียบร้อย สนใจในรูปลักษณ์ ช่วยเหลือดูแลคนอื่น	เชื่อฟังพ่อแม่
วัยรุ่นใหญ่	หาเลี้ยงครอบครัว	อบรมเลี้ยงดูลูก ดูแลงานบ้าน อยู่กับบ้าน	รักลูก
วัย ปู่ ย่า ตา ยาย	ไปไหนมาไหนได้ด้วยตัวเอง	ต้องการการปกป้องคุ้มครองจากผู้ชาย เวลาเดินทาง	ประพฤติตัวแบบเดียวกับที่พ่อแม่เคยปฏิบัติ

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

มีตัวอย่างเพิ่มเติมไว้ให้ท้ายหัวข้อนี้แล้ว ครูควรใช้ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นความคาดหวังที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิงในบริบทของสังคมไทย

- ให้นักเรียนออกมานำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ครูควรเรียกนักเรียนหลายๆ คน เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ชัดเจนและแตกต่างหลากหลาย
- ในการอภิปรายทั้งชั้นเรียน ครูควรใช้คำตอบของนักเรียนเพื่อเสริมประเด็นที่ว่า ถึงแม้เราจะไม่ทันได้สังเกตหรือตั้งคำถามกับความคาดหวังทางเพศภาวะเหล่านี้ แต่ก็มีบางครั้งที่เราอาจจำเป็นต้องตั้งข้อสงสัยบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ต่อไปนี้
  - เมื่อบรรทัดฐานและความคาดหวังก่อให้เกิดอันตราย
  - เมื่อบรรทัดฐานและความคาดหวังนำไปสู่ความไม่เสมอภาคหรือความไม่เป็นธรรมทางเพศ
  - เมื่อบรรทัดฐาน

กิจกรรมที่ 2 : ตีแผ่บรรทัดฐานทางเพศ

และความคาดหวังปิดกั้นทางเลือกของผู้คน และ ง) เมื่อบรรทัดฐานและความคาดหวังถูกใช้ในการตัดสินและแบ่งแยกผู้คน หรือทำให้คนรู้สึกว่าคุณผิดปกติ

9. ถามนักเรียนในชั้นว่าบรรทัดฐานและความคาดหวังใดบ้างที่นักเรียนคิดว่าอาจนำไปสู่อันตรายหรือความไม่เสมอภาค (ตัวอย่างบรรทัดฐานทางเพศที่เป็นอันตรายต่อผู้ชาย ได้แก่ การคาดหวังว่าผู้ชายจะต้องบึกบึนกำยำล่ำสัน ซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อโอกาสที่ผู้ชายจะกลายเป็นผู้มีส่วนในการกระทำรุนแรง ส่วนตัวอย่างบรรทัดฐานทางเพศที่เป็นอันตรายต่อผู้หญิง ได้แก่ การคาดหวังว่าผู้หญิงจะต้องอ่อนน้อมง่าย ยอมอยู่ในอาณัติของผู้ชาย ซึ่งอาจจะทำให้ผู้หญิงคิดว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้หากผู้ชายจะใช้ความรุนแรงกับตน ตัวอย่างของบรรทัดฐานที่นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การคาดหวังว่าผู้หญิงจะต้องแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย ดังนั้นจึงไม่ต้องเรียนหนังสือสูงๆ) ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบบรรทัดฐานจากรายการตัวอย่างทั้งหมดที่คิดว่าอาจก่อให้เกิดอันตราย
10. ให้นักเรียนในชั้นช่วยกันตอบว่าบรรทัดฐาน/ความคาดหวังใดบ้างที่นักเรียนคิดว่าอาจนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันและอาจจะเป็นอันตรายสำหรับผู้หญิงและสำหรับผู้ชาย
11. บอกนักเรียนในชั้นให้หาคำตอบต่อไปนี้:
  - นักเรียนคิดว่าบรรทัดฐานเปลี่ยนแปลงไปบ้างหรือไม่นับตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย เป็นต้นมา

- นักเรียนคิดว่าบรรทัดฐานในชุมชนอื่นในจังหวัดเดียวกันกับเรา หรือในประเทศอื่นๆ จากทั่วทุกมุมโลกแตกต่างกันหรือไม่

12. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- บรรทัดฐานทางเพศภาวะและความคาดหวังมีอิทธิพลต่อวิธีการดำเนินของผู้คน
- บรรทัดฐานทางเพศภาวะบางประการอาจเป็นอันตรายและสามารถหยุดยั้งผู้คนจากการกระทำสิ่งที่เชื่อว่าถูกต้องเหมาะสมสำหรับตนเอง
- การตระหนักในบรรทัดฐานทางเพศภาวะจะช่วยให้ผู้คนรู้จักตั้งคำถามถึงความเป็นธรรมของบทบาทและท้าทายวิธีปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและเป็นอันตราย
- บรรทัดฐานทางเพศภาวะและความคาดหวังมีอิทธิพลอย่างมากต่อรูปแบบการเผชิญชีวิตของเรา บางครั้งก็เป็นไปในทางบวก หลายครั้งก็เป็นไปในแง่ลบและก่อความเสียหาย จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่เราจะต้องตระหนักถึงบรรทัดฐานทางเพศภาวะและความคาดหวังในครอบครัวและชุมชนของเราเอง และต้องมุ่งมั่นทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานและความคาดหวังที่เห็นว่าจะนำไปสู่อันตรายหรือความไม่เท่าเทียมกัน (ครูควรอธิบายเสริมว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องความเสมอภาคทางเพศเพิ่มเติมอีกในหัวข้อที่ 2)

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ทิวทัศน์ธรรมล้วนมี ‘กฎกติกา’ กำกับสิ่งที่คาดหวังจากเพศชายและสิ่งที่คาดหวังจากเพศหญิง ความคาดหวังเหล่านี้อาจครอบคลุมรวมถึงสิ่งต่างๆ เช่น ทรงผมเสื้อผ้าและอาชีพ รวมทั้งคาดหวังว่าผู้คนควรจะทำหรือประพฤติตัวอย่างไร

บางคนอาจรู้สึกว่าคุณไม่เหมาะกับร่างกายที่ติดตัวมาโดยกำเนิดและปรารถนาจะเป็นเพศตรงข้ามหรือเชื่อว่าที่จริงแล้วตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของเพศตรงข้ามแต่เกิดมาในร่างกายที่ผิดยกตัวอย่างเช่น บางคนอาจเกิดมามีลักษณะทางชีวภาพเป็นผู้ชายแต่รู้สึกว่าคุณควรเป็นผู้หญิง จึงไว้ผมหรือแต่งตัวในลักษณะที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานเพศหญิงแทนที่จะเป็นไปตามธรรมเนียมของเพศชาย คำศัพท์ที่ใช้อธิบายคนกลุ่มนี้ก็คือ ‘คนข้ามเพศ’ หรืออีกคำหนึ่งก็คือ ‘เพศที่สาม’ กลุ่มคนข้ามเพศจึงไม่ระบุตัวตนว่าสอดคล้องกับบทบาททางเพศตามแบบแผนที่ถูกกำหนดให้โดยอาศัยเพศสรีระที่ติดตัวมาโดยกำเนิด

บางคนเกิดมาพร้อมกับลักษณะทางกายวิภาคอวัยวะเพศที่ไม่สอดคล้องกับคำนิยามโดยทั่วไปของชายหรือหญิง คำศัพท์ที่ใช้เรียกคนกลุ่มนี้ก็คือ ‘คนเพศกำกวม’ ซึ่งเพศกำกวมนี้ไม่ใช่ความเจ็บป่วยหรือเป็นอาการของโรคอะไร แต่เป็นความแตกต่างทางกายภาพ คนเพศกำกวมก็ย่อมมีสิทธิในการเติบโตขึ้นโดยได้รับการยอมรับในตัวตนที่เขาเป็นและสมควรได้รับอนุญาตให้แสดงออกตามความพึงใจทางเพศของตนเอง

ในบางชั้นเรียน อาจมีความเหมาะสมที่ครูจะนำเสนอโน้ตที่สั้นเรื่องคนข้ามเพศและคนเพศกำกวมตั้งแต่กิจกรรมนี้แต่ในบางชั้นเรียนครูอาจจะเลือกนำเสนอทั้งสองเพศนี้ครั้งแรกด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อสอนเรื่องนี้อย่างชัดเจนโดยตรง (โปรดดูกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 หัวข้อที่ 2) และหลังจากนั้นจึงค่อยรวมทั้งสองเพศนี้เข้าไว้ในกิจกรรม ในสถานการณ์สมมติ และในงานที่จะมอบหมายให้นักเรียนทำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ตรวจสอบว่าบรรทัดฐานทางเพศภาวะได้รับการเสริมแรงผ่านสื่อและพื้นที่ทางสังคมอื่นๆอย่างไร

คำสำคัญ

บรรทัดฐานทางสังคม ภาพเหมารวม

กิจกรรมที่ 3: บทบาทชายหญิงที่นำเสนอผ่านพื้นที่ในสื่อ

ขั้นตอนการสอน

1. ทวนความจำนักเรียนว่าในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา นักเรียนได้สำรวจว่าบรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังมีอิทธิพลต่อโอกาสและพฤติกรรมของชายและหญิงอย่างไรบ้าง การเรียนรู้บรรทัดฐานนั้นมีอยู่หลายวิธี ยกตัวอย่างเช่นเด็กๆ จะเรียนรู้ว่าตนเองถูกคาดหวังอะไรไว้บ้างจากพฤติกรรมของพ่อแม่และจากการสังเกตลักษณะที่ผู้ชายกับผู้หญิงถูกปฏิบัติแตกต่างกัน อีกวิธีหนึ่งที่เด็กๆ เรียนรู้บรรทัดฐานก็คือ การซึมซับผ่านนิทานหรือภาพลักษณ์ชายหญิงที่เด็กได้เห็นได้ยินจากหนังสือนิตยสารโทรทัศน์ ภาพยนตร์และสื่ออื่นๆ

2. ให้นักเรียนจับคู่หรือรวมกลุ่มสามคนเพื่อทำกิจกรรมนี้ อธิบายว่านักเรียนจะต้องอภิปรายร่วมกันกับคู่หรือกลุ่ม แล้วออกมานำเสนอรายงานหน้าชั้น โดยเลือกแนวทางทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้:

แนวทางที่ 1:

ให้นักเรียนพูดคุยอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านล่าสุดหรือเมื่อไม่นานมานี้ แล้วตอบคำถามว่า ตัวละครชายและตัวละครหญิงแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? ถูกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? บุคลิกของตัวละครถูกนำเสนอให้เห็นแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? มีตัวละครอื่นใดบ้างหรือไม่ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศภาวะตามแบบแผนทั่วไป?

แนวทางที่ 2:

ให้นักเรียนพูดคุยอภิปรายโดยนึกถึงรายการหรือละครโทรทัศน์ที่ตัวเองชื่นชอบ แล้วตอบคำถามว่าผู้ร่วมรายการหรือตัวละครชายและหญิงแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? ถูกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? บุคลิกของแต่ละคนถูกนำเสนอให้เห็นแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? มีผู้ร่วมรายการหรือตัวละครอื่นใดบ้างหรือไม่ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศภาวะตามแบบแผนทั่วไป?

แนวทางที่ 3:

ให้นักเรียนพูดคุยอภิปรายโดยดูหนังสือพิมพ์เก่าและนิตยสารเก่า แล้วตอบคำถามว่า ตัวแสดงชายและตัวละครหญิงแตกต่างกันอย่างไรบ้าง? ตัวแสดงแต่ละตัวถูกนำเสนอให้เห็นอย่างไรบ้าง? มีตัวละครอื่นใดบ้างหรือไม่ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศภาวะตามแบบแผนทั่วไป? (ยกตัวอย่างเช่นผู้ชายอาจจะมีความโน้มเอียงปรากฏในสื่อว่าเกี่ยวข้องกับอาชีพการหรือธุรกิจ ส่วนผู้หญิงก็อาจจะมีความโน้มเอียงปรากฏในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความงามหรือความเป็นแม่ หรือผู้ชายอาจจะถูกนำเสนอออกมาในบทบาทที่กระฉับกระเฉงปราดเปรียวว่องไว ผลักดันหรือมีความเป็นผู้นำ ส่วนผู้หญิงก็อาจได้รับบทบาทที่มีบุคลิกของการเป็นผู้ให้ ดูแลห่วงใย หรือมีความเป็นแม่)

แนวทางที่ 4:

ให้นักเรียนพูดคุยอภิปรายโดยดูจากโฆษณา(ทางโทรทัศน์นิตยสารหรือหนังสือพิมพ์) แล้วตอบคำถามว่าผลิตภัณฑ์ประเภทใดที่เป้าหมายทางการตลาดมุ่งไปที่ผู้หญิงประเภทใดมีเป้าหมายที่ผู้ชาย? โฆษณาเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อบรรทัดฐานทางเพศภาวะได้อย่างไรบ้าง?

3. สำหรับการสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ให้นักเรียนออกมานำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน โดยพูดคุยอภิปรายว่าสื่อประเภทต่างๆ สามารถเป็นส่วนเสริมแรงบรรทัดฐานทางเพศภาวะได้อย่างไร รวมทั้งศักยภาพของสื่อในฐานะที่เป็นพื้นที่ที่จะสามารถท้าทายภาพเหมารวมทางเพศภาวะตามแบบแผนได้

4. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- สื่อและวรรณกรรมเต็มไปด้วยเรื่องราวที่แสดงให้เห็นบทบาททางเพศและบรรทัดฐานที่เป็นภาพเหมารวมต่างๆ ซึ่งแนวคิดการสร้างภาพแทนเหล่านี้มักจะจำกัดทางเลือกของผู้คน
- เรื่องราวต่างๆ ในสื่อและวรรณกรรมจะมีอิทธิพลต่อวิถีคิดของเราเกี่ยวกับบทบาททางเพศและบรรทัดฐาน
- เราจำเป็นต้องคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับวิธีที่คนถูกนำเสนอให้เห็นในสื่อเพื่อที่เราจะสามารถท้าทายภาพเหมารวมอันเข้มงวดและเป็นอันตราย

กิจกรรมที่ 4: ทักทายบรรทัดฐานทางเพศเชิงลบ

ขั้นตอนการสอน

- ให้นักเรียนจดคำศัพท์และความหมายของคำว่าเพศสรีระและเพศภาวะลงในสมุด
- ในกิจกรรมนี้เราจะพิจารณาวิธีการที่เราสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เราเห็นว่าใครบางคนที่ได้รับอิทธิพลทางลบจากบรรทัดฐานทางเพศภาวะ
- เขียนสถานการณ์ต่อไปนี้นบนกระดาน แล้วให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อย ช่วยกันคิดพิจารณาว่าตัวละครแต่ละตัวควรจะพูดว่าอย่างไรในการตอบโต้ถ้อยคำที่เป็นข้อความตอกย้ำบรรทัดฐานทางเพศภาวะเชิงลบ

ข้อความตอกย้ำ....	ตัวละครควรตอบโต้ได้อย่างไร?
‘ผู้หญิงเล่นฟุตบอลไม่ได้หรอก ไปไกลๆ เลยไป มีแต่ผู้ชายนั่นแหละ เขาเล่นกีฬากัน’	เด็กหญิง 5 ขวบ ที่อยากเตะบอล ควรจะพูดว่า...
‘เด็กผู้ชายเขาไม่ทำอาหารกันหรอก งานทำกับข้าวเป็นเรื่องของผู้หญิงนะ’	เด็กชาย 10 ขวบ ที่อยากทำอาหาร ควรจะพูดว่า...
‘รู้หรือไม่ว่าแกละชอบไปโรงเรียน แต่ตอนนี้แก 15 แล้วนะ หยุดสนใจเรื่องเรียนได้แล้ว ตั้งหน้าตั้งตาหาแฟนให้ซักทีเถอะ’	เด็กสาววัย 15 ปีที่อยากมีการศึกษาสูงๆ ควรจะพูดว่า...
‘นายนะซีซลาดเกินไป ไม่กล้าทำหรอก’	เด็กหนุ่มวัย 15 ปีที่ไม่อยากร่วมกิจกรรมเสี่ยง ควรจะพูดว่า...

- ตัวอย่างคำตอบอาจจะเป็นดังนี้:

ข้อความตอกย้ำ....	ตัวละครควรตอบโต้ได้อย่างไร?
‘ผู้หญิงเล่นฟุตบอลไม่ได้หรอก ไปไกลๆ เลยไป มีแต่ผู้ชายนั่นแหละ เขาเล่นกีฬากัน’	เด็กหญิง 5 ขวบที่อยากเตะบอลควรจะพูดว่า... “หนูเตะบอลเก่งมากจริงๆ นะ หนูเสียใจจังที่ไม่ให้เล่นด้วย ถ้าให้เข้าทีมหนูจะช่วยให้ชนะได้เลยละ ผู้หญิงก็เตะบอลเก่งเหมือนกันนะ จะบอกให้!”

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- บรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังปรากฏอยู่ในครอบครัวเรา ในโรงเรียน ในชุมชน
- บรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังภายในครอบครัวโรงเรียนและชุมชนบางอย่างสามารถนำไปสู่อันตรายและความไม่เสมอภาค
- เราสามารถระบุบรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังที่ไม่เป็นธรรมได้
- เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เราจะต้องทักทายบรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังที่ก่อให้เกิดอันตรายและไม่เป็นธรรมเพื่อการสร้างครอบครัวโรงเรียนและชุมชนที่มีความเป็นธรรมทางเพศภาวะ
- มีหลายสิ่งหลายอย่างที่คนเราสามารถพูดตอบโต้ได้เพื่อทักทายและหักล้างภาพเหมารวมและบรรทัดฐานทางเพศภาวะที่เป็นอันตรายและไม่เป็นธรรม

หัวข้อที่

1

กิจกรรมที่
4

🕒 20 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- พัฒนากลยุทธ์และแผนทักทายบรรทัดฐานทางเพศเชิงลบ

🔍 คำสำคัญ

เพศภาวะ

บรรทัดฐานทางเพศภาวะ

✂️ เอกสาร
เสริม

กิจกรรมนี้

มีเอกสารเสริมเตรียมไว้ให้ในส่วนท้ายหัวข้อ

ครูอาจแจกเอกสารที่เตรียมไว้หรือนักเรียนเขียนตารางลงในสมุดตัวเองก็ได้

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียน
จะได้:

- ระบุเรื่องโกหกเกี่ยวกับ
บรรทัดฐานทางเพศ
และความคาดหวัง
- ทัดทานและหักล้าง
เรื่องโกหกที่เชื่อ
กันมาผิดๆ
เรื่องบรรทัดฐาน
ทางเพศและ
ความคาดหวัง

🔍 คำสำคัญ

เพศภาวะ
ความเชื่อผิดๆ
ความคาดหวัง

กิจกรรมที่ 5: หักล้างความเชื่อผิดๆ

ขั้นตอนการสอน

1. เขียนคำ 'myth - เรื่องโกหก' บนกระดาน แล้วถามว่า นักเรียนคิดว่าคำนี้หมายถึงอะไร แล้วจึงเขียนคำจำกัดความว่า เรื่องโกหก คือ ความคิดหรือความเชื่อที่ยอมรับตามกันโดยทั่วไปในวงกว้างแต่จริงๆ แล้วไม่ใช่ความจริง
2. อธิบายว่าบรรทัดฐานทางเพศที่มีอยู่ในสังคมอาจนำไปสู่เรื่องโกหกเกี่ยวกับความสามารถของผู้ชายและผู้หญิง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องรับรู้และทัดทานหักล้างเรื่องโกหกหรือความเชื่อผิดๆ เหล่านี้ เพราะบางครั้งอาจทำให้เจ็บปวดหรือเป็นอันตรายได้
3. ถามนักเรียนในชั้นว่า มีใครรู้จักหรือนึกเรื่องโกหกเกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงออกบ้างไหม?
4. อธิบายว่าในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้ทำงานร่วมกันเพื่อทัดทานและหักล้างเรื่องโกหกที่พบบ่อยๆ ให้นักเรียนจับกลุ่ม แบ่งออกเป็นกลุ่มละสามหรือสี่คน แจกกระดาษที่เขียนเรื่องโกหกไว้ให้กลุ่มละหนึ่งแผ่น ควรวรรณสิ่งที่นักเรียนได้ระบุไว้ก่อนหน้านี้ด้วย

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ก่อนเริ่มทำกิจกรรมนี้ ครูควรตัดกระดาษเป็นริ้วๆ เตรียมไว้ก่อนล่วงหน้า แต่ละแผ่นจะมีเรื่องโกหกที่เชื่อกันมาผิดๆ อยู่หนึ่งเรื่องตามที่เตรียมไว้ให้ตั้งรายการข้างล่างนี้ ครูจะต้องใช้หนึ่งเรื่องต่อหนึ่งกลุ่มที่มีสามหรือสี่คน และเตรียมกระดาษเปล่าไว้เพื่อให้นักเรียนได้เขียนเพิ่มเติมด้วย

เรื่องโกหก: (เขียนเรื่องโกหกแล้วตัดกระดาษเป็นริ้วๆ หนึ่งเรื่องต่อหนึ่งชิ้น)

เด็กผู้ชายร้องไห้เป็นคนอ่อนแอ
เด็กผู้หญิงเล่นกีฬาไม่เก่ง
เด็กผู้ชายใส่สีชมพูไม่ได้
ในแต่ละครอบครัว ผู้ชายควรเป็นคนตัดสินใจเรื่องสำคัญทุกเรื่อง
ผู้หญิงควรทำงานบ้านทุกอย่าง
เด็กผู้ชายฉลาดกว่าเด็กผู้หญิง

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มพูดคุยอภิปรายกันเพื่อตอบคำถามดังต่อไปนี้:
  - เรื่องโกหกเรื่องนี้เป็นสิ่งที่เชื่อตามกันโดยทั่วไปในชุมชนของเราหรือไม่?
  - อะไรคือสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องโกหก (เชื่อตามกันมาผิดๆ)?
  - สิ่งที่เชื่อตามกันในเรื่องโกหกนี้นำไปสู่อะไร?
  - เราจะพบเห็นตัวอย่างว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องโกหกไม่ใช่ความเป็นจริงได้ที่ไหน?
  - เราจะทัดทานหักล้างเรื่องโกหกที่เชื่อตามกันมาผิดๆ เรื่องนี้ได้อย่างไร?
6. ให้นักเรียนบางกลุ่มอ่านออกเสียงเรื่องโกหกของกลุ่มให้เพื่อนในห้องฟัง และนำเสนอแนวความคิดของกลุ่มในการทัดทานหักล้างเรื่องโกหกด้วยการข้อเท็จจริง

7. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- บรรทัดฐานทางเพศนำไปสู่เรื่องโกหกทำอะไรเป็นไปได้และอะไรเป็นไปได้สำหรับเรา
- เรื่องโกหกที่เชื่อตามกันมาผิดๆ เหล่านี้บางครั้งก็อาจเป็นอันตราย
- เราสามารถทำงานร่วมกันเพื่อทัดทานหักล้างเรื่องโกหกที่เชื่อตามกันมาผิดๆ เหล่านี้ได้

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

โปรดเตรียมคำตอบเพื่ออธิบายเพิ่มเติม หากมีนักเรียนบางคนยืนยันว่าเรื่องโกหกเป็นข้อเท็จจริง จะเป็นการดียิ่งถ้าครูสามารถยกตัวอย่างบุคคลที่มีชื่อเสียงระดับชาติให้เด็กได้เห็น ที่เป็นผู้หญิงเก่งด้านกีฬาและวิทยาศาสตร์และผู้ชายเก่งด้านศิลปะ โดยใช้ให้นักเรียนได้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคนเพศเดียวกันอาจจะโดดเด่นชัดเจนยิ่งกว่าความแตกต่างระหว่างคนต่างเพศกันเสียอีก

เกมสำรอง: ปรบมือส่งต่อ

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ใช้เกมที่เตรียมไว้ให้ในที่นี้เป็นการเปิดประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเข้าสู่การอภิปราย เพราะการเล่นเกมนั้นสนุกสนาน ช่วยให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนได้อย่างกลมกลืน และยังช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรอีกด้วย นอกจากนี้ การเล่นเกมยังแฝงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้เอาไว้ด้วย ดังนั้น ครูจึงควรจบเกมด้วยการสรุปสาระสำคัญ โดยถามนักเรียนว่าได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม

1. ชี้ให้นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรนี้เกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธ์ภาพที่เคารพเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและนอกรั้วโรงเรียน ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนอยู่ร่วมกันฉันมิตรที่เคารพซึ่งกันและกันที่โรงเรียนเราทุกคนจึงต้องทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับในเกมที่เรากำลังจะเล่นต่อไปนี้
2. ให้นักเรียนทุกคนยืนล้อมวงเป็นวงกลมขนาดใหญ่ (แต่ถ้ามีพื้นที่จำกัดให้นักเรียนยืนล้อมรอบโต๊ะเป็นวงขนาดย่อมหลายๆ วงก็ได้) หัวหน้ากลุ่มเริ่มปรบมือเพื่อส่งให้เพื่อนที่อยู่ข้างใดก่อนก็ได้ จากนั้นคนที่รับไว้ก็จะส่งต่อไปยังเพื่อนคนที่ยืนข้างๆ โดยการปรบมือส่งให้กัน ต่อจากนั้นคนต่อๆ ไปก็รับไว้และปรบมือส่งต่อกันไปเป็นทอดๆ เหมือนลูกโซ่ (ครูสาธิตการเล่นให้เด็กดูก่อนหนึ่งรอบ)
3. ในรอบที่สองแสดงให้นักเรียนเห็นว่าการเล่นปรบมือส่งให้เพื่อนสามารถเปลี่ยนทิศทางได้ โดยการปรบมือส่งย้อนกลับคืนไปยังทิศทางเริ่มต้นที่ส่งมา
4. จากนั้นเริ่มต้นเกมปรบมือส่งต่ออีกครั้ง รอบนี้ให้เพิ่มการกล่าวคำว่า ‘เคารพ’ หรือ ‘ใส่ใจ’ พร้อมกับปรบมือส่งให้เพื่อน
5. จากนั้นจึงเริ่มรอบใหม่โดยกล่าวคำว่า ‘เพื่อนกัน’ หรือ ‘ฉันมิตร’ พร้อมปรบมือส่งต่อ
6. **อภิปราย:**
จากเกมนี้ เราได้รับสาระสำคัญอะไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่นสาระสำหรับคนที่ทำงานเพื่อให้สร้างโรงเรียนที่ปลอดภัยเป็นมิตรและเคารพเอาใจใส่ทุกคน? ในเกมนี้ เราได้ส่งต่อเสียงปรบมือหรือถ้อยคำให้กัน แต่ในชีวิตจริงนั้นความคิดเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตนและวิธีการปฏิบัติต่อผู้อื่นถูกส่งต่อไปยังผู้คนที่ได้อย่างไร?

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูควรร่วมเล่นเกมกับนักเรียนด้วย เพราะจะช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพอันเข้มแข็งระหว่างครูกับลูกศิษย์

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

เปลี่ยนความคาดหวังทางเพศภาวะด้วยนิทานเด็ก:

ให้นักเรียนในชั้นนี้ถึงนิทานเด็กหรือนิทานพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีเนื้อเรื่องที่เสริมแรงบรรทัดฐานทางเพศภาวะที่เป็นภาพเหมารวม ให้นักเรียนดัดแปลงเรื่องราวเพื่อให้ตัวละครหลักไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่คาดหวังตามแบบแผน อธิบายให้นักเรียนฟังว่าการดัดแปลงและเล่าเรื่องใหม่แบบนี้ จะเป็นการสอนเด็กเล็กกว่าคนเราไม่สมควรต้องถูกกักขังจองจำอยู่ภายในกรอบบรรทัดฐานทางเพศอันคับแคบแต่เราควรได้รับการเคารพและเป็นคนดีได้ ถึงแม้ว่าเราจะแตกต่างจากบรรทัดฐานแบบแผนดั้งเดิมจัดให้นักเรียนได้นำเสนอเพื่อแบ่งปันความคิดเมื่อนักเรียนได้ปรับแต่งเรื่องราวและแทรกภาพประกอบที่เหมาะสมแล้ว ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสไปอ่านให้เด็กเล็กฟัง แล้วกลับมานำเสนอรายงานถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองจากเด็กๆ

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

โครงการรณรงค์ ‘พลังวัยใสทำอะไรก็สำเร็จ!’

ให้นักเรียนออกแบบโปสเตอร์แสดงข้อความเชิงบวกเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนได้เห็นว่ใครๆ ก็สามารถมุ่งมั่นจนบรรลุตามความปรารถนาได้ ไม่ว่าคุณจะเป็นเพศภาวะใด

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 2: ตีแผ่บรรทัดฐานทางเพศ

	ความคาดหวังทางสังคม ที่มีต่อผู้ชาย 	ความคาดหวังทางสังคม ที่มีต่อผู้หญิง 	ความคาดหวังทางสังคม ที่มีต่อทั้งสองเพศ
5 ปี			
10 ปี			
15 ปี			
วัยผู้ใหญ่			
วัย ปู่ ย่า ตา ยาย			

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 2: ตีแผ่บรรทัดฐานทางเพศ

การท้าทายบรรทัดฐานทางเพศเชิงลบ	
ข้อความตอกย้ำ....	ตัวละครควรตอบโต้ได้อย่างไร?
	เด็กหญิง 5 ขวบ ที่อยากเตะบอล ควรจะพูดว่า...
	เด็กชาย 10 ขวบ ที่อยากทำอาหาร ควรจะพูดว่า...
	เด็กสาววัย 15 ปีที่อยากมีการศึกษาสูงๆ ควรจะพูดว่า...
	เด็กหนุ่มวัย 15 ปีที่ไม่อยากร่วมกิจกรรมเสี่ยง ควรจะพูดว่า...

ส่วนที่ 2

หัวข้อที่ 1

🕒 40 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- อธิบายคุณลักษณะและอุปนิสัยที่เป็นจุดแข็งที่นักเรียนให้คุณค่าในตัวเอง
- พิจารณาธรรมชาติของคุณลักษณะส่วนบุคคลและอุปนิสัยที่เป็นจุดแข็งที่ได้รับการให้คุณค่าซึ่งไม่ใช่ลักษณะทางเพศ

🔑 คำสำคัญ

จุดแข็ง
คุณค่า
ลักษณะนิสัย

หัวข้อที่ 2: ความเสมอภาคทางเพศภาวะและแบบอย่างเชิงบวก

ทำความเข้าใจกลวิธีการจัดการเรียนการสอน

การใช้กลวิธีพัฒนาโดยเน้นจุดแข็งและวิธีการที่คนได้รับแรงบันดาลใจจากแบบอย่างที่ดี ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดทำกลยุทธ์เพื่อลดความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

กิจกรรมที่ 1: แบบอย่างที่ดี ขั้นตอนการสอน

- อธิบายให้นักเรียนฟังว่ากิจกรรมนี้จะให้ความสำคัญกับคุณลักษณะในเชิงบวกที่เราชื่นชมในตัวผู้อื่นและให้คุณค่ากับตัวเราเอง ในตอนแรกจะเริ่มต้นด้วยการมุ่งความสนใจไปที่คุณลักษณะของคนที่เรารู้จักและชื่นชม
- ทำเป็นตัวอย่างโดยการบรรยายคุณลักษณะของบุคคลที่ครูชื่นชมยกตัวอย่างด้วยการบอกว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลเหล่านี้สามารถมองเห็นได้จากพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างไร เขียนคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งเหล่านี้บางส่วนบนกระดานตัวอย่างเช่น:

กล้าหาญ	ซื่อสัตย์	เมตตา
เป็นธรรม	สร้างสรรค์	ฉลาด
เป็นผู้นำ	มั่นใจ	รักใคร่
- ให้เวลานักเรียนได้คิดใคร่ครวญถึงคนที่ชื่นชมหรือนับถือในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งต้องเป็นคนที่คุณเคยพบด้วยตนเอง อาจจะเป็นคนใกล้ตัว เช่น ญาติๆ หรือคนสนิทของครอบครัว โดยจะต้องปกปิดชื่อคุณคนนั้นเก็บเป็นความลับ ให้นักเรียนเขียนคำบรรยายลงสมุดอย่างน้อยสามคำ เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่นักเรียนชื่นชมในตัวบุคคลผู้นั้น
- จัดให้นักเรียนได้ทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มสามคน เพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบุคคลที่ตนเองชื่นชม โดยนำเสนอคำที่ตนเลือกมาบรรยายคุณลักษณะพิเศษของบุคคลผู้นั้น
- ขออาสาสมัครจากแต่ละกลุ่มเพื่อนำเสนอรายงานคำที่ใช้บรรยายคุณลักษณะที่รวบรวมได้ในกลุ่มของตน ครูเขียนรายการคำบรรยายบนกระดาน อาจเพิ่มเติมคำอื่นๆ ตามสมควร (เช่น คำที่เตรียมไว้ให้ในรายการลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งในตอนท้ายกิจกรรมนี้)

- ชี้ให้นักเรียนเห็นว่า คุณลักษณะที่เราชื่นชมหลายคุณลักษณะโดยธรรมชาติแล้วไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ กล่าวคือ เราอาจชื่นชมจุดแข็งต่างๆ เช่น ความกล้าหาญความภักดี ภูมิปัญญาความสร้างสรรค์อารมณ์ขันหรือความอดทน ของใครก็ได้โดยไม่เกี่ยวกับเพศภาวะของคนนั้น
- เมื่อทำกิจกรรมระดมความคิดกลุ่มเสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละคนวาดรูปกว้างปลาบุคคลต้นแบบของตัวเองลงในสมุด เว้นพื้นที่รอบๆ รูปคนกว้างปลานั้นไว้เพื่อเขียนคุณลักษณะเชิงบวกทุกประการที่นักเรียนเห็นในตัวบุคคลผู้นั้น โดยเลือกจากรายการคำบรรยายที่เห็นบนกระดาน อีกวิธีหนึ่งก็คือให้นักเรียนออกแบบโปสเตอร์เพื่อจัดแสดงและแบ่งปันให้คนอื่นได้เห็นว่าสิ่งที่เราชื่นชมในตัวผู้อื่นเป็นอย่างไร

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:
ทุกคนมีลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งส่วนบุคคลหลายข้อ จุดแข็งเหล่านี้จะช่วยให้เราเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความเป็นธรรมและเข้ากับผู้อื่นได้ดี ช่วยให้เราควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ตลอดจนสามารถรับมือกับความท้าทายต่างๆ ได้อย่างดี ตัวอย่างของจุดแข็งประเภทนี้ ได้แก่ เมตตา เที่ยงธรรมตลกกล้าหาญให้อภัย ใฝ่เรียนรู้ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- ให้นักเรียนย้อนไปดูคุณลักษณะที่ตนเองระบุไว้ และวงกลมล้อมรอบคุณลักษณะที่ชอบเป็นพิเศษ แล้วให้นักเรียนแต่ละคนบอกสิ่งที่ตนเองเลือกให้เพื่อนๆ ในชั้นฟัง

กิจกรรมที่ 1 : แบบอย่างที่ดี

9. เมื่อตอบครบทุกคนแล้ว อธิบายให้นักเรียนฟังว่า โดยปกติคนมักจะเลือกคุณลักษณะที่ตรงกับสิ่งที่ตัวเองก็มีอยู่แล้วซึ่งหมายความว่าสิ่งที่นักเรียนวงกลมล้อมรอบไว้นั้น อาจจะเป็นจุดแข็งที่ตัวเองก็มีอยู่แล้วก็ได้ ให้นักเรียนลองคิดว่าถ้าตัวเองมีคุณลักษณะเช่นนั้นจริง นักเรียนจำได้หรือไม่ว่ามีสถานการณ์ใดบ้างที่เคยใช้จุดแข็งนั้น

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

นักจิตวิทยาได้แสดงให้เห็นแล้วว่า หากเราช่วยนักเรียนในการระบุและใช้จุดแข็งของตัวเองและผู้อื่นได้แล้ว นักเรียนจะมีแนวโน้มอยู่ดีมีสุขและประสบความสำเร็จที่โรงเรียน [82, 83]

10. ถามนักเรียนว่า คุณลักษณะใดบ้างที่เราทุกคนควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้โรงเรียนของเราเป็นสถานที่ที่ทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและด้วยความเคารพไม่ว่าเราจะมีเพศภาวะใด หรือไม่ว่าเราจะมี ความแตกต่างใดๆ? คำตอบที่ได้รับอาจจะมีคุณลักษณะเช่น ความเที่ยงธรรม ความใจกว้าง และความอดทนอดกลั้น เป็นต้น
11. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาพวาดนี้เป็นเครื่องคอยย้ำเตือนลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งที่ตนเองชื่นชม และคอยเตือนตัวเองไว้เสมอว่าให้ใช้จุดแข็งดังกล่าวที่ตัวเองมีอยู่แล้วนั้นอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน

12. กิจกรรมเสริมสำหรับการพัฒนาทักษะทางภาษา:

ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่ตนเองชื่นชม โดยเขียนบุคคลผู้นั้นโดยไม่ต้องระบุชื่อก็ได้เนื้อหาควรจะกล่าวถึงคุณลักษณะอย่างน้อยสามประการที่นักเรียนคิดว่าเป็นจุดแข็งที่พบในตัวบุคคลผู้นั้น พร้อมทั้งบรรยายการกระทำที่แสดงคุณลักษณะเหล่านั้นอย่างชัดเจน

13. กิจกรรมขยายผลเพิ่มเติมสำหรับการมีส่วนร่วมของนักเรียนกับชุมชนโรงเรียนในระดับกว้าง:

จัดโครงการที่บัดดี้หรือเพื่อนคู่หู โดยให้นักเรียนรุ่นพี่ทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นพี่เลี้ยงให้รุ่นน้อง นักเรียนรุ่นพี่ที่เป็นอาสาสมัครต้นแบบอาจช่วยสอนการบ้านให้รุ่นน้อง เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และช่วยเหลือรุ่นน้องหากน้องต้องการ ที่อาสาสมัครกลุ่มนี้อาจจะเข้าร่วมการอบรมที่เกี่ยวกับความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาลักษณะคล้ายกันนี้ เพื่อจะได้เตรียมตัวสำหรับการรับบทบาทเป็นเพื่อนต้นแบบที่ดีอีกด้วย

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูควรใช้เวลาในการสะท้อนคิดคุณลักษณะส่วนบุคคลของตัวเองด้วย คุณลักษณะของตัวเองที่ทำให้เป็นครูที่ดีได้แก่อะไรบ้าง? คุณลักษณะใดบ้างที่ครูจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติกับทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน?

ครูสามารถเป็นแบบอย่างทางเพศภาวะในเชิงบวกที่มีประสิทธิภาพแก่ลูกศิษย์ได้อย่างไร? เพราะนักเรียนมักจะเรียนรู้จากการสังเกตทัศนคติพฤติกรรมและกิริยาท่าทางตลอดจนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูนั่นเอง

14. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- เราทุกคนล้วนมีลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งส่วนบุคคลที่หลากหลายด้วยกันทั้งสิ้น
- จุดแข็งเหล่านี้สามารถพบเห็นได้ทั้งในเพศชายและเพศหญิง
- เราสามารถเลือกบุคคลที่เราอยากเอาเป็นเยี่ยงอย่างในการประพฤติปฏิบัติตามได้ในชีวิต
- ลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็งและคุณค่าสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพเอาใจใส่ทุกคนโดยไม่ทอดทิ้งผู้ใด

ลักษณะนิสัยที่เป็นจุดแข็ง *

ห่วงใย ทำเพื่อคนอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	กล้าหาญ ทำสิ่งที่ถูกต้องแม้จะกลัว หรือติดกังวล	ให้อภัย ปล่อยวางความโกรธและ ความเจ็บปวดเวลาไม่มีใครทำ อารมณ์ไม่ดี
ภาวะผู้นำ คิดหาหนทางและ ให้คำแนะนำเพื่อช่วยเหลือกลุ่ม	อารมณ์ขัน หัวเราะง่ายและชอบทำให้ คนอื่นหัวเราะไปด้วย	เที่ยงธรรม ทำให้ทุกคนมีโอกาสเท่ากัน และทำอะไรตามกฎหมาย
ห่วงใย ทำเพื่อคนอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	เอื้อเฟื้อ แบ่งปันข้าวของกับผู้อื่น และให้คนอื่นเล่นด้วย	พากเพียร ตั้งใจทำอะไรให้สำเร็จ แม้จะไม่ใช่งานที่ทำได้ง่าย
ห่วงใย ทำเพื่อคนอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	ขมใจตนเอง ควบคุมอารมณ์รุนแรงต่างๆ ได้ดี แม้จะอยากกรีดร้อง โอดครวญ หงุดหงิด อารมณ์เสียใส่คนอื่น	ความใฝ่รู้ ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

ส่วนที่ 2

หัวข้อที่ 2

* ดัดแปลงและแก้ไขจาก
ลักษณะนิสัยที่เป็น
จุดแข็ง 24 ประการ
ของนักจิตวิทยา
คริส ปีเตอร์สัน และ
มาร์ติน เซลิกแมน
(2004) จากหนังสือ
Character strengths
and virtues: A
handbook and
classification
สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัย
อ็อกซฟอร์ด

กิจกรรมที่ 2

🕒 60 นาที

📖 จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- อธิบายลักษณะของการปฏิบัติที่เป็นธรรมเสมอภาค และเคารพเอาใจใส่ที่นักเรียนเชื่อว่าควรมีในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และที่ทำงาน
- ชี้แนะสาระณะให้เห็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นในการสร้างโลกที่คนได้รับการปฏิบัติอย่างมีคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่ากันโดยถ้วนหน้า

🔍 คำสำคัญ

ความเสมอภาค
ศักดิ์ศรี
ความเคารพ
สิทธิมนุษยชน

กิจกรรมที่ 2: เทียงธรรม เท่าเทียม และสิทธิมนุษยชน

ขั้นตอนการสอน

1. ให้นักเรียนหลับตาลงแล้วจินตนาการถึงโลกใบที่มีแต่ความเที่ยงธรรม สถานที่ที่คนได้รับการปฏิบัติอย่างดีและเท่าเทียมกันโดยถ้วนหน้า ไม่ว่าจะชายหรือหญิง ไม่ว่าจะเชื้อชาติ ศาสนา หรือภาวะทุพพลภาพใดๆ ลองคิดว่าโลกใบนี้จะเป็นอย่างไรสำหรับผู้คน
2. ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนโลกทัศน์ของตนเองกับคู่หรือกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3-4 คน ให้นักเรียนบางคนหรือบางกลุ่มเล่าให้เพื่อนในชั้นฟัง
3. ถามนักเรียนว่า จำเป็นต้องมีกติกาหรือความคาดหวังอะไรบ้างเพื่อรักษาความเที่ยงธรรมให้คงอยู่ในโลกใบนั้น กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นความคิดร่วมกันของห้อง
4. ให้นักเรียนทำงานเป็นคู่หรือรวมกันเป็นกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดความคาดหวังหรือกฎกติกาของตนเอง จากนั้นครูเพิ่มความท้าทายเข้าไปด้วยการตั้งเงื่อนไขว่า ถ้านักเรียนสามารถตั้งกติกาที่จะทำให้โลกใบนี้เป็นสถานที่ที่มีความเที่ยงธรรมได้เพียงห้าข้อ นักเรียนจะกำหนดกติกาอะไรบ้าง?
5. ให้นักเรียนรายงานให้เพื่อนในชั้นฟัง ครูรวบรวมความคิดของนักเรียนโดยเขียนข้อคิดเห็นทั้งหมดบนกระดาน
6. อธิบายให้นักเรียนฟังว่า ตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว บรรพบุรุษของเราต่างขบคิดอย่างหนักเกี่ยวกับการสร้างโลกที่มีความเที่ยงธรรมที่ทุกคนได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คิดหาวิธีปกป้องผู้คน รวมทั้ง ‘กฎกติกา’ ที่จำเป็นต้องมีไว้

เครื่องมืออย่างหนึ่งที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยให้เราสร้างโลกที่ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันด้วยความเคารพก็คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า The United Nations Universal Declaration of Human Rights (UNDHR) อีกเครื่องมือหนึ่ง ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า The Convention of the Rights of the Child (CRC) ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญเฉพาะทางเกี่ยวกับวิธีการที่เด็กได้รับการปฏิบัติ และอีกเครื่องมือหนึ่ง ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญเป็นพิเศษเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้หญิงได้รับการปฏิบัติ

7. ถามนักเรียนในชั้นว่า นักเรียนรู้จักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ถ้ารู้จัก ให้บอกว่สิทธิมนุษยชนของตัวนักเรียนเองนั้นมีอะไรบ้าง
  8. เขียนคำจำกัดความบนกระดาน ให้นักเรียนจดลงในสมุด
- สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิที่เป็นของมนุษย์ทุกคน เราทุกคนล้วนมีสิทธิมนุษยชน เนื่องจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์เราเกิดมาพร้อมกับความเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ นั้นย่อมนัยความว่า เราทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพและความเป็นธรรม [18]
9. ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลายฉบับได้รับการพิจารณาอนุมัติในระดับสากลรัฐบาลของประเทศต่างๆ ทั่วโลก จะลงนามเข้าร่วมในอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อประกาศว่าจะปกป้องสิทธิของประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศของตน อนุสัญญาที่คือบัญญัติรายการความคาดหวังที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องศักดิ์ศรีของมนุษย์ และทำให้คนอยู่ดีมีสุขและปลอดภัยจากอันตราย ตัวอย่างเช่นรัฐบาลของประเทศยกเว้นสหรัฐอเมริกาได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อประเทศใดลงนามในอนุสัญญาแล้ว ย่อมมีภาระผูกพันในการดำเนินการทุกวิถีทางตามขอบเขตอำนาจของตนเพื่อปกป้องสิทธิของพลเมืองทุกคน
  10. อธิบายให้นักเรียนฟังว่ามีสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ จำนวนมากระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิซึ่งทุกข้อล้วนแต่มีความสำคัญแต่มีอยู่สองข้อที่คนรู้จักมากเป็นพิเศษ ครูเขียนสิทธิทั้งสองข้อต่อไปบนกระดาน:
    - เด็กทุกคนเมื่อเกิดมา ย่อมมีอิสระและควรได้รับการปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน
    - เด็กทุกคนย่อมสามารถเรียกร้องสิทธิของตน โดยไม่คำนึงถึงเพศสีผิวภาษาความคิดและความเชื่อศาสนา ระดับความมั่งคั่งประเทศที่เกิด [18]
  11. ให้นักเรียนจดสิทธิทั้งสองข้อลงในสมุด
  12. ให้นักเรียนเปรียบเทียบสิทธินี้กับกฎกติกาที่คิดขึ้นมาสำหรับ ‘โลกใบที่มีแต่ความเที่ยงธรรม’ ของแต่ละคู่หรือกลุ่ม มีข้อเหมือนและข้อต่างอย่างไรบ้าง?

13. ให้นักเรียนทำงานในกลุ่มย่อยเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องเปลี่ยนเพื่อให้ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ให้เวลา 10 นาที แล้วให้แต่ละกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นและเขียนบนกระดานว่าต้องการเปลี่ยนอะไรบ้าง เพื่อให้ประเทศของเราเป็นชาติที่มีความเที่ยงธรรมและเท่าเทียมกัน

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

สิทธิบางข้อที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กระบุว่าเด็กทุกคนมีสิทธิในสุขภาพ โภชนาการ การศึกษา การเล่น และการบ่งชี้อัตลักษณ์บุคคล สิทธิในการเรียนรู้และใช้ภาษา และวัฒนธรรมประเพณีของครอบครัว และอื่นๆ นอกจากนี้ เด็กไม่ควรจะตกภายใต้สิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ การเข้าร่วมสงคราม การค้ามนุษย์งานที่เป็นอันตรายหรือให้โทษต่อสุขภาพ ตลอดจนสิ่งอื่นในลักษณะนี้

14. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- หากทำงานร่วมกันแล้ว เราก็จะสามารถสร้างโลกที่มีความเที่ยงธรรมได้ โลกที่คนปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ
- เราสามารถกำหนดความคาดหวังและกฎกติกาเพื่อช่วยปกป้องสิทธิของประชาชน
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือที่คอยเตือนผู้คนให้ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพและเท่าเทียมกัน

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

สิทธิมนุษยชนอาจเป็นแนวคิดที่ยากจะเข้าใจและต่างคนก็อาจมีมุมมองที่ต่างกันว่าควรจะรวมสิ่งใดไว้บ้างในสิทธิมนุษยชนของเรา หลักสูตรนี้จะดึงความสนใจไปยังความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางเพศภาวะอย่างไรก็ตาม

- ชี้บอกว่าการเคารพ
ความเสมอภาค
ทางเพศภาวะและ
สิทธิมนุษยชน
มีลักษณะอย่างไร
ในการปฏิสัมพันธ์
ระหว่างมนุษย์
ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมที่ 3: สิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางเพศในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการสอน

1. ทบทวนความหมายของคำศัพท์ เพศภาวะ และสิทธิมนุษยชน ที่เรียนจากกิจกรรมก่อนๆ
2. ชี้แจงว่า นักเรียนจะได้ทำงานร่วมกันเพื่อช่วยกันขบคิดว่า การที่คนในครอบครัว ในโรงเรียนและที่ทำงาน ปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมด้วยความเคารพใส่ใจในสิทธิของกันและกันโดยไม่มีแบ่งเพศนั้น จะมีลักษณะอย่างไร
3. อันดับแรก ให้นักเรียนเล่นเกมที่ออกแบบมาเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ขบคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เราจำเป็นต้องทำให้ได้ เพื่อการปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความเคารพเอาใจใส่ ครูอธิบายวิธีการและขั้นตอนการเล่นเกมที่กระจกเงา และให้เวลาเล่นเกมสักครู่หนึ่ง

🎮 วิธีเล่นเกมกระจกเงา:

ยืนหันหน้าเข้าหากันกับคู่ คนที่หนึ่งจะเริ่มเป็นผู้นำก่อน โดยการท่าทางต่างๆ ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายต่างๆ คนที่สองพยายามทำตามให้เหมือนที่สุด เหมือนกับเป็นเงาสะท้อนในกระจก หลังจากนั้นจึงให้สลับกันเป็นผู้นำ ให้คนที่สองเป็นคนเริ่มออกท่าทางก่อน แล้วให้คนที่หนึ่งเลียนแบบ ทำตามให้เหมือนว่าเป็นกระจกเงาสะท้อนภาพของกันและกัน

4. หลังจากเล่นเกมเสร็จแล้วเลือกคู่หรือสองคู่ที่ประสานงานกันได้ดีให้ออกมาแสดงท่าทางกระจกเงาให้เพื่อนในชั้นดู ครูถามเพื่อนในชั้นที่เหลือ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ว่า นักเรียนเห็นอะไรจากการเล่นเกมนี้ ที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสัมพันธภาพที่เคารพเอาใจใส่กันและกัน

5. ให้นักเรียนทำงานกับเพื่อนคนเดิม (หรือไปรวมกับคู่อื่นเป็นกลุ่มสี่คน) งานที่ต้องทำก็คือ อธิบายว่าจะเกิดอะไรขึ้นในแต่ละสถานการณ์ ถ้าผู้ชายและผู้หญิงได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน
  - ที่บ้าน - ถ้ามีความเสมอภาคทางเพศในครอบครัวแล้วล่ะก็:
    - พ่อแม่คงจะให้ลูกสาวได้...
    - พ่อแม่คงจะให้ลูกชายได้...
  - ที่โรงเรียน - ถ้ามีความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียนแล้วล่ะก็:
    - ครูคงจะให้นักเรียนหญิงได้...
    - ครูคงจะให้นักเรียนชายได้...
    - เพื่อนนักเรียนคงจะให้นักเรียนหญิงได้....
    - เพื่อนนักเรียนคงจะให้นักเรียนชายได้...

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

เมื่อมีนักเรียนไม่เห็นพ้องต้องกัน ส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มนั้นแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในลักษณะที่น่าพอใจทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ไม่ใช่ถ้อยคำหรือน้ำเสียงที่ตำหนิ ถากถาง หรือประชดประชันกัน ก่อนที่นักเรียนจะตอบข้อโต้แย้งของกันและกัน ขอให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามได้กล่าวมาเสียก่อน เพื่อดูว่านักเรียนเข้าใจตรงกันหรือตั้งใจฟังเพื่อนพูดแสดงมุมมองอย่างชัดเจนดีแล้วหรือไม่จากนั้นจึงให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองบ้าง และให้บอกข้อสังเกตด้วยว่าส่วนใดคือความเห็นต่างกันและส่วนใด คือความเห็นตรงกัน

กิจกรรมที่ 4: การใช้พลังอำนาจทางบวกและลบ

ขั้นตอนการสอน

1. อธิบายว่าในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้พูดคุยถึงรูปแบบวิธีที่พลังอำนาจถูกใช้ ซึ่งสามารถเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ชั้นแรก นักเรียนจะได้เล่นเกมสั้นๆ เพื่อให้ได้คิดและเห็นว่าการเป็นคนที่มีพลังอำนาจเป็นอย่างไร และการเป็นคนที่ไม่มีความเป็นอำนาจเป็นอย่างไร อธิบายวิธีเล่นเกมหุ่นยนต์กับผู้คุม

🎯 วิธีเล่นเกมหุ่นยนต์กับผู้คุม:

- ยืนหันหน้าเข้าหากันกับคู่ คนที่หนึ่งจะเป็นผู้นำก่อน เรียกว่าผู้คุม เริ่มด้วยการยื่นมือข้างหนึ่งออกไปข้างหน้า หันฝ่ามือออก คนที่สองจะเป็นหุ่นยนต์ โดยต้องรักษาระยะห่างระหว่างจมูกของตัวเองกับฝ่ามือของผู้คุมให้ได้ระยะคงที่สม่ำเสมอ เมื่อผู้คุมยกมือไปทางไหน หุ่นยนต์ก็ต้องขยับตาม ผู้คุมอาจพาหุ่นยนต์เดินไปเดินมารอบๆ ห้องก็ได้ ให้เวลาสักครู่หนึ่งแล้วจึงสลับบทบาท

อภิปรายผล:

- นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อได้เป็นหุ่นยนต์ในเกมนี้ แทนที่จะได้เป็นผู้คุม?
  - นักเรียนเห็นสิ่งใดบ้างจากเกมนี้ที่ทำให้รู้สึกได้ว่าการที่บุคคลหนึ่งมีพลังอำนาจเหนือคนอื่นในชีวิตจริงนั้นเป็นอย่างไร?
2. ชี้ให้นักเรียนเข้าใจว่าเกมนี้แสดงให้เห็นแล้วว่า เป็นเรื่องง่ายแค่ไหนที่คนที่มีอำนาจเหนือคนอื่นอาจจะละเลยไม่ทันสังเกตเห็นผลกระทบของการใช้อำนาจของตัวเองต่อคุณภาพชีวิตของผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจนั้น เช่นนี้แล้วเราควรเข้าใจว่าการใช้พลังอำนาจไปล่วงละเมิดคนอื่นนั้นทำได้ง่ายตาย
3. ถามนักเรียนในชั้นว่า นักเรียนคิดว่าคำว่า พลังอำนาจ มีความหมายว่าอย่างไร เก็บรวบรวมคำตอบจากหลายๆ คน
4. อธิบายให้นักเรียนฟังว่า สิ่งหนึ่งที่คนเราเข้าใจเกี่ยวกับพลังอำนาจก็คือ การคิดว่าพลังอำนาจคือความสามารถในการมีอิทธิพลเหนือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น รูปแบบการใช้พลังอำนาจในทางลบ อาจได้แก่การใช้อำนาจบาตใหญ่ควบคุมบางสิ่งบางอย่างหรือบางคน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่สนใจว่าคนอื่นจะได้รับผลกระทบอะไรก็ตาม ส่วนรูปแบบการใช้พลังอำนาจในทางบวกนั้น อาจได้แก่การใช้ทรัพยากรทักษะการกระทำหรืออิทธิพล เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น

5. ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าระดับพลังอำนาจที่แต่ละบุคคลมีนั้น อาจแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์หรือแต่ละสัมพันธ์ภาพ ยกตัวอย่างเช่น ระดับพลังอำนาจส่วนตัวของวัยรุ่นคนหนึ่งอาจแตกต่างกันไปตามสัมพันธ์ภาพกับบุคคลต่างๆ เช่น กับเด็กรุ่นน้อง กับเพื่อนวัยเดียวกัน และกับครูอาจารย์หรือพ่อแม่ เป็นต้น

6. อ่านสถานการณ์สมมติต่อไปนี้:
เด็กอายุ 13 ปี คนหนึ่งถูกให้อำนาจให้ดูแลหลานสองคนในระหว่างที่พวกเขาผู้ใหญ่กำลังทำกับข้าวอยู่อีกห้องหนึ่ง หลานคนโตอายุ 5 ขวบ คนเล็กอายุ 3 ขวบ แต่แล้วजूเด็ก 5 ขวบ ก็ตีน้อง 3 ขวบ

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามคำถามนำ ดังต่อไปนี้:

- ใครมีพลังอำนาจในสถานการณ์นี้?
  - ใครมีพลังอำนาจมากที่สุด?
  - เด็กวัย 13 ปี คนนี้ควรทำอะไร จึงจะเป็นการใช้พลังอำนาจเชิงบวก (หรือการกระทำที่เป็นประโยชน์)?
  - เด็กวัย 13 ปี คนนี้ควรทำอะไร จึงจะเป็นการใช้พลังอำนาจเชิงลบหรือการกระทำที่ไร้โทษ?
7. อธิบายให้นักเรียนฟังดังนี้ การเข้าใจว่าการใช้พลังอำนาจระหว่างบุคคลในลักษณะต่างๆ บางครั้งก็มีประโยชน์ เช่น
- พลังอำนาจเหนือกว่าคือการมีอำนาจควบคุมผู้อื่นหรือควบคุมสถานการณ์ พลังอำนาจเหนือผู้อื่นนี้สามารถนำไปใช้ได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ยกตัวอย่างเช่น พ่อแม่มีพลังอำนาจเหนือลูกๆ แต่ก็มักจะใช้ในการดูแลทะนุถนอมลูก แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ใหญ่บางคนก็อาจทำร้ายเด็ก ซึ่งถือเป็นการใช้พลังอำนาจในทางลบ
  - พลังอำนาจร่วม: การมีพลังอำนาจร่วมกับผู้อื่นหรือกลุ่มอื่น ได้แก่ การทำงานร่วมกันกับคนอื่นๆ เพื่อให้บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นได้สำเร็จ พลังอำนาจประเภทนี้ก็สามารถนำมาใช้ได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ยกตัวอย่างเช่น คนในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันเพื่อให้ชุมชนเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าอยู่ขึ้น หรืออาจไปช่วยเหลือคนในชุมชน นี้เรียกว่าการใช้พลังอำนาจร่วมในเชิงบวก แต่อย่างไรก็ตามคนสามารถรวมกลุ่มกันไปก่ออาชญากรรมหรือเป็นอันตรายสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นก็ได้ นี้เรียกว่าการใช้พลังอำนาจร่วมในเชิงลบ

หัวข้อที่

2

กิจกรรมที่

4

🕒 30 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- พิจารณาพลังอำนาจประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ
- ทำความเข้าใจการใช้พลังอำนาจในทางบวกและทางลบ
- ระบุการใช้พลังอำนาจในทางบวกและทางลบที่พบเห็นในสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนและระหว่างเพศภาวะ

🔑 คำสำคัญ

พลังอำนาจ
สถานภาพ
การเสริมสร้าง
พลังอำนาจ

- พลังอำนาจภายใน: หมายถึง การมีทรัพยากรความคิดความรู้เครื่องมือและทักษะ สำหรับการโน้มน้าวใจตัวเองและผู้อื่นให้ทำอะไรบางอย่างตัวอย่างเช่นคนที่กล่าวสุนทรพจน์อันทรงพลังที่สามารถเชิญชวนให้คนหันมาใส่ใจดูแลสภาพแวดล้อม จนกระทั่งสามารถลดปริมาณขยะลงได้ นี่คือการใช้พลังอำนาจภายในที่เป็นเชิงบวก แต่อย่างไรก็ตาม อาจจะมีอีกคนหนึ่งที่ใช้การปราศรัยโจมตีฝ่ายอื่น ยุยงปลุกปั่นให้ผู้คนเกลียดชังกัน เช่น ผู้ที่นับถือต่างศาสนากัน เป็นต้น ลักษณะนี้คือการใช้พลังอำนาจภายในที่เป็นเชิงลบ
- ให้นักเรียนกลับไปดูสถานการณ์ตัวอย่างก่อนหน้านี้ แล้วชี้ให้นักเรียนเห็นว่าเด็กโตย่อมมีพลังอำนาจมากกว่าเด็กเล็ก กล่าวคือเด็กโตจะมีพลังอำนาจเหนือกว่าเพราะว่าตัวโตกว่า ขณะเดียวกัน เด็กโตก็มีพลังอำนาจร่วมอีกด้วยเช่นกัน เพราะสามารถไปขอให้ผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ๆ มาช่วยเหลือได้นั่นเอง

นอกจากนี้ เด็กโตยังมีพลังอำนาจภายในอีกด้วย เพราะว่ามีทักษะความสามารถ และความคิดว่าควรจะมีการจัดการสถานการณ์นี้อย่างไร จะเห็นว่าเด็กอายุ 13 ปี คนนี้ได้รับคำสั่งให้เป็นผู้ดูแล นั่นคือการได้รับการมอบหมายพลังอำนาจจากผู้ใหญ่ ซึ่งการได้รับบทบาทพิเศษหรือตำแหน่งพิเศษ หรือหน้าที่พิเศษนั้น สามารถเพิ่มพลังอำนาจของบุคคลได้

8. ให้นักเรียนนึกถึงตัวอย่างอื่นๆ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบของพลังอำนาจทั้งสามประเภทดังกล่าวข้างต้น
9. ให้นักเรียนทำรายการสิ่งที่มีอิทธิพลต่อระดับพลังอำนาจของผู้คน (บางคนอาจจะให้คำตอบดังต่อไปนี้ ได้แก่ ความมั่งคั่งอายุ การงานเพื่อนเพศภาวะ เชื้อชาติเพศวิถี ภาษาศาสนาขนาดร่างกาย ความแข็งแรงความโด่งดังเป็นที่นิยมทักษะความรู้ทรัพย์สิน เป็นต้น)

10. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- เราสามารถใช้พลังอำนาจได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ
- พลังอำนาจมีหลายประเภท ได้แก่ พลังอำนาจเหนือกว่า พลังอำนาจร่วม และพลังอำนาจภายใน
- สัมพันธภาพรูปแบบต่างๆ ได้รับอิทธิพลจากวิธีการใช้พลังอำนาจของคนภายใน สัมพันธภาพนั้นๆ
- พลังอำนาจกำหนดโดยลักษณะต่างๆ ได้แก่ อายุ เพศภาวะ เชื้อชาติ การศึกษา ความมั่งคั่ง และแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ต่างๆ
- ผู้ที่มีพลังอำนาจเหนือผู้อื่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้พลังอำนาจดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น

กิจกรรมที่ 5: ความแตกต่างกับการเลือกปฏิบัติ

ขั้นตอนการสอน

1. อธิบายให้นักเรียนฟังว่าในสังคมจะมีคนบางคนหรือบางกลุ่มที่พลังอำนาจน้อยกว่าผู้อื่น คนกลุ่มนี้จะมีความเสี่ยงและเปราะบางต่อการถูกเลือกปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ครูเขียนคำว่า “การเลือกปฏิบัติ” บนกระดาน
2. ครูให้นักเรียนบอกความหมายของคำตามที่นักเรียนเข้าใจ จดคำสำคัญตามที่นักเรียนบอกรวบรวมไว้บนกระดาน
3. ครูอธิบายความหมายและเขียนคำนิยามบนกระดาน การเลือกปฏิบัติ คือ วิธีปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนบางคนหรือบางจำพวก ซึ่งโดยทั่วไปมักจะมีพื้นฐานมาจากลักษณะแตกต่างบางประการ ได้แก่ เพศสรีระ ศาสนา สัญชาติ ชาติพันธุ์ (วัฒนธรรม) เชื้อชาติ ฐานะทางสังคม หรือลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆ
4. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมระดมสมองเพื่อระบุคนกลุ่มต่างๆ ทั่วโลกที่เคยเผชิญเหตุการณ์การเลือกปฏิบัติ โดยให้นักเรียนจดแต่ละสถานการณ์แยกกันไว้ในกระดาษคนละแผ่น เมื่อได้สถานการณ์ต่างๆ มาแล้ว ครูให้นักเรียนนึกถึงสถานการณ์ในประเทศไทยที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน และให้นักเรียนบอกว่าในแต่ละสถานการณ์นั้นใครคือผู้ถูกเลือกปฏิบัติ ทั้งสถานการณ์ในประเทศและต่างประเทศ
5. เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมระดมความคิดเสร็จแล้ว ครูแจกกระดาษที่เขียนสถานการณ์ต่างๆ นั้นให้นักเรียนคนละหนึ่งสถานการณ์ (แต่ถ้านักเรียนในชั้นมีจำนวนมาก แจกคู่ละหนึ่งสถานการณ์ก็ได้)
6. ครูลากเส้นบนพื้นหน้าห้องหนึ่งเส้น สมมติให้ปลายด้านหนึ่งเป็นระดับการเลือกปฏิบัติสูงสุด ส่วนปลายอีกด้านหนึ่งเป็นระดับการเลือกปฏิบัติต่ำสุด
7. ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่า จะให้นักเรียนผลัดกันนำกระดานสถานการณ์ไปวางบนเส้นระดับการเลือกปฏิบัติ โดยให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนๆ ฟังว่า ใครคือคนหรือกลุ่มคนที่ถูกเลือกปฏิบัติในสถานการณ์นั้น พร้อมทั้งให้เหตุผลว่าทำไมจึงวางสถานการณ์ไว้ที่ระดับการเลือกปฏิบัติระดับนั้นๆ เมื่อถึงตาใคร คนนั้นจะมีสิทธิย้ายกระดานสถานการณ์ของคนอื่นไปวางที่ระดับอื่น แต่ต้องสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงสมควรย้ายไประดับอื่น
8. ครูควรรอให้นักเรียนเข้าใจว่าในกิจกรรมนี้ไม่มี ‘คำตอบที่ถูกต้องที่สุด’ เพราะสิ่งที่นักเรียนทำก็คือ การคิดพิจารณาใคร่ครวญว่าการเลือกปฏิบัติรูปแบบต่างๆ มีผลกระทบต่อใครและกระทบอย่างไร

9. เมื่อนักเรียนวางกระดานสถานการณ์ครบหมดทุกคนแล้ว ครูรวมกระดานสถานการณ์สองถึงสามสถานการณ์เข้าด้วยกัน แล้วถามนักเรียนว่า ถ้าผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติมีลักษณะส่วนบุคคลมากกว่าหนึ่งลักษณะ ระดับการเลือกปฏิบัติควรจะอยู่ที่ระดับใด ยกตัวอย่างเช่นบุคคลดังต่อไปนี้
  - หญิงสาวที่อาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัย
  - คนพิการที่มีฐานะยากจน
  - คนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยผู้ด้อยโอกาสและว่างงาน
10. ครูให้นักเรียนดูเส้นระดับความรุนแรงของการเลือกปฏิบัติที่วางสถานการณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนสังเกตเห็นรูปแบบความไม่เป็นธรรมบ้างหรือไม่ มีลักษณะอย่างไรบ้าง ถ้านักเรียนไม่สามารถตอบได้ ครูควรช่วยแนะนำให้นักเรียนตั้งข้อสังเกตว่า คนบางคนหรือบางจำพวกต้องเผชิญความด้อยโอกาสและการเลือกปฏิบัติหลายรูปแบบ นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างมากที่สุดจากผู้ที่อยู่รายล้อมรอบๆ ตัวพวกเขา ด้วยการชี้แนะสาธารณะและผลักดันเชิงนโยบายเพื่อสิทธิที่ทุกคนพึงได้รับ

11. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- บางคนได้รับการปฏิบัติด้วยวิธีที่ไม่ดีเพราะสาเหตุจากเพศภาวะ ศาสนา ชาติพันธุ์ (วัฒนธรรม) เชื้อชาติ วิถีทางเพศ ฐานะทางสังคม หรือลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆ
- รูปแบบการปฏิบัติด้วยวิธีเชิงลบนี้เรียกว่าการเลือกปฏิบัติ
- การเลือกปฏิบัติก่อให้เกิดอันตรายได้ เนื่องจากขัดขวางผู้คนไม่ให้ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน หรือไม่ให้ได้ใช้ชีวิตที่ปลอดภัย
- การเลือกปฏิบัติรูปแบบหนึ่ง ได้แก่ การเลือกปฏิบัติบนฐานเพศภาวะ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อคนบางคนหรือบางกลุ่มที่มีพลังอำนาจมากกว่าผู้อื่นใช้พลังอำนาจในเชิงลบ รวมทั้งมีส่วนร่วมหรือปล่อยให้เกิดการปฏิบัติในเชิงลบต่อกลุ่มคนอีกบางจำพวก

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:
ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเห็นต่างในทางที่น่าพอใจทั้งสองฝ่าย กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างชัดเจน รวมทั้งสรุปประเด็นที่เห็นต้องกันหรือเห็นต่างกับผู้อื่น อธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจว่า บนเวทีอภิปรายที่เคารพให้เกียรติกันนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมมักจะท้าทายหักล้างความคิดของกันและกัน โดยไม่ดูหมิ่นดูแคลนบุคคลที่มีความคิดต่างจากตนแต่อย่างใด

หัวข้อที่ 2
กิจกรรมที่ 5

🕒 30 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ทำความเข้าใจศัพท์คำว่า การเลือกปฏิบัติ
- เพิ่มการตระหนักรู้ว่าการเลือกปฏิบัติคือการใช้อำนาจโดยมิชอบ
- ระบุกลุ่มคนและกลุ่มย่อยที่มีแนวโน้มเผชิญการเลือกปฏิบัติสูงกว่าผู้อื่น

🔑 คำสำคัญ
การเลือกปฏิบัติ ความทุพพลภาพ

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- สร้างความตระหนักว่าการเลือกปฏิบัติบนฐานเพศภาวะบางรูปแบบมีความรุนแรงอย่างยิ่งต่อคนข้ามเพศหรือคนรักเพศเดียวกัน

การเลือกปฏิบัติ
ผู้ที่มีความรักใคร่เสนหา
เพศเดียวกัน
คนรักเพศเดียวกัน
การตีตราคนข้ามเพศ

กิจกรรมที่ 6: เพศวิถีกับการตีตรา

ขั้นตอนการสอน

1. อธิบายให้นักเรียนฟังว่า คนบางจำพวกต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติอย่างรุนแรงหลายรูปแบบเพราะสาเหตุจากเพศภาวะ สถิติทั่วโลกพบว่าผู้หญิงคือกลุ่มคนที่มักต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติและการกีดกันโอกาส ซึ่งในบางพื้นที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงกว่าที่อื่นๆ ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างรูปแบบการเลือกปฏิบัติที่ผู้หญิงต้องเผชิญ (โปรดอ้างอิงเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญทางเพศเพื่อช่วยในการอธิบาย ทั้งนี้ รายละเอียดในภาคผนวกนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในประเทศต่างๆ ทั่วโลก)
2. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเพิ่มเติมว่า คนบางจำพวกต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติเพราะสาเหตุที่มีพื้นฐานจาก ‘วิถีทางเพศ’ โดยให้ความหมายของคำว่า วิถีทางเพศ ว่าหมายถึง คำศัพท์ที่ใช้อธิบายความรู้สึกใคร่เสนหาต่อผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นคนที่มีเพศภาวะตรงข้ามหรือเดียวกันกับตน หรือคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศภาวะอื่นก็ได้ บางคนอาจมีความรู้สึกสนใจคนที่มีเพศภาวะตรงข้ามกับตน ซึ่งจะเรียกว่าคนรักต่างเพศ ส่วนบางคนก็จะมีความรู้สึกสนใจคนที่มีเพศภาวะเดียวกันกับตน ซึ่งมักจะเรียกว่าคนรักเพศเดียวกัน และบางคนก็อาจจะมีความรู้สึกสนใจทั้งสองเพศ ซึ่งคำที่มักจะใช้เรียกคนกลุ่มนี้ก็คือคนรักสองเพศ ทั้งนี้ กลุ่มคนที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน หรือถูกเชื่อว่าเป็นคนกลุ่มนี้ มักจะถูกเลือกปฏิบัติด้วยเช่นกัน ทั้งยังอาจต้องเผชิญการตีตราและการข่มเหงรังแกได้ในชีวิต ซึ่งรวมถึงที่โรงเรียนด้วย การเลือกปฏิบัติในลักษณะนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อคนเหล่านี้อย่างมาก

อีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุที่มีพื้นฐานมาจากเพศภาวะคือคนข้ามเพศ ครูควรอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเพิ่มเติมว่า คนข้ามเพศคือคนที่มีเพศกำเนิดเป็นชายหรือหญิง แต่รู้สึกที่จริงแล้วตนเป็นคนอีกเพศหนึ่ง คนข้ามเพศที่มีเพศกำเนิดเป็นชายจะรู้สึกว่าตนควรมีรูปลักษณ์ของผู้หญิง ส่วนคนที่มีเพศกำเนิดเป็นหญิงก็จะรู้สึกว่าตนควรมีรูปลักษณ์ของผู้ชาย ดังนั้น คนข้ามเพศส่วนใหญ่จึงต้องการแต่งกายและใช้ชีวิตตามแบบเพศที่ตนเองรู้สึกว่าเป็นตัวตนของเธอ แต่คนกลุ่มนี้ต้องเผชิญอุปสรรคทางสังคมมากมาย ทำให้บางคนเลือกเข้ารับการรักษาทางการแพทย์เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงทางร่างกายให้เหมือนเพศตรงข้ามมากที่สุด คนข้ามเพศต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งแรงกดดันเชิงลบมากมายจากคนรอบข้าง ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเรียน การทำงาน สุขภาพ และความอยู่ดีมีสุข

อีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติก็คือคนที่มีเพศกำกวม คำว่า เพศกำกวม เป็นคำที่ใช้อธิบายบุคคลที่มีคุณลักษณะตัวบ่งชี้ความเป็นเพศสรีระไม่ชัดเจน

เป็นบุคคลที่มีลักษณะทางกายวิภาคของเพศสรีระแตกต่างจากลักษณะทางกายวิภาคเพศชายหรือเพศหญิงทั่วไป กล่าวคือมีเพศกำเนิดไม่ชัดเจนว่าเป็นชายหรือเป็นหญิง แต่มีลักษณะปนกันทั้งเพศชายและเพศหญิง ดังนั้นจึงจำแนกเป็นเพศเฉพาะ เรียกว่าเพศกำกวม ซึ่งไม่ใช่ความเจ็บป่วย แต่เป็นลักษณะเพศกำเนิดของบุคคล ทั้งนี้ คนเพศกำกวมมักจะต้องเผชิญกับการตีตราและการเลือกปฏิบัติ ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นเป็นเพราะหลายคนยังไม่เข้าใจว่ามีเพศนี้อยู่ด้วย ทำให้คนกลุ่มนี้มักจะถูกเข้าใจผิดว่ามีอาการเจ็บป่วยหรือเป็นโรค หรือต้องรู้สึกอับอาย เมื่อต้องพยายามปกปิดหรือฝืนเป็นอีกคนหนึ่ง แทนที่จะได้เป็นคนที่คุณรู้สึกภาคภูมิใจและยอมรับความเป็นตัวตนของตัวเอง คนข้ามเพศนั้นก็ควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพเช่นเดียวกับคนอื่นๆ เพราะการตีตราและการเลือกปฏิบัติล้วนแต่ส่งผลเสียต่อการเรียน การทำงาน สุขภาพ และความอยู่ดีมีสุขของคนทุกคน

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

การเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศ คนเพศกำกวม คนรักสองเพศ และคนรักเพศเดียวกัน เป็นประเด็นปัญหาที่รุนแรงอย่างยิ่ง การศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่า การเลือกปฏิบัติสามารถทำให้สุขภาพจิตเสื่อมลงได้ รวมทั้งอัตราการฆ่าตัวตายของคนกลุ่มนี้สูงกว่ามาก ดังนั้น ครูจึงควรใช้ประโยชน์จากสถานการณ์เช่นนี้ โดยพยายามสะท้อนให้เห็นทัศนคติของครูด้วยการระมัดระวังการใช้คำศัพท์หรือการกระทำในชั้นเรียน โดยเลี่ยงคำศัพท์หรือการกระทำที่มีความหมายสื่อไปในแง่ลบหรือเป็นการตีตรา

3. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- คนเราอาจมีความรู้สึกดีใจคนเพศเดียวกันหรือต่างเพศกันก็ได้ คนที่มีความรู้สึกดีใจคนเพศเดียวกันเรียกว่าคนรักเพศเดียวกัน
- บางคนอาจรู้สึกว่าตนเกิดมาในร่างกายที่ไม่เหมาะกับตัวตนที่แท้จริง จึงอาจเลือกแสดงออกว่าเป็นอีกเพศหนึ่งซึ่งต่างไปจากเพศสรีระกำเนิดของตน คนกลุ่มนี้เรียกว่า คนข้ามเพศ
- บางคนอาจเกิดมาโดยมีลักษณะทางกายวิภาคของเพศสรีระปนกันทั้งเพศชายและเพศหญิง คนกลุ่มนี้เรียกว่าคนเพศกำกวม
- คนรักเพศเดียวกัน คนรักสองเพศ คนข้ามเพศ และคนเพศกำกวม มักจะต้องเผชิญการถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเขาเหล่านี้

กิจกรรมที่ 7: เยาวชนแกนนำ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูแนะนำให้นักเรียนในชั้นรู้จักตัวละครทั้งสาม ได้แก่ แทน ใหม่ และโลลา ในฐานะ ‘แบบอย่างที่ดี’ หรือบุคคลที่เราควรนิยมชมชอบ ทั้งสามคนนี้เป็นที่ชื่นชอบเพราะ เขากล้าทำตามค่านิยมที่ตนเองนับถือ นั่นคือการเคารพใส่ใจผู้อื่น ทั้งยังมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักประพฤติปฏิบัติตัวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวันภายในรั้วโรงเรียน บางครั้งเพื่อนนักเรียนก็เรียกเด็กสามคนนี้ว่า ‘เยาวชนแกนนำ’ และหันมาทำตามอย่างที่ทั้งสามคนใช้ ซึ่งเป็นการกระทำที่เรียบง่ายและแสดงออกถึงมิตรภาพ เพื่อต่อต้านการข่มเหงรังแกและความรุนแรง (โปรดดูข้อมูลของแทน ใหม่และโลลา จากตาราง ‘เยาวชนแกนนำ’ ข้างล่างนี้)

เยาวชนแกนนำ		
ใหม่ ใครๆ ก็ชื่นชมและชอบใหม่ เพราะใหม่จะกล้าพูดตรงๆ เวลาเห็นคนถูกแกล้ง และยังรู้จักสรรหาคำพูดที่ชัดเจนเพื่อ บอกว่าการรังแกคนอื่นเป็นสิ่งไม่ดี ซึ่งใหม่จะมีวิธีพูดเรื่องนี้โดยไม่เป็นการหาเรื่อง ขวนทะเลาะ เธอจึงเป็นที่รักของเพื่อน ใครๆ ก็อยากเข้าหา เพราะเธอมีอัธยาศัยไมตรี เป็นมิตรกับทุกคน ทำให้เพื่อนๆ รู้สึกดีเวลาได้อยู่ใกล้	แทน เด็กผู้ชายลั่นซันขมขย่อง แทน แม้จะไม่ใช่นักวิ่งเร็วที่สุด เรียนเก่งที่สุด หรือแข็งแรงที่สุด แต่เขาก็เป็นคนที่มีอัธยาศัยไมตรีที่สุดในห้อง แทนจะกล้าพูดตรงๆ ออกรับแทนเพื่อนเวลาเห็นเพื่อนถูกแกล้ง เขามั่นใจให้เพื่อนทุกคน มีไมตรีและเคารพใส่ใจเพื่อนทุกคนเท่าอย่างเทียมกัน รู้จักสรรหาคำพูดที่ชัดเจนเพื่อ บอกว่าการรังแกคนอื่นเป็นสิ่งไม่ดีมีวิธีพูดโดยไม่ดูเหมือนหาเรื่องขวนทะเลาะหรือทำให้คนอื่นรู้สึกอาย	โลลา โลลาเป็นเด็กกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ตัดสินใจเปิดเผยตัวตนว่าเป็นคนข้ามเพศจากเด็กชายเป็นเด็กหญิง จึงเริ่มไว้ผมยาวและสวมเสื้อผ้าแบบผู้หญิง และใช้ชื่อผู้หญิงว่าโลลา เด็กนักเรียนคนอื่นต่างชื่นชมความตั้งใจมุ่งมั่นและกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของเธอ เพื่อนๆ ยังชอบที่โลลาเป็นคนตลก อารมณ์ดี ชอบทำให้เพื่อนๆ หัวเราะ และใช้ชีวิตอย่างร่าเริงอยู่เสมออีกด้วย เพื่อนๆ ในห้องยังชื่นชมโลลา เพราะเธอกล้ายียดหยัดต่อกรถูกข่มเหงรังแกอีกด้วย เพราะตัวเธอนั้นเข้าใจดีว่าการถูกรังแกเป็นอย่างไร เธอจึงกล้าพูดตรงๆ ออกรับแทนเพื่อนเวลาเห็นเพื่อนถูกแกล้ง โลลาเป็นเด็กที่รู้จักยืนยันในความคิดตนว่าทุกคนควรได้รับการชื่นชมตามที่ตัวเองเป็น

2. ครูให้นักเรียนทำงานเป็นคู่หรือกลุ่มละสามคน โดยเลือกตัวละครตัวใดตัวหนึ่งจาก ‘เยาวชนแกนนำ’ เป็นตัวละครเอกแล้วเลือกสถานการณ์มาหนึ่งสถานการณ์ (หรือมากกว่าก็ได้) จากตัวอย่างในตาราง “การรับมือกับการเลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวัน”

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ถ้าครูตัดสินใจเรื่องราวของตัวละครที่ใช้ในกิจกรรมนี้ ครูต้องแน่ใจว่าได้ตัดจุดเน้นสำคัญของลักษณะนิสัยที่แสดงความเคารพใส่ใจและเมตตาต่อผู้อื่นทิ้งไป ส่วนการรู้จักยืนหยัดต่อสู้กับการตีตราและเลือกปฏิบัติก็ต้องไม่ถูกตัดออกไปด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศ คนเพศกำกวม หรือสนใจเพศเดียวกัน หรือคนที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศภาวะกระแสหลักของสังคม

3. เมื่อเลือกตัวละครเอกและสถานการณ์หลักที่ตัวละครเอกจะต้องเผชิญได้แล้ว งานที่นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติในลำดับถัดไปมีดังนี้
  - เลือกการแสดงน้ำใจไมตรีต่อคนรอบข้าง 5 วิธี (หรือมากกว่าก็ได้) ที่ แทน ใหม่ และโลลาอาจจะเลือกใช้ใช้ในสถานการณ์นั้นๆ โดยสามารถเลือกจากตาราง “50 วิธีแสดงน้ำใจไมตรีต่อคนรอบข้าง” เพื่อเป็นแนวทางในการคิดหาวิธีการกระทำของตัวละคร เมื่อเสร็จแล้วจึงทำขั้นตอนต่อไป
  - เขียนบทพูดสั้นๆ ที่นักเรียนคิดว่าแทน ใหม่ หรือโลลาอาจจะพูดในสถานการณ์นั้นๆ โดยนักเรียนจะเขียนบทพูดขึ้นมาเองก็ได้ หรืออาจจะใช้ตัวอย่างจากตาราง ‘อนุภาพแห่งถ้อยคำ’ เพื่อเป็นแนวทางก็ได้
4. เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูให้นักเรียนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน พร้อมอธิบายว่าทำไมจึงเลือกวิธีและถ้อยคำเหล่านั้น

หัวข้อที่ 2

กิจกรรมที่ 7

🕒 20 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ระบุการแสดงน้ำใจไมตรีง่าย ๆ ที่ใช้ เป็นแรงสนับสนุนเชิงบวกแก่เพื่อนได้
- พัฒนาบรรทัดฐานเชิงบวกสำหรับการเข้าช่วยเป็นแรงสนับสนุนเชิงบวกแก่เพื่อนที่ถูกละเมิดหรือเลือกปฏิบัติ

🔍 **คำสำคัญ**
แบบอย่าง
ภาวะผู้นำ

✂️ เอกสารเสริม

กิจกรรมนี้มี เอกสารเสริมเตรียมไว้ให้ ในส่วนท้ายหัวข้อนี้ ครูอาจแจกเอกสารให้นักเรียน แต่ละคู่ หรือให้นักเรียนจดคำถ้อยคำในสมุดหรือบนกระดาษ หรือบนกระดาษฟลิปชาร์ต ก็ได้

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- เราสามารถใช้การแสดงน้ำใจไมตรีในชีวิตประจำวันเพื่อแสดงว่าเราไม่สนับสนุนการปฏิบัติในเชิงลบหรือการเลือกปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมโรงเรียนเดียวกัน
- เราสามารถแสดงภาวะผู้นำในฐานะแบบอย่างที่ดีของเพื่อนนักเรียนได้โดยการเลือกใช้การแสดงน้ำใจไมตรีเชิงบวก และการพูดตรงๆ เพื่อยึดหยัดไม่เห็นด้วยกับการเลือกปฏิบัติบนฐานเพศภาวะหรือความสนใจทางเพศ

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ชี้ให้นักเรียนเห็นว่า ถึงแม้การแสดงน้ำใจไมตรีเหล่านี้จะเป็นวิธีการง่ายๆ แต่การกระทำในชีวิตประจำวันธรรมดาที่ถือว่าเป็นภาวะผู้นำรูปแบบหนึ่งเช่นกัน เราพบเห็นผู้คนเลือกใช้การแสดงน้ำใจไมตรีเหล่านี้บ่อยครั้ง และแม้ว่าเราจะได้เป็นคนเริ่มทำคนแรก แต่เราก็สามารถยื่นมือเข้าช่วยเสริมความแข็งแกร่งของภาวะผู้นำนั้นได้ โดยการเข้าร่วมทำตาม ส่วนผู้คอยเฝ้าชมเหตุการณ์ผู้รู้เห็นเหตุการณ์และผู้สังเกตการณ์ ก็สามารถช่วยทำให้โลกใบนี้น่าอยู่ขึ้นได้ หากรู้จักปฏิเสธที่จะเข้าร่วมติดตามการกระทำของผู้นำในเชิงลบ และหันมาช่วยเสริมแรงให้การกระทำของผู้นำในเชิงบวกเข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เรายังอาจมีประสบการณ์ในการแสดงภาวะผู้นำหรือเป็นคนเริ่มกระทำการบางอย่างเป็นคนแรกได้ในชีวิต ซึ่งการเป็นคนเริ่มคนแรกนั้นต้องอาศัยความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวอย่างยิ่ง

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 3: สิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางเพศในชีวิตประจำวัน

สิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางเพศในชีวิตประจำวัน		
<p>ที่บ้าน - ถ้ามีความเสมอภาคทางเพศในครอบครัวแล้วละก็</p> <p>พ่อแม่คงจะให้ลูกสาวได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>พ่อแม่คงจะให้ลูกชายได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>พ่อแม่คงจะให้ลูกที่เป็นเด็กข้ามเพศได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ที่โรงเรียน - ถ้ามีความเสมอภาคทางเพศที่โรงเรียนแล้วละก็</p> <p>ครูคงจะให้นักเรียนหญิงได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ครูคงจะให้นักเรียนชายได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ครูคงจะให้นักเรียนที่เป็นเด็กข้ามเพศได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เพื่อนนักเรียนคงจะให้นักเรียนหญิงได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เพื่อนนักเรียนคงจะให้นักเรียนชายได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เพื่อนนักเรียนคงจะให้เด็กข้ามเพศได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ที่ทำงาน - ถ้ามีความเสมอภาคทางเพศในที่ทำงานแล้วละก็</p> <p>เจ้านายคงจะให้ผู้หญิงได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เพื่อนร่วมงานคงจะให้ผู้หญิงได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เจ้านายคงจะให้ผู้ชายได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เพื่อนร่วมงานคงจะให้ผู้ชายได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เจ้านายคงจะให้คนข้ามเพศได้...</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 7: เยาวชนแกนนำ

การรับมือกับการเลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	
แทนจะทำ/พูดอย่างไรในสถานการณ์ต่อไปนี้	เพื่อนผู้ชายในกลุ่มของแทนพากันพูดติดตลก กระจายเข้าเหย้าเหย่ย ส่งเสียงแซวตลกๆ เกี่ยวกับรูปร่างของเด็กผู้หญิงที่พวกเขาเดินตามระหว่างทางเวลาเดินกลับจากโรงเรียน?
	แทนได้ยินกับต้นทีมกีฬาชายบอกเด็กรุ่นน้องสองคนว่า 'ไม่ให้มาลงเล่นเพื่อคัดเลือกตัวนักกีฬา เพราะไม่อยากให้มีพวก 'ตุ๊ดแต่่ว' อยู่ในทีม'
	เพื่อนในห้องคนหนึ่งบอกแทนว่าตัวเองเป็นเด็กข้ามเพศ และอยากให้ทุกคนในโรงเรียนได้รับรู้และปฏิบัติกับตนเองในฐานะคนข้ามเพศ?
ไลลาจะทำ/พูดอย่างไรในสถานการณ์ต่อไปนี้	ไลลาเห็นเด็กนักเรียนคนอื่นๆ ปฏิเสธเด็กผู้ชายคนหนึ่ง ไม่ยอมทำงานร่วมกับเขา เพราะคิดว่าเขามีกิริยาท่าทางเป็นผู้หญิงมากเกินไป
	ไลลาได้ยินพวกเด็กผู้ชายใช้คำว่า 'ผู้หญิง' เป็นคำสบประมาทกัน เช่น บอกเพื่อนร่วมทีมกีฬาว่า 'หยุดเล่นเหมือนพวกผู้หญิงซะที'
	ไลลาได้ยินเด็กผู้ชายกลุ่มหนึ่งแสดงความเห็นว่า 'ไม่ควรให้มีเด็กผู้หญิงมารวมอยู่ในห้องเด็กเก่งคณิตศาสตร์'
ใหม่จะทำ/พูดอย่างไรในสถานการณ์ต่อไปนี้	ใหม่สังเกตเห็นว่าเพื่อนในห้องคนหนึ่งมักจะถูกคนอื่นๆ โสยงและเรียกว่าไอ้เกย์ ระหว่างเข้าแถวรอเข้าห้องเรียนในแต่ละวัน
	ใหม่ได้ยินเพื่อนนักเรียนในห้องคนอื่นๆ รังแกเพื่อนผู้หญิงอีกคนหนึ่ง เพราะลักษณะท่าทาง รูปร่างหน้าตาของเธอ
	ใหม่ทราบมาว่าเพื่อนนักเรียนหญิงในห้องคนหนึ่งถูกเด็กผู้ชายรุ่นพี่คุกคามล่วงละเมิดระหว่างทางมาโรงเรียนแทบทุกวัน

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 7: เยาวชนแกนนำ

ถ้อยคำนั้นทรงพลัง แต่พูดก็เท่ากับการกระทำ – ฉะนั้นเราอยากจะพูดอะไร?		
ปกติเธอก็เป็นคนน่ารักก็มีน้ำใจดีอยู่แล้ว ทำไมไม่ลองแสดงน้ำใจกับ ก. บ้างล่ะ? เรารู้สึกไม่ดีเลยเวลาเห็นเธอพูดอะไรเกี่ยวกับ ก. อย่างนั้น	บางทีนายอาจคิดว่ามันเป็นเรื่องตลก เราก็อู้ เพื่อนๆ เขาหัวเราะกัน เราก็อเห็น แต่ที่นายพูดนะ มันทำร้ายจิตใจของ ก. นะ เราว่าพอเหอะไปเตะบอลกันดีกว่า	คำว่า เด็กผู้หญิง นะไม่ใช่คำสบประมาทกันนะ
มุขตลกใช้ใหม่เนี่ย แต่มันออกแนวเหยียดเพศไปหน่อยนะ ไม่ค่อยเข้าท่าไหร่ เราชอบมุขอื่นมากกว่า	คนเขาจะชอบนายมากกว่านี้อีกนะ ถ้านายทำกับทุกคนในทีมเหมือนๆ กัน เคารพทุกคนเท่าๆ กัน นายเป็นกับตันทีมของเราละ พวกเราชื่นชมนาย อยากรับอย่างนาย อยากร่วมทีมที่มีมิตรภาพดีๆ ให้กัน	เรามีเมตตากรุณาต่อสัตว์ต่างๆ ได้แล้วทำไมเราถึงไม่เลิกใจร้ายกับคนด้วยกันบ้างล่ะ
โรงเรียนไม่ใช่เวทีประกวดความงามนะ เลิกพูดเรื่องรูปร่างหน้าตาของคนอื่นกันเถอะ เราว่าไม่มีใครดีกว่าใคร เพราะความสวยความหล่อความเป๊ะแค่นั้นหรืออีกอย่างหนึ่งคนเราก็ไม่ได้แย่ไปกว่าคนอื่นเพราะรูปร่างหน้าตาของเขาด้วย	เราว่าดีออกที่โรงเรียนเรามีคนหลายๆ แบบ โลกคงน่าเบื่อแย่นะ ถ้าทุกคนเหมือนกันไปหมด เราชอบนะเวลา ก. เขาทำอะไรไม่เหมือนคนอื่น เราน่าจะชื่นชมที่ ก. เขากล้าทำอย่างนั้นด้วยซ้ำ	นั่นมันรังแกกันเพราะเหยียดเพศนะ เราไม่ชอบนะ พอชะที่เออะ
ไม่ตลกเลย มันเจ็บนะ	เราไม่ชอบเลยเวลาตัดใครออกเพราะเขาแค่ไม่เหมือนคนอื่นแค่นั้น มันทำให้เราดูวิเศษกว่าคนอื่น ดีกว่าคนอื่น เราว่าไปบอกให้ ก. มาเข้ากลุ่มกันเถอะ	คนเขากลัวกันนะ มาเที่ยวไล่ล่กกันทั่วโรงเรียนแบบนี้หยุดทำเอะนะ มันดูไม่ดีเท่าไรหรือเวลาคนสามคนมารุมแก๊งคนคนเดียวนะ
การเป็นผู้ชายนะ มีวิธีเป็นได้ตั้งหลายอย่าง แต่ที่มาบังคับให้เด็กผู้ชายทุกคนรู้สึกว่าตัวเองต้องแข็งแรงบึกบึนนั้นนะ มันไม่ดีต่อพวกเราเลยนะ	เธอดังใจว่าเราหรือเปล่าเราไม่รู้นะ แต่คำพูดเธอเหมือนเป็นการดูถูกเรา	บางทีนายอาจไม่รู้ตัวนะ แต่เวลานายไปไล่ล่กคนอื่นนะ มันทำให้คนกลัวแบบนี้ไม่มีใครกล้าอยู่ใกล้ๆ นายหรือ
หรือ พูดอย่างที่เราอยากบอก เราจะพูดอย่างไร?		

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 7: เยาวชนแกนนำ

การรับมือกับการเลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวัน				
ทำการ์ดให้กัน	ส่งข้อความให้กัน	ส่งยิ้มให้หรือกอด	ตบไหล่เบาๆ	แบ่งขนมให้
ชวนมารวมกลุ่ม	นั่งด้วยกัน	ปรับความเข้าใจ	เล่นเกม	ทำการบ้านด้วยกัน
เดินกลับบ้านด้วยกัน	ส่งรูปน่ารักให้	เล่าเรื่องซ้ำกันด้วยกัน	ให้ยิ้มของ	เชิญมางานวันเกิด
ร้องเพลงหรือเต้นด้วยกัน	จับมือ	กล่าวคำทักทายกัน	ถามสารทุกข์สุกดิบ	เล่าเรื่องตลกให้กันฟัง
ชมเชย	ขอให้ช่วย	อาสาช่วยเหลือ	ขอโทษสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้น	ตั้งใจรับฟัง
โพสต์ข้อความแสดงมิตรภาพบนสื่อสังคม	ถ่ายรูปด้วยกัน	ช่วยทำงานของโรงเรียน	จักกรยานด้วยกัน	ชวนเข้าชมรมกีฬาด้วยกัน
บอกเพื่อนว่าเราไม่สนับสนุนการกลั่นแกล้งรังแก	ไปเป็นเพื่อนเพื่อขอความช่วยเหลือหรือรายงานการละเมิด	นั่งในรถไปโรงเรียนด้วยกัน	ขอให้ช่วยทำงาน	ขอคำแนะนำ
ใช้เวลาหลังเลิกเรียนด้วยกัน	ส่งเสริมให้เพื่อนคนอื่นยอมให้ทุกคนเข้ากลุ่ม	พูดอกรับแทนเมื่อเห็นคนอื่นมาหาเรื่องรังแก	รายงานการถูกรังแกกับผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ	ไม่หัวเราะเยาะหรือร่วมพูดคุยเรื่องด่าว่าคนอื่น
เขียนจดหมาย	ส่งอีเมลให้กัน	แบ่งลูกอมขนมหวานให้กัน	โบกมือทักทายกัน	ถามความรู้สึกกัน
สังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นกับเพื่อน	แบ่งปันเรื่องราวตลกให้กันฟัง	บอกความรู้สึกของตนเอง	กล่าวขอบคุณ	สนับสนุนให้เข้าร่วมกลุ่ม

เกมสำรวจ: “เอ๊ะ ใครกันนะ...”

1. จัดเก้าอี้เป็นรูปวงกลม ให้นักเรียนนั่งตามที่นั่งที่จัดไว้ (เก้าอี้ที่ว่างให้ยกออก)
2. ครูนำเล่นเกมโดยยืนอยู่กลางวง อธิบายวิธีเล่นว่า ครูจะเป็นคนเริ่มก่อนโดยใช้ประโยคว่า ‘เอ๊ะ ใครกันนะที่...’ (เช่น ‘เอ๊ะ ใครกันนะที่ชอบกินไอศกรีม’) เรียกให้คนที่มึ่ลักษณะเช่นนั้น รีบลุกขึ้นวิ่งไปสลับที่นั่งกับคนที่มีลักษณะเดียวกันทดลองเล่นรอบแรกด้วยลักษณะใดก็ได้ (เช่น ‘เอ๊ะ ใครกันนะที่สวมรองเท้าขาว’) ขณะที่นักเรียนลุกขึ้นวิ่งไปสลับที่นั่ง ครูยกเก้าอี้ว่างออกหนึ่งตัว จะทำให้มีนักเรียนที่ไม่มีที่นั่งเหลืออยู่กลางวงหนึ่งคน
3. นักเรียนที่เหลือคนนี้ จะเป็นคนเรียกเพื่อนในรอบต่อไป (ยกตัวอย่างเช่น เด็กคนนี้อาจจะเรียกเพื่อนว่า ‘เอ๊ะ ใครกันนะที่เดินมาโรงเรียนวันนี้’) แล้วคนที่เดินมาโรงเรียนทุกคนก็ต้องลุกขึ้นวิ่งไปสลับที่นั่งกัน ส่วนคนที่หาที่นั่งไม่ทัน ก็จะเป็นคนเรียกเพื่อนในรอบถัดไป
4. เล่นหลายๆ รอบจนครูเห็นว่านักเรียนนั่งสลับที่นั่งกันตามความเหมือนและความต่างปะปนกันอย่างทั่วถึง และนักเรียนก็เริ่มสังเกตเห็นความเหมือนและความต่างเหล่านี้
5. ครูถามนักเรียนว่า เกมนี้สอนให้เราเห็นสิ่งที่เป็่็นสาระสำคัญอะไรบ้าง มีข้อความสำคัญอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่เรากำลังเรียน และมีสาระอะไรบ้างที่สื่อให้เห็นว่าทุกคนล้วนแตกต่างกัน
6. ครูเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญว่า มีความแตกต่างมากมายระหว่างคนในกลุ่มคนเราทุกคนก็ล้วนแต่มีความคิดและจุดแข็งที่แตกต่างกันเราจึงจำเป็นต้องเคารพใส่ใจและยอมรับคนที่มีความแตกต่างจากเรา รวมทั้งคนที่เหมือนกันกับเราด้วยเช่นกัน

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

แนวทางที่ 1:

สร้างสรรค์หนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กเล็ก

- สร้างสรรค์ตัวละครเอกที่เป็นสัตว์ขึ้นมาหนึ่งตัว ตัวละครเอกตัวนี้จะเป็นคนพบสถานการณ์ที่มีความไม่เที่ยงธรรมหรือมีความรุนแรงเกิดขึ้นเนื่องจากเพศภาวะ อาจจะเป็นที่บ้าน ที่โรงเรียน ในชุมชน หรือที่ทำงาน
- ให้ดำเนินเรื่องโดยมีเนื้อหา ดังนี้
  - สถานการณ์เป็นอย่างไร
  - ทำให้คนที่เผชิญความรุนแรงรู้สึกอย่างไร
  - ทำให้ผู้เห็นเหตุการณ์รู้สึกอย่างไร และ
  - ผู้เห็นเหตุการณ์ช่วยเหลืออย่างไรบ้าง

แม่แบบหนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กเล็ก เขียนเรื่องและวาดภาพประกอบหนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กเล็กขนาด 6 หน้า โดยใช้แม่แบบข้างล่างนี้	
<p>หน้า 1</p> <p>แนะนำตัวละคร ควรเป็นสัตว์ชนิดใดก็ได้ เลือกฉากของเรื่องที่ใดที่หนึ่ง ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ที่บ้าน • ที่โรงเรียน • การแข่งกีฬาหรืองานเทศกาล • ที่ทำงาน 	<p>หน้า 2</p> <p>เล่าสถานการณ์ที่ตัวละครหลักเห็นตัวละครอีกตัวถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือกำลังเผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ</p>
<p>หน้า 3</p> <p>แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครที่เป็นผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่เกิดจากการปฏิบัติดังกล่าว ส่งผลอย่างไรต่อการไปโรงเรียน ชีวิตที่บ้านหรือในชุมชน</p>	<p>หน้า 4</p> <p>ตัวละครเอกถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดว่ามีอะไรบ้างที่ไม่ยุติธรรมจากสถานการณ์ที่เห็นได้</p>
<p>หน้า 5</p> <p>บอกการกระทำที่ตัวละครเอกเลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ</p>	<p>หน้า 6</p> <p>อธิบายว่าคนอื่นเรียนรู้อะไรบ้างจากตัวอย่างที่ดีที่ตัวละครหลักแสดงให้เห็นในการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ</p>

แนวทางที่ 2:

ร่างจดหมายถึงนายจ้าง

- เขียนจดหมายส่งถึงนายจ้างเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงในที่ทำงานเพื่อให้เป็นสถานที่ที่มีความเท่าเทียมระหว่างเพศ เนื้อหาในจดหมายควรมีดังต่อไปนี้
  - รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของการเลือกปฏิบัติ
  - รายละเอียดของผลกระทบจากการเลือกปฏิบัติรูปแบบนี้ที่มีต่อผู้คน
  - ข้อเสนอแนะถึงสิ่งที่ควรดำเนินการในเรื่องนี้

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

เขียนจดหมายส่งถึงชุมชนโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแนะนำวิธีปรับปรุงด้านสิทธิทางเพศภาวะในโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยนำเสนอตัวอย่างสำหรับการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก และข้อเสนอแนะที่เฉพาะเจาะจงสำหรับโรงเรียนของเรา

หัวข้อที่ 3: การรับรู้เรื่องความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

หัวข้อที่
3

กิจกรรมที่
1

🕒 45 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียน
จะได้:

- เรียนรู้ถึงความรุนแรง
มีหลายรูปแบบ
ได้แก่ ทางร่างกาย
ทางจิตใจ ทางวาจา
และทางเพศ
- บ่งชี้ว่าในเวลาต่างๆ
คนเราอาจตกเป็น
เป้าหมายพยาน
หรือผู้สังเกตการณ์
ผู้ก่อเหตุและ/หรือ
ผู้สมคบ และระบุ
ผลเสียของ
ความรุนแรงต่อ
บุคคลเหล่านี้
- ทำความเข้าใจว่าการ
เลือกปฏิบัติและความ
รุนแรงมักเกิดขึ้นด้วยกัน
และมีผลกระทบ
คล้ายกัน

🔍 คำสำคัญ

ความรุนแรง
เป้าหมาย
ผู้ก่อเหตุผู้สมคบ
ผู้รู้เห็นเหตุการณ์
ผู้สังเกตการณ์

ทำความเข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอน

นักเรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจว่า ความรุนแรงทางเพศภาวะ และการรังแกมีลักษณะเช่นใด ทั้งยังจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจความรุนแรงประเภทต่างๆ อย่างถ่องแท้ รวมทั้งทราบคำศัพท์ที่ควรใช้ในการบอกเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือผู้อื่น นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องรู้และเข้าใจผลเสียของความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้เผชิญเหตุการณ์ ผู้สังเกตการณ์ และผู้ก่อเหตุอีกด้วย

กิจกรรมที่ 1: ความรุนแรงคืออะไร?

ขั้นตอนการสอน

1. ครูเขียนคำต่อไปนี้บนกระดานเป้าหมาย ผู้ก่อเหตุ ผู้สมคบ ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ แล้วให้นักเรียนบอกว่ารู้จักและเข้าใจคำเหล่านี้อย่างไรบ้าง เมื่อพูดคุยนเสร็จแล้ว ครูบอกความหมายให้นักเรียนเข้าใจ (นักเรียนควรจดความหมายลงในสมุด)

เป้าหมาย (บางครั้งเรียกว่าผู้ถูกรังแก) = บุคคลผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรง

ผู้ก่อเหตุ = บุคคลผู้ลงมือการกระทำที่ใช้ความรุนแรง หรือทำให้เกิดความเจ็บปวดและบาดเจ็บ

ผู้สมคบ = บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ส่งเสริม ร่วมวง หรือแสดงว่าตนได้รับความเพลิดเพลินจากเหตุการณ์ความรุนแรง

ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ (หรือผู้สังเกตการณ์) = บุคคลผู้พบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรง ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเพิ่มเติมว่า ตามปกติแล้วเรามักจะใช้คำว่าความรุนแรงเพื่อเรียกการกระทำทางร่างกายต่อผู้อื่นเท่านั้น เช่น ทุบตีตบฟาด ตะลุม เป็นต้นอย่างไรก็ตามคำว่าความรุนแรงนี้ยังสามารถนำมาใช้เพื่อหมายความรวมถึงการกระทำและพฤติกรรมต่างๆ ที่ทำให้เราทุกข์ทรมานและเป็นอันตราย เช่น ความรุนแรงทางวาจา ซึ่งเป็นสิ่งที่คนพูดหรือเขียนเกี่ยวกับคนอื่น แม้จะเป็นเพียงถ้อยคำก็ตาม แต่ข้อความเหล่านี้ก็สามารถสร้างความเจ็บปวดเดือดร้อนอย่างร้ายแรงแก่เราได้ ดังนั้น การกระทำด้วยถ้อยคำเหล่านี้จึงถือเป็นความรุนแรงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ความรุนแรงยังอาจเกิดขึ้นกับจิตใจของเรา (ส่งผลกระทบต่อจิตใจหรืออารมณ์ผู้อื่น) และทางเพศ (เกี่ยวข้องกับอวัยวะของสวชนของผู้อื่น หรือส่งผลกระทบต่อส่วนนั้นของผู้อื่น) ทั้งนี้ สามารถเกิดขึ้น

โดยซึ่งหน้ากับตัวเอง หรือผ่านทางโลกโซเชียล หรือผ่านสื่อสังคมหรือเว็บไซต์อื่นๆ หรือใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น โทรศัพท์ และไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็สามารถเป็นได้ทั้งผู้ก่อเหตุหรือเป้าหมายด้วยกันทั้งสิ้น

2. วาดตารางต่อไปนี้บนกระดาน

ความรุนแรงทางร่างกาย	ความรุนแรงทางวาจา
ความรุนแรงทางจิตใจ	ความรุนแรงทางเพศ

3. ให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่าคำศัพท์ต่อไปนี้หมายความว่าอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งยกตัวอย่างสองถึงสามเหตุการณ์สำหรับคำศัพท์แต่ละคำ ครูควรให้คำจำกัดความเพิ่มเติม ตามสมควรและจำเป็น

ความรุนแรงอาจเกิดขึ้นกับตัวโดยซึ่งหน้า ผ่านสื่อสังคมด้วยการโพสต์ข้อความ ผ่านภาพวาดขีดเขียนในที่สาธารณะหรืออีเมลแสดง ‘ความเกลียดชัง’ อาจจะมีถ้อยคำ ภาพ รูป เรื่องราว สัญลักษณ์ วัตถุ ทรัพย์สินหรือการแตะเนื้อต้องตัวบุคคลลำสัมผัสบางอย่าง

ความรุนแรงทางจิตใจได้แก่ การขู่ขู่ เหยียดหยาม ข่มขู่ขู่ฉีกหน้าหรือสบประมาทผู้อื่น ทำให้ได้อับอาย รู้สึกเดือดเนื้อร้อนใจ แม้จะไม่ได้แตะต้องร่างกายแต่อย่างไร

ความรุนแรงทางร่างกายได้แก่ การทำร้ายร่างกายหรือทำลายหรือขโมยข้าวของทรัพย์สินของผู้อื่น

ความรุนแรงทางเพศหมายถึง การสัมผัสทางเพศโดยที่ผู้อื่นไม่เต็มใจหรือไม่อนุญาต ได้แก่ การข่มขืนกระทำชำเรา และการสัมผัสทางเพศรูปแบบอื่น เช่น การลูบคลำสัมผัสสรีระของสวชนโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการพุดจาที่ส่อไปในเรื่องเพศเกี่ยวกับผู้อื่น การเล่าเรื่องลามกสัปดน หรือการโพสต์รูปภาพที่มีลักษณะทางเพศของใครบางคน

ความรุนแรงทางวาจาได้แก่ การใช้ถ้อยคำทั้งการพูดและการเขียน ซึ่งเป็นการด่าว่าด้วยคำหยาบคาย ด้วยพฤติกรรมข่มขู่ ด้วยการแพร่กระจายข่าวลือเรื่องใครบางคนหรือการตวาด ตะคอก และตะโกนใส่ผู้อื่น

4. ครูสั่งให้นักเรียนวาดตารางพร้อมทั้งจดความหมายของความรุนแรงแต่ละประเภทลงในสมุด

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ความรุนแรงมีทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางวาจา และทางเพศ
- คนเราสามารถตกอยู่ในฐานะต่างๆ ได้หลายฐานะในเหตุการณ์ความรุนแรงแต่ละครั้ง ได้แก่ ผู้ที่เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงโดยตรง ผู้ก่อเหตุความรุนแรง ผู้สมคบ และพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

สำหรับนักเรียนบางคนแล้ว ความรุนแรงถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรจะต้องมีความไวต่อปฏิกิริยาของนักเรียนเหล่านี้ในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนบางคนอาจเคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงมาแล้ว บางคนก็อาจเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงเสียเอง และบางคนก็อาจเคยเป็นผู้ร่วมสมคบในเหตุการณ์ ดังนั้นจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งที่ครูจะต้องตั้งใจแน่วแน่ในการสอนเรื่องพฤติกรรมทางเลือกเชิงบวกซึ่งไม่ใช้ความรุนแรง ให้เป็นวิธีสร้างสัมพันธ์ภาพที่เคารพใส่ใจผู้อื่นและเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง พยายามหลีกเลี่ยงการทำให้ชั้นเรียนต้องกลายเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถใช้คำหยาบ ต่ำว่า หรือหยอกล้อให้เพื่อนอับอายหรือเสียใจ โดยครูควรจะพูดแทรกเพื่อปราบเด็กนักเรียนที่กำลังจะเล่าเรื่องที่เพื่อนในห้องเคยทำ นอกจากนี้ ครูควรกระตุ้นให้เด็กที่จะรายงานการกระทำรุนแรงให้ดำเนินการโดยส่วนตัว แล้วเลือกบริบทที่เป็นส่วนตัวเพื่อติดตามพฤติกรรมเด็กที่ถูกรายงานว่าเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรง

กิจกรรมที่ 2: ความรุนแรงจากเพศภาวะคืออะไร?

ขั้นตอนการสอน

1. ครูให้นักเรียนทราบว่าเป็นกิจกรรมที่ผ่านมา นักเรียนได้ทราบแล้วว่าการเลือกปฏิบัติและความรุนแรงมีหลายประเภท ทั้งทางวาจา ทางร่างกาย และทางจิตใจ จากนั้นครูตั้งคำถามให้นักเรียนนึกย้อนกลับไปทบทวนดูว่า คนกลุ่มใดมีแนวโน้มตกเป็นเหยื่อหรือต้องเผชิญการเลือกปฏิบัติและความรุนแรงมากกว่าผู้อื่น? ครูเขียนคำตอบตามที่นักเรียนบอกบนกระดาน
2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมว่า สถิติจากทั่วโลกพบว่า ผู้หญิงมีแนวโน้มเผชิญการเลือกปฏิบัติที่มีสาเหตุจากเพศภาวะมากกว่าผู้ชาย แต่ผู้ชายบางคนก็อาจมีประสบการณ์ถูกเลือกปฏิบัติเพราะเพศภาวะด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศ ในกิจกรรมนี้ เราจะได้พูดคุยและขบคิดด้วยกันเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงจากเพศภาวะ
3. ครูให้นักเรียนนึกทบทวนดูว่า ศัพท์คำว่า เพศภาวะ หมายความว่าอย่างไร (โปรดดูหัวข้อที่ 1: กิจกรรมที่ 1 และ 2) จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมว่า เมื่อเรานำคำศัพท์คำว่า ความรุนแรง มารวมกับ เพศภาวะ เราจะได้ศัพท์คำใหม่ที่มีความหมายใหม่ว่าความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ หรือความรุนแรงที่มีสาเหตุเพราะเพศภาวะ หรือความรุนแรงจากเพศภาวะ
4. ครูให้ความหมายของคำศัพท์ ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ ดังต่อไปนี้

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ คือ การกระทำรุนแรงที่เจาะจงไปที่คนบางคน เพราะเพศภาวะของคนกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นการกระทำที่มุ่งให้เกิดการบาดเจ็บเสียหายหรือทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศแก่ผู้ถูกกระทำ (ผู้ชาย ผู้หญิง คนข้ามเพศ) ทั้งนี้เกิดขึ้นจากความคาดหวังในเรื่องบทบาทหญิงชายและจากภาพเหมารวมด้านเพศภาวะ นอกจากนี้ ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะยังเกิดขึ้นจากความคาดหวังต่อบรรทัดฐานที่กำกับเพศภาวะของบุคคล และสัมพันธ์ภาพที่มีพลังอำนาจไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ

ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะสามารถส่งผลกระทบต่อผู้คนได้ทุกคน (ไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย ผู้หญิง คนเพศกำกวม หรือคนข้ามเพศก็ตาม)

5. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างความรุนแรงบนฐานเพศภาวะมาประเภทละหนึ่งตัวอย่าง โดยพยายามให้นักเรียนตอบให้ครบทุกประเภททั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางวาจา และทางเพศ (โปรดดูตัวอย่างบางส่วนจากด้านล่างนี้)

ตัวอย่างความรุนแรงจากเพศภาวะ

ทางร่างกาย สามีตีภรรยาเพราะภรรยาทำอาหารเย็นยังไม่เสร็จตอนที่เขาหิวข้าว

ทางวาจา เด็กหนุ่มกลุ่มหนึ่งร้องตะโกนใส่ชายคนหนึ่ง แขนวเขาแรงๆ เพราะว่าเขามีกิริยาท่าทางเหมือนผู้หญิง

ทางจิตใจ เด็กชายคนหนึ่งขู่ว่าจะประจานให้เธออับอายขายหน้าเสียชื่อเสียง ถ้าเธอไม่ยอมทำตามที่เขาต้องการ

ทางเพศ ผู้ชายคนหนึ่งบังคับขืนใจผู้หญิงให้เธอยอมปล่อยให้เขาจูบคล้ำสัมผัส

6. ครูชี้แจงคำสั่งว่าจะให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำงานกับสถานการณ์สมมติ และให้คิดสถานการณ์ของกลุ่มเพิ่มขึ้นมาด้วยอีกหนึ่งสถานการณ์ โดยให้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ความรุนแรงจากเพศภาวะรูปแบบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กหนุ่มสาวทั้งในและนอกรั้วโรงเรียน ให้บอกประเภทของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ และสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาความรุนแรงจากเพศภาวะในแต่ละสถานการณ์ดังกล่าว

สถานการณ์ที่ 1

เมื่อวันพฤหัสบดีที่แล้ว ตอนสราสินีเดินไปโรงเรียน ตามปกติเธอจะต้องเดินไปพร้อมเพื่อนๆ แต่บังเอิญวันนั้นรอตั่งนานแล้วเพื่อนๆ ก็ยังไม่มาเสียที สราสินีก็กลัวไปไม่ทันเวลาโรงเรียนเข้าเรียน จึงรีบไปก่อน เธอต้องเดินประมาณสองซอยจึงจะถึงโรงเรียน แต่ระหว่างทางนั้น เธอจะต้องเดินผ่านกลุ่มเด็กผู้ชายรุ่นพี่โรงเรียนเดียวกันกลุ่มหนึ่งที่ชอบมารวมตัวกันกลุ่มใหญ่คอยแกล้งผู้หญิง พอสราสินีเดินมาถึง พวกนั้นก็พากันฉีกปากใส่หน้าซ้ายยังมีคนหนึ่งแอบย่องมาจับน่องของเธอด้วยซ้ำ

หัวข้อที่
3

กิจกรรมที่ 2

🕒 40 นาที

จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ให้นิยามคำว่าความรุนแรงจากเพศภาวะ
- ยกตัวอย่างความรุนแรงจากเพศภาวะประเภทต่างๆ
- ตระหนักว่าทุกคนสามารถเป็นเป้าหมายของความรุนแรงจากเพศภาวะได้ แต่คนบางจำพวกอาจมีแนวโน้มตกเป็นเหยื่อมากกว่าผู้อื่น

🔑 คำสำคัญ

การเลือกปฏิบัติความรุนแรงจากเพศภาวะ

✂️ เอกสาร เสริม

กิจกรรมนี้มี เอกสารเสริมเตรียมไว้ให้ ในส่วนท้ายหัวข้อนี้ ครูอาจแจกเอกสารให้นักเรียนแต่ละคู่หรือให้นักเรียนจดคำถามลงในสมุดหรือบนกระดาษหรือบนกระดาษฟลิปชาร์ต ก็ได้

สถานการณ์ที่ 2

โฮทเป็นเด็กนักเรียนชั้น ม. 2 อยู่มาวันหนึ่ง เพื่อนๆ ในห้องก็เริ่มแกล้งโฮทต่างๆ นานา หยอกล้อเขา ท้าว่าเขาเหมือนผู้หญิง พอไปซ้อมบาสเกตบอลตามปกติ เพื่อนร่วมทีมก็เดินมาบอกว่าเขาไม่ต้องมาซ้อมอีกแล้ว เพราะทุกคนไม่อยากให้เขาอยู่ร่วมทีมอีกต่อไป หลังจากนั้นโฮทจึงไปไล่ถามเพื่อนๆ ว่ามีใครรู้บ้างไหม เกิดอะไรขึ้น ทำไมไม่จู่ๆ ทุกคนก็พากันเกลียดเขา เพื่อนคนหนึ่งจึงบอกโฮทว่า มีคนโพสรูปตัดต่อเป็นหน้าโฮทแต่แต่งตัวเป็นผู้หญิงเต็มเฟซบุ๊กไปหมด

สถานการณ์ที่ 3

นุ้ยเป็นเด็กสาววัย 13 ปี ช่วงปิดเทอมที่ผ่านมาร่างกายของนุ้ยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยแรกรุ่น เริ่มเป็นสาวแล้ว พอถึงวันเปิดภาคเรียนวันแรก พวกเด็กผู้ชายก็ซี้ซี้ม้อมาทางนุ้ยแล้วพากันหัวเราะต่อกระซิก บ้างก็ทำเป็นแกล้งมาเดินชนนุ้ยตามระเบียบทางเดินบนอาคารเรียน มีเด็กท่ามอยู่คนหนึ่งตั้งใจเดินมาซี้ที่หน้าอกของนุ้ย แล้วก็ทำท่าทางบอกว่าหน้าอกนุ้ยโตขึ้นมาก คนอื่นๆ เลยพากันหัวเราะเฮฮา ทำให้นุ้ยเริ่มรู้สึกว่ามันน่ามาโรงเรียนเลย

สถานการณ์ของกลุ่ม

คำถามเพื่อการอภิปราย:

- ความรุนแรงจากเพศภาวะในสถานการณ์นี้เป็นความรุนแรงประเภทใด? (ทางร่างกาย ทางวาจา ทางจิตใจ ทางเพศ)
- สถานการณ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างไรบ้าง?
- ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้?
- จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อดำเนินการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจริง?

7. ให้เวลาแต่ละกลุ่มออกมารายงานนำเสนอผลการอภิปรายและข้อเสนอแนะเพื่อการป้องกันและแก้ไข

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

สร้างสรรค์สถานการณ์สมมติขึ้นมาให้เป็นตัวแทนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยพยายามยกตัวอย่างที่มีระดับความรุนแรงไม่สูงมากและเป็นเหตุการณ์ที่พบได้ทั่วไปบ่อยๆ แทนที่จะเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะขั้นร้ายแรงแต่อย่างเดียว นี่จะช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักว่าเหตุการณ์เหล่านี้ อาจเกิดขึ้นที่ได้บ้างในชีวิตประจำวันของเราทุกคน เมื่อครูสั่งงานและชี้แจงขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์สถานการณ์ของแต่ละกลุ่มนั้น โปรดย้ำเตือนนักเรียนว่า ต้องไม่ระบุชื่อของตัวเอง ชื่อเพื่อน หรือชื่อคนอื่นที่เพื่อนในห้องรู้จักดี และต้องหลีกเลี่ยงการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น โดยพยายามไม่ใช่รายละเอียดเหตุการณ์ที่เพื่อนในชั้นจะจำได้ว่าเป็นเรื่องของใคร

8. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะเป็นการกระทำรุนแรงต่อเป้าหมายด้วยเหตุแห่งพื้นฐานทางเพศภาวะ
- ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะอาจส่งผลกระทบต่อคนทุกคน แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศที่มีจะเผชิญบ่อยๆ
- เราอาจไม่ทันสังเกตเห็นความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ เพราะมักจะถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของบรรทัดฐานทางเพศในการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังทางเพศ
- เราสามารถทำงานต่อต้านความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้ โดยการเรียนรู้วิธีบังคับใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ การระบุว่าความรุนแรงเหล่านี้เป็นการกระทำผิด ก็ถือเป็นก้าวแรกของความพยายามป้องกันหรือแก้ไขประเด็นปัญหานี้ที่เหมาะสม
- เราสามารถทำงานเพื่อลดอันตรายที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะได้ผ่านการผสมผสานระหว่างกลยุทธ์เชิงป้องกันกับกลยุทธ์การแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารเสริม

กิจกรรมนี้มี เอกสารเสริมเตรียมไว้ให้ ในส่วนท้ายหัวข้อนี้ ครูอาจแจกเอกสารให้นักเรียน แต่ละคู่ หรือให้นักเรียนจดคำถามลงในสมุดหรือบนกระดาษฟลิปชาร์ต ก็ได้

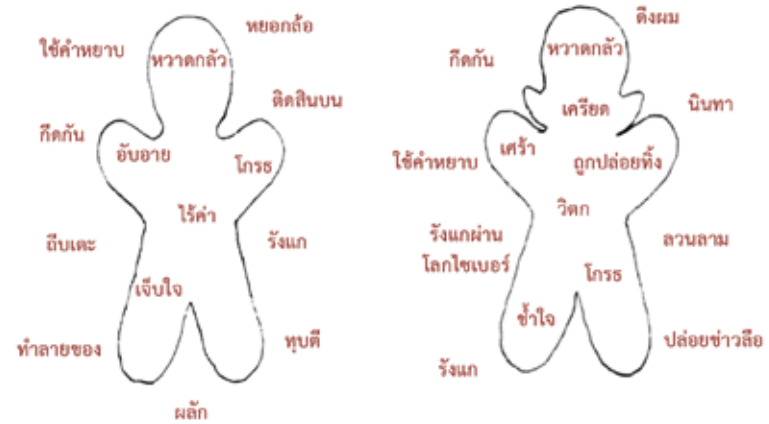
กิจกรรมที่ 3: ผลของความรุนแรงจากเพศภาวะ

ขั้นตอนการสอน

1. จัดให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อย กลุ่มละสามหรือสี่คน
2. ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่าในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้พูดคุยเกี่ยวกับความรุนแรงประเภทต่างๆ ที่นักเรียนชาย นักเรียนหญิง และนักเรียนที่เป็นคนข้ามเพศ อาจเผชิญภายในบริเวณโรงเรียนและรอบๆ โรงเรียน หลังจากนั้นนักเรียนจะได้ระบุนามความรู้สึกที่อาจเกิดขึ้นกับคนที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงเหล่านั้น
3. แจกกระดาษให้นักเรียนกลุ่มละแผ่น (หรือให้นักเรียนใช้กระดาษสมุดของตนเองก็ได้)
4. ให้นักเรียนพับกระดาษทบกันแบบครึ่งหน้า ด้านหนึ่งให้วาดรูปร่างผู้หญิง อีกด้านหนึ่งให้วาดรูปร่างผู้ชาย
5. สำหรับพื้นที่นอกร่างกาย ให้นักเรียนเขียนความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยเขียนแยกกันระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และคนข้ามเพศ ครูช่วยแนะนำนักเรียนให้ยกตัวอย่างความรุนแรงทางร่างกาย (เช่น ทุบตี ถีบตะ) และความรุนแรงทางวาจาและจิตใจ (เช่น ชมชู้ ขาวลือ ใช้คำหยาบ)
6. สำหรับพื้นที่ในร่างกาย ให้นักเรียนเขียนอารมณ์ความรู้สึกที่อาจเกิดขึ้นกับคนที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงรูปแบบต่างๆ เหล่านี้

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนเห็นว่า การที่นักเรียนรู้จักและเข้าใจว่าผลกระทบทางอารมณ์ของความรุนแรงมีอะไรบ้างนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเราได้ทราบถึงผลกระทบของความรุนแรงแล้ว เราก็จะสามารถรู้สึกเห็นอกเห็นใจเป้าหมาย จนกระทั่งมีแนวโน้มลดลงที่จะกลายเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงหรือมีความอดกลั้นต่อความรุนแรง หรือหาข้อแก้ตัวว่าเป็นแค่เรื่องตลกหรือล้อกันเล่น การระบุพฤติกรรมต่างๆ ว่าเป็นรูปแบบความรุนแรงหรือการกลั่นแกล้งรังแก เป็นขั้นตอนแรกสู่ความเข้าใจว่าพฤติกรรมประเภทนี้ไม่เป็นที่ยอมรับ

7. ในระหว่างการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ช่วยกันเปรียบเทียบความรุนแรงประเภทที่มักเผชิญโดยเด็กหนุ่ม เด็กสาว และเยาวชนข้ามเพศ
8. ครูตั้งคำถามต่อไปนี้ให้นักเรียนช่วยกันตอบ
  - ความรุนแรงรูปแบบใดที่คนมีประสบการณ์เผชิญบ่อยที่สุด มีรูปแบบเดียวกันหรือไม่สำหรับเด็กสาว เด็กหนุ่ม และเยาวชนข้ามเพศ?
  - ความรุนแรงรูปแบบใดที่ผู้ชายมักก่อเหตุต่อผู้ชาย รูปแบบใดต่อผู้หญิง และรูปแบบใดต่อคนข้ามเพศ?
  - ความรุนแรงรูปแบบใดที่ผู้หญิงมักก่อเหตุต่อผู้หญิง รูปแบบใดต่อผู้ชาย และรูปแบบใดต่อคนข้ามเพศ?
  - นักเรียนสังเกตเห็นรูปแบบการเกิดความรุนแรงรูปแบบใดบ้างหรือไม่?
9. ครูให้สมาชิกแต่ละกลุ่มรายงานสิ่งที่สังเกตเห็นจากการทำแบบฝึกหัดในกิจกรรมนี้

หัวข้อที่ 3

กิจกรรมที่ 3

🕒 30 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- อธิบายความรุนแรงจากเพศภาวะประเภทที่ผู้ชายมักจะสังเกตกระทำ หรือเป็นเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- อธิบายความรุนแรงจากเพศภาวะประเภทที่ผู้หญิงมักจะสังเกตกระทำ หรือเป็นเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- ระบุผลกระทบทางร่างกายและจิตใจของความรุนแรงจากเพศภาวะในบริบทโรงเรียนที่มีต่อเป้าหมาย พยาน ผู้สมคบ และผู้ก่อเหตุ

🔍 คำสำคัญ

การเลือกปฏิบัติ ความรุนแรงจากเพศภาวะ

10. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ความรุนแรงภายในโรงเรียน ความรุนแรงทางจิตใจ ทางวาจา ทางร่างกาย หรือทางเพศ ล้วนแต่มีผลกระทบเชิงลบมากมายต่อผู้ที่เคยเผชิญเหตุการณ์ดังกล่าว
- สามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อจิตใจ ร่างกาย และสุขภาพ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนของบุคคลอีกด้วย
- การที่เราสามารถรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงทางเพศได้นั้น จะทำให้เรามีโอกาสน้อยลงที่จะกลายเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงหรือมีความอดกลั้นต่อความรุนแรงทุกรูปแบบ
- ในหลายพื้นที่ เด็กหนุ่ม เด็กสาว และเยาวชนข้ามเพศ มีแนวโน้มที่จะใช้และเผชิญความรุนแรงรูปแบบที่แตกต่างกัน
- ในหลายพื้นที่ เด็กผู้ชายมีแนวโน้มเผชิญและเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงทางร่างกายสูงกว่าผู้อื่น แต่เด็กผู้หญิงจะมีแนวโน้มเผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะสูงกว่า

กิจกรรมที่ 4: ผลเสียของบรรทัดฐานทางเพศต่อสุขภาพ

ขั้นตอนการสอน

1. จัดให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อย กลุ่มละสามหรือสี่คน
2. ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่าในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้รับทราบสถิติเกี่ยวกับหนุ่มสาว ข้อมูลก็คือสารสนเทศอย่างหนึ่ง ตัวเลขสถิติเกี่ยวกับประชากรก็คือข้อมูลอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเก็บรวบรวมได้หลายวิธี เช่นการสำรวจจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ หรือจังหวัดต่างๆ ข้อมูลมีประโยชน์และสำคัญเพราะสามารถช่วยเน้นพื้นที่ที่มีปัญหา ให้เด่นชัดขึ้น ทั้งยังช่วยผู้คน (เช่น รัฐบาล) ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ เราจะเริ่มต้นด้วยการดูข้อมูลเกี่ยวกับคนที่มีอายุรุ่นเดียวกันกับนักเรียนในโรงเรียนเรา ครูเลือกข้อมูลขึ้นมาหนึ่งชุดอ่านให้นักเรียนในชั้นฟังแล้วร่วมกันอภิปราย ใช้คำถามต่อไปนี้เพื่อนำการอภิปราย
  - นักเรียนคิดว่า ทำไมคนเพศหนึ่งจึงได้รับผลกระทบด้านสุขภาพและสิทธิมากกว่าคนเพศอื่น?
  - บรรทัดฐานและความคาดหวังทางเพศมีผลต่อรูปแบบนี้อย่างไร?
3. ครูมอบหมายสถิติหนึ่งชุดต่อหนึ่งกลุ่ม ให้นักเรียนเตรียมตัวอธิบายให้เพื่อนในชั้นฟังว่าชุดข้อมูลที่ได้รับมานั้นบอกอะไรเราบ้าง (สถิติบางส่วนก็รายงานเรื่องเพศภาวะ บางส่วนก็รายงานเรื่องความรุนแรง และบางส่วนก็รายงานเรื่องผลกระทบของการเลือกปฏิบัติและความรุนแรง)

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

บรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังของชุมชนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนเราหรือไม่? บางครั้งก็อาจเป็นไปได้ที่บรรทัดฐานทางเพศและความคาดหวังจะมีผลเสียต่อสุขภาพของคน เช่น ทำให้เรามีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บมากขึ้น เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น บรรทัดฐานทางเพศที่ส่งเสริมให้ผู้ชายเป็นคนเข้มแข็งบึกบึนอาจนำไปสู่อัตราการมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงขึ้นไป เช่นการใช้ยาเสพติดหรือขับซี่ยานพาหนะโดยไม่ปลอดภัยในภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สาเหตุการเสียชีวิตอันดับต้นๆ ของเด็กหนุ่มอายุ 10-14 ปี ได้แก่ การเกิดอุบัติเหตุจากการจราจรบนท้องถนน ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นเป็นเพราะผู้ชายมักจะมีพฤติกรรมเสี่ยงบนท้องถนนนั่นเอง [41]

สำหรับประเทศอื่นๆ นั้น บรรทัดฐานทางเพศก็มีอิทธิพลต่อการเข้าโรงเรียนของเด็กผู้หญิง ทำให้เด็กสาวหลายคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อสุขภาพของเด็กๆ เด็กเอง รวมไปถึงสุขภาพของลูกๆ ของเด็กเหล่านี้อีกด้วย [84]

4. ครูเรียกนักเรียนบางกลุ่มนำเสนอข้อมูลให้เพื่อนในชั้นฟัง ผลัดกันสอนเพื่อนในชั้นว่าข้อมูลของตนหมายความว่าอย่างไร โดยให้นักเรียนอธิบายเพิ่มเติมว่าชุดข้อมูลนั้นๆ ดีหรือไม่อย่างไร และเกี่ยวข้องกับเพศภาวะและการเลือกปฏิบัติอย่างไร

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ถ้าเราดูข้อมูลแล้ว เราจะพบว่าบรรทัดฐานทางเพศนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบต่อการเรียนของเรา และสุขภาพจิตและสุขภาพกายของเรา ได้อย่างไร
- การท้าทายหักล้างบรรทัดฐานทางเพศอาจช่วยได้ในการทำงานต่อต้านความรุนแรงทางเพศและส่งเสริมการมีสัมพันธ์ภาพที่เคารพใส่ใจกันและกัน

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ตัวอย่างสถิติบางส่วนได้นำเสนอไว้ด้านล่างนี้แล้ว ทั้งยังมีข้อมูลสถิติเพิ่มเติมไว้ให้ในภาคผนวก ซึ่งเป็นข้อมูลสถิติทั้งระดับภูมิภาคและระดับชาติจากบางประเทศ เช่น สเปน ลาว ทั้งนี้ มีลิงค์เชื่อมโยงข้อมูลไว้ให้แล้วเพื่อให้ครูสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศไทยได้โดยสะดวก

หัวข้อที่

3

กิจกรรมที่
4

🕒 30 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียน
จะได้:

- ระบุว่าบรรทัดฐานทางเพศบางอย่างมีผลเสียต่อสุขภาพและสิทธิมนุษยชน

🔍 คำสำคัญ
บรรทัดฐานทางเพศ

ตัวอย่างสถิติบางส่วน (ข้อมูลเพิ่มเติมโปรดดูที่ภาคผนวก)
<p>นักเรียนหญิงที่เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในภูมิภาคเอเชียใต้คิดเป็นร้อยละเท่าใด?</p> <p>ร้อยละ 46</p> <p>ตัวเลขสถิตินี้คือจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของทั้งหมด นอกจากนี้ เด็กผู้หญิงยังมีแนวโน้มเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาน้อยกว่าเด็กผู้ชาย กล่าวคือมีเด็กผู้ชายร้อยละ 54 (หรือเกินครึ่งหนึ่งเพียงเล็กน้อย) เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา</p> <p>http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%205.pdf</p>
<p>ในภูมิภาคเอเชียใต้เพศชายหรือเพศหญิงมีแนวโน้มเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่ากัน?</p> <p>เพศชายข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2556 พบว่า เด็กผู้ชายร้อยละ 55 เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งคิดเป็นจำนวนไม่ถึง 6 ใน 10 คนของเด็กชายทั้งหมด เมื่อเทียบกับเพศหญิงแล้ว พบว่า เด็กผู้หญิงมีเพียงร้อยละ 46 หรือคิดเป็นจำนวนไม่ถึง 5 ใน 10 คน [40]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่</p> <p>:http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_5_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf</p>
<p>ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สาเหตุของการเสียชีวิตที่พบบ่อยที่สุดสองอันดับแรกในวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปี ได้แก่อะไร?</p> <p>การได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปีที่พบบ่อยที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ ความรุนแรงระหว่างบุคคล ซึ่งไม่ใช่สาเหตุหลักของปัญหาสุขภาพหรือการบาดเจ็บในผู้หญิงวัยเดียวกัน[41]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://vizhub.healthdata.org/irank/arrow.php</p>
<p>จำนวนวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ในภูมิภาคเอเชียใต้ที่สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละเท่าใด?</p> <p>ร้อยละ 29</p> <p>หรือคิดเป็นจำนวนเกือบ 3 ใน 10 คนของเด็กสาวทั้งหมด[40]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่</p> <p>:http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_11_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf</p>

คำอธิบายบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะอาจมีดังนี้
<p>ผู้ชายมีโอกาสอยู่บนท้องถนนสูงกว่าเพศอื่น เพราะในหลายๆ ประเทศผู้ชายมีแนวโน้ม 'เคลื่อนย้าย' สูงกว่าผู้หญิง กล่าวคือ ผู้ชายได้รับอนุญาตให้ออกนอกบ้านและขับขี้นานพาหนะได้อย่างอิสระมากกว่าผู้หญิง</p>
<p>ผู้ชายถูกสอนว่าจะต้องเป็นผู้กล้า ทำหาย เสี่ยงภัย และห้ามกลัวเจ็บปวดหรือบาดเจ็บบางครั้งสิ่งนี้อาจสร้างแรงกดดันให้ จึงมักเสี่ยงอันตรายจากความเร็วหรือขอการแข่งขันบนท้องถนน</p>
<p>เด็กหนุ่มและผู้ชายมักมีแนวโน้มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และใช้ยาเสพติดอื่นๆ สูงกว่าผู้หญิง ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงสูงขึ้นเมื่อต้องขับขี้นานพาหนะหรือแม้แต่เดินตามท้องถนน</p>
<p>บางครั้ง เด็กผู้หญิงและผู้หญิงสาวก็ถูกคาดหวังว่าจะต้องอยู่กับบ้าน ช่วยรับผิดชอบงานบ้านงานเรือนและเลี้ยงดูเด็ก</p>
<p>ในหลายๆ ประเทศบางครั้งการศึกษาของเด็กผู้หญิงก็จะถูกมองว่าไม่สำคัญเท่าการศึกษาของเด็กผู้ชาย เพราะผู้หญิงไม่ต้องเติบโตขึ้นไปเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว แต่ผู้ชายคือคนที่ต้องรับหน้าที่ดังกล่าวนี้</p>
<p>ในบางประเทศ ลูกสาวจะถูกเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอมให้อยู่แต่กับบ้านเท่านั้น เพราะพ่อแม่กลัวว่าลูกสาวจะได้รับอันตรายหากไปอยู่นอกบ้าน</p>
<p>เด็กผู้ชายและชายหนุ่มถูกคาดหวังว่าต้องสามารถแสดงให้ผู้ใหญ่เห็นว่าแข็งแกร่ง บึกบึน สมชายชาตรี เพื่อพิสูจน์ความเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว</p>
<p>ผู้หญิงจะมีแรงกดดันอย่างหนึ่งก็คือ การเป็นช่างเท้าหลังหรือยอมอยู่ในโอวาทของผู้ชาย</p>
<p>เพราะความเชื่อที่ว่าผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิงทุกด้าน และดังนั้นผู้ชายจึงควรกุมอำนาจควบคุมผู้หญิง</p>
<p>ความเชื่อที่ว่าลูกผู้หญิงต้องเชื่อฟังสามี</p>

เกมสำรวจ: “ประสานกันเป็นหนึ่งเดียว”

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูสามารถนำเกมนี้มาใช้เวลาใดก็ได้ เพื่อช่วยให้ห้องเรียนสงบลงบ้าง เตรียมนักเรียนให้พร้อมยิ่งขึ้น และกลับมาสนใจบทเรียน ตั้งใจเรียนยิ่งขึ้น

1. ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมขนาดใหญ่ (หรือถ้าพื้นที่จำกัด ให้นักเรียนยืนอยู่ที่โต๊ะหันหน้าหากระดาน) ครูอธิบายว่า ในการเล่นเกมนี้ ทุกคนต้องทำตามผู้นำ พยายามเลียนแบบให้เหมือนที่สุด เหมือนกับว่าทุกคนเป็นกระจกเงาบานใหญ่ คนที่เป็นผู้นำจะต้องค่อยๆ ออกท่าทาง ทำซ้ำๆ เหมือนเป็นภาพซ้ำ
2. ครูเริ่มทำเป็นตัวอย่างก่อน เคลื่อนไหวซ้ำๆ เพื่อดูว่านักเรียนทุกคนทำตามทันหรือไม่ พยายามรักษาจังหวะการเคลื่อนไหวให้เนิบช้า หลังจากนั้น ให้ตัวแทนนักเรียนผลัดกันออกมาเป็นผู้นำ โดยเน้นย้ำว่า ผู้นำต้องทำท่าเป็นภาพซ้ำ ผลัดเปลี่ยนผู้นำโดยให้นักเรียนส่งต่อกันไปเรื่อยๆ
3. หลังจากนั้น ครูถามนักเรียนว่า สังเกตเห็นสาระสำคัญอะไรบ้างจากการเล่นเกมนี้ ข้อความที่เกมนี้ส่งถึงนักเรียนก็คือการพยายามทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวก เพื่อสร้างใบที่นำอยู่ยิ่งขึ้น นักเรียนจะทราบได้อย่างไรว่า เราควรเชื่อฟังใคร เอาอย่างใคร และไม่ควรทำตามใครในพฤติกรรมทางสังคมของเรา
4. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมว่าเมื่อมีบรรทัดฐานทางเพศที่เป็นอันตรายอยู่ในชุมชนของเรา (ตัวอย่างเช่นบรรทัดฐานทางเพศที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ) เราต้องทำงานร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานดังกล่าวนั้น แล้วมองหาหนทางเพื่อทำตามความเป็นผู้นำในเชิงบวก ไม่ใช่ภาวะผู้นำเชิงลบ และอาจมีบางครั้งที่พวกเราเองแต่ละคนนั้นแหละ จะมีโอกาสเป็นผู้นำในสถานการณ์ทางสังคมของเรา ดังนั้นเราจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่นเสมอ

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

แนวทางที่ 1:

ให้นักเรียนแต่งบทกวีเพลงหรือแร็ป ที่ให้ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับผลกระทบของความรุนแรงที่อาจมีต่ออารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงโดยตรงหรือเป็นพยานรู้เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว

แนวทางที่ 2:

ให้นักเรียนแต่งนิทาน/วาดการ์ตูนที่มีเนื้อหาแง่บวกซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเด็กเล็กๆ ได้ฟังคำอบรมสั่งสอนจากปู่ตายายว่าให้รู้จักเคารพยอมรับนับถือกันมากกว่าหันไปใช้ความรุนแรง

แนวทางที่ 3:

ให้นักเรียนออกแบบโปสเตอร์แสดงแบบอย่างทางเพศในเชิงบวก หรือโปสเตอร์แสดงผลกระทบของบรรทัดฐานทางเพศเชิงลบ

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

ยื่นหยัดต่อต้านความรุนแรงจากเพศภาวะ: แตกต่างในสิ่งที่ถูกที่ควร

เปิดเวทีให้นักเรียนได้จัดแสดงการ์ตูน/นิทานให้นักเรียนรุ่นน้องได้เข้าชม จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงคอนเสิร์ต/ร้องเพลงแร็ป/อ่านบทกวี ให้เพื่อนนักเรียนชั้นอื่นๆ รับชม หรืออาจใช้ช่วงเวลาเข้าแถว เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีสัมพันธภาพที่ปลอดภัยปราศจากความรุนแรง หรืออาจจัดให้มีการประกวดแข่งขันระดับโรงเรียนและจัดเทศกาลศิลปะการแสดงประจำภาคเรียน

การเสนอชื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ ‘กัลยาณมิตร’

อธิบายให้นักเรียนทราบว่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องมีคนที่เป็นที่ไว้วางใจได้เพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อเผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงนักเรียนควรจะรู้สึกสะดวกใจในการไปขอความช่วยเหลือจากครู นอกจากนี้ นักเรียนรุ่นพี่บางคนอาจรับหน้าที่เป็นที่เลี้ยงหรือเป็นกัลยาณมิตรซึ่งหมายความว่านักเรียนกลุ่มนี้เสนอตัวเข้ามาทำงานในฐานะคนที่เพื่อนนักเรียนและรุ่นน้องรู้สึกสบายใจที่จะเข้าหาเพื่อขอความช่วยเหลือ เวลาเผชิญเหตุการณ์พบเห็น หรือได้ยินข่าวความรุนแรง รวมทั้งเป็นคนที่สามารถให้คำแนะนำที่ดีว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรในสถานการณ์ดังกล่าวนั้น ครูควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนรุ่นน้องรู้จักรุ่นพี่กัลยาณมิตรกลุ่มนี้ว่าเป็นคนที่น้องๆ จะไปขอคำแนะนำว่าควรไปขอความช่วยเหลือจากที่ใดได้บ้าง ทั้งนี้ โรงเรียนต้องจัดให้มีการอบรมอย่างเพียงพอเหมาะสมเพื่อให้นักเรียนกัลยาณมิตรเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 2: ความรุนแรงจากเพศภาวะคืออะไร?

ความรุนแรงจากเพศภาวะภายในรั้วโรงเรียนหรือรอบบริเวณโรงเรียน

สถานการณ์ที่ 1

เมื่อวันพฤหัสบดีที่แล้ว ตอนสราสินีเดินไปโรงเรียน ตามปกติเธอจะต้องเดินไปพร้อมเพื่อนๆ แต่บังเอิญวันนั้นรอตั้งนานแล้วเพื่อนก็ยังไม่มาเสียที สราสินีก็กลัวไปไม่ทันเวลาโรงเรียนเข้าเรียน จึงรีบไปก่อน เธอต้องเดินประมาณสองซอยจึงจะถึงโรงเรียน แต่ระหว่างทางนั้น เธอจะต้องเดินผ่านกลุ่มเด็กผู้ชายรุ่นพี่โรงเรียนเดียวกันกลุ่มหนึ่งที่ชอบมารวมตัวกันกลุ่มใหญ่คอยแหยง พอสราสินีเดินมาถึง พวกนั้นก็พากันผิวปากใส่หน้าซ้ำยังมีคนหนึ่งแอบย่องมาจับน่องของเธอด้วยซ้ำ

คำถามเพื่อการอภิปราย:

- ความรุนแรงจากเพศภาวะในสถานการณ์นี้เป็นความรุนแรงประเภทใด? (ทางร่างกาย ทางวาจา ทางจิตใจ ทางเพศ)
- สถานการณ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างไรบ้าง?
- ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้?
- จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อดำเนินการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจริง?

สถานการณ์ที่ 2

ไฮท์เป็นเด็กนักเรียนชั้น ม. 2 อยู่มาวันหนึ่ง เพื่อนๆ ในห้องก็เริ่มแกล้งไฮท์ต่างๆ นานา หยอกล้อเขา หาวว่าเขาเหมือนผู้หญิง พอไปซ้อมบาสเกตบอลตามปกติ เพื่อนร่วมทีมก็เดินมาบอกว่า เขาไม่ต้องมาซ้อมอีกแล้ว เพราะทุกคนไม่อยากให้เขาอยู่ร่วมทีมอีกต่อไป หลังจากนั้นไฮท์จึงไปเล่าถามเพื่อนๆ ว่ามีใครรู้บ้างไหม เกิดอะไรขึ้น ทำไมไม่จู่ๆ ทุกคนก็พากันเกลียดเขา เพื่อนคนหนึ่งจึงบอกไฮท์ว่า มีคนโพสต์รูปตัดต่อเป็นหน้าไฮท์แต่แต่งตัวเป็นผู้หญิงเต็มเฟซบุ๊กไปหมด

คำถามเพื่อการอภิปราย:

- ความรุนแรงจากเพศภาวะในสถานการณ์นี้เป็นความรุนแรงประเภทใด? (ทางร่างกาย ทางวาจา ทางจิตใจ ทางเพศ)
- สถานการณ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างไรบ้าง?
- ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้?
- จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อดำเนินการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจริง?

สถานการณ์ที่ 3

นุ้ยเป็นเด็กสาววัย 13 ปี ช่วงปิดเทอมที่ผ่านมา ร่างกายของนุ้ยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยแรกรุ่น เริ่มเป็นสาวแล้ว พอถึงวันเปิดภาคเรียนวันแรก พวกเด็กผู้ชายก็ชี้ไม้ชี้มือมาทางนุ้ยแล้วพากันหัวเราะตลกขบขัน บ้างก็ทำเป็นแกล้งมาเดินชนนุ้ยตามระเบียบทางเดินบนอาคารเรียน มีเด็กห้ามอยู่คนหนึ่งตั้งใจเดินมาชี้ที่หน้าอกของนุ้ย แล้วก็ทำท่าทางบอกว่าหน้าอกนุ้ยโตขึ้นมาก คนอื่นๆ เลยพากันหัวเราะเฮฮา ทำให้นุ้ยเริ่มรู้สึกอึดอัดใจมาโรงเรียนเลย

คำถามเพื่อการอภิปราย:

- ความรุนแรงจากเพศภาวะในสถานการณ์นี้เป็นความรุนแรงประเภทใด? (ทางร่างกาย ทางวาจา ทางจิตใจ ทางเพศ)
- สถานการณ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างไรบ้าง?
- ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้?
- จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อดำเนินการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจริง?

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 2: ความรุนแรงจากเพศภาวะคืออะไร?

สร้างสถานการณ์ของกลุ่ม

คำถามเพื่อการอภิปราย:

- ความรุนแรงจากเพศภาวะในสถานการณ์นี้เป็นความรุนแรงประเภทใด? (ทางร่างกาย ทางวาจา ทางจิตใจ ทางเพศ)
- สถานการณ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างไรบ้าง?
- ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้?
- จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อดำเนินการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจริง?

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูสามารถย้ำเตือนนักเรียนถึงวิธีการรักษาความเป็นส่วนตัวได้ โดยอาจกล่าวว่า “การไปเที่ยวเล่าเรื่องคนอื่นว่าใครเคยทำอะไรมาแล้วบ้างนั้น มันง่ายก็จริง แต่วิธีแบบนี้ จะทำให้เราเถียงกัน ต้าว่ากัน โทษกันไปโทษกันมา เพราะฉะนั้น เราจะใช้สถานการณ์สมมติเป็นต้นเรื่องของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกัน อีกอย่างหนึ่งที่เราต้องพูดถึงก็คือ เราควรทำอย่างไรให้สถานการณ์ถูกต้องเหมาะสมที่สุดในอนาคต เวลาเขียนงานส่งครูก็เหมือนกัน ถ้าเราเล่าเรื่องประสบการณ์ของใครบางคน นักเรียนก็ต้องรู้จักเคารพความเป็นส่วนตัวของเขาด้วย นั่นคือ เราจะต้องไม่ใช่ชื่อจริง ไม่ใช่ข้อมูลจริง ที่พอมีคนมาอ่านแล้วทราบทันทีว่าเป็นเรื่องของใคร นักเรียนจำไว้นะ นี่คือวิธีการหนึ่งที่เราจะแสดงว่าเราเคารพเอาใจใส่กัน และกัน ช่วยเหลือพึ่งพากันและกันจนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยดีไปพร้อมหน้าพร้อมตากัน”

หัวข้อที่ 4: ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษา

ทำความเข้าใจกลวิธีการจัดการเรียนการสอน

ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่เราจะต้องพัฒนาความรู้ที่รับผิดชอบร่วมกันในการทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและเป็นมิตรสำหรับทุกคน ดังนั้น ส่วนหนึ่งของกระบวนการนี้จึงเป็นการระบุประเภทความรุนแรงจากเพศภาวะที่มักเกิดขึ้นในบริเวณโรงเรียน ระบุสถานที่และเวลาที่ความรุนแรงนี้มักเกิดขึ้นบ่อยที่สุด ระบุผลกระทบที่มีต่อผู้คน และระบุสิ่งที่เราจะทำได้เพื่อป้องกันความรุนแรงจากเพศภาวะและให้แรงสนับสนุนแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำหยาบคายกล่าวหาหรือต่่าว่ากันในการทำงานดังกล่าว

40 นาที

จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ระบุสถานที่และเวลาที่ส่วนใหญ่แล้วเราจะมีโอกาสเผชิญความรุนแรงจากเพศภาวะที่โรงเรียน รวมทั้งสถานที่และเวลาที่ส่วนใหญ่เราจะปลอดภัยจากความรุนแรงจากเพศภาวะ

คำสำคัญ

ความรุนแรงจากเพศภาวะ

กิจกรรมที่ 1: แผนที่ความรุนแรงจากเพศภาวะในโรงเรียน

ขั้นตอนการสอน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวาดแผนที่บริเวณโรงเรียนแบบคร่าวๆ แสดงถนนเส้นหลัก ทางเดิน และอาคารร้านรวงรอบๆ โรงเรียน โดยให้ระบุเส้นทางต่างๆ ที่เด็กนักเรียนใช้เดินทางไปกลับ การคมนาคมรูปแบบต่างๆ (เช่น เดิน รถเมล์ รถแท็กซี่ และอื่นๆ) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ใส่สัญลักษณ์หรือระบุชื่อพื้นที่ส่วนต่างๆ ตามจำเป็น
2. ครูถามนักเรียนดังนี้
พื้นที่ใดบ้างทั้งในโรงเรียนและรอบๆ บริเวณโรงเรียน ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อนักเรียนทุกคน? ให้นักเรียนระบายสีทำสัญลักษณ์พื้นที่ดังกล่าวด้วยสีใดสีหนึ่ง
3. พื้นที่ใดบ้างทั้งในโรงเรียนและรอบๆ บริเวณโรงเรียน ที่นักเรียนเคยพบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ความรุนแรง? ให้นักเรียนระบายสีทำสัญลักษณ์พื้นที่ดังกล่าวด้วยสีอีกสีหนึ่ง

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยเพื่อระบุว่าความรุนแรงในโรงเรียนเกิดขึ้นที่ไหนและเกิดขึ้นอย่างไร กิจกรรมนี้จะช่วยให้นักเรียนทราบถึงรูปแบบการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงได้ นอกจากนั้น ยังช่วยให้ครูได้รับทราบว่าความรุนแรงเกิดขึ้นที่ไหนและอย่างไรบ้าง เพื่อให้สามารถช่วยสร้างสรรค์โรงเรียนที่ปลอดภัยยิ่งขึ้นและเป็นมิตรกับนักเรียนมากขึ้นอีกด้วย

ตัวอย่างเช่น

4. ครูถามนักเรียนดังนี้

ความรุนแรงประเภทใดเกิดขึ้นในสถานที่เหล่านี้? ทั้งนี้ ครูควรย้ำเตือนนักเรียนให้นึกถึงความรุนแรงจากเพศภาวะประเภทต่างๆ ที่มักเกิดขึ้นในโรงเรียน

กำหนดเครื่องหมายแสดงความรุนแรงประเภทต่างๆ ลงในแผนที่ ยกตัวอย่างเช่น

- ความรุนแรงทางจิตใจ
- ♥ ความรุนแรงทางวาจา
- ⊖ ความรุนแรงทางร่างกาย
- ✦ ความรุนแรงทางเพศหรือการคุกคามทางเพศ

ให้นักเรียนเขียนสัญลักษณ์กำกับว่าแต่ละเครื่องหมายใช้แทนความรุนแรงประเภทใด

5. ให้นักเรียนสองถึงสามกลุ่มอาสาออกมานำเสนอสภาพแวดล้อมที่ของตนเอง ครูใช้คำถามต่อไปนี้เพื่อนำการอภิปรายในชั้น:
- นักเรียนหญิงและนักเรียนชายเผชิญความรุนแรงอยู่ที่เดียวกันในโรงเรียนหรือไม่?
  - ความรุนแรงมักจะเกิดขึ้นที่ไหนมากที่สุด?
  - เพราะเหตุใดคนจึงไม่ได้รับการลงโทษจากการก่อเหตุการณ์ความรุนแรงในสถานที่ดังกล่าว?
  - เราต้องทำอะไรบ้างเพื่อยุติเหตุการณ์ความรุนแรงนี้?

6. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นได้หลายพื้นที่ในบริเวณโรงเรียน ตามอาคารบ้านเรือนรอบๆ โรงเรียน และระหว่างการเดินทางไปกลับบ้านและโรงเรียน
- บางครั้งเราก็สามารถระบุรูปแบบการเกิดความรุนแรงได้ว่ามักจะเกิดที่ไหนและเกิดขึ้นเมื่อไหร่
- การระบุรูปแบบการเกิดความรุนแรงจากเพศภาวะในบริบทโรงเรียนได้นั้น สามารถช่วยในการพัฒนากลยุทธ์การทำงานเพื่อยุติความรุนแรงและสร้างสรรค์พื้นที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน

กิจกรรมที่ 2

🕒 40 นาที

📖 จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- กำหนดกฎกติกา และข้อตกลงที่นักเรียนต้องการเพื่อสนับสนุนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ปลอดภัย เป็นมิตร และเท่าเทียมกันสำหรับทุกคนในห้อง/ทั้งโรงเรียน

🔍 คำสำคัญ

ความเท่าเทียมระหว่างเพศ บรรทัดฐานทางเพศ พื้นที่ปลอดภัย บรรยากาศ สภาพแวดล้อม

กิจกรรมที่ 2: กฎเชิงบวกของพื้นที่เรียนรู้ที่ปลอดภัย ขั้นตอนการสอน

1. ครูทบทวนให้นักเรียนจำได้ว่า เราได้พูดคุยเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนมาแล้ว เราได้ระบุพื้นที่ปลอดภัยลงในแผนที่โรงเรียนแล้ว (หัวข้อที่ 4: กิจกรรมที่ 1) เราได้พูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่เราสามารถลงมือทำได้เพื่อสร้างความเท่าเทียมระหว่างเพศในโรงเรียนแล้ว (หัวข้อที่ 2: กิจกรรมที่ 3) และเราต่างก็ต้องการห้องเรียนที่ได้อย่างเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ดังนั้น ในกิจกรรมนี้ เราจะจะมาพูดคุยกันถึงความปลอดภัยและความเท่าเทียมกันในห้องเรียนของเราและขยายไปถึงระดับโรงเรียนด้วย เราจะมาตัดสินใจร่วมกันว่าเราสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยและความเท่าเทียมกันด้วยการออกแบบกฎโรงเรียนเชิงบวก
2. ให้นักเรียนหยิบแผนที่โรงเรียนที่ได้ทำสัญลักษณ์แสดงพื้นที่ปลอดภัยและไม่ปลอดภัยในบริเวณโรงเรียนไว้แล้วขึ้นมาดู แล้วช่วยกันออกกฎ กติกา และข้อตกลงใหม่ๆ เพื่อให้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัย ทุกคนได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพ ยอมรับ และใส่ใจ
3. ครูควรเน้นย้ำว่า ข้อกำหนดใหม่นี้จะต้องส่งเสริมให้ทุกคน ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และผู้ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศตามแบบแผน ได้มีสิทธิอันเท่าเทียมกันในการร่วมใช้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย และเป็นมิตร
4. ครูแจ้งให้นักเรียนในชั้นทราบว่า ในขั้นตอนนี้ เราจะช่วยกันออกกฎ กติกา ข้อตกลงใหม่ๆ สำหรับห้องเรียนและโรงเรียนของเรา เพื่อเป็นสิ่งยืนยันว่าทุกคนปลอดภัยและมีสุขและหมั่นเพียร (ขั้นตอนนี้สามารถทำร่วมกันทั้งห้องก็ได้ หรืออาจสั่งให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มย่อย หรือเป็นคู่ โดยอาจแบ่งกลุ่มนักเรียนตามเพศเป็นกลุ่มเพศเดียวกันก็ได้)

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาเกี่ยวกับกฎ กติกา ข้อตกลง ที่ตนเองจำเป็นต้องมีนั้น จะช่วยในการปลูกฝังความรู้สึกรับผิดชอบ ทั้งยังสอนนักเรียนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าทำไมเราจึงต้องมีกฎระเบียบ

5. ให้นักเรียนขบคิดพิจารณาประเด็นต่อไปนี้
  - เราต้องการกฎกติกาอะไรบ้างเพื่อเป็นสิ่งยืนยันว่าทุกคนมีความสุขที่โรงเรียน? เมื่อจะกำหนดกฎแต่ละข้อ นักเรียนต้องคำนึงถึงเด็กผู้ชาย เด็กผู้หญิง และเด็กที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศตามแบบแผนด้วย
  - เราต้องการกฎกติกาอะไรบ้างเพื่อเป็นสิ่งยืนยันว่าทุกคนปลอดภัยที่โรงเรียน ซึ่งต้องรวมไปถึงความปลอดภัยจากความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ?

- เราจำเป็นต้องมีกฎระเบียบอื่นได้อีกหรือไม่ สำหรับพื้นที่อื่นๆ ในโรงเรียน? ยกตัวอย่างเช่น บริเวณห้องสุขา ระเบียงทางเดิน หรือสนามกลางแจ้ง?
- เราจำเป็นต้องมีกฎระเบียบอะไรบ้างเพื่อเป็นสิ่งยืนยันว่าทุกคนขยันหมั่นเพียรและตั้งใจเรียนได้อย่างเต็มที่ขณะอยู่ในโรงเรียน?

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

คำว่า 'ผู้หญิง' ไม่ใช่คำสำหรับการดูหมิ่นเหยียดหยามกัน ครูต้องทำให้นักเรียนเข้าใจว่า เมื่อใดก็ตามที่มีคนใช้คำว่า 'ผู้หญิง' หรือ 'ตัวเมีย' ไปดูถูกดูแคลนเด็กผู้ชาย นั่นหมายถึงการเลือกปฏิบัติซ้อนกันถึงสองครั้ง ชั้นแรกคือการใช้คำที่หมายถึงเพศหญิงเป็นคำสบประมาท และชั้นที่สองคือการเหยียดหยามเด็กผู้ชายคนนั้นว่าเขามีความผิดปกติเกี่ยวกับการเป็นเพศชาย

6. ติดกฎ กติกา ข้อตกลง ที่นักเรียนช่วยกันกำหนดไว้ที่หน้าห้องเรียน (หรือที่อื่นตามความเหมาะสม) เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจนักเรียนว่าเรามีกฎ กติกา ข้อตกลงที่จะทำให้ห้องเรียน/โรงเรียนของเราเป็นสถานที่ยุติธรรม

7. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- นักเรียนและครูจำเป็นต้องทำงานร่วมกันเพื่อออกกฎ กติกา ข้อตกลงเพื่อการสร้างห้องเรียนและโรงเรียนที่ปลอดภัย
- คนบางกลุ่ม เช่น เด็กผู้หญิงและคนที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางเพศ มักจะเป็นผู้เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรง ดังนั้นเราจึงต้องนึกถึงคนกลุ่มนี้ไว้เสมอเมื่อเราออกกฎต่างๆ
- พื้นที่บางแห่งทั้งในรั้วโรงเรียนและบริเวณรอบๆ โรงเรียนจะปลอดภัยน้อยกว่าที่อื่น เราจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงรูปแบบการเกิดความรุนแรง เพื่อให้สามารถกำหนดกฎระเบียบในการทำพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่ปลอดภัยได้

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

การเล่นเกมที่ให้นักเรียนจดจำกฎระเบียบต่างๆ ได้ดีขึ้น เพราะมีลักษณะที่เล่นที่จริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครูเห็นว่มาถึงเวลาที่ต้งตักเตือนนักเรียนบ้างแล้ว

- หาสิ่งของที่เด็กนักเรียนจะโยนส่งกันไปมาได้ง่ายและไม่ทำให้เด็กเจ็บตัว (เช่น ลูกบอลเป่าลม หรือ ของเล่นยัดไส้)
- ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลม หรือยืนอยู่กับโต๊ะถ้าพื้นที่จำกัด
- อธิบายวิธีเล่นว่า ครูจะโยนสิ่งของส่งให้นักเรียน เมื่อรับได้แล้วจะต้องบอกกฎ กติกา ข้อตกลงของห้องเรียนมาคนละหนึ่งข้อ
- จากนั้นโยนส่งให้เพื่อนคนอื่นฯ ต่อไป คนที่รับได้ก็ต้องบอกกฎ กติกา ข้อตกลงของห้องเรียนมาคนละหนึ่งข้อต่อไปเรื่อยๆ

กิจกรรมที่ 3: ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การจินตนาการ และอารมณ์แฝงเร้น

หัวข้อที่ 4 กิจกรรมที่ 3

🕒 30 นาที

📖 จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- เรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ของคำว่าความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ (หรือความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น)
- พิจารณาเหตุผลกระทบเชิงบวกของความร่วมมือที่มึนต่อการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงจากเพศภาวะ

🔑 คำสำคัญ

ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ
จินตนาการ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูถามนักเรียนดังนี้

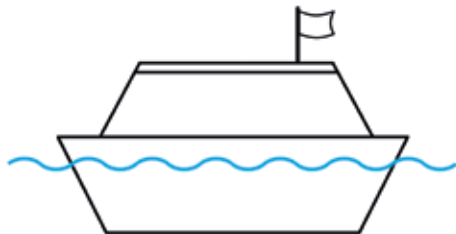
เรามีวิธีบอกหรือทราบได้อย่างไรว่าคนอื่นกำลังคิดอะไรหรือรู้สึกอย่างไรอยู่? (นักเรียนอาจจะตอบว่า เราสามารถสังเกตได้จากภาษากาย อารมณ์ท่าทาง และปฏิกิริยา หรือตั้งใจรับฟังสิ่งที่เขาพูด หรือลองจินตนาการว่าเราตกอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ถ้าเป็นตัวเราเอง เราจะรู้สึกนึกคิดอย่างไร)

2. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า คนเราจำเป็นต้องรู้จักจินตนาการว่าคนอื่นเขาใช้ชีวิตกันอย่างไร บางครั้งเราก็สามารถ ‘อ่าน’ คนออกและเดาได้ว่าเขากำลังคิดอะไรกันอยู่หรือรู้สึกอย่างไร โดยการสังเกตภาษากาย ฟังน้ำเสียง และสังเกตอาการท่าทาง เป็นต้น แต่บางครั้งสิ่งเหล่านี้ก็อาจไม่เพียงพอ นั่นเป็นเพราะผู้คนอาจปิดบัง อำพราง ซ่อนเร้นอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง หรือแกล้งทำเป็นว่าทุกอย่างปกติดี เราจึงจำเป็นต้องทำทั้งสองอย่างได้แก่ จินตนาการว่าเราอยู่ในสถานการณ์นั้น และถามเขาตรงๆ ว่ารู้สึกอย่างไร ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นนี้เรียกว่า ‘ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ’

ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ คือ ความสามารถในการจินตนาการและหยั่งรู้อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

3. ครูแนะนำมโนทัศน์ของอารมณ์แฝงเร้นให้นักเรียนในชั้นได้ทำความเข้าใจโดยวาดภาพแสดงแบบจำลอง ‘เรืออารมณ์’ ประกอบการสอน จากนั้นครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าการใช้คำเปรียบเปรยหรืออุปมาอุปไมยนี้เป็นวิธีอธิบายว่าอารมณ์บางอย่างอารมณ์ก็เห็นเด่นชัดเพราะอยู่ใกล้ผิวน้ำ ส่วนอารมณ์อื่นๆ อาจถูกปิดบัง ฝังลึก ซ่อนเร้นเอาไว้ (อยู่ใต้ผิวน้ำ) แต่ก็ยังคงส่งผลกระทบต่อเราอยู่นั่นเอง ทั้งนี้ อารมณ์ที่อยู่ลึกลงไปใต้ผิวน้ำนั้น อาจเป็นอารมณ์ที่สำคัญกับเรามากที่สุดก็ได้ หรืออาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์อื่นๆ ที่อยู่ใกล้ผิวน้ำได้ ยกตัวอย่างเช่น ความหวาดกลัว หรือเจ็บช้ำน้ำใจ หรืออับอายขายหน้า มักจะเป็นสาเหตุของความโกรธเคืองตอล หรืออิจฉาริษยา หรือการโทษตัวเอง หรือช่วยเงินกระดากอายุ โดยจะเห็นว่ามึนเพียงความโกรธเคืองตอลและช่วยเงินกระดากอายุเท่านั้นที่แสดงเด่นชัดออกมา

แบบจำลองเรืออารมณ์

4. ครูให้นักเรียนทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ในขั้นแรกนี้ให้เขียนสถานการณ์สั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเห็นอกเห็นใจจากเพศภาวะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จากนั้นให้วาดรูปเรืออารมณ์เพื่อแสดงการเปรียบเปรย เมื่อนักเรียนมีสถานการณ์ไว้ในใจแล้ว ให้เขียนอารมณ์ที่อาจเป็นอารมณ์ฝังลึก แฝงเร้น หรืออารมณ์ที่แสดงออกอย่างเด่นชัด ครูทำเป็นตัวอย่างพร้อมกันทั้งห้อง เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคู่หรือกลุ่มสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง

ตัวอย่างอารมณ์แฝงเร้นฝังลึกอาจมีดังต่อไปนี้

เศร้าใจโกรธเคืองกลุ่มใจกระดากอายุหวาดหวั่นกลัวหาญ
อับอายเกรงกลัวเสียเกียรติรอนใจอ้างอ้างสิ้นหวัง

5. เมื่อเขียนอารมณ์ตามตำแหน่งที่เหมาะสมลงบนเรืออารมณ์แล้ว ให้นักเรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกันว่าอารมณ์แฝงเร้นฝังลึกใดบ้างที่ตัวละครน่าจะพยายามปกปิดซ่อนเร้นไม่ให้คนอื่นได้รู้มากที่สุด และมีแรงกดดันที่แตกต่างกันหรือไม่ระหว่างเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงในการปิดบังซ่อนเร้นอารมณ์บางอย่าง?

6. ครูใช้เวลาแต่ละกลุ่มอ่านสถานการณ์ของตนเองให้เพื่อนในชั้นฟัง และบอกว่ามีอารมณ์ใดบ้างที่ตัวละครเอกแต่ละตัวจะต้องเผชิญ รวมทั้งบอกว่าแรงกดดันเนื่องจากเพศภาวะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่

7. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมว่า โดยทั่วไปแล้ว คนที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงมักรู้สึกไม่ค่อยสะดวกใจเวลาต้องไปรายงานเหตุการณ์ต่อใครบางคน เพราะสุดท้ายแล้วมักจะคิดกันไปเองว่า อย่างไรเสียส่วนหนึ่งนั้นก็เป็ความผิดของตนเองเช่นกัน ที่ตนเองอาจผล่อทำอะไบางอย่างที่ไปกระตุ้นดึงดูดความรุนแรงเข้าก็ได้ หรือไม่ก็อาจหลงลืมความเป็นจริงไปข้อหนึ่งว่า ใครบางคนจงใจเลือกใช้พลังอำนาจของเขาไปในทางที่เป็นโทษ หรือไม่ก็อาจรู้สึกอับอายขายหน้า จึงพยายามหาทางจัดการอารมณ์เหล่านี้ด้วยการแกล้งทำเป็นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงนั้นไม่เคยเกิดขึ้นเลย หรือไม่มีผลกระทบอะไรต่อตัวเองเลย

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ครูอาจเลือกให้นักเรียนทำกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมรวมทั้งห้องก็ได้ โดยขออาสาสมัครให้ออกมาหน้าชั้นเรียนและแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้เพื่อนๆ ดู ด้วยการแสดงออกทางสีหน้าและภาษากาย แล้วให้เพื่อนนักเรียนคนอื่นๆเดา/บอกว่าอารมณ์ความรู้สึกที่เพื่อนกำลังแสดงให้ดูหรือนำเสนออยู่นั้นคืออะไร

8. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ คือ ความสามารถในการจินตนาการและหยั่งรู้ว่าผู้อื่นอาจกำลังรู้สึกนึกคิดอะไร
- บางคนอาจมีอารมณ์ฝังลึกบางอย่างที่รู้สึกได้ลึกซึ้งกว่าผู้อื่น จึงมักปรารถนาจะปกปิดอารมณ์ฝังลึกเหล่านี้ไว้ เนื่องจากไม่สะดวกใจที่จะบอกเล่าให้แก่ผู้อื่นได้รับทราบ
- เราอาจพัฒนาความสามารถในการรู้สึกเห็นอกเห็นใจขึ้นได้ผ่านการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะในการสังเกต การรับฟัง การจินตนาการ การถามไถ่ และการแสดงความห่วงใย
- ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเราจะพบได้บ่อยครั้งว่าคนที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงมักจะไม่ค่อยบอกเล่าให้ใครฟัง ดังนั้นทักษะเหล่านี้จึงทำให้เรามีหนทางช่วยเหลือโดยการแสดงความเข้าใจและให้แรงสนับสนุน
- หากเราสามารถร่วมรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงมาแล้ว เราจะมีแนวโน้มน้อยลงอย่างมากที่จะกลายเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงดังกล่าวเสียเอง หรือรับรู้ดูค้ายอย่างนิ่งเฉยเมื่อพบเห็นหรือได้ยินว่ามีคนกระทำรุนแรงต่อผู้อื่น

กิจกรรมที่ 4: การกล่าวคำขอโทษ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า เราทุกคนล้วนแต่เคยทำผิดพลาดมาแล้วด้วยกันทั้งนั้น เมื่อใดก็ตามที่เรารู้ว่าเราทำอะไรผิดพลาดไปแล้ว สิ่งที่ดีที่สุดที่เราควรทำก็คือการกล่าวคำขอโทษ และพยายามทำให้สิ่งต่างๆ กลับมาเป็นเหมือนเดิม บางครั้งหากเราคิดใคร่ครวญโดยใช้ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เสมือนว่าตนเองตกอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ เราจะตระหนักได้ว่า การกระทำของเรานั้น ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกอับอาย รังเกียจ หวาดกลัว หรือชอกช้ำใจให้แก่ใครบางคน และในสถานการณ์เช่นว่านั้น เราควรกล่าวคำขอโทษ และแสดงความรู้สึกสำนึกและขอโทษ
2. ส่วนประกอบสำคัญของการกล่าวคำขอโทษนั้นมีหลายประการ ครูเขียนขั้นตอนต่อไปนี้บนกระดาน
  - รับรู้ตัวเองได้ทำอะไรลงไปบ้าง (ระบุการกระทำหรือพฤติกรรม)
  - บรรยายว่าความชอกช้ำใจ อันตรายความรู้สึกขุ่นเคืองหรือผลกระทบของการกระทำนั้นมีต่อผู้อื่น
  - บอกความตั้งใจว่าการกระทำนั้นจงใจให้เกิดผลอย่างไร
  - ระบุความตั้งใจครั้งใหม่ว่าต่อไปจะทำอะไร (ยื่นข้อเสนอว่าจะซ่อมให้/จ่ายค่าเสียหาย และสัญญาว่าจะไม่ทำอีก)
  - พูดว่าขอโทษ
  - ยอมรับทุกกรณีไม่ว่าคนนั้นจะมีปฏิกิริยาอย่างไร และให้เวลาเขาได้ไตร่ตรองพิจารณา ทบทวนคำขอโทษของเรา เขาอาจจะไม่อยากรกโทษให้เรา หรืออาจใช้เวลาสักหน่อยกว่าจะให้อภัย แต่ไม่ว่าจะอย่างไร การกล่าวคำขอโทษก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเขาจะยอมยกโทษให้เราหรือเปล่า
3. ครูให้นักเรียนเลือกสถานการณ์สมมติที่เคยเรียนมาแล้วหนึ่งสถานการณ์ (หรือให้นักเรียนคิดสถานการณ์สมมติขึ้นมาใหม่ แต่ต้องเป็นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องมีการกล่าวคำขอโทษ) จากนั้นให้นักเรียนเขียนบทพูดเพื่อกล่าวคำขอโทษโดยทำตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น
4. ครูเรียกอาสาสมัครออกมาอ่านบทพูดเพื่อกล่าวคำขอโทษให้เพื่อนในชั้นฟัง

5. **ร่วมกันอภิปรายดังต่อไปนี้**

เราต้องใช้ความกล้าหาญยึดถ้อยยอมรับอย่างไรบ้างเพื่อการ ‘สำนึกผิด’ หรือกล่าวคำขอโทษ? เราารู้สึกแตกต่างอย่างไรบ้างหากมีใครสักคนมาขอโทษเราหลังจากทำไม่ดีกับเราต่าง ๆ นานา? การให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีกแล้วนั้นมีความสำคัญอย่างไรบ้าง?
6. **สรุปประเด็นสำคัญ:**

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

  - บางครั้งสิ่งที่เราทำลงไปหลายๆ อย่างก็อาจทำให้ผู้อื่นเจ็บช้ำน้ำใจ ขุ่นเคืองใจ อับอายขายหน้า หรืออารมณ์เสียได้
  - ถ้าเราสามารถรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นได้แล้วนั้น เราก็จะสังเกตเห็นได้ง่ายขึ้นว่าเมื่อไรใครคนจะเจ็บช้ำน้ำใจหรือขุ่นเคืองใจ และยังทำให้เราเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้อีกด้วย นี่คือขั้นตอนสำคัญในการต้านทานการกลับไปมีพฤติกรรมให้โทษอีกในอนาคต
  - การกล่าวคำขอโทษอาจช่วยคลี่คลายความรู้สึกชอกช้ำใจและอับอายตลอดได้
  - การกล่าวคำขอโทษต้องอาศัยความกล้าหาญ
  - การฝึกพูดออกเสียงเพื่อกล่าวคำขอโทษหลายๆ ครั้ง อาจช่วยได้ เมื่อถึงเวลาที่ต้องไปขอโทษใครจริงๆ

หัวข้อที่
4

กิจกรรมที่ 4

🕒 20 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ฝึกการใช้ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เป็นเครื่องมือในการกล่าวคำขอโทษ

🔑 คำสำคัญ
ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ
คำขอโทษ

เกมสำรอง: สวัสดิ์เธอจ้า

1. ครูย้ำเตือนนักเรียนให้ฟังจำได้อยู่เสมอว่าเราจำเป็นต้องแสดงมิตรภาพและยินดีต้อนรับทุกคนที่โรงเรียน อธิบายให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมว่าเกมนี้เป็นเกมที่ช่วยสร้างมิตรภาพและความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ
2. ครูออกคำสั่งให้นักเรียนเดินไปเดินมาทั่วห้อง เมื่อครูสั่ง ‘หยุด’ ให้นักเรียนจับคู่กับคนที่อยู่ใกล้ที่สุด (ครูดูว่านักเรียนมีคู่ครบทุกคนหรือไม่ หากเหลือเศษ ให้รวมเป็นกลุ่มสามคน) คู่คนนี้จะเรียนว่า คู่หมายเลข 1 จากนั้นแต่ละคู่มีเวลา 1 นาที ช่วยกันประดิษฐ์และฝึกการทักทายด้วยท่าทางพิเศษ จะเป็นการจับมือ การไหว้ หรือการทำสัญลักษณ์อื่นๆ ก็ได้ ซึ่งการทักทายด้วยท่าทางพิเศษนี้ต้องเป็นสัญญาณเฉพาะของคนกลุ่มพิเศษบางกลุ่มเท่านั้น เพื่อความสร้างสรรค์ อาจใช้เสียงประกอบร่วมกับการออกท่าทางด้วยก็ได้
3. ให้อาจารย์แต่ละคู่ได้ฝึกการทักทายด้วยท่าทางพิเศษสองสามนาที
4. จากนั้นครูออกคำสั่งให้นักเรียนเดินทั่วห้องอีกครั้ง เมื่อครูสั่ง ‘หยุด’ ให้นักเรียนต้องรีบหาคู่ของตนเองให้เจอเร็วที่สุดเพื่อฝึกทักทายด้วยท่าทางพิเศษ
5. เมื่อนักเรียนแสดงการทักทายด้วยท่าทางพิเศษแล้ว ครูออกคำสั่งให้นักเรียนเดินทั่วห้องอีกครั้ง แล้วสั่ง ‘หยุด’
6. รอบนี้นักเรียนต้องหาคู่คนใหม่ โดยรอบนี้จะเรียกว่า คู่หมายเลข 2 ช่วยกันประดิษฐ์และฝึกการทักทายด้วยท่าทางพิเศษท่าใหม่ แต่ละคู่มีเวลา 1 นาที ฝึกทำท่าทางสองสามรอบ
7. จากนั้นครูออกคำสั่งให้นักเรียนเดินทั่วห้องอีกครั้ง เมื่อครูสั่ง ‘หยุด’ รอบนี้ให้นักเรียนรีบหาคู่หมายเลข 2 ให้เจอแล้วแสดงการทักทายด้วยท่าทางพิเศษ จากนั้นรีบไปคู่หมายเลข 1 แล้วแสดงการทักทายด้วยท่าทางพิเศษเฉพาะของตน
8. ให้นักเรียนได้เล่นแบบนี้อีกหนึ่งรอบ จากนั้นรอบสุดท้าย ให้นักเรียนจับกลุ่มสี่คนแล้วประดิษฐ์การทักทายด้วยท่าทางพิเศษเฉพาะของกลุ่มขึ้นใหม่
9. ครูให้นักเรียนได้ขบคิดและใคร่ครวญว่าการเล่นเกมนี้สอนให้รู้อะไรบ้าง? เกมนี้มีสาระสำคัญที่ซ่อนอยู่ก็คือ เราจะมีการกล่าวทักทายต้อนรับด้วยท่าทางพิเศษเฉพาะกลุ่มแล้วถามนักเรียนว่า มีสิ่งใดบ้างที่ทำให้เรารู้สึกเป็นที่ต้อนรับเมื่อเรามาโรงเรียน?

10. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า การทักทายกันอย่างมิตรสหายนั้นเป็นเรื่องที่ดี เพราะทุกคนต่างก็ต้องการรับรู้ว่าตนเองได้รับการต้อนรับอย่างดีเป็นที่ยอมรับของคนอื่นที่โรงเรียน ส่งเสริมให้ทักทายทักทายคนอื่นฉันมิตรเมื่อเจอกันที่โรงเรียน ไม่ว่าเขาจะเป็นเด็กรุ่นน้อง รุ่นพี่ รุ่นเดียวกัน เหมือนกับเราหรือต่างจากเราก็ตาม!

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

ครูให้นักเรียนร่างจดหมายถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ตอนนี้ นักเรียนรับบทบาทเป็น ‘นักเรียนที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ’ ซึ่งจะเป็นผู้ให้มุมมองจากนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านต่างๆ ในกรณีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงที่นักเรียนต้องเผชิญทั้งภายในรั้วโรงเรียน และรอบนอกบริเวณโรงเรียน เนื้อหาในจดหมายต้องประกอบด้วยข้อเสนอแนะต่างๆ ว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะช่วยในการลดเหตุการณ์ความรุนแรงลงได้ นักเรียนอาจใช้แผนที่ (ที่ทำในกิจกรรมที่ 1) และกฎ กติกา ข้อตกลง(ที่ทำในกิจกรรมที่ 2) ช่วยในการร่างจดหมายก็ได้ หรืออาจจะส่งสำเนาแนบไปกับจดหมายก็ได้ โดยแนบแผนที่แสดงพื้นที่และประเภทเหตุการณ์ความรุนแรงที่นักเรียนพบว่าเป็นที่ก่อกวนทั้งภายในและรอบๆ โรงเรียน รวมทั้งเชิญผู้อำนวยการสถานศึกษาให้มาเยี่ยมชมห้องเรียนเพื่อรับฟังนักเรียนนำเสนอข้อแนะนำ และ/หรือ จัดแสดงแผนที่

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

โปรดสังเกตว่า จะเป็นประโยชน์แก่ครูอย่างยิ่งหากให้นักเรียนได้แสดงมุมมองต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เขาต้องเผชิญ บ่อยครั้งที่การกลั่นแกล้งรังแกและความรุนแรงเป็นเหตุการณ์ที่นักเรียนประสบในบริเวณพื้นที่ลับตาคน ซึ่งมักเล็ดลอดสายตาของผู้ใหญ่ การเชิญให้นักเรียนได้นำเสนอข้อมูลเช่นนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนได้รับมุมมองจากคนวงใน นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกว่ามีมุมมองของตนเองมีความสำคัญ ซึ่งจะทำให้พวกเขารู้สึกว่ามีคุณค่าและได้รับการเคารพเอาใจใส่

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

โครงการรณรงค์โรงเรียนส่งเสริมสัมพันธภาพที่เคารพใส่ใจ

ครูเชิญชวนให้นักเรียนวางแผนออกแบบโครงการรณรงค์ที่เผยแพร่สื่อสารเกี่ยวกับการส่งเสริมโรงเรียนปลอดภัยและเป็นมิตรกับทุกคน ยกตัวอย่างเช่น การออกแบบและจัดทำโปสเตอร์ส่งเสริมพฤติกรรมแสดงน้ำใจและมิตรภาพ แล้วนำไปติดตามบริเวณทางเข้าโรงเรียน และ/หรือ การสร้างสรรค์คาถาขวัญ สโลแกนหรือเพลงเกี่ยวกับโรงเรียนเพื่อนเด็ก

หัวข้อที่ 5: ทักษะการสื่อสารเพื่อสัมพันธ์ภาพที่เคารพใส่ใจกันและกัน

หัวข้อที่
5

กิจกรรมที่
1

🕒 20 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียน
จะได้:

- ระบุคุณลักษณะการกระทำและทัศนคติที่มุ่งบวกและลบของมิตรภาพระหว่างเพื่อนนักเรียน

🔑 คำสำคัญ

มิตรภาพ
การเกื้อหนุนจากเพื่อน

✂️ เอกสาร
เสริม

กิจกรรมนี้มี เอกสารเสริมเตรียมไว้ให้ในส่วนท้ายหัวข้อนี้ ครูอาจแจกเอกสารให้นักเรียนแต่ละคู่หรือให้นักเรียนจดคำถามลงในสมุดหรือบนกระดาษฟลิปชาร์ต ก็ได้

ทำความเข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอน

การส่งเสริมสัมพันธ์ภาพทางเพศในเชิงบวกเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะนักเรียนย่อมได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้เพื่อให้รู้จักใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเคารพให้เกียรติใส่ใจกันและกัน

กิจกรรมที่ 1: เพื่อนดีที่น่าคบ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของมิตรภาพในช่วงที่เราเติบโตขึ้นไปเป็นวัยรุ่นเต็มตัว แต่บางครั้งมิตรภาพก็เป็นเรื่องยากลำบากสำหรับใครหลายคนได้เช่นกัน เป็นเรื่องปกติที่เราอาจจะต้องเผชิญกับความอึดอัดว้าว้าง หรืออาจกลัวว่าเพื่อนๆ จะชอบเราหรือเปล่า บางครั้งเราก็อาจเป็นกังวลหรือกลัวใจที่ต้องคอยเอาใจเพื่อนๆ และนั่นอาจทำให้เราหลงลืมไปว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้องสำหรับตัวเราเอง
2. ครูให้นักเรียนจับกลุ่มทำงาน กลุ่มละประมาณห้าหรือหกคน
3. ครูแจกกระดาษและให้แต่ละกลุ่มเตรียมดินสอปากกาเพื่อทำกิจกรรมระดมความคิดชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่าในระหว่างทำกิจกรรมระดมสมอง นักเรียนจะต้องจดบันทึกความคิดทุกอย่างที่สมาชิกนำเสนอออกไปโดยไม่ต้องกลัวว่าทุกคนจะเห็นด้วยหรือไม่ เพราะกิจกรรมระดมสมองคือกิจกรรมที่ช่วยให้เราได้รับความเห็นที่แตกต่างหลากหลายที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. ครูสั่งให้นักเรียนแบ่งกระดาษออกเป็นสองส่วน ด้านหนึ่งให้เขียนว่า คงจะดีนะถ้าเพื่อนๆ... และอีกด้านหนึ่งให้เขียนว่า คงไม่ดีเท่าไรถ้าเพื่อนๆ...
5. จากนั้นให้นักเรียนระดมความคิดตามหัวข้อทั้งสองดังกล่าว

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

โปรดสังเกตว่าในการทำกิจกรรมเช่นนี้ จะไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะเป็นกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ จะเป็นการดียิ่งถ้านักเรียนแต่ละคนมีความเห็นที่แตกต่างกันออกไป เพราะนี่คือเหตุผลว่าทำไมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เราควรให้เวลาแก่กันและกันได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

ควรให้นักเรียนรวบรวมความคิดเห็นจากหัวข้อ คงจะดีนะถ้าเพื่อนๆเป็นอย่างนี้...แล้วทำเป็นโปสเตอร์ไปติดผนังห้อง

ตัวอย่างของแต่ละหัวข้ออาจมีดังนี้

คงจะดีนะถ้าเพื่อนๆ...	คงไม่ดีเท่าไรถ้าเพื่อนๆ...
น่าไวใจ ให้กำลังใจ ช่วยทำกรบ้าน แบ่งปันสิ่งต่างๆ ข้ามขดลกของเรา ใส่ใจให้เกียรติเรา	ไม่ซื่อสัตย์ กระจายข่าวลือ ชอบออกคำสั่งบงการ อิจฉาเรา หัวเราะเยาะเรา ไม่ให้เราเข้ากลุ่ม

6. ครูเรียกให้นักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอ่านรายการจากหัวข้อ 'คงจะดี' และให้อีกกลุ่มหนึ่งอ่านหัวข้อ 'คงไม่ดี' จากนั้นให้กลุ่มอื่นๆ เพิ่มเติมสิ่งที่แตกต่างไปจากสองกลุ่มนี้
7. ในระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มอยู่นั้น ครูขออาสาสมัครให้มาช่วยรวบรวมความคิดเห็นของเพื่อนๆ และเขียนบนกระดาน.
8. ครูแนะนำให้นักเรียนใช้ตาราง 50 วิธีแสดงน้ำไมตรีแก่คนรอบข้าง และให้บอกว่าวิธีใดเหมาะสมที่สุดที่จะช่วยคนที่เคยตกเป็นเป้าหมายของเหตุการณ์ความรุนแรงจากเพศภาวะ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล จากนั้นส่งเสริมให้นักเรียนนำความคิดเห็นเหล่านี้ไปช่วยในการสร้างสรรค์โรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่เป็นมิตรกับทุกคน
9. **สรุปประเด็นสำคัญ:**
กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:
  - มิตรภาพเป็นสิ่งสำคัญเพราะช่วยให้เรารู้สึกอยู่ดีมีความสุขและมีความความเป็นเจ้าของ
  - เป็นเรื่องธรรมดาที่เราอาจกังวลว่าคนจะชอบเราหรือไม่
  - เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเลือกแนวทางสำหรับการลงมือปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสำหรับตัวเองมากที่สุด แทนที่จะเป็นการพยายามทำตัวเพื่อเอาใจคนอื่น
  - เราสามารถบอกพฤติกรรมที่มีแสดงการเคารพให้เกียรติใส่ใจกันได้
  - ไม่ว่าจะเป็มิตรภาพใดก็ตาม เราสามารถตัดทอนทำลายการกระทำที่ไม่เคารพให้เกียรติใส่ใจกันได้

กิจกรรมที่ 2

🕒 40 นาที

จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียน
จะได้:

- ระบุว่าคุณลักษณะ
การกระทำและ
ทัศนคติแง่บวก
สามารถเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์ชาย
หญิงให้เข้มแข็งได้
อย่างไร ทั้งระหว่าง
พี่น้องเพื่อนคู่สมรส
เพื่อนนักเรียนและ
เพื่อนร่วมงาน

🔍 คำสำคัญ

มิตรภาพ
จุดแข็ง

กิจกรรมที่ 2: สัมพันธภาพชายหญิงที่เคารพใส่ใจกันและกัน ขั้นตอนการสอน

1. จากกิจกรรมที่แล้ว นักเรียนได้ขบคิดพิจารณาถึงคุณลักษณะแง่บวกและแง่ลบของมิตรภาพ และได้รับทราบว่ามีมิตรภาพเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทั้งระหว่างเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศกัน แต่บางครั้งในสัมพันธภาพระหว่างคนเพศตรงข้ามกันนั้น ยังมีคุณลักษณะสำคัญอีกหลายประการที่เราควรพยายามตั้งใจทำให้เกิดขึ้น ในกิจกรรมนี้เราจะมาช่วยกันคิดว่าคุณลักษณะแง่บวกสำคัญที่ควรมีในมิตรภาพที่ดีระหว่างกันนั้น คุณลักษณะใดบ้างที่มีคุณค่าต่อสัมพันธภาพระหว่างหนุ่มสาวและผู้หญิงกับผู้ชายได้อีกบ้าง
2. ครูให้นักเรียนกลับไปดูโปสเตอร์แสดงรายการ คงจะดีนะถ้าเพื่อนเรา.... ที่ทำไว้ในกิจกรรมที่แล้ว
3. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าคุณลักษณะที่ดีที่เพื่อนพึงแสดงต่อกันนั้น ก็เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญต่อสัมพันธภาพด้วยเช่นกัน
4. ครูสั่งให้นักเรียนทำเครื่องหมายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดไว้ข้างๆ คุณลักษณะที่นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง ถามนักเรียนว่า มีคุณลักษณะอื่นๆเพิ่มเติมหรือไม่ที่สำคัญสำหรับพี่ชายน้องชายที่สาวน้องสาวควรแสดงแก่กันเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีมีสุขและเท่าเทียมกัน?
5. ครูสั่งให้นักเรียนทำเครื่องหมายหัวใจไว้ข้างๆ คุณลักษณะที่นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส (สามีภรรยา) ในการใช้ชีวิตสมรสร่วมกันถามนักเรียนว่า มีคุณลักษณะอื่นๆเพิ่มเติมหรือไม่ที่สำคัญสำหรับคู่สามีภรรยาที่ควรแสดงแก่กันเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีมีสุขและเท่าเทียมกัน?
6. ครูสั่งให้นักเรียนทำเครื่องหมายวงกลมไว้ข้างๆ คุณลักษณะที่นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน (เพศตรงข้าม) ในการใช้ชีวิตทำงานร่วมกันถามนักเรียนว่า มีคุณลักษณะอื่นๆเพิ่มเติมหรือไม่ที่สำคัญสำหรับเพื่อนร่วมงานที่ควรแสดงแก่กันเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีมีสุขและเท่าเทียมกัน?

ตัวอย่าง:

คงจะดีนะถ้าเพื่อนเรา...
น่าไว้วางใจ
ให้กำลังใจเวลาเราเจอเรื่องแย่ๆ
ช่วยทำที่บ้าน
แบ่งปันสิ่งต่างๆ
ทำให้เรารู้สึกดี
ข้ามชุดคอกของเรา
เคารพใส่ใจให้เกียรติเรา

◆ พี่น้อง + ช่วยเหลือแก้ปัญหา แบ่งหน้าที่ทำงานบ้าน	♥ คู่สมรส + แบ่งหน้าที่ทำงานบ้าน เข้าใจความต้องการ รับฟังความคิดเห็น	● เพื่อนร่วมงาน + เป็นกันเอง ปฏิบัติต่อทุกคนอย่าง เท่าเทียมกัน จ่ายเงินตรงเวลา
---	--	---

7. เพื่อเป็นการสะท้อนคิดใคร่ครวญ ครูให้นักเรียนรายงานแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้างเมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสัมพันธภาพระหว่างชายหญิงในสถานการณ์ต่างๆ
8. ครูเน้นย้ำให้นักเรียนสังเกตเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการที่ส่งเสริมความเสมอภาคนั้น มักเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้คนมีสัมพันธภาพที่ดีมีความสุข
9. **สรุปประเด็นสำคัญ:**
กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:
  - มีคุณลักษณะที่ดีหลายประการที่เราต่างมองหาเพื่อการมีมิตรภาพอันดีระหว่างเพื่อน
  - คุณลักษณะที่ดีที่เรามองหาจากมิตรภาพอันดีระหว่างเพื่อนมีความสำคัญต่อสัมพันธภาพด้วยเช่นกัน
  - คุณลักษณะที่ส่งเสริมความเสมอภาคก็คือคุณลักษณะที่ทำให้คนเรามีสัมพันธภาพที่ดีมีความสุข

กิจกรรมที่ 3: ทำความรู้จักกับการยืนยันในความคิดตน

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าเราทุกคนจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อให้สามารถสื่อสารความจำเป็นและสิทธิของเราในสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และนายจ้าง โดยไม่ต้องมีความรุนแรงหรือก้าวร้าว แต่กระนั้น เรายังต้องทำให้สิทธิของเราได้รับการเคารพด้วย ไม่ว่าเราจะมีเพศภาวะใดหรืออายุเท่าไรก็ตามทั้งนี้ เราไม่ควรรู้สึกผิดเมื่อต้องปฏิเสธบางอย่างเมื่อเรารู้ว่ามันไม่ดีต่อตนเอง หรือไม่เคารพเรา หรือเป็นอันตรายต่อตัวเรา
2. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเพิ่มเติมว่า เราสามารถเลือกใช้วิธีแสดงออกได้สามรูปแบบเพื่อสื่อสารความรู้สึก ความต้องการความคิดเห็นหรือความจำเป็นของเราได้ดังต่อไปนี้
  - **แบบก้าวร้าว** คือ การที่บุคคลแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนในลักษณะที่เป็นการคาดโทษข่มขู่เรียกร้องหรือใช้ความรุนแรง กล่าวคือ การที่บุคคลผลักดันเพื่อสิทธิของตัวเองเกินควร จนสิทธิของผู้อื่นไม่มีความหมาย เหมือนต้องการจะกล่าวว่า ‘นี่คือสิ่งที่ฉันต้องการนะ สิ่งที่คุณต้องการนั้นไม่สำคัญหรอก!’ การก้าวร้าวเป็นวิธีใหม่ใช้พลังงานอำนาจตนเองข่มผู้อื่นในแง่ลบ
  - **แบบยืนยันความคิดตน** (ชัดเจนและสุภาพและเคารพ)คือ การที่บุคคลแสดงความรู้สึกความจำเป็น สิทธิอันพึงมีตามกฎหมาย หรือความคิดเห็นของตนโดยไม่เป็นการคาดโทษหรือข่มขู่ผู้อื่นและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น คนที่รู้จักยืนยันความคิดตนจะสามารถกล่าวตอบรับหรือปฏิเสธอย่างสุภาพและเคารพผู้อื่น แต่ต้องไม่เป็นการยอมละทิ้งความอยู่ดีมีสุขของตัวเองและต้องไม่รู้สึกผิด ซึ่งจะเท่ากับการกล่าวว่า ‘ฉันเคารพตัวเองนะ และก็เคารพเธอด้วย’
  - **แบบยอมจำนน** คือ การที่บุคคลไม่สามารถแสดงความรู้สึกความจำเป็น ความคิดเห็นหรือความชอบของตนเอง หรืออาจแสดงออกในลักษณะที่อ้อมค้อมเกินไปจนผู้อื่นไม่อาจเข้าใจสารที่ต้องการจะสื่อ คนที่มีลักษณะหัวอ่อนยอมคนง่าย อาจจะรู้สึกผิดเมื่อต้องกล่าวปฏิเสธ แม้ว่าการทำบางสิ่งบางอย่างจะไม่ดีหรือเป็นอันตรายต่อตนเองก็ตาม เหมือนการกล่าวว่า ‘สิ่งที่คุณต้องการนั้นสำคัญนะ แต่ฉันไม่เป็นไรหรอก อย่าห่วงเลย’
3. แสดงตัวอย่างสมมติสั้นๆ เพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่างระหว่างการสื่อสารทั้งสามรูปแบบนี้ (อีกวิธีหนึ่งคือใช้สถานการณ์สมมติต่อไปนี้เป็นตัวอย่างก็ได้)

4. สถานการณ์สมมติ: เด็กหญิงวัย 13 ไปถามเด็กผู้ชายกลุ่มหนึ่งว่าขอเตะบอลด้วยคนได้ไหม เด็กชายคนหนึ่งตะโกนตอบกลับมาว่า “บ้าหรือเปล่า! ผู้หญิงจะไปได้เรื่องอะไร! มีแต่ผู้ชายหรือเขาเตะบอลกัน!”
  - **คำตอบแบบก้าวร้าว** เด็กหญิงตะโกนใส่คืน บอกว่า “อ้าว ก็ฉันเห็นแกวิ่งเหมือนผู้หญิงนี่!! ถ้าแกวิ่งเหมือนหญิงแล้วยังเตะบอลได้ ฉันก็คงเล่นได้เหมือนกันนะแหละ!!!”
  - **คำตอบแบบยืนยันความคิดตน** เด็กผู้หญิงพูดว่า “เราเตะบอลเก่งนะ แ่จิงพวกนายไม่ให้เราเล่นด้วย ถ้าให้เราเข้าทีม เราช่วยพวกนายให้ชนะได้นะ ผู้หญิงก็เตะบอลเก่งเหมือนกันบอกไว้ก่อน!”
  - **คำตอบแบบยอมจำนน** เด็กผู้หญิงไม่พูดอะไรตอบโต้ได้แต่เดินจากไปเงียบๆ แล้วเริ่มร้องไห้
5. ครูชี้ให้นักเรียนเห็นว่า ในสถานการณ์ที่เราต้องแก้ไขความขัดแย้ง หรือในสถานการณ์ที่เรารู้สึกกดดันเมื่อต้องทำอะไรบางอย่างที่เราอึดอัดใจ การยืนยันความคิดตนจะเป็นทักษะที่มีประโยชน์สำหรับเราอย่างยิ่ง หากเรารู้จักยืนยันความคิดตัวเอง เราจะยังคงมีความสุข แต่ขณะเดียวกันเราก็จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งนี้อาจเป็นอันตรายหรือไม่ก่อประโยชน์สูงสุดแก่เรา
6. ครูชี้แจงคำสั่งให้นักเรียนเลือกทำงานหนึ่งอย่างจากแนวทางต่อไปนี้ โดยให้นักเรียนแสดงให้เห็นความแตกต่างของวิธีตอบโต้รูปแบบต่างๆ อย่างชัดเจน ทั้งแบบก้าวร้าวแบบยืนยันความคิดตน และแบบยอมจำนน ทั้งนี้นักเรียนอาจสร้างสรรค์สถานการณ์ของตนเองขึ้นมาใหม่ก็ได้ หรืออาจใช้สถานการณ์สมมติดังข้างล่างนี้

สถานการณ์สมมติ นักเรียนใช้คำหยาบหยอกล้อกัน

แนวทาง ก การ์ตูน ให้นักเรียนวาดภาพการ์ตูนง่ายๆ สามภาพเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นเป้าหมายหรือพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ควรตอบโต้อย่างไรในลักษณะของ ก) แบบก้าวร้าว ข) แบบยืนยันความคิดตน และ ค) แบบยอมจำนน

หัวข้อที่ 5

กิจกรรมที่ 3

🕒 20 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างพฤติกรรม การแสดงออกที่ยืนยันความคิดตน ก้าวร้าว และยอมจำนน
- ฝึกกลยุทธ์สื่อสารในการยืนยันความคิดตนเพื่อแก้ไขหรือป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

🔍 คำสำคัญ

การสื่อสาร การยืนยันความคิดตน ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

แนวทาง ข ทำท่าตัวแข็ง ให้นักเรียนทำงานเป็นคู่เพื่อสร้างสรรค์การแสดงท่าท่าตัวแข็ง (หรือภาพนิ่ง) เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นเป้าหมายหรือพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ควรตอบโต้อย่างไรในลักษณะของ ก) แบบก้าวร้าว ข) แบบยืนยันความคิดตน และ ค) แบบยอมจำนน จากนั้นครูจัดให้นักเรียนออกมาแสดงหน้าชั้นให้เพื่อนในห้องได้รับชม แล้วเพื่อนๆ ช่วยกันทายว่าแต่ละท่านนั้นกำลังแสดงให้เห็นการตอบโต้รูปแบบใด

แนวทาง ค บทบาทสมมุติ ให้นักเรียนทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มเพื่อเตรียมการแสดง บทบาทสมมุติสั้นๆ สามเรื่องเพื่อสาธิตให้เห็นว่าผู้ที่เป็นเป้าหมายหรือพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ควรตอบโต้อย่างไรในลักษณะของ ก) แบบก้าวร้าว ข) แบบยืนยันความคิดตน และ ค) แบบยอมจำนน จากนั้นครูจัดให้นักเรียนออกมาแสดงหน้าชั้นให้เพื่อนในห้องได้รับชม แล้วเพื่อนๆ ช่วยกันทายว่าแต่ละเรื่องนั้นกำลังแสดงให้เห็นการตอบโต้รูปแบบใด

แนวทาง ง บทพูด ให้นักเรียนเขียนบทพูดสั้นๆ สามบทเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นเป้าหมายหรือพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ควรตอบโต้อย่างไรในลักษณะของ ก) แบบก้าวร้าว ข) แบบยืนยันความคิดตน และ ค) แบบยอมจำนน

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

การทำท่าตัวแข็งก็คือการทำภาพนิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหว ไม่มีการส่งเสียง เหมือนการถ่ายภาพ นักเรียนสามารถสร้างสรรค์เฟรมภาพที่แสดงฉาก/ท่าท่าตัวแข็งได้โดยการใช้ภาษากายและการแสดงออกทางสีหน้า

10. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- การรู้จักยืนยันความคิดตนจะช่วยให้เราสามารถยืนหยัดเพื่อรักษาสิทธิของตนเองและผู้อื่น
- เราสามารถยืนยันความคิดตนในลักษณะมีความสุขภาพได้
- ทักษะการยืนยันความคิดตนสามารถนำไปใช้ได้กับครอบครัวที่บ้าน กับสัมพันธภาพต่างๆ ที่โรงเรียนและที่ทำงานเพื่อช่วยในการสร้างสัมพันธภาพที่เคารพใส่ใจซึ่งกันและกัน

กิจกรรมที่ 4: ใช้ประโยค ‘เรา’ แสดงความรู้สึกและยืนยันความต้องการ

ขั้นตอนการสอน

1. ในกิจกรรมที่แล้ว เราได้เรียนรู้การสื่อสารเพื่อยืนยันความคิดตนเมื่อมีความขัดแย้งหรือปัญหาสัมพันธ์ภาพที่ต้องจัดการแก้ไข นอกจากนั้นยังมีประโยคอีกด้วยเมื่อเราต้องการจะให้คนอื่นรับรู้ความรู้สึกความชอบความจำเป็น ความต้องการหรือข้อกังวลของเราเมื่อเรากำลังเผชิญความทุกข์ใจ ความบีบคั้นทางจิตใจ หรือมีปัญหาเรื่องสัมพันธ์ภาพกับใครก็ตาม สิ่งหนึ่งที่จะช่วยเราได้อย่างยิ่งก็คือ การที่เราสามารถบอกใครสักคนว่าเรารู้สึกอย่างไรในขณะที่เราเองก็สามารถควบคุมการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของเราไปด้วย วิธีหนึ่งที่เราจะทำได้ในลักษณะที่เคารพใส่ใจกันและกันรวมทั้งยืนยันในความคิดของเราไปในตัวก็คือการใช้ประโยค ‘เรา’ นี่คือการแสดงความรู้สึกหรือบอกความในใจอย่างสุภาพ นุ่มนวล และชัดเจน แทนที่จะไปต่อด่าทอกันและกัน

2. ในการใช้ประโยค ‘เรา’ เพื่อบอกกล่าวความในใจนั้น เราจะบรรยายว่าการกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ ทำให้เรารู้สึกอย่างไร

ยกตัวอย่างเช่น

- เวลาพวกนายทิ้งเราไว้นอกวงไม่ให้ร่วมเกมเรารู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว
- เวลาพวกเธอหัวเราะเยาะเราตอนที่เราได้คะแนนน้อยๆ เรารู้สึกเสียใจ
- เวลาพวกนายบอกว่าไม่ให้เราเล่นฟุตบอลด้วยเพราะเราเป็นผู้หญิง เรารู้สึกถูกทอดทิ้ง
- เวลาพวกเธอแกล้งล้อเรา หว่าเราไม่เข้าพวก เรารู้สึกปวดร้าวใจ

3. การใช้ประโยค ‘เรา’ ยังสามารถช่วยให้เราบอกกล่าวหรือแนะนำวิธีแก้ปัญหาหรือขอความช่วยเหลือได้อย่างสุภาพนุ่มนวล

ยกตัวอย่างเช่น

- เรารู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจนะ เวลาเธอมาอึดปากกาโดยไม่ขอเราก่อน แล้วพอเราจะใช้ มันก็ไม่อยู่ที่เดิม เราก็กเลยอยากขอร้องเธอว่าเวลาจะมาใช้อะไรของเรา ช่วยบอกเราก่อนหน่อยนะ
- เวลานายล้อชื่อตอนเป็นเด็กของเรานะเรารู้สึกเหมือนนายคิดว่าเรายังเป็นเด็กอยู่จริงๆ ถึงนายจะพูดว่าแค่ล้อเล่นก็เหอะ เราก็กเลยอยากขอร้องว่าช่วยเรียกชื่อเราดีๆ หน่อยได้ไหม

4. ครูให้นักเรียนใช้แม่แบบดังต่อไปนี้ เพื่อลองเขียนตัวอย่างของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนตัวอย่างของตนเองกับคู่หรือกับกลุ่ม แล้วคัดเลือกประโยคเพื่อฝึกพูดแล้วออกมาแสดงหน้าชั้น

ประโยค ‘เรา’

เรารู้สึก (บอกความรู้สึกอย่างไร)

เวลา (เล่าการกระทำหรือสิ่งที่เกิดขึ้น)

เราก็กเลย (ระบุคำขอร้อง/ความในใจ)

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- เมื่อเผชิญกับความวิตกกังวลหรือมีปัญหาสัมพันธ์ภาพ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยเราได้ก็คือการบอกความรู้สึกของเราด้วยวิธีสุภาพและเคารพใส่ใจ
- การใช้ประโยค ‘เรา’ คือวิธีแสดงความรู้สึกหรือบอกความในใจอย่างเคารพผู้อื่นและเป็นวิธีขอร้องผู้อื่นอย่างสุภาพ นุ่มนวล และยืนยันความคิดตน
- การใช้ประโยค ‘เรา’ ช่วยให้เราสามารถแสดงความรู้สึกหรือบอกความในใจโดยไม่ต้องด่าว่าผู้อื่น

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

สำหรับบางภาษาและวัฒนธรรม การใช้ประโยค ‘เรา’ อาจทำได้ยากและเป็นเรื่องผิดปกติดังนั้นครูจึงควรช่วยนักเรียนให้สามารถเลือกวิธีการแสดงความรู้สึกหรือบอกความในใจโดยใช้ประโยค ‘เรา’ ที่เหมาะสมที่สุด

หัวข้อที่
5

กิจกรรมที่ 4

🕒 20 นาที

จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- เรียนรู้และฝึกใช้ประโยค ‘เรา’ เป็นกลยุทธ์สื่อสารยืนยันความคิดตน
- ฝึกใช้ประโยค ‘เรา’ ในบริบทการป้องกันและรายงานความรุนแรงจากเพศภาวะ
- ฝึกแสดงความจำเป็นส่วนตัวในทางบวกโดยไม่โทษคนอื่น

🔍 คำสำคัญ

การสื่อสาร
การสื่อสาร
การยืนยันความคิดตน
ประโยค ‘เรา’

✂️ เอกสาร เสริม

กิจกรรมนี้มี เอกสารเสริมเตรียมไว้ให้ในส่วนท้ายหัวข้อนี้ ครูอาจแจกเอกสารให้นักเรียนแต่ละคู่หรือให้นักเรียนจดคำถามลงในสมุดหรือบนกระดาษฟลิปชาร์ต ก็ได้

เกมสำรวจ:

1. ครูให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมวงใหญ่
2. ครูอธิบายขั้นตอนการเล่นเกมที่ ครูจะเป็นผู้นำก่อน โดยจะทำเสียงและออกท่าทาง จากนั้นทุกคนในวงต้องเลียนแบบและต้องทำตามพร้อมๆ กัน (ตัวอย่างเช่น ชูมือขึ้นพร้อมทำเสียง ‘เปรี้ยง!’ หรือกระโดดพร้อมทำเสียง ‘ตึ้ง!’)
3. ทำซ้ำอีกรอบหนึ่งโดยทำท่าใหม่และออกเสียงใหม่ (อย่างสร้างสรรค์)
4. ครูนำอีกสองสามรอบ จากนั้นให้นักเรียนเป็นผู้นำเกม
5. หลังจากการเล่นไปสักพัก เมื่อนักเรียนหลายๆ คนมีโอกาสได้เป็นผู้นำเกม ครูถามนักเรียนดังต่อไปนี้
  - เมื่อไหร่จึงจะถือว่าเป็นสิ่งที่ดีในการเลียนแบบการกระทำหรือคำพูดของคนอื่น เหมือนที่เราทำตอนเล่นเกมนี้? (ตัวอย่างคำตอบอาจได้แก่ เมื่อเขาประพฤติปฏิบัติตัวในลักษณะที่เคารพให้เกียรติผู้อื่น)
  - แล้วเมื่อไหร่จึงจะถือว่าเป็นสิ่งไม่ดีในการเลียนแบบการกระทำหรือคำพูดของคนอื่น? (ตัวอย่างคำตอบอาจได้แก่ เมื่อเขาประพฤติปฏิบัติตัวในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือเป็นโทษแก่ผู้อื่น)
  - นักเรียนควรทำอะไรบ้าง หากเราพบเห็นว่าใครมีพฤติกรรมที่ทำร้ายหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น?
6. ครูอธิบายสรุปว่า บางครั้งการกระทำและคำพูดของคนเราอาจทำร้ายหรือให้โทษต่อผู้อื่น และเมื่อใดที่เราพบเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น เราต้องระมัดระวังตัวเองให้ดีและต้องไม่ไปเลียนแบบพฤติกรรมเช่นนั้น

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

ให้นักเรียนเลือกหนังสือหรือนิทานที่ได้อ่านในสาระภาษาและวรรณคดี กลุ่มสาระภาษาไทย แล้วเลือกฉากหรือบทที่ตัวละครรู้สึกเศร้าใจ อารมณ์เสีย โกรธเกรี้ยว หรืออึดอัดคับข้องใจ งานที่ต้องทำก็คือ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ว่าตัวละครกำลังรู้สึกอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนใช้ประโยค ‘เรา’ แบบยืนยันความคิดตน ที่ตัวละครเอกตัวนั้นควรใช้เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก บอกความในใจ หรือเขียนคำขอร้องตามที่เกี่ยวข้อง

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

กิจกรรมที่นำโดยผู้เรียนเพื่อสร้างสรรค์โรงเรียนเพื่อนเด็ก

ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวความคิดและวิธีปฏิบัติสำหรับการจัดโครงการรณรงค์เพื่อสร้างสรรค์โรงเรียนเพื่อนเด็ก ยกตัวอย่างเช่น การนำกิจกรรมสร้างสรรค์ตามลานกีฬากลางแจ้ง การมีส่วนร่วมในปฏิสัมพันธ์แบบข้ามอายุ การจัดแสดงรูปภาพนักเรียนตัวอย่างที่ดี เป็นต้น

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 1: เพื่อนดีที่น่าคบ

หัวข้อที่ 5

50 วิธีแสดงน้ำใจไมตรีต่อคนรอบข้าง				
ทำการ์ดให้กัน	ส่งข้อความให้กัน	ส่งยิ้มให้หรือกอด	ตบไหล่เบาๆ	แบ่งขนมให้
ชวนมารวมกลุ่ม	นั่งด้วยกัน	ปรับความเข้าใจ	เล่นเกม	ทำการบ้านด้วยกัน
เดินกลับบ้านด้วยกัน	ส่งรูปน่ารักให้	เล่าเรื่องฮาขำขันด้วยกัน	ให้ยืมของ	เชิญมางานวันเกิด
ร้องเพลงหรือเต้นด้วยกัน	จับมือ	กล่าวคำทักทายกัน	ถามสารทุกข์สุกดิบ	เล่าเรื่องตลกให้กันฟัง
ชมเชย	ขอให้ช่วย	อาสาช่วยเหลือ	ขอโทษสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้น	ตั้งใจรับฟัง
โพสต์ข้อความแสดงมิตรภาพบนสื่อสังคม	ถ่ายรูปไปด้วยกัน	ช่วยทำงานของโรงเรียน	จักกรยานด้วยกัน	ชวนเข้าชมรมกีฬาด้วยกัน
บอกเพื่อนว่าเราไม่สนับสนุนการกลั่นแกล้งรังแก	ไปเป็นเพื่อนเพื่อขอความช่วยเหลือหรือรายงานการละเมิด	นั่งในรถไปโรงเรียนด้วยกัน	ขอให้ช่วยทำงาน	ขอคำแนะนำ
ใช้เวลาหลังเลิกเรียนด้วยกัน	ส่งเสริมให้เพื่อนคนอื่น ยอมให้ทุกคนเข้ากลุ่ม	พูดอกรับแทนเมื่อเห็นคนอื่นมาหาเรื่องรังแก	รายงานการถูกรังแกกับผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ	ไม่หัวเราะเยาะหรือร่วมพูดคุยเรื่องตลกของคนอื่น
เขียนจดหมายให้กัน	ส่งอีเมลให้กัน	แบ่งลูกอมขนมหวานให้กัน	โบกมือทักทายกัน	ถามความรู้สึกกัน
สังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นกับเพื่อน	แบ่งปันเรื่องราวตลกให้กันฟัง	บอกความรู้สึกของตนเอง	กล่าวขอบคุณ	สนับสนุนให้เข้าร่วมกลุ่ม

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 1: เพื่อนดีที่น่าคบ

ใช้ประโยค 'เรา' สื่อสารความในใจ

เรารู้สึก_____ (บอกว่าคุณรู้สึกอย่างไร)

เวลา_____ (เล่าการกระทำหรือสิ่งที่เกิดขึ้น)

เราก็เลย_____ (ระบุคำขอหรือความในใจ)

ศึกษาจากตัวอย่างต่อไปนี้: เรารู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจนะ เวลาเธอมายิ้มปากกาโดยไม่ขอเราก่อน แล้วพอเราจะใช้ มันก็ไม่อยู่ที่เดิม เราก็เลยอยากขอเธอรอว่าเวลาจะมาใช้

หัวข้อที่ 6: ทักษะสำหรับผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง

หัวข้อที่
6

กิจกรรมที่
1

🕒 20 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียน
จะได้:

- สำรองผลกระทบของความรุนแรงที่มีต่อพยานผู้รู้เห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ความรุนแรง

🔑 คำสำคัญ

พยานผู้รู้เห็น
ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ

✂️ เอกสาร
เสริม

กิจกรรมนี้มี เอกสารเสริม เตรียมไว้ให้ในส่วนท้ายหัวข้อนี้ ครูอาจแจกเอกสารให้นักเรียน แต่ละคู่หรือให้นักเรียนจดคำถามลงในสมุดหรือบนกระดาษฟิลิปชาร์ท ก็ได้

ทำความเข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอน

งานวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการกลั่นแกล้งรังสรรค์แสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในการตอบสนองที่ดีนั้นเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งกว่าการมุ่งความสนใจเฉพาะผู้ที่เป็นเป้าหมายของความรุนแรงหรือผู้ก่อเหตุความรุนแรงเท่านั้น

กิจกรรมที่ 1: ผลกระทบต่อผู้รู้เห็นเหตุการณ์

ขั้นตอนการสอน

1. ครูเตือนความจำให้นักเรียนนึกถึงคำว่า พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง ว่าหมายถึงบุคคลที่พบเห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น
2. สำหรับกิจกรรมนี้ ครูสั่งให้นักเรียนช่วยกันขบคิดว่า ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อผู้พบเห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างไรบ้าง งานที่นักเรียนต้องทำก็คือ ให้นักเรียนลองนึกดูว่าพยานผู้รู้เห็นจะคิดอย่างไรเมื่อได้เห็นการกระทำรุนแรง แล้วให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นความรู้สึกนึกคิดนี้ลงไป ใน ‘กล่องสำหรับเขียนความคิด’ ในภาพการ์ตูนหรือภาพร่างตัวละครและเหตุการณ์
3. ครูให้ตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนในการเขียนความคิดของตนเอง
4. ลองให้นักเรียนเลือกใช้สถานการณ์สมมติที่เตรียมไว้ให้แล้ว (ในหน้าถัดไป) เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หรือคิดขึ้นมาใหม่ด้วยตนเองก็ได้ จากนั้นครูถามนักเรียนว่าตัวละครน่าจะคิดว่าจะอะไรหรือรู้สึกอย่างไร

ตัวอย่างความคิดหรือความรู้สึกที่ตัวละครอาจจะมี ได้แก่

น่ากลัวจังเลย	เราจะทำยังไงดีละเนี่ย?
ถ้าเป็นเราคงดูแย่กว่านั้นอีก	เราไปฟ้องใครดีไหมนะ?
เราไปขอให้คนช่วยดีไหมนะ?	อยู่เฉยๆ แบบนี้ดีกว่าเรา
เราจะโดนตีไปด้วยไหมเนี่ยถ้าขึ้นพูดอะไรไป	ฉันทิ้งหนีดีไหมนะ?
เอาใจดี เข้าไปช่วยดีไหมนะ?	แล้วถ้าเจ้าพวกนั้นหันมาเล่นงานเราล่ะ?
โรงเรียนนี้น่ากลัวชะมัดเลย	

5. ครูเรียกนักเรียนสองสามคนให้รายงานให้เพื่อนๆ ฟังว่าตนเองเขียนอะไรบ้าง ระหว่างที่นักเรียนรายงานผลนั้น ครูถามคำถามต่อไปนี้ให้นักเรียนช่วยกันคิด
  - ผลกระทบที่เกิดกับพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์จะแตกต่างออกไปไหม ถ้าเราเปลี่ยนตัวละครเป็นเพศอื่น ไม่ว่าจะเป็นตัวเด็กที่เป็นพยานหรือเด็กที่เป็นเป้าหมาย?
  - จะมีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ถ้าเราเปลี่ยนอายุหรือขนาดร่างกายของพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือเด็กที่เป็นเป้าหมาย?
6. **สรุปประเด็นสำคัญ:**
กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:
  - ไม่ใช่แค่บุคคลที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงกับตัวเองโดยตรงแต่ผู้เดียวเท่านั้นที่ได้รับอันตราย ผู้ที่พบเห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ความรุนแรงก็อาจได้รับผลกระทบอันตรายนั่นด้วยเช่นกัน
  - การไปอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง อาจทำให้พยานผู้รู้เห็นเกิดความรู้สึกวิตกกังวลและหวาดผวาได้ หรืออาจทำให้เกิดความคิดว่าการปฏิบัติต่อผู้อื่น เช่นนั้นเป็นสิ่งที่ยอมรับได้
  - การเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงอาจมีผลกระทบระยะยาวได้ เนื่องจากทำให้คนเราไม่สามารถเลือกกระทำการใดๆ ตามที่ต้องการ เพราะหวาดกลัวว่าตนเองอาจตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงบ้างเมื่อไหร่ก็ได้

<p>พอโรงเรียนเลิก อวดยาก็เดินกลับบ้านพร้อมกับน้องสาวสองคน ระหว่างทางเธอเห็นเด็กชายสองคนกำลังก่อร่องก่อตึกเด็กนักเรียนหญิงรุ่นพี่เธอปีหนึ่งอยู่อีกฟากของถนน สองคนนั้นพยายามเดินเข้าประชิดตัวรุ่นพี่ซึ่งมีท่าทางหวาดกลัว เจ้าคนหนึ่งยังถึงขั้นจับเนื้อต้องตัวเธออีกด้วย รุ่นพี่จึงพยายามวิ่งหนีแต่เจ้าพวกนั้นก็ยังคงวิ่งตาม แถมใช้คำลามกสับคนเรียกเธอต่าง ๆ นานา จนสั๊กพักพวกนั้นเห็นว่ามีผู้ใหญ่เดินผ่านมา</p>	
<p>ช่วงพักกลางวัน ระหว่างที่ออรรถนกำลังกินข้าวเที่ยงอยู่ เขาก็สังเกตเห็นเพื่อนห้องเดียวกันคนหนึ่งถูกพวกรุ่นพี่รุมผลักอยู่ตรงระเบียงทางเดิน จังหวะนั้นไม่มีใครอยู่แถวนั้นเลย พวกเด็กรุ่นพี่ล้อเขาว่ากระตุงกระตุงเหมือนเด็กผู้หญิง</p>	
<p>ช่วงพักกลางวัน เกรซนั่งรวมกลุ่มอยู่กับเพื่อนๆ เธอสังเกตเห็นนักเรียนหญิงที่เพิ่งเข้ามาเรียนใหม่กำลังพยายามขอเล่นกับกลุ่มนักเรียนหญิงที่กำลังเล่นกระโดดยางกันอยู่ แต่ถูกกลุ่มนั้นไล่เตะเปิดให้เธอ 'ไปข้างหน้าก่อนไป' ไม่ยอมให้เธอเล่นด้วยเพราะเธอไม่ใช่เพื่อนในกลุ่ม</p>	
<p>ระหว่างที่นั่งรอโรงเรียนกลับบ้าน ผึ้งเห็นพวกเด็กผู้ชายรุมแกล้งเพื่อนนักเรียนชายห้องเดียวกันกับเธอ เขามีบุคลิกเจี๊ยบๆ และขี้อาย พวกนั้นผลักเขาจนตกจากเบาะรถ แถมยังไม่ยอมคืนกระเป๋านักเรียนให้เขา ตลอดทางจนถึงจุดที่เขาต้องลงรถคนขับโรงเรียนก็ไม่เห็นจะสังเกตเห็นว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างเลย</p>	
<p>กานต์กับเพื่อนเดินผ่านนักเรียนเข้าแถวรอซื้ออาหาร พวกเขาเห็นเด็กรุ่นพี่โถงเงินน้องคนหนึ่ง หน้าซำยังผลักเด็กคนนั้นออกจากแถวไปอีก พวกเขา รู้สึกว่าเหตุการณ์แบบนี้คงไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นครั้งแรกแน่ๆ</p>	
<p>เด็กนักเรียนสามคนซึ่งเรียนอยู่ชั้นเดียวกันกำลังหัวเราะข้อความและรูปภาพที่ส่งต่อๆ กันทางอีเมล กระจายข่าวลือของเพื่อนอีกคนหนึ่งในห้องอย่างเสียๆ หายๆ ทั้งๆ ที่ไม่มีมูลความจริงเลยแม้แต่แต่น้อย</p>	

กิจกรรมที่ 2: การสร้างกลยุทธ์เกื้อหนุน

ขั้นตอนการสอน

1. ครูย้ำเตือนนักเรียนให้เข้าใจว่า พยานผู้รู้เห็น คือบุคคลที่พบเห็นหรือรับรู้ว่ามีเหตุการณ์ ความรุนแรงเกิดขึ้นกับใครบางคน
2. พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์สามารถกลายเป็นส่วนสำคัญของการแก้ปัญหาได้ ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาตอบสนองต่อเหตุการณ์ความรุนแรงนั้นอย่างไร แต่ทั้งนี้ผู้รู้เห็นเหตุการณ์อาจลงเอยที่การกลายเป็นผู้มีส่วนช่วยให้เกิดการยอมรับความรุนแรงหรือทำให้ความรุนแรงคงอยู่ต่อไปก็ได้ โดยการเป็นผู้ชมที่ให้การสนับสนุน หรือแม้แต่เข้าไปสมทบจนกลายเป็นผู้สมคบเสียเอง นอกจากนี้ การนิ่งดูเฉยหรือไม่มีปฏิกิริยาใดตอบโต้ ก็อาจทำให้เกิดการตีความแบบเหมารวมไปได้ว่าเป็นการส่งสัญญาณยอมรับการใช้ความรุนแรง

3. ครูตั้งคำถามต่อไปนี้ให้นักเรียนช่วยกันตอบ การกระทำใดบ้างที่เป็นไปได้ว่าผู้รู้เห็นเหตุการณ์อาจเลือกปฏิบัติในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ความรุนแรงที่ตนพบเห็นมา? รวบรวมความคิดที่นักเรียนเสนอทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบ และเขียนไว้บนกระดาน

ตัวอย่างการตอบสนองที่นักเรียนอาจเสนอมา ได้แก่

- ขอให้ผู้ก่อเหตุหยุดการกระทำนั้น
- เดินหนีไปจากสถานการณ์นั้น แต่ก็รายงานเหตุการณ์ดังกล่าวต่อผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้ ปรึกษาด้วย
- ถ้าผู้รู้เห็นเหตุการณ์รู้สึกสะอึกใจ อาจไปตามหาผู้ที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรง เพื่อให้การช่วยเหลือเกื้อหนุนในภายหลัง (เช่นถามไถ่ว่าเขาเป็นอย่างไรบ้าง บอกเขาว่าเรารู้สึกเสียใจที่เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นกับเขา)
- ขอความช่วยเหลือจากครู
- เล่าให้เพื่อนฟัง
- เรียกคนอื่นมาดูเหตุการณ์ความรุนแรง
- หัวเราะ
- เข้าไปสมทบ
- ดูเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ
- เดินหนีไปจากสถานการณ์นั้นเฉยๆ แต่ไม่ทำอะไรเลย

4. ครูให้นักเรียนระบุนว่าการตอบสนองใดจากรายการที่ช่วยกันนำเสนอมาแล้วนี้ เป็นการ ใช้พลังอำนาจในเชิงลบของผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ชิดเส้นทับการกระทำเหล่านั้นเพื่อเป็น เครื่องหมายว่าถูกขีดฆ่าออกแล้ว ตอนนี้สิ่งที่เหลืออยู่ก็จะมีแต่เฉพาะกลยุทธ์การใช้

ตัวอย่างการตอบสนองที่เหลือ ได้แก่

- ขอให้ผู้ก่อเหตุหยุดการกระทำนั้น
- เดินหนีไปจากสถานการณ์ แต่รายงานเหตุการณ์ต่อผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ
- ไปตามหาผู้ที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรง เพื่อให้การช่วยเหลือเกื้อหนุนในภายหลัง (เช่น ถามไถ่ว่าเขาเป็นอย่างไรบ้าง)
- ขอความช่วยเหลือจากครู
- เล่าให้เพื่อนฟัง
- เรียกคนอื่นมาดูเหตุการณ์ความรุนแรง
- หัวเราะ
- เข้าไปสมทบ
- ดูเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

5. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ป่อยครั้งเมื่อคนได้เห็นหรือได้รู้อะไรเกี่ยวกับความรุนแรงแล้ว ก็เป็นเรื่องยากว่าจะทำอย่างไรต่อไป เราอาจกังวลว่าถ้าเราเข้าไปยุ่ง เราจะต้องเจ็บตัวเสียเอง หรืออาจทำให้สถานการณ์เลวร้ายไปกันใหญ่ ยิ่งจะทำให้ผู้ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงแย่ลงไปอีก นั่นจึงเป็นเหตุผลว่าทำไมจึงมีเป็นประโยชน์ที่เราต้องพิจารณา ทั้งกลยุทธ์ในเชิงบวกและความปลอดภัยส่วนบุคคลในกิจกรรมนี้เราจะช่วยกันขบคิด ใคร่ครวญหาข้อแนะนำดีๆ ที่เหมาะสำหรับคนที่ได้รู้ได้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง เรา จะย้อนกลับไปดูรายการกลยุทธ์เชิงบวกที่ได้ทำไว้แล้วบนกระดานเพื่อช่วยในการทำ กิจกรรมนี้ให้ง่ายขึ้น เราจะช่วยกันพิจารณาว่าผู้รู้เห็นเหตุการณ์ควรตอบสนองอย่างไร จึงจะเป็นวิธีการที่ทั้งปลอดภัยและให้การเกื้อหนุน

6. ครูกำหนดให้แต่ละกลุ่มหรือแต่ละคู่เลือกทำงานเพียงหนึ่งสถานการณ์หรืออาจมากกว่านั้นก็ได้ โดยเลือกจากสถานการณ์ที่เตรียมไว้ให้แล้ว (ดูหน้าถัดไป) โดยให้นักเรียนพูดคุยกันว่ากลยุทธ์ใดที่แต่ละคนคิดว่าผู้รู้เห็นเหตุการณ์ควรใช้ในระยะเวลาสั้น (ในสถานการณ์ทันที) และกลยุทธ์ใดที่สามารถนำมาใช้ในภายหลังหรือติดตามผลหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วสักพักหนึ่ง ครูชี้ให้นักเรียนเห็นว่าเราจะต้องพิจารณาทั้งพลังอำนาจของบุคคลที่เกี่ยวข้องและประเด็นความปลอดภัยเช่นเดียวกับวิธีเกื้อหนุน ผู้ที่เป็นเป้าหมายของความรุนแรงด้วยเช่นกัน

หัวข้อที่
6

กิจกรรมที่ 2

🕒 30 นาที

จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- สำรองการตอบสนองของพยานที่สามารถส่งเสริมหรือป้องกันความรุนแรงจากเพศภาวะอย่างไร
- เรียนรู้กลยุทธ์เชิงบวกที่พยานสามารถใช้ป้องกันหรือลดผลกระทบของความรุนแรงจากเพศภาวะ
- ฝึกวิธีการที่เหมาะสมปลอดภัยและรับผิดชอบที่พยานใช้ตอบสนองความรุนแรงจากเพศภาวะ

🔑 คำสำคัญ

พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์
แรงสนับสนุนระหว่างเพื่อน

ช่วงพักกลางวัน จะมีเด็กผู้ชายคนหนึ่งจากห้องเราชอบไปแกล้งน้องผู้หญิงคนหนึ่ง ฉันทักเขาเรียกเรื่องความสนใจนะ เพราะน้องเขาน่ารักดี บางทีเพื่อนผู้ชายคนอื่นก็พากันหัวเราะ แต่ฉันว่าท่าทางน้องเขาตกใจนะ และก็ไม่พอใจด้วย	ระหว่างทางกลับบ้านหลังเลิกเรียน เห็นพี่ม. 3 แยกกระเป๋าวิ่งน้องโยนเข้าป่าข้างทางเสร็จแล้วก็หัวเราะแล้วหนีไปกับเพื่อนเฉยเลย เด็กคนนั้นอารมณ์เสียใหญ่เลยละ
ตอนไปเข้าห้องน้ำระหว่างคาบเรียน ผมเห็นรุ่นพี่สองคนข่มขู่เด็กรุ่นน้องอยู่ เขาพากันยืนขวางทางน้องไว้ไม่ให้ออกจากห้องน้ำ น้องดูตกใจกลัวมาก แต่พวกนั้นก็ยังขวางอยู่อย่างนั้นไม่ยอมให้น้องได้กลับไปเข้าห้องเรียน	อาทิตย์ที่แล้ว กลุ่มเพื่อนผู้หญิงพากันปล่อยข่าวลือเรื่องเสียๆ หายๆ ของเพื่อนผู้หญิงอีกคนในห้องเรานี้แหละ ฉันรู้ว่ามันไม่ใช่เรื่องจริงสักหน่อย แต่มันก็เสียหายไปแล้ว
บนรถโรงเรียน ตอนเขาไปโรงเรียนคะ มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งมาแอบหอมบออยู่หลังเพื่อนหนูแล้วก็แกล้งเปิดกระโปรงตอนเราผลอไม่ได้มองเขา เพื่อนหนูตกใจมากคะแล้วก็อายมากด้วย	มีเด็กผู้หญิงเพ็งย้ายโรงเรียนมาใหม่คนหนึ่ง พอตีเขามาจากทางใต้ นะครับ ผิวเลยเข้มกว่าคนอื่นในโรงเรียน พอช่วงพักกลางวัน มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งไปเรียกเขาว่า 'ยัยหน้าลิง' เด็กที่นั่งอยู่แถวนั้นทั้งผู้หญิงผู้ชายพากันหัวเราะใหญ่ ทีนี้คนเลยเรียกเธออย่างนั้นกันทั้งโรงเรียนเลยครับ
ช่วงพักระหว่างคาบเช้า พวกเพื่อนผู้ชายพากันหัวเราะเยาะทำท่าทางล้อเลียนเพื่อนอีกคน หาวว่าเขากระตุงกระตุง 'เหมือนผู้หญิง' แล้วก็บอกเขาว่าโรงเรียนนี้ไม่ใช่ที่ของเขา	พี่สาวหนูเล่าให้ฟังว่าอาจารย์ผู้ชายคนหนึ่งชอบบอกให้พี่อยู่ทำงานต่อหลังเลิกเรียน แล้วก็ชอบทำตัวเป็นกันเองกับพี่หนู ชอบตะแคงเนื้อต่อตัวพี่เขาด้วย พี่สั่งหนูว่าอย่าบอกพ่อแม่เราเดี่ยวพวกเขาจะให้อายโรงเรียน

7. ครูเรียกตัวแทนแต่ละสถานการณ์เพื่อรายงานให้เพื่อนในชั้นทราบสถานการณ์ละหนึ่งคู่หรือหนึ่งกลุ่ม โดยให้รายงานว่าเลือกแนวทางใดสำหรับมาตรการระยะสั้น? และเลือกแนวทางใดสำหรับการติดตามผล?

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:
 ครูควรเลือกสถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียน แต่ถ้าจำเป็นต้องต้องปรับเปลี่ยนหรือเขียนขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะกับบริบทของตัวเอง ก็ทำได้ ไม่เป็นไร แต่ต้องเลือกตัวอย่างที่ธรรมชาติสามัญพบเห็นได้ทั่วไปและไม่ร้ายแรงมาก พยายามเลี่ยงการใช้สถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด ถ้าครูมีเวลา เตรียมแผนการใช้และสถานการณ์ต่างๆ ให้พร้อมบนกระดานก่อนเริ่มชั้นเรียน

8. สรุปประเด็นสำคัญ:

- กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:
- ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงต้องเลือกว่าจะมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร
  - หากผู้รู้เห็นเหตุการณ์ให้ความสนใจผู้ก่อเหตุ อาจนำไปสู่การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความรุนแรงดำเนินต่อเนื่องเรื่อยไป
  - การมีปฏิกิริยาตอบสนองสามารถเป็นการเกื้อหนุนผู้ที่เป็นเป้าหมายความรุนแรงได้ และยังช่วยทำให้การกระทำรุนแรงครั้งใหม่ยุติลงอีกด้วย
  - การมีปฏิกิริยาตอบสนองต้องอาศัยทั้งความเข้มแข็งและความกล้าหาญ
  - การมีปฏิกิริยาตอบสนองอาจมีความเสี่ยง ดังนั้นผู้รู้เห็นเหตุการณ์จึงควรเลือกว่าจะตอบสนองอย่างไรในระยะสั้นเพื่อปกป้องความปลอดภัยของตนเอง และควรใช้กลยุทธ์ใดเพื่อการติดตามผลเพื่อทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนช่วยในการลดหรือรับมือกับปัญหาความรุนแรง

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:
 ส่งเสริมให้นักเรียนนำเสนอเรื่องแบบภาพรวมทั่วไปมากกว่าการใช้เรื่องราวส่วนตัวจริงๆ ครูต้องคอยย้ำเตือนนักเรียนอยู่เสมอว่า เราต้องไม่ใช่ข้อเท็จจริงถ้าเราเล่าสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงชัดเจน

กิจกรรมที่ 3: ฉันช่วยเพื่อนได้อย่างไรบ้าง !

ขั้นตอนการสอน

1. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าเขาสามารถพัฒนากิจกรรมก่อนหน้าในระยสั้นและระยะยาว
2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ 3 บทบาท คนแรกทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนคนที่สองทำหน้าที่ส่งต่อเพื่อขอความช่วยเหลือให้แก่เพื่อน และคนที่ 3 ทำหน้าที่ป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้แก่เพื่อน
  - รักษาความปลอดภัย : ตั้งคำถาม: ผู้เห็นเหตุการณ์จำเป็นต้องป้องกันตนเองหรือป้องกันเพื่อนที่เป็นเป้าหมายหรือไม่ หากจำเป็นจะสามารถป้องกันให้เกิดความปลอดภัยได้อย่างไร
  - ให้ความช่วยเหลือ: ผู้เห็นเหตุการณ์สามารถทำอะไรได้บ้าง? (ที่ไม่ต้องรบกวนคนอื่นหรือผู้ใหญ่มาก)
  - ส่งต่อเพื่อให้ความช่วยเหลือ: ใครบ้างที่ผู้เห็นเหตุการณ์สามารถปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือ จะพูดขอความช่วยเหลือจากเพื่อนคนอื่นหรือผู้ใหญ่อย่างไร
3. เมื่อถึงเวลารายงานในกลุ่มใหญ่ ให้แต่ละกลุ่มย่ออ่านบทบาทสมมุติพร้อมคำตอบของกลุ่มตั้ง ๆ
4. หลังจากการรายงานในกลุ่มใหญ่แล้ว ขอให้นักเรียนแต่ละคนเลือกหนึ่งในบทบาทสมมุติและเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยให้ใช้ประโยค “เรา” ในสองหัวข้อนี้ ก) ฉันสามารถให้ความช่วยเหลืออย่างไรได้บ้าง ข) ฉันจะบอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้ อาทิ ครูหรือพ่อแม่ได้อย่างไร
5. จากนั้นให้นักเรียนจับคู่เพื่อทำการซักซ้อมบทบาทสมมุติ

6. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- มีวิธีการที่ผู้รู้เห็นเหตุการณ์สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือเพื่อนที่เป็นเป้าหมายของความรุนแรง
- การซักซ้อมช่วยให้เกิดทักษะและการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้เมื่อเกิดเหตุการณ์จริง
- ความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการเลือกวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม
- เป็นสิ่งสำคัญต้องเรียนรู้เมื่อไหร่ต้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนคนอื่นและหรือผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้

หัวข้อที่

6

กิจกรรมที่

3

🕒 20 นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- เขียนบทพูดที่ผู้รู้เห็นเหตุการณ์สามารถนำมาใช้ในการรายงานความรุนแรงจากเพศภาวะหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบเหตุการณ์ความรุนแรง

🔑 คำสำคัญ

การช่วยเหลือกันเองระหว่างเพื่อน

กิจกรรมที่ 4

🕒 20 นาที

📖 จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- เรียนรู้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจเป็นกลยุทธ์สำหรับการเสริมสร้างศักยภาพและให้การช่วยเหลือกันเองระหว่างเพื่อน

🔍 คำสำคัญ

การช่วยเหลือกันเองระหว่างเพื่อน การฟังอย่างตั้งใจ

กิจกรรมที่ 4: การรับฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้ความช่วยเหลือ

ขั้นตอนการสอน

1. อธิบายนักเรียนให้เข้าใจถึงประเด็นท้าทายที่อาจเกิดขึ้นเมื่อเพื่อน ๆ พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เป็นปัญหาอาจไม่รับฟังเพียงพอที่จะทำให้รู้สึกเข้าใจ
2. เขียนถ้อยคำการฟังอย่างตั้งใจบนกระดาน และอธิบายว่ามันเป็นเทคนิคในการช่วยเหลือผู้อื่น

การฟังอย่างตั้งใจทำให้มั่นใจว่าความสนใจของคุณจะอยู่ที่ผู้พูด ไม่หันเหไปจากจุดที่ต้องการจะทำ และเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกได้รับการเคารพและเข้าใจ

นอกจากนี้การฟังอย่างตั้งใจยังช่วยให้ผู้ฟังได้สะท้อนกลับสิ่งที่ได้ยินแก่ผู้พูด และสรุปสิ่งที่ได้ยินด้วยถ้อยคำของตนเอง ทำให้ผู้พูดได้มีโอกาสแก้ไขหากมีการเข้าใจไม่ถูกต้องหรือช่วยสะท้อนให้เห็นว่าผู้ฟังนั้นเข้าใจสิ่งที่พูด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้พูดมีความชัดเจนในความคิดหรือสิ่งที่ต้องการสื่อสาร

การฟังอย่างตั้งใจยังช่วยปรับปรุงภาษากาย ระดับของอารมณ์ และการโต้ตอบของคุณ

การฟังอย่างตั้งใจไม่ใช่วิธีการที่แสดงว่าคุณเห็นด้วยกับผู้พูด แต่เป็นวิธีการที่แสดงว่าคุณเข้าใจสิ่งที่กำลังฟังหรือความรู้สึกของผู้พูด

3. ให้นักเรียนจับคู่เพื่อฝึกเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ โดยให้ ก. เป็นคนพูด และ ข. เป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ ให้ ก. คิดถึงเรื่องที่ต้องการจะปรับทุกข์กับเพื่อน และให้ข. ทักทายว่าเป็นอย่างไรบ้าง จากนั้นให้ ก. เริ่มเล่าเรื่องและข. พยายามฝึกการฟังอย่างตั้งใจ
4. ชักพิกิจให้นักเรียนสลับบทบาทเพื่อให้อีกฝ่ายได้ฝึกทักษะการฟังอย่างตั้งใจ
5. สอบถามนักเรียนว่ารู้สึกอย่างไรเมื่อเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจและเมื่อเป็นผู้พูด
6. อธิบายว่าเทคนิคนี้สามารถนำไปใช้กับบุคคลที่รู้สึกแย่จากการมีประสบการณ์ด้านลบ

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

บุคคลสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจโดยการฟังอย่างตั้งใจ สะท้อนให้เห็นว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่นักเรียนได้เรียนรู้การเห็นอกเห็นใจและอารมณ์ความรู้สึกที่ซ่อนเร้น

7. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- การฟังอย่างตั้งใจเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่แสดงว่าเราเห็นอกเห็นใจและให้การสนับสนุน
- การฟังจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเราฟังอย่างมีสติและสะท้อนให้ผู้พูดได้รู้ว่าเราเข้าใจ ซึ่งเราสามารถกระทำได้โดยการฟังอย่างตั้งใจและสรุปสิ่งที่ผู้พูดพูดหรือรู้สึก หากเราสรุปผิด ผู้พูดก็สามารถแก้ไขให้เราได้

เกมสำรอง: เกมเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

(ให้นักเรียนหาตะเกียบ ปากกาที่มีปลอกเพื่อเล่นเกมนี้ หนึ่งคนต่อ1คู่หรือมากกว่านั้น)

1. หากเป็นไปได้ควรเล่นเกมในห้องที่มีพื้นที่เคลื่อนไหวได้สะดวก
2. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าเกมนี้จะทดสอบทักษะการทำงานร่วมกัน โดยให้นักเรียนจับคู่โดยมีตะเกียบ (หรือปากกาที่มีปลอก) ระหว่างนิ้วของทั้งคู่และเดินไปรอบๆ ห้อง
3. ให้นักเรียนจับคู่และแจกอุปกรณ์
4. ขออาสาสมัครในการทำเป็นตัวอย่าง วางตะเกียบระหว่างนิ้วของนักเรียนและของครู จากนั้นครูแสดงการเป็นผู้นำโดยยกตะเกียบขึ้นและลง และเดินไปรอบๆ ห้อง
5. หลังจากนั้นให้นักเรียนจับคู่เพื่อทำตามตัวอย่าง
6. โดยเปิดเพลงประกอบให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวไปรอบ ๆ ห้องพร้อมกับการพยายามให้ตะเกียบหรือปากกากลางคองอยู่ระหว่างนิ้วของทั้งคู่ เมื่อได้ฝึกฝนเป็นคู่พอสมควรแล้วก็ให้เพิ่มตะเกียบเชื่อมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเป็นเส้นเดียวกันและเคลื่อนไหวพร้อมกันทั้งห้อง
7. ประเด็นอภิปรายร่วมกัน
  - นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จอย่างไร? (ตัวอย่างเช่น คอยมองเพื่อนแต่ละคน, สื่อสารระหว่างกันให้ไปพร้อมกันช้า ๆ หรือเร็ว)
  - มีการพัฒนาทักษะอะไรบ้างจากการเล่นเกม?
  - ตอนไหนที่นักเรียนจะใช้ทักษะนี้ในโรงเรียน? สนามเด็กเล่น? ในห้องเรียน?
8. สรุปโดยเน้นให้เห็นว่าการฟังอย่างตั้งใจ, การสังเกต, ความร่วมมือ, การสื่อสาร, การฝึกฝนซ้ำๆ ช่วยให้เกิดทักษะที่จำเป็นต่อทั้งในห้องเรียนและในสนามเด็กเล่น การทำงานเป็นทีมช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และสนุกร่วมกัน และยังทำให้นักเรียนทั้งชั้นมีความสุขและรู้สึกปลอดภัย

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

ให้นักเรียนสร้างเรื่องเกี่ยวกับคนบางคนที่ทำสิ่งที่ต่างออกไปด้วยการกระทำที่เรียบง่าย และมีเมตตา นักเรียนอาจนำเสนอความคิดของตนด้วยการเล่าเรื่อง, ตัวการ์ตูน, บทละคร, หรือใช้สมมุติภาพของเด็ก

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

การ์ตูนเป็นเรื่องราวที่วาดอย่างง่าย ๆ ที่แสดงลำดับของเหตุการณ์ บุคลิกที่ดูกวาดให้ดูตลก หรือดูเกินจริง เกิดจากความคิดคำนึงหรือคำพูดที่ผุดขึ้นมาบ่งบอกว่าตัวการ์ตูนกำลังคิดหรือพูดอะไร

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

กิจกรรมที่นำโดยผู้เรียนเพื่อสร้างสรรค์โรงเรียนเพื่อนเด็ก

ให้นักเรียนอ่านเรื่องของตัวเองหรือแสดงบทบาทที่หลากหลายของตัวการ์ตูน, การแสดงบทบาทสมมุติ, หรือบทละคร ในห้องประชุมของโรงเรียน นักเรียนอาจสนุกสนานกับการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการกระทำที่มีเมตตา

เอกสารเสริม

กิจกรรมที่ 1: ผลกระทบต่อผู้รู้เห็นเหตุการณ์

<p>พอโรงเรียนเลิก อวิศยา ก็เดินกลับบ้านพร้อมกับน้องสาวสองคน ระหว่างทางเธอเห็นเด็กชายสองคนกำลังก่อรื้อก่อตึกเด็กนักเรียนหญิงรุ่นพี่เธอปีหนึ่งอยู่อีกฟากของถนน สองคนนั้นพยายามเดินเข้าประชิดตัวรุ่นพี่ซึ่งมีท่าทางหวาดกลัว เจ้าคนหนึ่งยังถึงขั้นจับเนื้อต้องตัวเธออีกด้วย รุ่นพี่จึงพยายามวิ่งหนีแต่เจ้าพวกนั้นก็ยังคงวิ่งตาม แถมใช้คำลามกสับคนเรียกเธอต่าง ๆ นานา จนสักพักพวกนั้นเห็นว่ามีผู้ใหญ่เดินผ่านมา</p>	
<p>ช่วงพักกลางวัน ระหว่างที่ออรรถนกำลังกินข้าวที่เที่ยงอยู่ เขาก็สังเกตเห็นเพื่อนห้องเดียวกันคนหนึ่งถูกพวกรุ่นพี่รุมผลักอยู่ตรงระเบียงทางเดิน จังหวะนั้นไม่มีใครอยู่แถวนั้นเลย พวกเด็กรุ่นพี่ล้อเขาว่ากระตุงกระตุงเหมือนเด็กผู้หญิง</p>	
<p>ช่วงพักกลางวัน เกรซซึ่งรวมกลุ่มอยู่กับเพื่อนๆ เธอสังเกตเห็นนักเรียนหญิงที่เพิ่งเข้ามาเรียนใหม่กำลังพยายามขอเล่นกับกลุ่มนักเรียนหญิงที่กำลังเล่นกระโดดยางกันอยู่ แต่ถูกกลุ่มนั้นไล่ตะเพิดให้เธอ 'ไปข้างหน้าก่อนไป' ไม่ยอมให้เธอเล่นด้วยเพราะเธอไม่ใช่เพื่อนในกลุ่ม</p>	
<p>ระหว่างที่นั่งรถโรงเรียนกลับบ้าน ผึ้งเห็นพวกเด็กผู้ชายรุมแกล้งเพื่อนนักเรียนชายห้องเดียวกันกับเธอ เขามีบุคลิกเจี๊ยบๆ และซื่อๆ พวกนั้นผลักเขาจนตกจากเบาะรถ แล้วยังไม่ยอมคืนกระเป๋านักเรียนให้เขา ตลอดทางจนถึงจุดที่เขาต้องลงรถคนขับรถโรงเรียนก็ไม่เห็นจะสังเกตเห็นว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างเลย</p>	
<p>กานต์กับเพื่อนเดินผ่านนักเรียนเข้าแถวรอซื้ออาหาร พวกเขาเห็นเด็กรุ่นพี่ไล่เงินน้องคนหนึ่ง หน้าซำยังผลักเด็กคนนั้นออกจากแถวไปอีก พวกเขารู้สึกว่าเหตุการณ์แบบนี้คงไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นครั้งแรกแน่ๆ</p>	
<p>เด็กนักเรียนสามคนซึ่งเรียนอยู่ชั้นเดียวกันกำลังหัวเราะข้อความและรูปภาพที่ส่งต่อกันทางอีเมล กระจายข่าวลือของเพื่อนอีกคนหนึ่งในห้องอย่างเสียๆ หายๆ ทั้งๆ ที่ไม่มีมูลความจริงเลยแม้แต่น้อย</p>	

หัวข้อที่ 7: ทักษะการแสวงหาความช่วยเหลือและการช่วยเพื่อน

หัวข้อที่
7

กิจกรรมที่
1

🕒 60 นาที

📖 จุดประสงค์
การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:
• พิจารณาว่าเมื่อไหร่ที่
การรายงานและการ
แสวงหาความช่วยเหลือ
จะมีการรับประกัน
สำหรับการตอบสนอง
ต่อความรุนแรงบนฐาน
เพศภาวะในบริบท
สถานศึกษา

🔑 คำสำคัญ
การแสวงหาความช่วยเหลือ

ทำความเข้าใจกลวิธีการจัดการเรียนการสอน

เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องตระหนักว่า มีสถานการณ์หลายประเภทที่นักเรียนต้องแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น นอกจากนั้น นักเรียนยังควรจะสามารถบอกแหล่ง
แสวงหาความช่วยเหลือแหล่งต่างๆ ได้อีกด้วย (เช่น จากเพื่อนนักเรียนและครู)นักเรียนควรเรียนรู้และซักซ้อมกลยุทธ์แสวงหาความช่วยเหลือดังกล่าว เพื่อให้ตนเองได้รู้สึกมั่นใจว่า
จะสามารถรับมือและตอบสนองในเชิงบวกต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้ เมื่อเป็นผู้ประสบเหตุการณ์หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่เกิดขึ้นในอนาคต ทักษะการช่วย
เหลือกันเองระหว่างเพื่อนหรือทักษะการเกื้อหนุนในกลุ่มเพื่อน ก็นับเป็นทักษะที่สำคัญและมีประโยชน์ยิ่งเมื่อนักเรียนต้องให้ความช่วยเหลือกันและกันหากถึงคราวจำเป็น

กิจกรรมที่ 1: ถ้าจะขอความช่วยเหลือ ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า เมื่อเราต้องผ่านช่วงเวลาลุ่มๆ ดอนๆ เพราะเหตุใดเคราะห์ร้ายในช่วงชีวิต เราทุกคนล้วนต้องการความช่วยเหลือเกื้อหนุนจากใครสักคนไม่ช่วงใด
ก็ช่วงหนึ่ง การตัดสินใจอย่างหนึ่งที่เราต้องทำก็คือ หากเราต้องไปขอความช่วยเหลือแล้ว
เมื่อไหร่ที่เราควรจะไปแสวงหาและจะไปแสวงหาได้จากใคร ยิ่งไปกว่านั้นแล้ว บางครั้ง
เราก็อาจต้องส่งต่อเรื่องของเพื่อนไปขอรับความช่วยเหลือ ดังนั้นเราจึงควรทราบว่
เราควรส่งต่อเมื่อไหร่และส่งต่ออย่างไร กิจกรรมต่อไปนี้จะเป็นการร่วมกันอภิปราย
ถึงเรื่องดังกล่าว ครูเริ่มเปิดการพูดคุยโดยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนจะต้อง
ช่วยกันจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์สมมติที่จะได้อ่านว่าเหตุการณ์ใดจำเป็นต้อง
ไปแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เหตุการณ์ใดสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุน
กันเองได้ในกลุ่มเพื่อน หรือแม้แต่จัดการได้ด้วยตนเอง
2. ครูให้นักเรียนจับกลุ่มทำงานกลุ่มสี่ถึงหกคน ครูอาจแจกกระดาษสถานการณ์สมมติ
ให้แก่แต่ละกลุ่ม หรืออ่านให้นักเรียนฟังก็ได้ และมอบหมายให้แก่แต่ละกลุ่มทำงานคนละ
สถานการณ์ ครูชี้แจงเพิ่มเติมว่า นักเรียนจะต้องเตรียมตัวตอบปัญหาต่อไปนี้และออก
มารายงานให้เพื่อนในชั้นฟัง
  - สถานการณ์นี้ถือว่าร้ายแรงหรือไม่? ตัวละครควรรับมือสถานการณ์และจัดการด้วย
ตนเองหรือควรไปขอให้คนอื่นช่วย? ตัวละครควรไปขอความช่วยเหลือจากใคร? จะ
เกิดอะไรขึ้นถ้าตัวละครไม่บอกใคร ไม่ให้ใครเข้ามายุ่งเกี่ยว?
3. ครูเรียกให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น และให้นักเรียนเปรียบเทียบคำ
แนะนำของแต่ละกลุ่ม และถามนักเรียนทั้งชั้นว่า สถานการณ์ใดบ้างที่คิดว่าจำเป็นต้อง
ส่งต่อให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือ? สถานการณ์ใดบ้างที่สามารถจัดการกันเองได้ในกลุ่มเพื่อน?

4. ครูย้ำเตือนนักเรียนว่า การแสวงหาความช่วยเหลือ การเกื้อหนุน หรือคำแนะนำจาก
ผู้อื่นนั้น ไม่ใช่การแสดงความอ่อนแอแต่อย่างใด นี่คือสัญญาณบ่งบอกความเข้มแข็ง
ต่างหาก นี่คือการสร้างพลังอำนาจร่วมและนำมาใช้ในเชิงบวก พลังอำนาจประเภทนี้
มีความจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อมีคนใช้พลังอำนาจเหนือกว่าในทางให้โทษแก่ผู้อื่น อาจ
จำเป็นต้องมีแรงสนับสนุนจากกลุ่มใหญ่เพื่อช่วยปกป้องสิทธิของบุคคล ดังนั้นจึงเป็น
สิ่งสำคัญที่จะต้องสร้างเสริมทักษะการแสวงหาความช่วยเหลือ เพื่อที่ว่าในอนาคตเรา
จะได้รู้จักไปขอความช่วยเหลือให้ตัวเองและผู้อื่น นอกจากนี้ การแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น ยังทำให้เรามีโอกาสเข้าแก้ไขตั้งแต่เนิ่นๆ ซึ่งจะทำให้
แนวโน้มการเกิดปัญหาลุกลามบานปลายทุเลาเบาบางและคลี่คลายลงได้บ้าง

5. ครูควรให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน
และในชุมชน

6. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- ในช่วงชีวิตคนเราย่อมต้องมีช่วงเวลาที่โชคชะตาพลิกผันขึ้นๆ ลงๆ ทำให้เราจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือเกื้อหนุน
- เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เราต้องทราบว่าเมื่อไหร่ที่เราควรไปขอความช่วยเหลือให้แก่ตนเองหรือให้ผู้อื่น
- การเก็บงำปัญหาที่ร้ายแรงเกินกว่าจะรับมือไหวไว้คนเดียวรังแต่จะทำให้ปัญหานั้นลุกลามบานปลายไปใหญ่
- ถ้าเราได้คิดใคร่ครวญไว้ล่วงหน้าว่าจะไปขอความช่วยเหลือจากใครและขออย่างไรนั้น เราอาจจะสามารถรับมือและตอบสนองต่อภาวะกดดันที่เกิดจากสถานการณ์ยากลำบากได้ดียิ่งขึ้น

สถานการณ์สมมติ:

ช่วงพักกลางวัน อรุณตะบอลกับเพื่อนๆ กลุ่มใหญ่ที่เรียนอยู่ระดับชั้นเดียวกัน เขาพยายามสกัดการทำประตูแต่พลาดไป อีกทีมเลยเตะเข้าโกลจนได้ประตูชัย พอจบเกม พวกเพื่อนตัวโตๆ ที่อยู่ทีมเดียวกันก็มารุมผลักรุณจนล้มลงไปกองกับพื้น พอจะลุกขึ้นยืน ก็มีคนหนึ่งปล่อยหมัดเข้าใส่อรุณ แถมด่าเขาว่า “แกน่าจะไปเล่นทีมหญิงโน่นเพราะมีไอ้อ่อนอย่างแกใจเลยทำให้เราแพ้” พวกเพื่อนๆ ที่เหลือเลยสมทบกันใหญ่ รุมด่าเขาว่า “อ่อนเหมือนหญิง”

สถานการณ์นี้ร้ายแรงหรือไม่? อรุณควรปรึกษาใครหรือไม่? เพื่อนๆ ควรไปปรึกษาใครหรือไม่? ควรจะปรึกษาใคร? จะเกิดอะไรขึ้นหากไม่มีใครตอบสนองใดๆ?

ไม่นานมานี้ ชาญณรงค์เพิ่งเปิดเผยความลับกับเพื่อนสนิทชื่อบุญญาพรว่า เขาชอบผู้ชายแต่เขายังไม่พร้อมจะบอกใคร ยังไม่กล้าบอกเพื่อนๆ คนอื่นที่โรงเรียน ที่บ้านเขาก็ยังไม่รู้เรื่องนี้ เขาไว้ใจบุญญาพรเลยเล่าให้ฟัง แต่บุญญาพรก็ไปเล่าต่อ เรื่องราวก็เลยกระจายไปทั่วโรงเรียน ที่นั่นคนทั้งโรงเรียนไม่ว่าหญิงหรือชายก็คอยแต่จะแกล้งเขา

สถานการณ์นี้ร้ายแรงหรือไม่? บุญญาพรควรปรึกษาใครหรือไม่? ควรจะปรึกษาใคร? จะเกิดอะไรขึ้นหากไม่มีใครตอบสนองใดๆ?

มิญช์เพิ่งเข้าเรียนที่โรงเรียนมัธยมเป็นวันแรก ระหว่างทางไปโรงเรียน ก็มีเด็กนักเรียนชายรุ่นพี่กลุ่มหนึ่งพากันเดินตามเธอ แกล้งหยอกและแอบแตะเนื้อต้องตัวเธอ ทุกวันเธอต้องเดินผ่านเส้นทางนี้และต้องเจอเจ้าพวกนี้เสมอ เธอไม่กล้าบอกใครเพราะกลัวคนอื่นจะคิดว่าเป็นความผิดของเธอเอง

สถานการณ์นี้ร้ายแรงหรือไม่? มิญช์ควรปรึกษาใครหรือไม่? ควรจะปรึกษาใคร? จะเกิดอะไรขึ้นหากไม่มีใครตอบสนองใดๆ?

อังคณาเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลาย โตขึ้นเธออยากเป็นวิศวกร จึงมุ่งมั่นจะเข้าศึกษาต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์ เธอมีอาคนหนึ่งเป็นวิศวกร เขาอาสาจะช่วยติวข้อสอบให้ ตอนนั่งติว อาของเธอชอบเข้ามานั่งใกล้ๆ ยิ่งพอถึงเวลาอธิบายโจทย์ปัญหา เขายังขยับมาเบียดอังคณาชิดมากกว่าเดิม เธอเลยบอกเขาว่าอึดอัด ถอยห่างไปหน่อย แต่เขาก็ทำเป็นไม่สนใจคำพูดของเธอ

สถานการณ์นี้ร้ายแรงหรือไม่? อังคณาควรปรึกษาใครหรือไม่? ควรจะปรึกษาใคร? จะเกิดอะไรขึ้นหากไม่มีใครตอบสนองใดๆ?

ซัชฎาไม่ได้มาโรงเรียนจะเป็นสัปดาห์แล้ว อาจารย์พากันคิดว่าเธอขี้เกียจ ก็เลยคาดโทษเธอ แต่กาญจนา เพื่อนสนิทของเธอ รู้ว่าปัญหาที่แท้จริงก็คือ ช่วงนี้ซัชฎาตัวสูงชันเร็วมาก เลือกระโปรงของเธอก็เลยเดินไปหมด ที่บ้านเธอก็ไม่ค่อยจะมีเงิน จึงยังไม่ได้ไปหาซื้อชุดนักเรียนชุดใหม่ กาญจนาก็เลยกลุ้มใจ กังวลว่าซัชฎาจะไม่กลับมาเรียนต่ออีกแล้ว

สถานการณ์นี้ร้ายแรงหรือไม่? กาญจนาคควรปรึกษาใครหรือไม่? ควรจะปรึกษาใคร? จะเกิดอะไรขึ้นหากไม่มีใครตอบสนองใดๆ?

กิจกรรมที่ 2: แหล่งให้ความช่วยเหลือ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูชี้แจงให้นักเรียนฟังว่า กิจกรรมนี้จะช่วยให้เราสามารถระบุได้ว่าในชีวิตเรานั้นมีใครบ้างที่เราจะไปขอความช่วยเหลือ การเกื้อหนุน หรือคำแนะนำได้ จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนอย่างยิ่งที่ได้คิดพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ตั้งแต่เนิ่นๆ เพื่อที่ว่าในอนาคตหากเราต้องเผชิญปัญหาท้าทายต่างๆ เราจะได้รู้ว่ามีใครบ้างที่เราสามารถเข้าหาได้
2. ครูอธิบายคำสั่งว่าให้นักเรียนแต่ละคนวาดรูปมือโดยทาบบมือบนกระดาษแล้วลากเส้นตามรูปมือของตัวเอง แล้วให้ระบุชื่อหรือทำเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งลงบนนิ้วแต่ละนิ้วของรูปมือข้างหนึ่ง บุคคลเหล่านี้คือคนที่นักเรียนจะเข้าหาได้เพื่อไปขอความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาหรือมีข้อยุ่งยากใจทำให้กลัดกลุ้ม ครูควรแนะนำให้นักเรียนระบุชื่อคนในครอบครัวอย่างน้อยหนึ่งคน และคนจากบริบทอื่นๆ อีกอย่างน้อยหนึ่งคน (เช่น ที่ทำงาน ที่โรงเรียน ที่ชมรม) ส่วนมืออีกข้างหนึ่งให้ระบุชื่อหรือทำสัญลักษณ์ของบุคคลที่นักเรียนสามารถหรืออยากจะทำให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนนิ้วละหนึ่งชื่อ
3. ครูอธิบายขั้นตอนการทำงานว่ามีห้าขั้นตอนที่นักเรียนควรทำเพื่อเสริมสร้างศักยภาพหรือพลังอำนาจภายในของตนเองในการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองแบบรู้สึกเห็นอกเห็นใจ โดยระบุหนึ่งขั้นตอนต่อหนึ่งนิ้วมือข้างที่ให้ความช่วยเหลือ
  - ขั้นที่1 – ตาดูหูฟังเขากำลังพูดอะไร ทำอะไร หรือแสดงออกทางสีหน้าท่าทางอย่างไร?
  - ขั้นที่ 2 – ความหลังยังจำช่วงเวลาที่เราเคยตกอยู่ในสถานการณ์คล้ายกันนี้คือเมื่อไหร่? ตอนนั้นเรารู้สึกอย่างไร?
  - ขั้นที่3 – ย้ำดูรู้ใจถ้าเป็นเราอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ ตอนนี้ เราจะรู้สึกอย่างไร?
  - ขั้นที่4 – ถามไถ่ใส่ใจจะรับรู้ว่าเขาารู้สึกอย่างไร ก็ต้องถามไถ่ด้วยความจริงใจ
  - ขั้นที่5 – หวังใยไม่ตรีบอกกล่าวให้เขารับทราบหรือทำอะไรบางอย่างเพื่อแสดงให้เขารู้ว่าเราพยายามเข้าใจความรู้สึกของเขา

4. ครูย้ำให้นักเรียนจดจำผู้ให้ความช่วยเหลือทั้งห้าคนที่นักเรียนได้ระบุไว้ในรูปมือ เพื่อที่ว่าเมื่อถึงคราวจำเป็นในอนาคตเราจะได้นึกถึงและไปหาเพื่อขอความช่วยเหลือ และเราต้องไม่ลืมนึกถึงคนที่เราใส่ชื่อไว้ในมืออีกข้าง ซึ่งเป็นคนที่เราจะสามารถให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือการเกื้อหนุนด้วยเมื่อยามที่เขาต้องการ โดยย้ำเตือนนักเรียนอีกครั้งว่า เราไม่อาจคาดการณ์ได้อย่างแน่นอนเสมอไปว่าจะไปหาใครเพื่อขอความช่วยเหลือได้บ้าง ดังนั้นการช่วยเหลือกันเองระหว่างเพื่อนจึงถือเป็นโอกาสอันวิเศษยิ่งที่เราจะช่วยกันสรรค์สร้างชุมชนเข้มแข็งและปลอดภัยจากความรุนแรง

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เราจะต้องรู้จักแสวงหาความช่วยเหลือในยามที่เราเผชิญสถานการณ์อันยากลำบาก
- เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เราต้องรู้จักส่งต่อเพื่อนไปยังผู้ให้ความช่วยเหลือ หากเพื่อนรู้สึกว่าเขาไม่อาจไปแสวงหาความช่วยเหลือได้ด้วยตัวเอง
- เราสามารถเป็นได้ทั้งผู้แสวงหาความช่วยเหลือและผู้ให้ความช่วยเหลือ

หัวข้อที่
7

กิจกรรมที่ 2

🕒 20 นาที

จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ระบุบุคคลที่นักเรียนจะสามารถแสวงหาการเกื้อหนุนได้หากเผชิญหรือรู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรงจากเพศภาวะ
- ระบุบุคคลที่นักเรียนจะสามารถให้การเกื้อหนุนได้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมการลดเหตุการณ์ความรุนแรงจากเพศภาวะ

🔍 คำสำคัญ

การแสวงหาความช่วยเหลือ การช่วยเหลือกันเอง ในกลุ่มเพื่อน การส่งต่อ เพื่อนเพื่อขอรับความช่วยเหลือ

- สำรองอุปสรรคของการรายงานและการแสวงหาความช่วยเหลือในสถานการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

กิจกรรมที่ 3: เอาชนะแรงด้านการแสวงหาความช่วยเหลือ ขั้นตอนการสอน

1. ครูเล่าให้นักเรียนฟังว่า ป่อยครั้งที่ความอับอาย ความกลัวการถูกปฏิเสธ การตำหนิหรือการแสดงความคิดเห็นไม่พอใจ มักจะเป็นอุปสรรคของการแสวงหาความช่วยเหลือ เมื่อใดก็ตามที่มีความกลัวเหล่านี้ เราต้องใช้ความกล้าหาญมากเป็นพิเศษจึงจะออกไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ ในกรณีเช่นว่านี้ การแสวงหาความช่วยเหลือจึงเป็นการกระทำที่แสดงความกล้าหาญ และมีบางครั้งอีกเช่นกัน ที่เราจำเป็นต้องเรียกใช้จุดแข็งอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความจงรักภักดีความรักความเมตตาหรือภูมิปัญญาเพื่อช่วยให้เราปลุกความกล้าหาญให้ลุกโชน แล้วก้าวออกไปแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น
2. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า เมื่อใดก็ตามที่เราออกไปแสวงหาความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเพื่อตัวเราเองหรือเป็นตัวแทนของผู้อื่น สิ่งสำคัญก็คือ เราต้องกล้ายืนยันในความคิดตนเอง คุรบอกให้นักเรียนย้อนกลับไปดูกิจกรรมที่เราซักซ้อมการเขียนประโยค ‘เรา’ แบบสุภาพและยืนยันความคิดของตนเอง (โปรดดูหัวข้อที่ 4 กิจกรรมที่ 4) ในที่นี้เราสามารถใส่ประโยค ‘เรา’ แบบสุภาพและยืนยันความคิดของตนเองในการแสวงหาความช่วยเหลือได้เช่นกัน
3. ครูชี้แจงคำสั่งให้นักเรียนเข้าใจว่า ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้ทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มเพื่อเตรียมบทละครสั้นที่แสดงให้เห็นว่าการแสวงหาความช่วยเหลือเพื่อตนเอง หรือการแสวงหาความช่วยเหลือเพื่อเกื้อหนุนเพื่อนนั้น สามารถทำได้อย่างไรบ้าง ทั้งนี้การแสวงหาความช่วยเหลืออาจจะกระทำโดยตัวละครที่เป็นผู้ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงหรืออาจจะเป็นเพื่อนๆ ของคนนั้นก็ได้นักเรียนเลือกสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ครูแจกให้หรือเขียนบนกระดาน ในการเตรียมเขียนบทละครสั้นครั้งนี้ นักเรียนจะต้องช่วยกันพิจารณาตัดสินใจประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ก่อนเป็นลำดับแรก
  - ใคร = มีใครบ้างปรากฏตัวอยู่ในฉาก? (เช่น เพื่อนนักเรียนสองคนกับครู)
  - ที่ไหน = ฉากนี้เกิดขึ้นที่ไหน? (เช่น หน้าห้องพักครู)
  - เมื่อไหร่ = ฉากนี้เกิดขึ้นเมื่อไหร่? (เช่น หลังเลิกเรียน)
  - อะไร = ฉากนี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไร? (เช่น การบอกครูว่ารู้สึกกังวลใจและเป็นห่วงเพื่อนที่ตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ)
  - อย่างไร = ในฉากนี้ตัวละครจะเดินเรื่องอย่างไร? (เช่น วิธีการที่กว่าเด็กนักเรียนจะกล้าเล่าให้ครูฟัง)
4. เมื่อนักเรียนวางแผนว่าใคร ทำอะไรที่ไหนเมื่อไหร่อย่างไร เสร็จแล้ว ให้นักเรียนเขียนบทละครสั้นและซักซ้อมเพื่อออกมาแสดงบทบาทตนนั้น หรืออาจจะเตรียมเป็นละครบทบาทสมมติและซ้อมเล่นให้สมจริงเลยก็ได้
5. เมื่อนักเรียนออกมาแสดงบทบาทหรือเล่นบทบาทสมมติแล้ว ในตอนท้ายการแสดง ให้นักเรียนสะท้อนคิดว่าผู้แสวงหาความช่วยเหลือต้องเจอกับอะไรบ้าง โดยถามว่า

- ผู้แสวงหาความช่วยเหลือกำลังคิดอะไรหรือรู้สึกอย่างไรในการขอความช่วยเหลือ? มีความกลัวความกังวลและความหวังอะไรบ้าง?
  - ถ้ามีความกังวลเช่นนั้น ต้องใช้จุดแข็งอะไรบ้างในการเริ่มต้นบทสนทนาขอความช่วยเหลือ?
6. ครูอาจให้นักเรียนทำงานต่อโดยอาศัยสถานการณ์เดิม ให้นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันคิดหาคำแนะนำดีๆ สำหรับตัวละครที่แสวงหาความช่วยเหลือ จากนั้นรวบรวมคำแนะนำ และขออาสาสมัครให้ช่วยแสดงให้เพื่อนๆ ดูว่าเรามีวิธีให้คำแนะนำเหล่านี้ได้อย่างไรในแต่ละสถานการณ์
  7. สรุปประเด็นสำคัญ:
กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:
    - บางครั้งการแสวงหาความช่วยเหลือก็อาจทำได้ยาก เพราะความกลัวการถูกตัดสิน ถูกปฏิเสธ หรือถูกคาดหวัง หรือกลัวว่าคนอื่นจะไม่เชื่อเรา
    - เมื่อมีความกลัวเหล่านี้ เราต้องอาศัยความกล้าหาญเพื่อก้าวข้ามความกลัวและออกไปขอความช่วยเหลือ
    - เราอาจใช้ทักษะการยืนยันในความคิดตนเองและประโยค ‘เรา’ เพื่อช่วยในบทสนทนาขอความช่วยเหลือ

มาร์ตินไม่ได้นอนไม่หลับ กลัดกลุ้มใจเพราะมีกลุ่มเด็กผู้ชายคอยแกล้งและชอบเดินตามเธอทั้งขาไปและขากลับจากโรงเรียน มาร์ตินไม่กล้าบอกเรื่องนี้กับแม่ เพราะกลัวแม่ดู ทว่าเธอเองนั้นแหละที่อวยผู้ชาย
กฤษณะหยุดเรียนผู้บ่่อยๆ ไม่ค่อยอยากมาโรงเรียนทุกวัน เพื่อนในห้องชอบแกล้งแรงๆ บางครั้งก็ถึงขั้นทุบตี พอมีรอยฟกช้ำดำเขียว เขาก็ไม่อยากมาโรงเรียน กลัวคนอื่นจะถามว่าไปทำอะไรมา เขากลับเกิดเรื่องขึ้นอีกถ้าบอกว่าใครแกล้ง
อัสนีอายุ 15 ปี เพื่อนเขาส่วนใหญ่มีแต่ผู้หญิง ตอนเด็กๆ ก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่พอโตขึ้นคนซกจะเริ่มล้อเขาว่ากระดุงกระดิง อ่อนแอเหมือนผู้หญิง
อุไรวรรณถูกเพื่อนผู้หญิงที่โรงเรียนแกล้งโพสต์ข้อความขู่ข่มขืนและเพชฌฆาตว่าเธอ พวกนั้นทว่าเธอไม่มีเกียรติ อุไรวรรณรู้สึกเสียใจและสับสน ไม่เข้าใจว่าเพื่อนๆ กล่าวหาเธออย่างนั้นเพราะอะไร
นันชนกอาจจะต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคันเพราะที่บ้านต้องการให้อยู่ช่วยเลี้ยงน้องชาย เธอรู้สึกเสียใจมาก เพราะเธอเรียนดี ผลการเรียนก็ดี ครูอาจารย์พากันคิดว่าเธอต้องได้ทุนเรียนต่อมหาวิทยาลัยปีหน้าแน่ๆ แต่พอบอกว่า ถึงอายุจะยังไม่ 18 ปีเต็ม พ่อก็จะให้นันชนกแต่งงานปีหน้า พ่อของเธอคนเล็กเข้าโรงเรียนได้แล้วก็จะให้แต่งงานทันที
เด็กนักเรียนหญิงรู้สึกอึดอัดและไม่อยากอยู่ในห้องเวลาเด็กผู้ชายส่งโทรศัพท์ต่อกันไปมาพากันดูรูปไป รูปลามกอนาจาร แต่พวกเธอก็ไม่มีใครกล้าบอกครู พวกผู้ชายพากันหัวเราะคิกคัก บางคนก็ทะเล่ตั้งตงมาถามเด็กผู้หญิงว่าพวกเธอเป็นแบบนี้หรือเปล่าเวลาไม่ใส่เสื้อผ้า

กิจกรรมที่ 4: ข้อความให้กำลังใจ

ขั้นตอนการสอน

1. คนคอยห่วงใยเรา ถามเราว่า ‘เป็นไงบ้าง?’ ก็เป็นการปลอบใจที่ดีมากแล้ว นอกจากนี้เพื่อนยังสามารถส่งเสริมกันให้ได้รับการช่วยเหลือเกื้อหนุนที่ถูกต้องเหมาะสมได้อีกด้วย กิจกรรมต่อไปนี้เป็นโอกาสที่เราจะได้ฝึกใช้วิธีง่ายๆ สำหรับการให้แรงสนับสนุนในกลุ่มเพื่อน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ด้วยถ้อยคำกระชับชัดเจน

2. แนวทางที่ 1

ครูอ่านสถานการณ์ให้นักเรียนในชั้นฟังดังต่อไปนี้

นักเรียนทราบมาว่าเพื่อนคนหนึ่งถูกเพื่อนนักเรียนทำไม่ดีต่างๆ นานาใส่ นักเรียนจึงคิดว่าอยากจะเขียนข้อความให้กำลังใจส่งให้เพื่อนคนนั้น ข้อความที่นักเรียนจะเขียนควรประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- ถ้อยคำให้กำลังใจ
- วิธีรับมือสถานการณ์
- แหล่งให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำปรึกษา

เมื่อเขียนข้อความเสร็จแล้ว ให้นักเรียนเปลี่ยนกันอ่านกับเพื่อนข้างๆ ตัวอย่างข้อความอาจมีดังนี้ เป็นใครก็คงรู้สึกแย่สุดๆ แน่ถ้าเจอคนทำใส่แบบนี้ เดียวตอนพักเราไปเล่นด้วยกันนะ ถ้าเธออยากพูดระบายเรื่องนี้ เรายินดีรับฟังนะ

แนวทางที่ 2

ครูอ่านสถานการณ์ให้นักเรียนในชั้นฟังดังต่อไปนี้

จุดเน้นสำหรับครูผู้สอน:

แนวทางนี้เหมาะสำหรับบริบทที่นักเรียนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือ หรือใช้สื่อสังคม (เช่น เฟซบุ๊กทวิตเตอร์อินสตาแกรม ฯลฯ) ควรเลือกทำกิจกรรมนี้ เฉพาะสถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทของตนเท่านั้น

พักหลังมานี้ เพื่อนคนหนึ่งของนักเรียนดูเครียดๆ แล้ววันหนึ่งเขาก็ส่งข้อความหา นักเรียนว่า *คงเป็นวันที่แย่ที่สุดของการไปโรงเรียนแล้วละวันนี้*

ให้นักเรียนส่งข้อความตอบกลับเพื่อนคนนั้น ข้อความที่นักเรียนจะเขียนควรประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- ถ้อยคำให้กำลังใจ
- วิธีรับมือ
- แหล่งให้ความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาแนะนำ

ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันอ่านข้อความกับเพื่อนข้างๆ ตัวอย่างข้อความอาจมีดังนี้ *เป็นไรวะแก เราว่าดี๊วอะไรๆ ก็คงดีขึ้นเองแหละ ถ้าอยากระบาย เรายินดีรับฟังนะ*

ครูให้นักเรียนทำงานกับคู่คนเดิม โดยการสวมบทบาทโทรศัพท์หาเพื่อน เมื่อคุยได้สักพักให้สลับบทบาทกัน ในการทำกิจกรรมนี้ ให้นักเรียนช่วยกันคิดหาคำปรึกษาแนะนำเพิ่มเติมอีกสองอย่าง จากนั้นครูเรียกอาสาสมัครให้ออกมาแสดงบทบาทสมมติการโทรศัพท์ให้กำลังใจกันให้เพื่อนในชั้นได้ดูเป็นตัวอย่าง

5. สรุปประเด็นสำคัญ:

กิจกรรมนี้ช่วยให้เราได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆ ว่า:

- เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องรู้จักให้กำลังใจเป็นแรงสนับสนุนให้เพื่อน
- เราสามารถเป็นกำลังใจสนับสนุนเพื่อนได้โดยการใช้ข้อความสั้นกระชับเพื่อบอกเพื่อนว่าเรารู้สึกดีใจกับความสำเร็จของเพื่อน เราคอยเป็นกำลังใจเคียงข้างเพื่อนเสมอ หรือออกมาเจอกันเพื่อนพูดระบายปัญหาต่างๆ

หัวข้อที่
7

กิจกรรมที่ 4

🕒 20 นาที

📖 จุดประสงค์ การเรียนรู้

ในกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้:

- ฝึกกลยุทธ์การช่วยเหลือกันเองระหว่างเพื่อนด้วยวิธีง่ายๆ

🔑 คำสำคัญ

การช่วยเหลือกันเอง
ระหว่างเพื่อน
การแสวงหา
ความช่วยเหลือ

เกมสำรอง: เกมเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

(ให้นักเรียนหาตะเกียบ ปากกาที่มีปลอกเพื่อเล่นเกมนี้ หนึ่งคนต่อ1คู่หรือมากกว่านั้น)

1. ครูให้นักเรียนจับกลุ่มหกถึงเจ็ดคน จากนั้นยืนเป็นวงกลมล้อมรอบโต๊ะ
2. สาธิตขั้นตอนการเล่นเกมกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก่อน คนแรกจะเริ่มต้นด้วยประโยคที่ว่า ‘หาอะไรแกแข็งดีกว่า เราว่าจะทำแบบนี้...’ จากนั้นใบ้คำแสดงท่าทางที่นักเรียนอยากทำ (เช่น ทำท่าเล่นกีตาร์ / เต้น / ร้องเพลง ฯลฯ)แต่ต้องไม่พูดหรือส่งเสียงใดๆ
3. เพื่อนคนอื่นในกลุ่มต้องช่วยกันเดาว่ากำลังใบ้ท่าทางอะไร เมื่อมีคนเดาคำตอบได้ถูกต้องแล้ว จึงเปลี่ยนให้คนอื่นเป็นคนใบ้คำต่อไปและผลัดกันไปเรื่อยๆ
4. ครูให้เวลานักเรียนได้เล่นจนครบทุกคนในกลุ่ม
5. จากนั้น ถ้ามีเวลาเหลือ ครูให้นักเรียนได้เล่นรอบที่สอง แต่รอบนี้ให้เปลี่ยนประโยคใหม่เป็น ‘หาอะไรใจเย็นดีกว่า เราว่าจะทำแบบนี้...’
6. เมื่อนักเรียนได้เล่นครบทุกคนแล้ว ครูถามนักเรียนว่าสาระสำคัญที่ได้รับจากเกมนี้มีอะไรบ้าง สาระที่ต้องการสื่อคืออะไร
7. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เราสามารถทำได้เพื่อทำให้เราสบายใจขึ้น ถ้าหากเรารู้สึกเศร้าเสียใจ หรือทำให้เราใจเย็นลงเมื่อเรารู้สึกโมโหหรือโกรธจัด เป็นสิ่งที่ดีสำหรับเราอย่างยิ่ง หากเรามีกลยุทธ์รับมือและจัดการอารมณ์ได้หลากหลายวิธี และจะดีไปกว่านั้นอีกหากเราได้แลกเปลี่ยนแบ่งปันวิธีการจัดการอารมณ์กับเพื่อนๆ
8. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมว่า ในการเล่นเกมนี้ เราต้องเดาว่าเพื่อนๆ กำลังทำอะไร เพราะว่าบางครั้งเวลาเพื่อนเรามีปัญหาหรือเผชิญช่วงเวลาที่ยากลำบาก เราอาจคาดเดาได้ยากว่าเพื่อนคิดอะไร หรือรู้สึกอย่างไร ถ้าหากเราเป็นห่วงเพื่อนที่โรงเรียน สิ่งสำคัญที่ควรทำก็คือ เราต้องหาทางช่วยเพื่อนให้ได้ และสิ่งหนึ่งที่นักเรียนทำได้ก็คือ การถามว่าเพื่อนเป็นอย่างไรบ้าง หรืออาจไปปรึกษาครูก็ได้

งานเพิ่มเติม: เปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศ

สำหรับงานเพิ่มเติมขั้นสุดท้ายนี้ นักเรียนจะได้สร้างสรรค์นิทานเกี่ยวกับการเป็นเพื่อนที่ดีในช่วงเวลาที่เพื่อนต้องการ ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า นิทานที่นักเรียนต้องแต่งนั้นจะต้องมีองค์ประกอบห้าอย่างและต้องมีบทสนทนาที่เป็นฉากรายการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อน การเป็นแรงสนับสนุนในกลุ่มเพื่อน หรือการแสวงหาความช่วยเหลือ

องค์ประกอบสำคัญห้าประการ ได้แก่

1. ตัวละครเอก (พระเอกหรือนางเอก)เป็นเพื่อนของบุคคลที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ
2. บุคคลที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริเวณโรงเรียนหรือรอบๆโรงเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้
  - เด็กผู้ชายถูกกลั่นแกล้งหยอกล้อเพราะไม่เป็น“ลูกผู้ชาย”เต็มตัว
  - เด็กผู้หญิงถูกรุ่นพี่ผู้ชายลวนลามระหว่างทางไปกลับโรงเรียน
  - เด็กข้ามเพศที่ถูกเพื่อนนักเรียนกีดกันออกจากกลุ่ม
  - เด็กผู้หญิงเห็นภาพไม่น่าดูที่มีคนโพสต์ต่อว่าเธอเพราะเธอบอกปฏิเสธเด็กผู้ชายคนหนึ่งไปว่าไม่อยากคบกับเขา
3. บทสนทนายาระหว่างเพื่อนที่ดีคุยกัน ตัวละครเอกพูดกับเด็กที่เผชิญความรุนแรงว่าควรทำอย่างไรกันดี
4. ฉากที่เพื่อนต้องแสดงการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนหรือเป็นแรงสนับสนุนให้เพื่อนที่เผชิญความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ
5. ตัวอย่างของการแสวงหาความช่วยเหลือหรือการส่งต่อเพื่อนไปขอรับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ที่เหมาะสม

ปฏิบัติการโรงเรียนทั้งระบบ:

เชิญวิทยากรจากหน่วยงานบริการชุมชนมาบรรยายในโรงเรียน

ช่วยกันศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้บริการในชุมชนด้านการป้องกันความรุนแรงหรือการคุ้มครองเด็กตัวอย่างเช่น อาจมีบริการให้คำปรึกษาครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง เป็นต้น จากนั้นเชิญเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นวิทยากรหรือให้ข้อมูลแบบเด็กเข้าใจง่าย หรือขอโปสเตอร์หรือข้อมูลสำหรับจัดแสดงในบริเวณโรงเรียน

ภาคผนวก: สถิติสำหรับกิจกรรมหัวข้อที่ 1

ส่วนที่ 2

สถิติระดับภูมิภาค
<p>ในภูมิภาคเอเชียใต้ จำนวนเด็กผู้ชายเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?</p> <p>ร้อยละ 54 หรือ 54 คนจากเด็กผู้ชายทุกๆ 100 คน</p> <p>ตัวเลขสถิตินี้คือจำนวนเกินครึ่งหนึ่งเพียงเล็กน้อย ส่วนเด็กผู้หญิงนั้นมีแนวโน้มน้อยกว่าเด็กผู้ชาย กล่าวคือมีเด็กผู้หญิงเพียงร้อยละ 46 หรือไม่ถึงครึ่งหนึ่งที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา</p> <p>http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%205.pdf</p>
<p>ในภูมิภาคเอเชียใต้ จำนวนเด็กผู้หญิงเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?</p> <p>ร้อยละ 46</p> <p>ตัวเลขสถิตินี้คือจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่ง เด็กผู้หญิงนั้นมีแนวโน้มน้อยกว่าเด็กผู้ชาย กล่าวคือมีเด็กผู้ชายร้อยละ 54 (หรือเกินครึ่งหนึ่งเพียงเล็กน้อย) ที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา</p> <p>http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%205.pdf</p>
<p>ในภูมิภาคเอเชียใต้ เพศชายหรือเพศหญิงมีแนวโน้มเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่ากัน?</p> <p>เพศชาย ข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2556 พบว่า เด็กผู้ชายร้อยละ 55 เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งคิดเป็นจำนวนไม่ถึง 6 ใน 10 คนของเด็กชายทั้งหมด เมื่อเทียบกับเพศหญิงแล้ว พบว่า เด็กผู้หญิงมีเพียงร้อยละ 46 หรือคิดเป็นจำนวนไม่ถึง 5 ใน 10 คน [40]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_5_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf</p>
<p>ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สาเหตุของการเสียชีวิตที่พบบ่อยที่สุดสองอันดับแรกในวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปี ได้แก่ อะไร?</p> <p>การได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปีที่พบบ่อยที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ ความรุนแรงระหว่างบุคคล ซึ่งไม่ใช่สาเหตุหลักของปัญหาสุขภาพหรือการบาดเจ็บในผู้หญิงวัยเดียวกัน[41]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://vizhub.healthdata.org/irank/arrow.php</p>
<p>ถูกหรือผิด-นักเรียนที่ไม่ได้ระบุว่าตนเองเป็นคนรักเพศเดียวกัน คนรักสองเพศ หรือคนข้ามเพศ รายงานว่าถูกกลั่นแกล้งรังแกเพราะนักเรียนคนอื่นคิดว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นคนที่มีเพศภาวะดังกล่าว?</p> <p>ถูก การศึกษาวิจัยในพื้นที่ห้าจังหวัดของประเทศไทยพบว่า ร้อยละ 24.5 ของเด็กนักเรียนที่ไม่ได้ระบุว่าตนเองเป็นคนรักเพศเดียวกัน คนรักสองเพศ หรือคนข้ามเพศ รายงานว่าถูกกลั่นแกล้งหรือข่มเหงรังแก เพราะในช่วงหนึ่งเดือนที่ผ่านมาเนื่องจากถูกมองว่าเป็นคนรักเพศเดียวกัน คนรักสองเพศ หรือคนข้ามเพศ[24]</p>

สถิติระดับภูมิภาค

ในภูมิภาคเอเชียใต้ จำนวนวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ที่สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 29

หรือคิดเป็นจำนวนเกือบ 3 ใน 10 คนของเด็กสาวทั้งหมด[40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_11_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf

ถูกหรือผิด – หากผู้ชายเคยเห็นการกระทำรุนแรงต่อมารดาตอนตัวเองเป็นเด็ก จะมีแนวโน้มใช้ความรุนแรงในอนาคต

ถูก เด็กผู้ชายที่เคยเห็นเหตุการณ์แม่ถูกทำร้ายในช่วงวัยเด็ก และเป็นความรุนแรงทางกายที่เกิดจากฐานเพศภาวะ จะมีแนวโน้มสูงขึ้นสองเท่าตัวในการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการโจรกรรมหรือการทะเลาะวิวาทเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ [85]

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก จำนวนวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ที่คิดว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากสามีจะทุบตีภรรยาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 34

หรือคิดเป็นจำนวนกว่าหนึ่งในสาม [40]

โปรดสังเกตว่าตัวเลขสถิตินี้แตกต่างกันอย่างมากในแต่ละประเทศ ยกตัวอย่างเช่นในประเทศอินโดนีเซียมีร้อยละ 25(หรือประมาณหนึ่งในสี่)เชื่อว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 84 (หรือเกิน 8 ใน 10 คน เล็กน้อย)ในประเทศอัฟกานิสถาน

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_5_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf

ผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาที่มีต่อการเรียนหรือทางเลือกในการศึกษาสามประการมีอะไรบ้าง?

คำตอบบางส่วนอาจมีดังต่อไปนี้

ไม่มีสมาธิจดจ่อกับการเรียน	ผลการเรียนต่ำลง	สนใจเรียนน้อยลง
หวาดกลัวการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	ไม่กล้าเข้าหาครูเพื่อขอความช่วยเหลือ	แปลกแยก
หยุดเรียน ไม่เข้าเรียนที่ใดเลย	ทางเลือกเข้าสู่สาขาวิชาและอาชีพลดน้อยลง	ย้ายโรงเรียน

ผลกระทบของความรุนแรงบนฐานเพศภาวะในบริบทสถานศึกษาที่อาจมีต่อจิตใจสามประการได้แก่อะไรบ้าง?

คำตอบบางส่วนอาจมีดังต่อไปนี้

การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง	ความวิตกกังวล	ภาวะซึมเศร้า
สุขภาพร่างกายทรุดโทรม	สูญเสียความไว้วางใจผู้อื่น	การทำร้ายตัวเอง
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้ยาเสพติดชนิดอื่น		

สถิติระดับประเทศ* *ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นสถิติจาก สปป.ลาว โปรดใช้ลิงค์ที่ให้ไว้เพื่อดูสถิติของประเทศไทย	
<p>ใน สปป.ลาว จำนวนเด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?</p> <p>ร้อยละ 65 หรือต่ำกว่า 7 คน จากเด็กนักเรียนทุกๆ 10 คน [86]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://www.unescap.org/stat/data/syb2013/C.2-Staying-in-school-learning-to-read.asp</p>	
<p>ใน สปป.ลาว เพศชายหรือเพศหญิงมีแนวโน้มเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่ากัน?</p> <p>เพศชาย ข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2556 พบว่า เด็กผู้ชายร้อยละ 39 เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ซึ่งคิดเป็นจำนวนไม่ถึง 4 ใน 10 คน ของเด็กชายทั้งหมด) เมื่อเทียบกับเพศหญิงแล้ว พบว่า มีเด็กผู้หญิงร้อยละ 32 (หรือคิดประมาณ 3 ใน 10 คน) [40]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_5_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf</p>	
<p>ใน สปป.ลาว สาเหตุของการเสียชีวิตที่พบบ่อยที่สุดสองอันดับแรกในวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปี ได้แก่อะไร?</p> <p>การได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปีที่พบบ่อยที่สุด อันดับรองลงมา ได้แก่ ความรุนแรงระหว่างบุคคล ซึ่งไม่ใช่สาเหตุหลักของปัญหาสุขภาพหรือการบาดเจ็บในผู้หญิงวัยเดียวกัน[41]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://vizhub.healthdata.org/irank/arrow.php</p>	
<p>ใน สปป.ลาว สาเหตุของการเสียชีวิตที่พบบ่อยที่สุดในวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ได้แก่อะไร?</p> <p>ภาวะแทรกซ้อนในสุขภาพมารดาเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปีที่พบบ่อยที่สุด[41]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://vizhub.healthdata.org/irank/arrow.php</p>	
<p>ถูกหรือผิด – หากผู้ชายเคยเห็นการกระทำความรุนแรงต่อมารดาตอนตัวเองเป็นเด็ก จะมีแนวโน้มใช้ความรุนแรงต่อภรรยาหรือคู่อุปถัมภ์ในอนาคต</p> <p>ถูก ชายหนุ่มที่เคยเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงบนฐานเพศภาวะทางร่างกาย ที่กระทำต่อมารดาของตน ในช่วงวัยเด็ก มีแนวโน้มสูงขึ้นห้าเท่าตัวในการใช้ความรุนแรงต่อภรรยาหรือคู่อุปถัมภ์ในอนาคต[85]</p>	
<p>ใน สปป.ลาว จำนวนวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปี ที่คิดว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากสามีจะทุบตีภรรยาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?</p> <p>ร้อยละ 50</p> <p>หรือคิดเป็นครึ่งหนึ่ง [40]</p> <p>*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:</p> <p>http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%2011.pdf</p>	

สถิติระดับประเทศ*

*ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นสถิติจาก สปป.ลาว โปรดใช้ลิงค์ที่ให้ไว้เพื่อดูสถิติของประเทศไทย

ใน สปป.ลาว จำนวนวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ที่คิดว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากสามีจะทุบตีภรรยาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 56

หรือคิดเป็นเกือบ 6 ใน 10 คน [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

<http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%2011.pdf>

ใน สปป.ลาว จำนวนผู้หญิง (อายุ 15-49 ปี) ที่คิดว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากสามีจะทุบตีภรรยาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 58

หรือคิดเป็นเกือบ 6 ใน 10 คน [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

<http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%2011.pdf>

ใน สปป.ลาว จำนวนผู้ชาย (อายุ 15-49 ปี) ที่คิดว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากสามีจะทุบตีภรรยาคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 49

หรือคิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่ง [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

<http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%2011.pdf>

ใน สปป.ลาว จำนวนประชากรกลุ่มอายุ 10-19 ปี คิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 24

หรือคิดเป็นประมาณหนึ่งในสี่ [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_11_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf

ถูกหรือผิด - ใน สปป.ลาว รัฐธรรมนูญ (ฉบับ ค.ศ. 1991) รับรองการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ถูกรัฐธรรมนูญแห่ง สปป.ลาว ฉบับปี ค.ศ. 1991 ระบุให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย

สถิติระดับประเทศ*

*ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นสถิติจาก สปป.ลาว โปรดใช้ลิงค์ที่ให้ไว้เพื่อดูสถิติของประเทศไทย

ใน สปป.ลาว จำนวนหญิงสาว (อายุ 15-24ปี) ที่เป็นผู้รู้หนังสือ (อ่านออกเขียนได้) คิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 79

หรือคิดเป็นเกือบ 8 ใน 10 คน [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_5_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf

ใน สปป.ลาว จำนวนชายหนุ่ม (อายุ 15-24ปี) ที่เป็นผู้รู้หนังสือ (อ่านออกเขียนได้) คิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 89

หรือคิดเป็นเกือบ 9 ใน 10 คน [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

http://www.unicef.org/sowc2013/files/Table_5_Stat_Tables_SWCR2013_ENGLISH.pdf

ใน สปป.ลาว จำนวนวัยรุ่นชายอายุ 15-19 ปี ที่เข้าถึงสื่ออย่างน้อยหนึ่งประเภท อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 93

หรือคิดเป็นมากกว่า 9 ใน 10 คน [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

<http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%2011.pdf>

ใน สปป.ลาว จำนวนวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ที่เข้าถึงสื่ออย่างน้อยหนึ่งประเภท อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งคิดเป็นร้อยละเท่าใด?

ร้อยละ 92

หรือคิดเป็นมากกว่า 9 ใน 10 คน [40]

*หาข้อมูลประเทศไทยได้จากที่นี่:

<http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/EN-FINAL%20Table%2011.pdf>

คู่มือจัดทำหลักสูตร

เพื่อป้องกันความรุนแรงบนฐานเพศภาวะ

แผนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 11-14 ปี)